

**AZ EURÓPAI UNIÓ
TANÁCSA**

**Brüsszel, 2005. június 22. (12.16.)
(OR. en)**

10363/05

RC 3

FEDŐLAP

Küldi: az Európai Bizottság főtitkára részéről
Patricia BUGNOT igazgató

Az átvétel dátuma: 2005. június 20.

Címzett: Javier SOLANA főtitkár/főképviseelő

Tárgy: 2004. évi jelentés a versenypolitikáról
- A Bizottság jelentése

A delegációk mellékelten kézhez kapják a Bizottság dokumentumát — SEC(2005) 805 végleges.

Melléklet: SEC(2005) 805 végleges

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA

Brüsszel, 17.6.2005
SEC(2005) 805 végleges

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE

2004. évi jelentés a versenypolitikáról

TARTALOMJEGYZÉK

A Versenypolitikai Főigazgató bevezetője	5
1. A trösztellenesség korszerűsítése: a 773/2004 rendelet végrehajtása, iránymutatások és közlemények.....	13
2. Technológiaátadási csoportmentességi rendelet és iránymutatások.....	15
3. Szállítási csoportmentességi rendeletek.....	18
3.1 Tengeri szállítás	18
3.2 Légi közlekedés	19
4. Az eljárási szabályok áttekintése: Új közlemény az ügyiratokhoz való hozzáférésről.....	20
1. Erőfölénnyel való visszaélés (EKSz. 82. cikk)	22
1.1 Határozatok	22
1.2 Egyéb ügyek fejleményei és panaszok elutasítása.....	27
2. Kartellek	29
3. Egyéb megállapodások és összehangolt magatartás.....	34
3.1 Bizottsági határozatok.....	34
3.2 Egyéb ügyek fejleményei	38
3.3 Ágazati vizsgálatok.....	40
4. Állami intézkedések (közvállalkozások/kizárólagos és különleges jogokkal rendelkező vállalkozások).....	42
4.1 Határozatok	42
4.2 Panaszok elutasítása.....	43
1. Általános áttekintés.....	45
2. Az EU versenyszabályainak az EU nemzeti bíróságai általi alkalmazása: Jelentés az 1/2003 rendelet 15. cikkének végrehajtásáról	46
3. Energia	48
4. Közlekedés	48
5. Pénzügyi szolgáltatások	49
1. Átdolgozott összefonódás-ellenőrzési rendelet, új közlemények és módosított végrehajtási rendelet	59
1.1. Új összefonódás-ellenőrzési rendelet: 139/2004 rendelet.....	59
1.2. Felülvizsgált végrehajtási rendelet	59
1.3. Az egyszerűsített eljárásról szóló felülvizsgált közlemény.....	64

1.4.	Új közlemény a járulékos korlátozásokról.....	66
1.5.	Közlemény a horizontális egyesülések értékeléséről.....	67
1.	A 8. cikk értelmében hozott határozatok.....	69
2.	A 6. cikk (1) bekezdésének b) pontja és (2) bekezdése értelmében hozott határozatok.....	78
3.	Áttételek	89
4.	Visszavont bejelentések	90
1.	Energia	99
2.	Elektronikus kommunikáció.....	101
3.	Közlekedés	103
3.1.	Légi közlekedés	103
3.2.	Vasutak.....	103
4.	Pénzügyi szolgáltatások	104
1.	Szellemi szabadfoglalkozásúak	104
1.	Rendeletek, iránymutatások és közlemények.....	109
1.1.	Eljárási szabályok	109
1.2.	Kutatás és fejlesztés	112
1.3.	Képzési támogatás	113
1.4.	Megmentés és szerkezetátalakítás	113
2.	Hajógyártás.....	115
3.	Mezőgazdaság: politikai fejlemények és jogalkotási kezdeményezések 2004-ben ..	116
4.	Halászati ágazat	120
5.	Szén és közlekedés.....	121
6.	Közszolgáltatások/általános (gazdasági) érdekű szolgáltatások	122
7.	Átláthatóság.....	124
1.	Liberalizált piacok	125
2.	Megmentési és szerkezetátalakítási célú támogatás	127
3.	Regionális támogatás	138
4.	A támogatás hiányát megállapító határozatok.....	142
5.	Adótámogatás	143
6.	Kutatás-fejlesztési támogatás	147
7.	Környezetvédelmi támogatás	150

8.	Bővítés	153
9.	Hajógyártás.....	156
10.	Mezőgazdaság	158
11.	Halászat	165
12.	Szén és szállítás	165
13.	Közcélú műsorszolgáltatás, szélessávú hozzáférés, filmgyártás.....	170
1.	Bevezetés.....	175
2.	Egyedi esetek.....	176
1.	Bevezetés.....	185
2.	Megállapodások az Amerikai Egyesült Államokkal, Kanadával és Japánnal	185
3.	Más országokkal és térségekkel való együttműködés	188
1.	Nemzetközi Versenypolitikai Hálózat	191
2.	OECD.....	194
1.	Trösztellenes politika	196
2.	Egyesülések	196
3.	Állami támogatás	196
4.	Nemzetközi tevékenységek	197
1.	81., 82. és 86. cikk.....	198
2.	Egyesülések ellenőrzése.....	199
3.	Állami támogatás.....	200

Bevezetés

A VERSENYPOLITIKAI FŐIGAZGATÓ BEVEZETŐJE

A Versenypolitikai Főigazgató bevezetője

2004-ben a Versenypolitikai Főigazgatóság (Versenypolitikai FI) munkáját jelentős változások érintették: az EU létszámának 25 tagra való bővítése, a versenypolitikai szabályok korszerűsítése, egy új Bizottság érkezése novemberben, illetve a korszerűsítés következményeként az FI belső átszervezése. Ezek a fejlemények tükröződnek a Bizottság 2005-re és az azt követő évekre szóló versenypolitikájának általános célkitűzéseiben, amelyek a Bizottság 2005-re vonatkozó Éves Politikai Stratégia (ÉPS) határozatán és az új Bizottság által kialakított politikai prioritásokon alapulnak. Ezért a 2004. évi Éves Versenypolitikai Jelentés megfelelő alkalmat biztosít arra, hogy a szélesebb hallgatóságot megismertessük azzal az iránnyal, amelyet a Bizottság munkája középtávon, a versenypolitika terén venni fog.

A versenypolitika és az egyéb bizottsági politikák kölcsönhatása

A 2005-ös ÉPS határozatában – amelyet az Európai Parlament és a Tanács is üdvözölt – a Bizottság kiemelte a növekedés fellendítését mint központi politikai célkitűzést, törekedve az európai modell versenyképességének javítására, egyúttal fenntartva a jólétet, a foglalkoztatottságot, a kohéziót és a környezetvédelmet. A tíz új tagállam csatlakozása további földrajzi dimenzióval egészítette ki a belső piac gazdasági növekedésének javítására irányuló célt. Az új Bizottság politikai napirendjén a legfőbb célkitűzés az Európai Tanács által 2000-ben indított lisszaboni folyamat megerősítése, amely átfogó célja, hogy az EU-t a világ legdinamikusabb és legversenyképesebb tudásalapú gazdaságává tegye. A Bizottság figyelembe fogja venni a Wim Kok úr által elnökölt Magas Szintű Csoport ajánlásait a lisszaboni célkitűzések elérése tekintetében.

A 2005-ös ÉPS-ben meghatározott versenyképességi keretrendszer támogatásaképpen, a Bizottság tovább fog lépni jogalkotási folyamatának ambiciózus felülvizsgálatában a versenypolitika terén, különös tekintettel az állami támogatásokra, és törekedni fog a trösztellenes szabályok korszerűsítésére, valamint az egyesülések létrejöttének ellenőrzésére irányuló, 2004-ben megkezdett átfogó reformjára. Ebben az összefüggésben a Bizottságnak szándékában áll a versenyszabályok proaktív érvényesítésének előmozdítása az egész EU-ban.

A versenypolitika szigorú alkalmazásával együtt, a különböző gazdasági ágazatokban – mint például a liberalizált hálózati ágazatok és pénzügyi szolgáltatások – az európai jogalkotás átvilágításának, annak versenyre gyakorolt hatásának mérése céljából, nagyon pozitív befolyása lehet az európai gazdaság versenyképességére és növekedésére, valamint a belső piac működésére, megerősítve a fogyasztók érdekeit és bizalmát.

A Kok-jelentésben azonosított, elsőbbséget élvező politikai területek között – amelyek a lisszaboni célkitűzések megvalósításában kulcsszerepet játszanak – a versenypolitika három tekintetben tud jelentős hozzájárulást nyújtani:

A tudásalapú társadalom előmozdítása. Az erős versenynyomás fokozottan ösztönzi a társaságokat, hogy folyamatosan foglalkozzanak innovációval, valamint kutatással és

fejlesztéssel (K+F). Az innovációt ösztönző tényezők erősítésével és egyúttal azokra a korlátozásokra összpontosítva, amelyek komolyan hátráltathatják a versenyt, a versenypolitika hozzájárulhat az EU gazdaságainak dinamikusabbá tételéhez, ily módon segítve a lisszaboni célkitűzések megvalósítását. Különösképpen, az állami támogatásokra vonatkozó politika hozzájárulhat a tudásalapú társadalomhoz azáltal, hogy a közpénzből nyújtott támogatásokhoz rendelkezésre álló forrásokat hatékonyabban irányítja a kutatás és fejlesztés, innováció és az oktatás területeire.

A belső piac fellendítése. Tizenkét évvel az után, hogy papíron megvalósult, a belső piac még nem használja ki teljes kapacitását. Ennek egyik oka, hogy nincs automatikus kapcsolat a határokon átnyúló kereskedelem előtti akadályok eltávolítása és a hatékony verseny között. A szabályozói keretnek és végrehajtásának egyaránt egy olyan környezetet kell teremtenie, amely ténylegesen serkenti és előnyben részesíti a versenyt, az új belépést és az innovációt. Mind a verseny érvényesítése, mind a támogatás hozzá tud járulni a belső piac jobb működéséhez, különösen a lisszaboni menetrendben kulcsszerepet betöltő ágazatokban, mivel azok az európai gazdaság számára alapvető fontosságú ráfordításokat érintenek. A nyitott és versenyképes európai piacok nemzetközi szinten versenyképesebbé teszik az európai társaságokat, aminek az európai fogyasztók és az európai foglalkoztatottság lesznek a nyertesei. Maga a versenyszabályok érvényesítése, amelynek célja, hogy lebontsa a piaci verseny előtt álló legfőbb akadályokat, segít a növekedés egészséges feltételeinek megteremtésében.

Kedvező üzleti légkör előmozdítása. A versenypolitika nagymértékben képes hozzájárulni az üzlet számára kedvező feltételek megteremtéséhez. Az állami támogatási szabályok fontos szerepet játszanak az induló vállalkozások, valamint a kis- és középvállalkozások kockázati tőkéhez való hozzáféréseinek elősegítése terén kifejtett erőfeszítésekben. Továbbá, a nemzetközi versenypolitika segíti a globális összetartozás kifejlődését és az előreláthatóságot, amelyek szükségesek az üzleti működéshez. Végül, a versenyelvek lehetővé tehetik a többi fontos politikai terület új és a meglévő szabályozói keretrendszerek átvilágítását, így biztosítva, hogy a szabályozás ne fogja szükségtelenül vissza a versenyt. A verseny elősegítése ily módon segíti az EU és nemzeti szabályozói keretrendszerek kialakítását, hogy azok olyan rendszert helyezzenek előtérbe, amely kedvez a versenynek és a versenyképességnek.

Általános versenypolitikai célkitűzések

Végrehajtási prioritások: a végrehajtási intézkedések összpontosítása az európai gazdaság számára legkárosabb versenyellenes gyakorlatokra. Az új trösztellenes és egyesülési rendelkezések lehetővé teszik a Versenypolitikai FI számára, hogy jobban rangsorolja végrehajtási tevékenységét annak érdekében, hogy a fogyasztók jólétére gyakorolt hatás tekintetében a legkárosabb gyakorlatokra és egyesülésekre koncentráljon.

A trösztellenesség területén, az 1/2003 rendelet új végrehajtási rendszert hozott létre, amelyben a Bizottság és a tagállamok egyaránt illetékesek az EU versenyszabályok teljes körű alkalmazásában. E tekintetben, a Bizottság és a 25 tagállam létrehozta az Európai Versenyhálózatot (EVH), amelyben a Versenypolitikai FI központi szerepet játszik. Ez jelentős teret biztosít az EU versenyszabályainak hatékonyabb és proaktív érvényesítésének. Azonban ez a piacok jobb felügyeletét teszi szükségessé azon gyakorlatok azonosítása érdekében, amelyek valószínűsíthetően a legnagyobb kárt okozzák a versenynek és a fogyasztónak. Az új rendelet egyben az első lépés volt a nemzeti bíróságokat megelőző magánvégrehajtás megerősítésében azáltal, hogy az előbbi feljogosította a 81. cikk (3)

bevezetésének alkalmazására is. A végrehajtás továbbra is a kartellekre, az erőfölénnyel való visszaélésekre, az összeegyeztethetetlen állami támogatásokra és a versenyszabályok érvényesítésére koncentrál a gazdaság közelmúltban liberalizált és más szabályozott ágazataiban.

Az egyesületek létrejöttének ellenőrzése terén az új rendelet továbbfejlesztette annak lehetőségét, hogy a tagállamok a Bizottsághoz és fordítva tegyenek át ügyeket, ami valószínűleg segítséget nyújt a Bizottságnak abban, hogy végrehajtási tevékenységét azokra az esetekre összpontosítsa, amelyeknek nyilvánvalóan határokon átnyúló hatása van. Mi több, a „hatékony verseny jelentős akadályozásának” új, érdemi vizsgálata világossá tette, hogy az új rendelet lefedi az összes versenyellenes egyesülést.

Az állami támogatások területén a Versenypolitikai FI konkrétan az elutasító határozatok érvényesítésére és az összeegyeztethetetlen állami támogatás visszatérítésére fog koncentrálni. Ezen túlmenően, továbbra is döntő lesz a nemzetközi együttműködés javítása – a kétoldalú és a többoldalú egyaránt – az európai versenypolitika hatékonyságának garantálásában a nemzetközi hatású versenyellenes gyakorlatok elleni küzdelem során.

A versenyképesség fokozása az EU-ban a szabályozói keretrendszer kialakításának elősegítésével. A szabályozás, mind közösségi és nemzeti szinten, szükségtelenül és akaratán kívül visszafoghatja a versenyt, és elfojthatja a belső piac képességeit. Bizonyos ágazatokban, mint például a liberalizált hálózati iparok, és különösen az energiaágazatban, szükség van a szabályozói keretrendszer támogatására, amely megteremti a piaci belépés feltételeit és előmozdítja a versenyt. Ezért, a verseny támogatását és a politika átvilágítását a nemzeti és az EU-jogalkotás befolyásolására kell használni annak biztosítására, hogy kellő figyelmet fordítsanak a versenyző piac megőrzésére.

Az állami támogatás figyelemmel kísérésére vonatkozó versenyszabályokat át kell tekinteni annak biztosítására, hogy jobban figyelembe vegyék a specifikus piaci kudarokat, amelyek egyrészt érintik az EU K+F befektetéseit és a kockázati tőkéhez való hozzáférést, másrészt az egyenlőtlenségek állandósulását a regionális fejlődésben. Az állami támogatás figyelemmel kísérésére vonatkozó szabályozói keretrendszer kiigazítása közvetlenül hozzá fog járulni a Bizottság innovációt előnyben részesítő erőfeszítéseéhez.

A belső piac és a lisszaboni menetrend kulcsterületeit érintő intézkedésekre való összpontosítás. A hangsúlyt a verseny előtti akadályok lebontására kell fektetni a közelmúltban liberalizált ágazatokban csakúgy, mint bizonyos egyéb szabályozott ágazatokban, különösképpen a távközlésben, a postai szolgáltatásokban, az energia és közlekedési ágazatokban. Ezek az ágazatok nélkülözhetetlen hozzájárulást biztosítanak sok egyéb gazdasági ágazathoz, és alapvető fontossággal bírnak Európa versenyképességében. A versenylehetőségek nagyobb számú szolgáltató előtti megnyitása a fogyasztók számára szélesebb választékot, jobb minőséget és alacsonyabb árat eredményez. A távközlési ágazat legutóbbi tíz év során tapasztalt fejlődése jó példája a liberalizáció előnyeinek.

A közelmúltban liberalizált ágazatok azonban különböző versenytorzulásoknak vannak kitéve, kezdve az érintett vállalkozások káros kereskedelmi magatartásától, a nem megfelelő szabályozásig vagy akár az állami támogatásig. Megfelelő figyelmet kell szentelni annak a ténynek, hogy ezeket az ágazatokat közszolgáltatási kötelezettségek jellemezhetik az általános gazdasági érdekű szolgáltatások (SGEI) nyújtását illetően, amelyek teljesítése kötelező. Ennek ellenére a Bizottság köteles biztosítani, hogy az ilyen közszolgáltatások működésére nyújtott támogatások ne haladják meg a szükséges mértéket. Ezen túlmenően,

egyértelműbben kell azonosítani azokat a problémákat, amelyek a legmegfelelőbb módon kerültek megoldásra a versenyjog alkalmazásával. Ebben a tekintetben fontos egy integrált ágazati szabályozói és végrehajtási politikára törekedni.

Számos egyéb ágazatot, amely fontos az európai gazdaság globális versenyképessége szempontjából, jelentős önszabályozás vagy az önszabályozás és az állami szabályozás keveréke jellemzi. Ez különösen igaz a pénzügyi szolgáltatások esetében. Egy hatékony és likvid tőkepiac létrehozása a pénzügyi szolgáltatások cselekvési terv egyik fő célkitűzését képezi. Számos belső piaci politikai kezdeményezést – amely a befektetési szolgáltatásokról szóló irányelvben csúcsosodott ki – indítottak el az előző Bizottság hivatali ideje alatt, hogy elmozdítsák a határokon átnyúló értékpapír-kereskedelem előtt álló akadályokat és elősegítsék a befektetési vállalkozások közötti versenyt. A versenypolitika e liberalizációs folyamat egy fontos kiegészítését képezi. Ezen túlmenően, a lakossági pénzügyi szolgáltatások kiemelkedő szerepet játszanak az Európai Unió polgárainak mindennapi életében. Ezeket a szolgáltatásokat versenyképes feltételek mellett kell nyújtani, ami azt jelenti, hogy az egyes fogyasztónak jobb minőségű áruk és szolgáltatások szélesebb választéka áll rendelkezésre a lehető legjobb áron.

1. keret: A vezető versenypolitikai-közgazdász szerepe a Versenypolitikai FI-ben 2004-ben

A vezető közgazdászok csapata (CET) közvetlenül a főigazgató felügyelete alá tartozó külön egység. Tíz tagja van, mindegyikük doktori fokozattal rendelkezik az ipari közgazdaságtanban. A CET feladatai és szerepe a következőképpen írható le:

- iránymutatás a közgazdaságtan és az ökonometria módszertani kérdéseiben az EU versenyszabályainak alkalmazása során
- általános iránymutatás az egyedi versenyügyekben a kezdetektől fogva
- részletes iránymutatás a legfontosabb versenyügyekben, amelyek összetett gazdasági problémákat érintenek, különösképpen azoknál, amelyek kifinomult mennyiségi elemzést kívánnak meg; ez magában foglalhatja a CET valamely tagjának kirendelését az ügyön dolgozó csapatba
- hozzájárulás a gazdasági tartalmú általános politikai eszközök kidolgozásához

Hozzájárulás az ügyekhez és iránymutatásokhoz

2004-ben a CET összesen 33 ügyben vett részt (11 egyesülés, 15 trösztellenes, és 7 állami támogatási ügy). Emellett, a CET jelentősen hozzájárult az iránymutatásokhoz és az általános politikai kérdésekhez.

Az ügyek kiválasztása a főigazgatóval egyetértésben történik, a kifinomultabb gazdasági elemzés, különösképpen a mennyiségi elemzés iránti igény alapján. Ezekben az esetekben a CET egy tagját kirendelik az ügyet vizsgáló csapathoz, amelynek hozzáférése van az összes információhoz, és részt vesz minden, a külső szakértőkkel és felekkel folytatott értekezleten. Az ügyet vizsgáló csapatban a CET-től kirendelt tagok egyedi és független státusszal bírnak, és közvetlenül a vezető versenypolitikai-közgazdász felügyelete alá tartoznak az általuk képviselt vélemény tekintetében. Tekintettel az ügyek közgazdasági elemzésének jelentőségére, a CET igyekszik a lehető leghamarabb bekapcsolódni az ügyekbe.

A CET jelen van a szóbeli meghallgatásokon, és részt vesz a belső vizsgálati panelvitákban is. A vezető versenypolitikai-közgazdász részt vesz a Főbiztossal folytatott heti értekezleten is. Ezen túlmenően, írásbeli tanácsot ad minden olyan ügyben, amelyben részt vett.

Hozzájárulás az FI közgazdasági szakértelmének fejlesztéséhez

A vezető versenypolitikai-közgazdász hozzájárul a közgazdasági kérdések általános vitájához a Versenypolitikai FI összes olyan területén, amely oktatásokat, szemináriumokat és beszélgetéseket szervez. Emellett kapcsolatokat tart fenn a tudományos világgal és erősíti azokat. Átalakította a Versenypolitikai Közgazdasági Tanácsadói Csoportot (EAGCP). Az EAGCP az ipari közgazdaságtan területén dolgozó vezető tudósok csoportja. Az EAGCP egyik fontos feladata, hogy független véleményt alkosson az átfogó politikai kérdésekben. Az EAGCP három alcsoportha bomlik: egyesülések, trösztellenesség és állami támogatás.

Üzenet a meghallgatási tisztviselőtől

A Bizottság azért hozta létre a meghallgatási tisztviselő tisztséget, hogy egy olyan független személyt bízjon meg a trösztellenes és egyesülési ügyek közigazgatási eljárásának levezetésével, aki tapasztalt a versenyügyekben és rendelkezik az ilyen eljárások tárgyilagosságához, átláthatóságához és hatékonyságához szükséges feddhetetlenséggel. A meghallgatási tisztviselői megbízás számos olyan mechanizmust határoz meg, amely szerint ezt a feladatkört be kell tölteni. Idetartozik, többek között, egy zárójelentés elkészítésének kötelezettsége minden olyan határozattervezetről, amelyet benyújtottak a biztosok testületének, kijelentve, hogy tiszteletben tartották-e a meghallgatáshoz való jogot. Ennek eredményeképpen, a két meghallgatási tisztviselő hivatalosan részt vesz minden olyan ügyben, ahol hivatalos eljárást kezdeményeznek és az ilyen módon zárul le. 2004 májusa óta idetartoztak az 1/2003 rendelet 9. cikke szerinti úgynevezett „kötelezettségvállalási határozatok”, amelyek közül az első a *DFB* ügy volt, amelyről 2005 januárjában határoztak. Kivételesen, a meghallgatási tisztviselők is megkereshetők a hivatalos eljárás kezdeményezése előtt, például olyankor, ha titoktartási kérdések merülnek fel a kifogási nyilatkozatba foglalandó információval, vagy a döntés nyilvánosságra hozott változatával kapcsolatban. Összességében, a meghallgatási tisztviselők 2004 folyamán így 40 esetben vettek hivatalosan részt. E tapasztalat néhány fő elemét az alábbiakban ismertetjük.

A meghallgatáshoz való jog biztosítása az ügyirathoz való megfelelő hozzáférés biztosításán keresztül

Figyelembe véve az információt szolgáltatók jogos érdekét a bizalmas információ védelme tekintetében, a közérdeket a tiszteletben tartott versenyszabályokat illetően, valamint a kifogási nyilatkozat címzettjeinek védelemre való jogát, a meghallgatási tisztviselők számos olyan döntést hoztak, amelyek által a feleknek megadták vagy tőlük megtagadták az ügyiratokban szereplő dokumentumokhoz való hozzáférést.

Az ilyen döntések között, 2004-ben figyelmet szenteltek az úgynevezett „tényleveleket” (letter of facts) kapó felek hozzáférési jogainak, amelyekben értesítették őket a végső határozatban figyelembe veendő további információról. A *Microsoft* és a *Clearstream* döntések példák azokra az esetekre, amikor – ilyen körülmények között – a feleknek további információhoz biztosítottak hozzáférést.

A vállalkozások üzleti titkai és a titoktartásra vonatkozó jogos érdekük védelmének biztosítása

Az érintett bizottsági osztály és az érintett felek közötti egyet nem értés esetén, a társaságok üzleti titkai és a titoktartásra vonatkozó jogos érdekük védelmét érintő döntések a meghallgatási tisztviselő hatáskörébe tartoznak. Ezt az érdeket egyensúlyba kell hozni a felek közzétételét illető érdekeivel, vagy – ahol a kérdés egy döntés közzétételét érinti – a jogi és üzleti közösségek az eljárások eredményéről való értesülésének közérdekével.

A *Belga Építésszek Szövetségének* ügyében a megtorlás veszélye arra készítette a meghallgatási tisztviselőket, hogy megtagadják az ügyiratban található dokumentumokhoz való hozzáférést, mivel az lehetővé tette volna a felek számára az informátor azonosítását.

2004-ben a meghallgatási tisztviselők legtöbb – az esetlegesen titkos információ közzétételére vonatkozó – döntése a Bizottság végső határozata közzétételének törvényességére vonatkozott. Ezek a döntések segítettek létrehozni számos alapelvet, amelyeket a jövőbeni ügyekben alkalmazni fognak.

Először, az esetjognak megfelelően, minden titoktartási kérelmet meg kell indokolni, hogy a feltételezetten titkos információ közzététele miért okozhatna komoly kárt a társaságnak.¹ Másodszor, az információ közzététele által előidézett magánper kockázatának indítása nem tekinthető érvényes védekezésnek. A versenyjog megszegésével indokolt károk a versenyellenes magatartás jogos és kívánatos következményét képeznek.² Harmadszor, nem a meghallgatási tisztviselők feladata annak eldöntése, hogy elengedhetetlen-e a pontos megértéshez a végső határozatok részeinek közzététele. Egy döntés teljes megértéséhez szükséges információ odaillőségét csak akkor vizsgálják, ha a kérdéses fejezet bizalmas információt képez.

Emellett 2004 során bevezetésre került egy eljárás, amelyet a bizalmas információ közzétételére vonatkozó, jogilag kötelező erejű döntések meghozatala előtt kell alkalmazni a jogviták – ahol lehetséges – elkerülése céljából. A meghallgatási tisztviselők először javasolhatnak egy előzetes áttekintést. A meghallgatási tisztviselő akkor halad tovább a jogilag kötelező erejű határozat irányába – amely az Elsőfokú Bíróságon megtámadható – ha a megadott időszakon belül e javaslattal kapcsolatban ellenvetéssel élnek. Ez az új gyakorlat sok esetben segített elkerülni az úgynevezett „Akzo eljárásokat”. Ez utóbbi folyamán, a meghallgatási tisztviselő hivatalos és kötelező erejű döntést hoz a Bizottság nevében az esetlegesen bizalmas információ közzétételéről, amely döntést az Elsőfokú Bírósághoz utalnak felülvizsgálat céljából.

A szóbeli meghallgatások szervezése és lefolytatása

A szóbeli meghallgatások lehetőséget biztosítanak a feleknek, hogy kiegészítsék a Bizottság versenyt illető aggályaira adott írásbeli válaszaikat, a fő kérdések egy széles körű hallgatóság előtti bemutatása útján, lehetőséget kapva a kérdések megválaszolására és az érintett bizottsági osztályokkal illetve a tagállamok képviselőivel való közvetlen tárgyalásokba bocsátkozásra. Esetleg egyedüli alkalom lehet a panaszosok vagy más harmadik felek

¹ A T-353/94 Postbank NV ügy 87. bekezdése szerint, üzleti titoknak minősül „az olyan információ, amelynek nem csak nyilvánosságra hozatala, de annak pusztán átadása az információt szolgáltató személytől eltérő személynek súlyosan károsíthatja az utóbbi érdekeit”.

² Az 1/2003 rendelet 30. cikke és a 17/62 rendelet 21. cikke kiköti, hogy a Bizottság csak „a vállalkozások ahhoz fűződő jogos érdekét” veszi tekintetbe, „hogyan üzleti titkaikat megőrizték”.

eljárásba való bevonására a megvitatott pontok meghallgatása vagy közvetlen kommentálása céljából. Ténylegesen ez a helyzet merült fel a *Microsoft* ügyben, amikor öt év vizsgálatot és három kifogási nyilatkozatot, írásos válaszokat és számos harmadik fél írásbeli észrevételeit magában foglaló írásbeli eljárást követően minden érintett fél képviselője első alkalommal összeült és három napig ismertették saját véleményüket és észrevételezték másokét, ami minden érintett javát szolgálta.

A meghallgatási tisztviselő tapasztalata szerint a szóbeli meghallgatáson előterjesztett előadások, a felvetett kérdésekkel együtt, kivétel nélkül mindig az érintett kérdések jobb megértéséhez vezettek. Ezért a trösztellenes és egyesülési eljárásokban a meghallgatási tisztviselők szóbeli meghallgatások szervezésére és levezetésére irányuló feladata nagy jelentőséggel bír, tekintettel a teljes eljárásban betöltött fontos szerepük vonatkozásában. Maga a szervezés az érintett felekkel szoros kapcsolatban folyik. Ami a részvételt illeti, a tagállamok versenyszervezeteit és minden kapcsolódó bizottsági osztályt meghívják. A meghallgatási tisztviselők meghatározták azt a követelményt, hogy az ügy vizsgálatáért felelős igazgató vegyen részt a szóbeli meghallgatáson, ami a biztos által megerősítést nyert.

A meghallgatás alatt a meghallgatási tisztviselő új dokumentumokat vonhat be az érintett bizottsági osztály, vagy az érintett felek illetve harmadik felek kérésére. A 2004-ben bevezetett új jogszabályok az egyesülési és a trösztellenes esetekben egyaránt kifejezetten rendelkeznek az összes érintett fél által a meghallgatási tisztviselő engedélyével felteendő kérdésekről. Bár e gyakorlatot továbbra is kísérleti alapon alkalmazzák, az mégis további információcseréhez járul hozzá.

Bizonyos esetekben, mint például a *Kolin-klorid* ügy, a meghallgatási tisztviselő elfogadta, hogy a szóbeli meghallgatás alkalmával újabb bizonyítékokat lehetett bevonni az eljárásba. Mint ahogy a 2004-ben kiadott zárójelentések mutatják, egyes szóbeli meghallgatásokat követően, mint például a *Sony/BMG* egyesülési ügyben, megváltozott az esetekhez való hozzáállás.

Ezen túlmenően, a szóbeli meghallgatások növelik az ügy kritikus szempontjainak megértését a meghallgatási tisztviselők részéről, lehetővé téve számukra, hogy aktívabban bekapcsolódjanak az eljárás későbbi szakaszaiba, esetleg észrevételeket téve az eljárás további előrehaladását illetően megbízásuknak megfelelően.

Eljárás a versenypolitikai biztos tanácsadójaként

A meghallgatási tisztviselők elsődleges felelőssége azt biztosítani, hogy tiszteletben tartsák a felek védekezési jogát és minden érintett fél tekintetében méltányos eljárást folytassanak le. Azonban, az időközi jelentés keretében, vagy általánosabban, a biztosnak történő jelentéstételkor, konkrét utalással a meghallgatás tartalmára, a meghallgatási tisztviselők felhasználhatják képességüket, hogy figyelmeztessék a biztost egy, az ügy által felvetett érdemi kérdésre, ha úgy vélik, hogy ez emelné a végső határozat minőségét. 2004-ben a meghallgatási tisztviselők a végső határozatok világosabb megfogalmazásán dolgoztak. Számos esetben – különösen kartellesetekben – éltek észrevétellel, ami hozzájárult a döntéshozatali folyamat és végső soron a végső határozatok javulásához.

A meghallgatási tisztviselők számos politikai kérdést is megvitatnak a Versenypolitikai Főigazgatóval. Ezek a beszélgetések érintették, többek között, az iratokhoz való hozzáférésről szóló bizottsági közlemény felülvizsgálatát, a Bizottság engedékenységi politikájában tett nyilatkozataira vonatkozó szabályok összehangolását a külföldi joghatóságok közzétételi

szabályaival, egyúttal tiszteletben tartva az ügyirathoz való hozzáférés jogát, valamint a meghallgatási tisztviselő esetleges közvetítő szerepét a Versenypolitikai FI és a társaságok közötti vitákban arra vonatkozóan, hogy egy iratra vonatkozik-e valamilyen védettség.

I – Trösztellenesség – az EK-Szerződés 81., 82. és 86. cikke

A - JOGALKOTÓI ÉS ÉRTELMEZŐ SZABÁLYOK

1. A TRÖSZTELLENESÉG KORSZERŰSÍTÉSE: A 773/2004 RENDELET VÉGREHAJTÁSA, IRÁNYMUTATÁSOK ÉS KÖZLEMÉNYEK

1. Május 1-jén életbe lépett a Szerződés 81. és 82. cikkére vonatkozó új végrehajtási rendszer és a 17/62 rendelet hatályát veszítette. Az 1/2003 rendelet³ kiegészítése céljából, és kiterjedt egyeztetéseket követően a Bizottság elfogadta a „Korszerűsítési csomagot”, amely tartalmaz egy új bizottsági rendeletet a trösztellenes eljárások részleteiről, valamint hat új bizottsági közleményt, amelyek célja, hogy iránymutatást adjon az új végrehajtási rendszerben különleges jelentőséggel bíró szempontok sorára vonatkozóan. Ez a csomag a következő elemeket tartalmazza:

Végrehajtási rendelet⁴

2. A végrehajtási rendelet részletes szabályokat tartalmaz, különösképpen, a Bizottság által folytatott trösztellenes eljárásokban az eljárások kezdeményezésére, a szóbeli nyilatkozatokra, a panaszokra, a felek meghallgatására, az ügyirathoz való hozzáférésre és a titkos információ kezelésére vonatkozóan.

Hálózati közlemény⁵

3. Ez a közlemény megteremti a Bizottság és a tagállamok versenyhatóságai közötti együttműködés fő pilléreit az Európai Versenyhálózaton (EVH) belül. A közlemény meghatározza a hálózat tagjai közötti munkamegosztás alapelveit az adott ügyben. E tekintetben a közlemény a Tanács és a Bizottság⁶ közös nyilatkozatát követi, amelyet azon a napon adtak ki, amikor az 1/2003 rendeletet elfogadták. Külön megállapodások születtek a hatóságok közötti – az 1/2003 rendelet 11. cikkének (2) és (3) bekezdése, valamint a 12. cikke, illetve az engedékenységi politika szerinti – információcsere érintkezési pontjaira vonatkozóan. A tagállamok⁷ nemzeti hatóságai aláírtak egy nyilatkozatot, amelyben kijelentik, hogy alávetik magukat a bizottsági közleményben meghatározott elveknek.

³ A Tanács 2002. december 16-i 1/2003/EK rendelete a Szerződés (HL L 1., 2003.1.4.) 81. és 82. cikkében meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról. A rendeletet a 411/2004/EK (HL L 68., 2004.3.6.) rendelet módosította.

⁴ A Bizottság 2004. április 7-i 773/2004 rendelete a Bizottság által az EK Szerződés 81. és 82. cikke alapján folytatott eljárásokról (HL L 123., 2004.4.27.)

⁵ Bizottsági közlemény a versenyhatóságok hálózatán belüli együttműködésről (HL C 101.).

⁶ A tanácsi nyilvántartásban elérhető a következő címen: <http://register.consilium.eu.int> (iratszám 15435/02 ADD 1).

⁷ A versenyhatóságok hálózatán belüli együttműködésről szóló bizottsági közleményre vonatkozó nyilatkozatot aláíró nemzeti hatóságok listája megtalálható a Bizottság weboldalán.

Közlemény a nemzeti bíróságokkal való együttműködésről⁸

4. A közlemény célja, hogy gyakorlati eszközként szolgáljon a 81. és 82. cikket az 1/2003 rendeletnek megfelelően alkalmazó nemzeti bírák számára. A közlemény összeállítja a Bíróság idevágó esetjogát, így tisztázva az eljárási környezetet, amelyben a nemzeti bírák eljárnak. Különös figyelmet fordítanak arra a helyzetre, amikor a nemzeti bíróság a Bizottsággal párhuzamosan, vagy azt követően foglalkozik egy ügygel. Továbbá, az 1/2003 rendelet kifejezetten megteremt a jogi alapot a nemzeti bírák számára, hogy kikérjék a Bizottság véleményét vagy az általa birtokolt információt, valamint lehetőséget teremt a Bizottság számára, hogy – bizonyos körülmények között – írásbeli vagy szóbeli észrevételeket nyújtson be a nemzeti bíróságoknak. A közlemény ismerteti ezen együttműködési mechanizmusok működését.

Közlemény a panaszokra vonatkozóan⁹

5. Ez a közlemény általános információ nyújtásával kezdődik a versenyhatóságok és a bíróságok különböző szerepéről, és felszólítja a potenciális panaszosokat, hogy az adott helyzet részleteinek ismeretében döntsenek abban a kérdésben, hogy a Bizottsághoz, a nemzeti versenyhatósághoz vagy a nemzeti bírósághoz forduljanak-e az adott iránymutatás fényében. A közlemény legnagyobb része a trösztellenesség területén felmerülő panaszok Bizottság általi értékelésének magyarázatát és az alkalmazandó eljárásokat tartalmazza. A közlemény tartalmaz egy négy hónapos indikatív határidőt, amelyen belül a Bizottság igyekszik tájékoztatni a panaszosokat arról, hogy szándékozik-e vagy nem teljes vizsgálatot folytatni a panasz tekintetében.

Közlemény az útmutató levelekről¹⁰

6. Az 1/2003 rendelet azt a célt tűzi ki, hogy a Bizottság helyezze át végrehajtási tevékenységének súlypontját a súlyos jogsértések felfedezésére. A bejelentési rendszer eltörlése egy fontos elem ebben az összefüggésben. Azonban az is ésszerűnek tűnik, hogy korlátozott számú esetben – amikor a 81. és 82. cikkel kapcsolatban valóban új kérdés merül fel – a Bizottság, egyéb végrehajtási prioritásait is figyelembe véve, írásban adhasson útmutatást a vállalkozásoknak (útmutató levelek). A közlemény részleteket ad közre ezen eszköz tekintetében.

Közlemény a kereskedelemre gyakorolt hatásról¹¹

7. A kereskedelmet érintő hatás egy elhatároló kritérium, amely meghatározza a 81. és 82. cikk hatáskörét. Meghatározza továbbá az 1/2003 rendelet 3. cikkének alkalmazási körét. Ennek fényében a tagállamok nyomatékosan kérték e fogalom

⁸ Bizottsági közlemény a Bizottság és az EU-tagállamok bíróságai között az EK-Szerződés 81. és 82. cikkének alkalmazása során folytatott együttműködésről (HL C 101., 2004.4.27.)

⁹ Bizottsági közlemény a panaszoknak a Bizottság által az EK-Szerződés 81. és 82. cikke alapján történő kezeléséről (HL C 101., 2004.4.27.)

¹⁰ Bizottsági közlemény az EK-Szerződés 81. és 82. cikkével kapcsolatban, az egyedi esetekben felmerülő új kérdésekre vonatkozó nem hivatalos útmutatásról (útmutató levelek) (HL C 101., 2004.4.27.)

¹¹ Iránymutatások az EK-Szerződés 81. és 82. cikkében foglalt kereskedelemre gyakorolt hatásról (HL C 101., 2004.4.27.).

közleményben történő meghatározását. A közlemény ismerteti a jelenlegi esetjogot, és semmiképpen sem kívánja korlátozni a 81. és 82. cikk illetékességi hatályát. Emellett meghatároz egy mennyiségi küszöböt – amelyet a Bizottság saját eljárásai során, elutasítható vélelemként kezel – amely szerint az érintett vállalkozások összesített éves közösségi forgalma a megállapodás tárgyát képező termékekben nem haladja meg a 40 millió eurót, és a felek (összesített) piaci részesedése a Közösség megállapodás által érintett bármely piacon nem haladja meg az 5 %-ot.

*Iránymutatások a 81. cikk (3) bekezdéséről*¹²

8. A tagállamok bíróságainak és versenyhatóságainak jogköre a 81. cikk (3) bekezdésének alkalmazására a korszerűsítési reform egyik fő pillére. A közlemény keretét dolgoz ki a 81. cikk (3) bekezdésének alkalmazására, és iránymutatást ad a Szerződés e rendelkezésében található négy halmozott feltétel mindegyikének alkalmazására. A közlemény különböző fajtájú hatékonyságokat sorol fel, amelyek objektív gazdasági előnyöket képezhetnek az első feltétel értelmében. Tartalmazza a fogyasztó fogalmának ismertetését és azt a követelményt, amely szerint a fogyasztóknak méltányos részesedésben kell részesülniük a megállapodásból származó hatékonysági nyereségből. A megállapodás versenyellenes szempontjait a 81. cikk (1) bekezdése elemzi, míg a versenyt támogató elemeket a 81. cikk (3) bekezdése elemzi a versenyellenes elemekkel szemben.

2. TECHNOLÓGIAÁTADÁSI CSOPORTMENTESSÉGI RENDELET ÉS IRÁNYMUTATÁSOK

9. Az EU trösztellenes szabályainak alapvető reformja részeként, a Bizottság április 7-én új, bizottsági csoportmentességi rendelet – 772/2004/EK rendelet (a TTBER)¹³ – és a szabadalmi-, know-how licencszerződés vagy szoftver-felhasználási szerződésekre vonatkozó iránymutatás-csomag¹⁴ formájában új szabályokat fogadott el. 2004. május 1-jétől kezdve a licenciamegállapodások nagyobb száma élvez csoportmentességet, ami számos megállapodás esetén nem teszi szükségessé az egyedi ellenőrzést. Az új szabályok elősegítik az engedélyezést és csökkentik a vállalatok számára a szabályozói terheket, egyben biztosítva a jelentős piaci erővel rendelkező társaságok közötti licenciamegállapodások hatékony ellenőrzését. Az új szabályok valószínűleg hozzájárulnak a technológia EU-n belüli terjesztéséhez és ezáltal a lisszaboni célkitűzésekhez is.
10. Az új szabályokról átfogóan konzultáltak¹⁵, amelynek során az érdekelt felek élénk érdeklődést mutattak, és részletes és kiváló minőségű információt szolgáltatottak. Az

¹² Iránymutatás az EK-Szerződés 81. cikke (3) bekezdésének alkalmazásáról (HL C 101., 2004.4.27.)

¹³ A Bizottság 772/2004/EK rendelete a Szerződés 81. cikke (3) bekezdésének a technológiaátadási megállapodások csoportjaira történő alkalmazásáról (HL L 123., 2004.4.27.)

¹⁴ Iránymutatások az EK-Szerződés 81. cikkének a technológiaátadási megállapodásokra vonatkozó alkalmazásáról (HL C 101., 2004.4.27.). A TTBER és az iránymutatások a következő webhelyen is hozzáférhetők: http://europa.eu.int/comm/competition/antitrust/legislation/entente3_en.html#technology

¹⁵ Több mint 70 beadvány érkezett ipari és kereskedelmi szövetségektől, jogi és IP társaságoktól, magán jogi irodáktól, nemzeti hatóságoktól, magántársaságoktól, egyetemektől és tanácsadóktól.

új szabályok a 240/96¹⁶ rendelet helyébe lépnek, amelyet sok bíráló ért korlátozott hatásköre és formális jellege miatt. Az új szabályok szorosan kapcsolódnak a Bizottság újgenerációs csoportmentességi rendeleteihez, és a következő általános jellemzőkkel bírnak:

- A TTBER csak egy feketelistát tartalmaz¹⁷: minden, ami nincs kifejezetten kizárva a csoportmentességből, most mentességet kap. Ez nagyobb szabadságot hagy a társaságoknak, hogy a licenciamegállapodásaikat kereskedelmi igényeik szerint állítsák össze.
- Az új szabályok hatálya kiterjed az áruk vagy szolgáltatások előállításra vonatkozó technológiaátadási megállapodások minden fajtájára: nemcsak a szabadalom vagy know-how engedélyezésére, hanem a formatervezési és szoftver felhasználás engedélyezésére is. Ha a Bizottságnak nincsen felhatalmazása csoportmentességi rendelet¹⁸ elfogadására – mint ahogy ez a helyzet az összesített szabadalmak és általában a szerzői jogok engedélyezésénél –, az iránymutatások világos útmutatást adnak a jövőbeni végrehajtási politikát illetően;
- Az új szabályok világosan megkülönböztetik a versenytársak közötti engedélyezést (amely inkább káros lehet a versenyre) a nem versenytársak közötti engedélyezéstől. Különösképpen a különösen súlyos korlátozások listái különböznek;
- A TTBER csak bizonyos piaci részesedési küszöbök alatt biztosít csoportmentességet, konkrétan egy kumulált 20 %-ot a versenytársak közötti engedélyezési megállapodásokra és 30 %-ot minden egyes nem versenytársak közötti megállapodásra. A piaci részesedéseket a vonatkozó érintett termékpiacra és a technológiai piacra egyaránt ki kell számolni¹⁹;
- A licenciamegállapodás nem részesülhet a csoportmentességben, ha úgynevezett különösen súlyos versenykorlátozást tartalmaz;
- Egyes korlátozások nem jogosultak a csoportmentességre, míg a megállapodás többi része továbbra is csoportmentességet élvezhet²⁰.

11. A TTBER 4. cikkében található különösen súlyos korlátozások listája meghatározza a korlátozásokat, ami azt jelenti, hogy a teljes megállapodás nem élvezhet

¹⁶ A Bizottság 1996. január 31-i 240/96/EK rendelete a Szerződés 81. cikke (3) bekezdésének a technológiaátadási megállapodások bizonyos csoportjaira történő alkalmazásáról (HL L 31., 1996.2.9.). E rendelet értékelését lásd a Bizottság értékelő jelentésében: COM (2001) 786 végleges.

¹⁷ A korábbi 1996-os rendelet fehér és szürke listákat tartalmazott.

¹⁸ A 19/65/EGK tanácsi rendelet – az engedélyező rendelet – csak két fél közötti technológiaátadásra és ipari tulajdonjogok tekintetében engedi a csoportmentességi rendeletek elfogadását.

¹⁹ A technológiai piacon való piaci részesedés is a termékpiacra alapul annyiban, hogy az engedélyezett technológiával előállított termékek piaci részesedésének arányában határozzák meg. A piaci részesedés kiszámolásához általában a megelőző naptári év eladási érték adatait kell alkalmazni. A vonatkozó küszöb túllépése esetén egy kétéves türelmi időszakot engedélyeznek.

²⁰ Ez különösen a licenciatvevő azon köteletségére vonatkozik, hogy kizárólagosan visszaadja vagy engedélyezze a licenche adott technológia különválasztható tökéletesítését vagy új alkalmazását, illetve a meg nem támadási záradékokra.

csoportmentességet, és arra a 81. cikk (3) bekezdésének egyedi alkalmazása sem valószínűsíthető²¹

12. A versenytársak közötti engedélyezés során, (a) az árrögzítés, (b) a termelés korlátozása, (c) a piacok vagy vevők felosztása, (d) a licenciatulajdonos korlátozása saját technológiája felhasználásában és (e) a felek korlátozása a K+F végzésében (hacsak nem elengedhetetlen az engedélyezett know-how közzétételének megakadályozásához) különösen súlyos korlátozások, míg a nem versenytársak közötti engedélyezés során a különösen súlyos korlátozások a (a) vertikális árrögzítés, (b) a licenciatulajdonos általi passzív értékesítés korlátozása és (c) a licenciatulajdonos általi aktív és passzív értékesítés korlátozása egy szelektív forgalmazói rendszeren belül. A 4. cikk mindkét, a versenytársak és nem versenytársak közötti engedélyezésre tartalmaz konkrét kivételeket a különösen súlyos korlátozások listája alól.
13. Az iránymutatások világossá teszik, hogy a csoportmentesség biztonságos kikötőjén kívül nem áll fenn a törvénytelenesség vétele, feltéve, hogy a megállapodás nem tartalmaz különösen súlyos korlátozást. Különösen nem vélelmezhető, hogy a 81. cikk (1) bekezdése csupán a piaci részesedési küszöb túllépése miatt érvényes. Az iránymutatásokban leírt elveken alapuló egyedi értékelésre van szükség.
14. A TTBER alkalmazásán túli előreláthatóság elősegítése és a részletes elemzés olyan esetekre való korlátozása érdekében, amelyek valószínűsíthetően tényleges versenyyagályokat jelentenek, a Bizottság az iránymutatásokon belül létrehozott egy második biztonságos kikötőt. A Bizottság azt az álláspontot képviseli, hogy a különösen súlyos korlátozások területén kívül nem valószínűsíthető a 81. cikk megsértése, ha négy vagy több függetlenül ellenőrzött technológia létezik – a megállapodást aláíró felek által ellenőrzött technológiák mellett – amely a felhasználó számára hasonló költségen helyettesíthető lenne az engedélyezett technológiával.
15. Az irányelvek nemcsak egy általános keretet biztosítanak a licenciamegállapodások elemzéséhez, hanem konkrét szakaszokat is tartalmaznak a 81. cikk különböző fajtájú engedélyezési korlátozásokra való alkalmazásáról, különösen a jogdíj kötelezettségekre, a kizárólagos licenc és értékesítési korlátozásokra, a termelési korlátozásokra, a használati területkorlátozásokra, a rögzített felhasználási korlátozásokra, a lekötésekre és összevonásokra és a versenytársi kötelezettségekre. Az irányelvek tartalmazzak egy szakaszt a technológiai alapok²² értékeléséről.

²¹ A TTBER már számos általánosan használt korlátozásra kiterjed, mint például: a felhasználási korlátozások területe, aktív és passzív értékesítési korlátozások a licenciatulajdonos és a licenciatulajdonos között kizárólagos területeik védelme céljából, és rögzített felhasználási korlátozások.

²² azaz olyan megállapodások, ahol két vagy több fél összeállít egy technológiai csomagot, amelyet nemcsak az alaphoz hozzájárulóknak adnak licenckbe, hanem harmadik feleknek is.

3. SZÁLLÍTÁSI CSOPORTMENTESSÉGI RENDELETEK

3.1 Tengeri szállítás

A 4056/86/EGK tanácsi rendelet áttekintése

16. A Bizottság jelentős előrelépést tett a 4056/86 rendelet felülvizsgálatában; egy feladat, amelyet 2003 márciusában indítottak útjára. A 4056/86 rendelet az EU versenyszabályait a tengeri szállításra alkalmazza és a felülvizsgálat legfőbb kérdése, hogy a Szerződés 81. cikk (3) bekezdése szerinti mentességi feltételek a vonalhajózási konferenciák általi árörögzítés és teljesítményszabályozás tekintetében még mindig indokoltak-e.
17. Az alapos konzultációs folyamat alapján (36 beadvány érkezett a konzultációs dokumentumra reagálva és általános meghallgatásra került sor) a Bizottság május 28-án, a tagállamok verseny- és szállítási hatóságaival folytatott nem hivatalos értekezlet keretében megvitatta a felülvizsgálati folyamat eddigi eredményeit. Ez egy fehér könyv²³ elfogadását eredményezte október 23-án, amelyben a Bizottság arra a megállapításra jutott, hogy nincs egyértelmű gazdasági bizonyíték arra, hogy azok a feltételezések, amelyek alapján a csoportmentesség 1986-os elfogadása idején indokolt volt, a jelenlegi piaci feltételek mellett és a Szerződés 81. cikkének (3) bekezdésében foglalt négy halmozott feltétel alapján továbbra is indokoltak. Ezen az alapon a Bizottság fontolóra vette a vonalhajózási konferenciákra vonatkozó jelenlegi csoportmentesség hatályon kívül helyezésének javaslatát. Fehér könyvében azonban a Bizottság nyitva hagyta a lehetőséget az EU-ba és az EU-ból vezető útvonalakon hajózó jelenlegi vonalhajózási konferenciarendszer lehetséges alternatívái számára. A vonalhajózási szolgáltatók – akiket az Európai Vonalhajózási Ügyek Szövetsége (ELAA) képvisel – már konkrét ötleteket terjesztettek elő az adott keretrendszerrel kapcsolatban. A Bizottság azonban – mielőtt elfogadná ezen ötletekre vonatkozó álláspontját – felhívta az érdekelt harmadik feleket, hogy nyújtsák be észrevételeiket, valamint adjanak meg alternatív lehetőségeket is.

A 823/2000/EK bizottsági rendelet korszerűsítése (konzorciumok)

18. A Szerződés 81. cikke (3) bekezdésének a vonalhajózási társaságok (konzorciumok) között létrejött megállapodások, döntések és összehangolt magatartások egyes csoportjaira való alkalmazásáról szóló 823/2000/EK bizottsági rendelet csoportmentességet nyújt a tengeri szállítási konzorcium-megállapodások tekintetében. A két vagy több, nemzetközi vonalhajózási szolgáltatásokat nyújtó, hajóüzemeltető cég közötti konzorciális megállapodás célja az együttműködés elősegítése a tengeri szállítási szolgáltatások közös üzemeltetésében a vonalhajózási szolgáltatás teljesítményének és minőségének javítása céljából, és ösztönözzé a konténerek elterjedtebb alkalmazását és a járműkapacitás hatékonyabb kihasználását.

²³ Fehér könyv az EK versenyszabályainak a tengeri szállításra történő alkalmazásáról szóló 4056/86/EGK rendelet felülvizsgálatáról, COM (2004) 675 végleges. Lásd a Bizottság IP/04/1213 számú sajtóközleményét is.

19. Tekintettel arra, hogy ez a rendelet 2005. április 25-én lejár, a Bizottság júniusban nyilvános konzultációt²⁴ indított az e területre vonatkozó jövőbeni jogalkotás különböző politikai lehetőségeiről, különösen azért, hogy kikérje az ágazat, a tagállamok és más érdekelt harmadik felek véleményét. Ez a konzultáció a 4056/86 rendeletben szereplő vonalhajózási konferenciák közötti megállapodásokra vonatkozó csoportmentesség folyamatos felülvizsgálata mellett történt. December 23-án a Bizottság előzetes rendelettervezetet adott ki a 823/2000/EK bizottsági rendelet módosításáról, felkérve az érdekelt feleket, hogy küldjék el észrevételeiket.²⁵

3.2 Légi közlekedés

A versenyérvényesítési jogkör kiterjesztése a nemzetközi légi közlekedésben – A 3975/87 és 3976/87 rendelet módosításai

20. Február 26-án a Tanács elfogadta a légi közlekedési ágazatra²⁶ vonatkozó két meglévő rendeletet módosító 411/2004/EK²⁷ rendeletet és az 1/2003/EK rendeletet. Lényegében az 1/2003 rendelet ily módon az Európai Közösség és harmadik országok közötti légiközlekedésre is vonatkozik. Kibővítették továbbá a tanácsi rendelet hatályát, amely felhatalmazza a Bizottságot, hogy csoportmentességi rendeleteket bocsásson ki bizonyos felsorolt légi közlekedési tevékenységekre (a tengerentúli útvonalakat is érintve). E rendelet elfogadásáig a Bizottság nem rendelkezett hatékony végrehajtási jogkörrel az EU és harmadik országok között légi közlekedés e területén, bár az nem volt kétséges, hogy a versenyszabályok ezekre az útvonalakra²⁸ is érvényesek. Az 1/2003 rendelet minden légi közlekedésre való alkalmazása – az érintett útvonaltól függetlenül – végre a légi közlekedést is a trösztellenesség általános keretrendszere hatálya alá helyezi. A 411/2004 rendelet május 1-jén, a korszerűsítési csomaggal egyidejűleg lépett érvénybe.

Az 1617/93/EGK bizottsági rendelet áttekintése

21. A Bizottság 1617/93/EGK rendeletének – amely 2005. június 30-án jár le – központi eleme az IATA tarifakartellekre jelenleg érvényes mentesség az EU-n belüli útvonalak tekintetében. Az idén a Bizottság megkezdte az 1617/93 rendelet felülvizsgálatát, és június 30-án közreadott egy konzultációs dokumentumot, ösztönözve a hozzászólásokat és a bizonyítékok benyújtását a kormányok, az ágazat

²⁴ A konzultációs dokumentum és a Bizottság által kapott válaszok megtekinthetők: http://europa.eu.int/comm/competition/antitrust/others/#consult_823

²⁵ HL C 319., 2004.12.23.

²⁶ A Tanács 3975/87/EGK rendelete a légiközlekedési ágazat vállalkozásaira vonatkozó versenyszabályok alkalmazásával kapcsolatos eljárás megállapításáról és a Tanács 3976/87/EGK rendelete a Szerződés 85. cikke (3) bekezdésének a légi közlekedési ágazaton belüli megállapodások és az összehangolt magatartások egyes csoportjaira történő alkalmazásáról.

²⁷ HL L 68., 2004.3.6. Lásd az IP/04/272 sajtóközleményt is.

²⁸ Lásd a 209-213/84 Nouvelles Frontières [1986] EBHT 1425 egyesített ügyeket. Régebben, a nemzetközi légitársaságok szövetségeinek értékelése arra kötelezte a Bizottságot, hogy az eljárásban válassza külön a Közösségen belüli útvonalakat a harmadik országokba vezető útvonalaktól, ami egy nem kielégítő, „foltozott” forgatókönyvet eredményezett.

és a fogyasztók részéről az e tarifakartelleknek az EK Sz. 81. cikk (3) bekezdése szerinti értékelésére vonatkozó lényeges kérdéseket illetően.

22. A Bizottság összesen 52 választ kapott és elemzett ki. Az elemzés azt mutatta, hogy bizonyos kérdések további beható tanulmányozásra szorulnak. E célból egy vitadokumentum készült azzal a szándékkal, hogy biztosítsa az átlátható döntéshozatalt, és képessé tegye az állami hatóságokat és az ágazatot a végleges hozzászólások benyújtására.

4. AZ ELJÁRÁSI SZABÁLYOK ÁTTEKINTÉSE: ÚJ KÖZLEMÉNY AZ ÜGYIRATOKHOZ VALÓ HOZZÁFÉRÉSRŐL

23. Az ügyirathoz való hozzáférés egy fontos eljárási lépés és a védekezési jog oltalmazója minden vitás trösztellenes és egyesülési ügyekben. Amikor a Bizottság kiad egy kifogási nyilatkozatot (KNy), az ügyirathoz való hozzáférés lehetővé teszi a címzettek számára, hogy megismerkedjenek a bizottsági aktákban szereplő bizonyítékokkal abból a célból, hogy hatékonyan képviselhessék álláspontjukat a Bizottság KNy-ben²⁹ megfogalmazott következtetéseivel kapcsolatban. Az ügyiratokhoz való hozzáférési kérelmek feldolgozására³⁰ irányuló bizottsági eljárás átláthatóságának és világosságának növelése céljából, a Bizottság hozzáfogott az 1997-ből³¹ származó, iratokhoz való hozzáféréstől szóló jelenlegi közlemény felülvizsgálatához. Az 1997-es közlemény alkalmazása során nyert tapasztalat alapján a felülvizsgálat figyelembe veszi mind a bizottsági gyakorlat³², mind a közelmúltbeli esetjog³³ fejleményeit. A felülvizsgálat további célja annak biztosítása, hogy az ügyiratokhoz való hozzáférési szabályok összeegyeztethetők legyenek a korszerűsített trösztellenes és egyesülési szabályokkal, valamint a meghallgatási tisztviselők³⁴ jelenlegi megbízásával.
24. A tagállamokkal való eszmecsere után a Bizottság október 21-én kibocsátott egy közleménytervezetet a bizottsági ügyiratokhoz való hozzáférés szabályairól a

²⁹ Az 1/2003 (trösztellenes) rendelet, a 139/2004 (egyesülések) rendelet és a vonatkozó végrehajtási rendeletek (a 773/2004 és a 802/2004 rendelet) úgy rendelkeznek, hogy biztosítani kell az ügyiratokhoz való hozzáférést minden olyan esetben, amely az 1/2003 rendelet 7., 8., 23. cikke és 24. cikkének (2) bekezdése alapján, valamint az összefonódás-ellenőrzési rendelet 6. cikkének (3) bekezdése, 7. cikkének (3) bekezdése, 8. cikkének (2)–(6) bekezdése, 14. és 15. cikke alapján hozott határozatokat foglal magában.

³⁰ A trösztellenes és egyesülési eljárásokban az ügyirathoz való hozzáférés joga különbözik a dokumentumokhoz való hozzáférésre vonatkozó, az 1049/2001 rendelet által biztosított jogtól, amelyet más feltételekhez kötnék és más célokat szolgál.

³¹ A Bizottság közleménye az EK-Szerződés 85. és 86. cikke [most 81. és 82. cikk], az ESZAK-Szerződés 65. és 66. cikke, és a 4064/89/EGK tanácsi rendelet (HL L 23., 1997.1.23.) szerinti esetekben az ügyiratokhoz való hozzáférési kérések feldolgozási eljárásának belső szabályairól.

³² A Bizottság gyakorlata fejlődött az új és addig példanélküli helyzeteknek köszönhetően, mint például az eljárásokban részt vevő felek nagyon magas száma, de abból a célból is, hogy az új technológiai eszközökön keresztül növelje az ügyiratokhoz való hozzáférés biztosításának hatékonyságát.

³³ Különösen a „cementkartell” ügyben az Elsőfokú Bíróság előtt: A T-25/95 stb.. Cimenteries CBR SA és mások 2000] EBHT II-491 egyesített ügyekben hozott ítélet.

³⁴ A Bizottság 2001. május 23-i határozata a meghallgatási tisztviselő feladatainak meghatározásáról (HL L 162., 2001.6.19.)

trösztellenes és egyesülési eljárásokban³⁵, és elindította a tervezet nyilvános vitáját. Mintegy 20 hozzászólás érkezett a konzultáció keretében, többnyire ügyvédektől, de fogyasztói és szakszervezeti szövetségektől is.

25. A tervezet fő jellemzői a következők:

- különbséget tesz a (KNy címzettjeinek) ügyirathoz való hozzáférési joga és a bizonyos dokumentumokhoz való hozzáférés (a trösztellenes eljárások panaszosai és az egyesülési eljárásokban érintett egyéb felek számára) között
- meghatározza, hogy mi képezi a „bizottsági ügyiratot” és világosan megkülönbözteti a hozzáférhető és nem hozzáférhető dokumentumokat
- különbséget tesz a trösztellenes és egyesülési eljárások között az ügyirathoz való hozzáférés megadásának pillanatát tekintve
- leírja a bizalmas információ kezelésének és az ügyirathoz való hozzáférés végrehajtásának folyamatát, valamint a titoktartási igényekben felmerülő nézeteltérések megoldásának folyamatát, a meghallgatási tisztviselő szerepét is beleértve.

³⁵

A Bizottság közleménytervezete a bizottsági ügyiratokhoz való hozzáférés szabályairól az EK-Szerződés 81. és 82. cikke, valamint a 139/2004/EK tanácsi rendelet alá tartozó ügyekben (HL C 259., 2004.10.21). Megtekinthető:
http://europa.eu.int/comm/competition/general_info/access_to_documents.html

B – A 81., 82. ÉS 86. CIKK ALKALMAZÁSA

1. ERŐFÖLÉNNYEL VALÓ VISSZAÉLÉS (EKSZ. 82. CIKK)

1.1 Határozatok

CEWAL

26. Április 30-án a Bizottság határozatot fogadott el egy 3,4 millió eurós bírságnak a Compagnie Maritime Belge („CMB”) – egy belga hajózási társaság – terhére történő kiszabásáról. A bírságot a CMB-nek az Associated Central West Africa Lines (Cewal) vonalhajózási konferencia – amelynek a 80-as évek végén³⁶ a CMB tagja volt – által elkövetett erőfölénnyel való visszaélésben betöltött szerepe miatt vetették ki.
27. Egy korábbi határozatot³⁷, amely szerint a Bizottság már megbírságolt négy Cewal-tagot – köztük a CMB-t is – a Bíróság (EB) a bírságok tekintetében³⁸ részben megsemmisített. Az EB úgy vélte, hogy a Bizottság eljárási hibát követett el azáltal, hogy nem jelezte világosan a határozatot megelőző kifogási nyilatkozatban, hogy a Cewal egyéni tagjait szándékozik megbírságotlani.
28. Annak érdekében, hogy a szabálysértések ne maradjanak büntetlenül (a szabálysértések ténymegállapításai ellen benyújtott fellebbezést mind az Elsőfokú Bíróság, mint az EB elutasította), a Bizottság új, a CMB-re bírságot kiszabó határozatot fogadott el egy új eljárásban, összhangban az EB megállapításaival.³⁹ Ez a határozat teljes egészében az eredeti határozat érdemi megállapításain alapul.
29. A bírság kiszámítása a CMB jogsértő magatartása hatásának értékelése alapján történik, összevetve a Cewal többi tagjának részvételével. Az eredeti határozatban szereplőnél alacsonyabb bírság kiszabására került sor, mivel az akkori döntéshozatalkor fennálló bizonyos minősítő körülményeket már nem vették figyelembe.

³⁶ A Cewal a 70-es évek elejétől a 90-es évek közepéig létezett. Zaire és Angola, valamint az Északi-tenger – az Egyesült Királyság kivételével – kikötői között rendszeres vonalhajózási szolgáltatást nyújtó hajózási társaságok alkották. A Cewal titkársága Antwerpenben volt.

³⁷ A Bizottság 1992. december 23-i 93/82/EGK határozata az EGK-Szerződés 85. cikke (IV/32.448 és IV/32.450: Cewal, Cowac és Ukwal) és a 86. cikke (IV/32.448 és IV/32.450: Cewal) alapján folytatott eljárásról (HL L 34., 1993.2.10). A CMB-re a Bizottság által eredetileg kivetett 9,6 millió ECU bírságot az Elsőfokú Bíróság 8,64 millióra csökkentette a T-24/93, T-25/93, T-26/93 és T-28/93 CMB és mások [1996] EBHT II-1201 egyesített ügyekben hozott ítéletével.

³⁸ Ítélet a C-395/96 P CMB, CMBT és C-396/96 P Dafra-Lines [2000] EBHT I-1365 egyesített ügyekben.

³⁹ A szállításra és versenyre vonatkozó eljárások elévülési határidejéről szóló 2988/74 rendelet egy ötéves megszakítható elévülési határidőt, valamint egy tízéves teljes elévülési határidőt tartalmaz a bírságok kiszabása tekintetében. Ezek az elévülési határidők nem jártak le, mivel azokat a bírósági eljárás idejére felfüggesztették.

30. Június 2-án a Bizottság határozatot fogadott el, amely megállapította, hogy a Clearstream Banking AG és anyavállalata, a Clearstream International SA („Clearstream”), megsértették az EKSz. 82. cikkét azáltal, hogy megtagadták a határokon átnyúló klíring és elszámolási⁴¹ szolgáltatások nyújtását az Euroclear Bank SA-nak („Euroclear Bank”), és ezen ügyfél kárára hátrányosan megkülönböztető árakat alkalmaztak.
31. A Clearstream Banking AG Németország egyetlen „Wertpapiersammelbank”-ja (központi értékpapír-letétkezelő⁴²). A Bizottság úgy vélte, hogy az érintett bázisidőszakban – 1997-től 2001 végéig – a Clearstream erőfölénnyel bírt a határokon átnyúló klíring és elszámolási szolgáltatások más tagállamokban található közvetítőknek való nyújtásában.
32. A szolgáltatás megtagadása a német törvények szerint a kibocsátott névre szóló részvényeket⁴³ érintette. Míg a versenyjog elismeri a társaság szabadságát a kereskedelmi partnereik szabad kiválasztása terén, az erőfölénnyel rendelkező társaságoknak különös felelősségük van. Ebben az esetben a Clearstream magatartása a szolgáltatás megtagadásának minősül, mert:
- a Clearstream Banking AG az együttes letétben tartott – ami ma a forgalmazott értékpapírok egyetlen jelentős letéti formája – német értékpapírok egyetlen végső letétkezelő bankja. Az e tevékenységbe történő új belépés a közeljövőben nem reális. Ezért, a Clearstream Banking AG elkerülhetetlen kereskedelmi partnernek tekinthető;
 - Az Euroclear Bank nem tudta az általa kért szolgáltatásokat máshonnan megszerezni; és
 - A Clearstream magatartása azzal a hatással járt, hogy csorbította az Euroclear Bank azon képességét, hogy határokon átnyúló klíring és elszámolási szolgáltatásokat nyújtson ügyfeleinek az egységes piacon.
33. Az Euroclear Bank a keresett szolgáltatást 2001 novemberében kapta meg, majdnem két évvel azután, hogy kérte. A Clearstream Banking AG a teljes időszak alatt megtagadta az Euroclear Banktól a névre szóló részvények klíringjét és elszámolását.

⁴⁰ COMP/38.096.

⁴¹ Az értékpapírok klíringje és elszámolása egy értékpapír ügylet teljesítésének elengedhetetlen lépései. A klíring az a folyamat, amely által megállapítják a vevő és az eladó szerződéses kötelezettségeit. Az elszámolás az értékpapír átadása az eladótól a vevőnek, illetve a pénzeszközök átutalása a vevőtől az eladónak.

⁴² A központi értékpapír letétkezelő értékpapírokat tart, és lehetővé teszi az értékpapírok számlán keresztüli feldolgozását. Saját országában a központi értékpapír letétkezelő feldolgozási szolgáltatásokat nyújt az olyan értékpapírok kereskedése tekintetében, amelyeket végső letétben tart. Ajánlhat közvetítői feldolgozási szolgáltatásokat a határokon átnyúló klíring és elszámolás terén is, ha az értékpapírok elsődleges letétje egy másik országban van.

⁴³ A legszélesebb körben, nemzetközi piacokon forgalmazott német részvények (első osztályú részvények, mint a Daimler Chrysler, Siemens, Allianz, Deutsche Post, Deutsche Telekom, Deutsche Bank, Lufthansa és mások) szemben a bemutatóra szóló részvényekkel.

A Clearstream halogató magatartása az Euroclear Bank tekintetében szembeállítható a szokásos, négy hónapnál nem hosszabb időszakkal, amely alatt más összemérhető ügyfeleknek nyújtottak klíring és elszámolási szolgáltatásokat.

34. Ami az árbeli hátrányos megkülönböztetést illeti, a Bizottság úgy találta, hogy 1997. január és 2002. január között a Clearstream ugyanazon szolgáltatásokért tranzakciónként magasabb árat számolt fel az Euroclear Banknak, mint más Németországon kívüli értékpapír letétkezelőknek. A Bizottság részletesen megvizsgálta a szolgáltatások tartalmát és azok nyújtásának költségét, annak megállapítása céljából, hogy indokolható-e az árkülönbség, és arra a következtetésre jutott, hogy nem volt indokolható.
35. A Bizottság úgy döntött, hogy nem vet ki bírságot. A Bizottság többek között azt a tényt vette figyelembe, hogy nincs közösségi esetjog vagy ítélkezési gyakorlat, amely a klíring és elszámolás versenyelemzésével foglalkozna. Emellett különböző intézményekben és fórumokon széleskörű vita folyik a klíringről és az elszámolásról az ágazat különböző élvonalbeli piaci szereplői szerepének jobb meghatározása érdekében.

Microsoft

36. Március 24-én a Bizottság tiltó határozatot hozott, bírságot kivéve a Microsoft Corporation-re („Microsoft”) az EK-Szerződés 82. cikke⁴⁴ értelmében. E határozat szerint a Microsoft két módon visszaélt a PC operációs rendszer piacon⁴⁵ élvezett erőfölényével.

(1) Az interoperabilitási információ szolgáltatásának megtagadása

37. A Microsoft visszatartotta a munkacsoport szerver operációs rendszerek piacán tevékenykedő versenytársaitól a termékeikhez a Microsoft uralkodó PC operációs rendszerével, a Windows-zal való interoperabilitáshoz szükséges információt. Míg a Microsoft korábban – amikor belépett a munkacsoport szerver operációs rendszerek piacára – feltárta az ilyen fajta interoperabilitási információt, később az ilyen közzétételek versenytársak felé való megtagadásának politikáját alkalmazta, ezáltal felborítva a szolgáltatás korábbi szintjét. 1998-ban a Microsoft elutasította a Sun ilyen interoperabilitási információ iránti hivatalos kérését. Kiterjedt piacvizsgálat alapján a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy a kérdéses információ elengedhetetlen a munkacsoport szerver operációs rendszerek piacán való versengéshez, és a Microsoft – azáltal, hogy visszatartotta azt – erőfölényhez jutott, az adott piacon még létező verseny megszűnésének kockázata mellett. A Bizottság továbbá azt is megállapította, hogy a szolgáltatás Microsoft általi megtagadása a fogyasztók kárára korlátozta a műszaki fejlődést: ha a versenytársaknak lett volna hozzáférésük a visszatartott információhoz, képesek lennének a fogyasztókat új és fejlettebb termékekkel ellátni, anélkül hogy lemásolnák a Microsoft kínálatát.

⁴⁴ COMP/37.792 ügy, megtekinthető:
<http://europa.eu.int/comm/competition/antitrust/cases/decisions/37792/en.pdf>

⁴⁵ A Microsoft e piacnak kb. 95 %-át birtokolta.

(2) Egy Windows média lejátszó hozzákötése a Windows-hoz

38. A Microsoft megsértette a versenyt a streaming médialejátszók piacán azáltal, hogy uralkodó Windows PC operációs rendszeréhez egy külön terméket, saját Windows Media Playert kötött. Ez a hozzákötési gyakorlat a Windows Media Player számára a Windows-zal megegyező piaci jelenlétet eredményezett, ami a tartalomszolgáltatókat és szoftverfejlesztőket mesterségesen arra készítette, hogy a Windows Media Technológiára támaszkodjanak, és nem tette lehetővé a versengő streaming média lejátszók számára, hogy saját termékeik érdemei alapján szálljanak versenybe. A döntés szerint a Microsoft egyértelmű előnyt szerzett versenytársaival szemben, amióta 1999 közepén elindította hozzákötési stratégiáját.
39. A Bizottság azt a következtetést vonta le, hogy a Microsoft erőfölénnyel való visszaélést megvalósító magatartása az EU versenyszabályainak nagyon komoly megsértését képezte, és ezért 497 196 millió eurós⁴⁶ bírságot vetett ki a Microsoftra.
40. A jogsértő magatartás megszüntetése érdekében a Bizottság előírta a Microsoft számára, hogy tegye meg a következő alapvető orvosló intézkedéseket:
- tárja fel a vonatkozó interoperabilitási információt és engedje meg annak használatát a kompatibilis munkacsoport szerver operációsrendszer-termékek fejlesztése céljából („az interoperabilitási orvoslat”);
 - bocsássa rendelkezésre a Windows PC operációs rendszer egy olyan verzióját, amely nem tartalmazza a Windows Media Playert (a „feloldó orvoslat”). Ily módon a PC-gyártók és a fogyasztók a saját választásuk szerinti médialejátszóval szerezhetik be a Windows-t;
 - továbbá, a Microsoft köteles volt benyújtani egy javaslatot egy nyomon követő mechanizmus nyomon követési megbízott formájában történő létrehozására. A Microsoft benyújtott egy ilyen javaslatot.
41. A Microsoft megsemmisítési keresetet nyújtott be a határozattal kapcsolatban az elsőfokú bíróságnak („EFB”)⁴⁷, valamint átmeneti intézkedéseket kérelmezett, megpróbálva felfüggeszteni az interoperabilitási orvoslatot és a feloldó orvoslatot, a megsemmisítési kereset⁴⁸ eredményét várva. A Bizottság úgy döntött, hogy az EFB elnökének a Microsoft átmeneti intézkedések iránti kérelme⁴⁹ ügyében hozandó utasításáig nem kísérli meg érvényesíteni ezen orvoslatokat. December 22-én az elnök teljes egészében⁵⁰ elutasította a Microsoft átmeneti intézkedések iránti kérelmét.

⁴⁶ Ez a bírság a Microsoft utolsó rendelkezésre álló üzleti év globális forgalmának 1,62 %-át tette ki.

⁴⁷ T-201/04 ügy.

⁴⁸ T-201/04R ügy

⁴⁹ Az átmeneti intézkedések iránti kérelem tárgyában 2004. szeptember 30-án és október 1-jén tartottak meghallgatásokat.

⁵⁰ Lásd alább az I.C. szakaszban.

2. keret: Az EU versenyszabályainak alkalmazása a mobil és szélessávú Internet szolgáltatásokra

2004-ben felerősödött a verseny az elektronikus kommunikációs ágazatban és egyes piaci szegmensekben erős növekedés volt tapasztalható⁵¹. A 25 tagállamból álló kibővített EU-ban az ágazat két fő mozgatórugója a kötött szélessávú szolgáltatások és a mobil szolgáltatások voltak. A szélessávú ágazat növekedése felülmúlta a mobil ágazatét.

Ami a trösztellenes tevékenységeket illeti, a Bizottság e két, kiemelkedő fontosságú szegmensre összpontosított. Az elektronikus kommunikációra vonatkozó új szabályozói keretrendszer összefüggésében – amely 2003. július 25-től van érvényben – a versenypolitika továbbra is kimagasló szerepet játszik abban, hogy az ágazati rendeletet jobban összhangba hozza a versenypolitikai irányelvekkel.

A szélessávú Internet-hozzáférési szolgáltatások összefüggésében, a Bizottság intézkedése a feltételezett árres-prés tekintetében arra készítette a Deutsche Telekomot – a rögzített vonalak hivatalos németországi üzemeltetőjét –, hogy jelentősen csökkentse vonalmegosztási⁵² díjait. E tarifacsökkentések fényében, a Bizottság abban a helyzetben volt, hogy lezárhassa vizsgálatát a Deutsche Telekom rögzített távközlési hálózatához való szélessávú hozzáférés biztosítása terén élvezett erőfölényével való feltételezett visszaélési magatartásával kapcsolatban. A Bizottság elfogadta a Deutsche Telecom azon kötelezettségvállalását, hogy 2004. április 1-jétől⁵³ kezdve tartósan megszünteti az árres-prést.

Ami a mobil kommunikációt illeti, a Bizottság két kifogási nyilatkozatot bocsátott ki július 26-án az Egyesült Királyság területén való nemzetközi barangolással (roaming) kapcsolatban. A kifogás az O2 és a Vodafone által a többi mobilhálózat-szolgáltatónak nagykereskedelmi szinten a nemzetközi barangolásért felszámított díjakra vonatkozik. Az általa folytatott vizsgálat alapján a Bizottság úgy vélte, hogy mindketten tisztességtelen és túlzó árat számoltak fel, a Vodafone 1997 és legalább 2003 szeptembere között, az O2 pedig 1998 és legalább 2003 szeptembere⁵⁴ között. Végül, ami a nemzetközi mobil barangolási szolgáltatásokat illeti, a Bizottság vizsgálja a közelmúltban létrehozott stratégiai mobil szövetségek (mint a „Freemove” vagy a „Starnap”) versenyre gyakorolt hatását is.

⁵¹ Lásd a Bizottság 10. Végrehajtási jelentését [a jelentés megjelenésekor kiegészítendő a referenciaszámmal]

⁵² Az a díj, amelyet a versenytársak kötelesek fizetni a Deutsche Telekomnak a helyi hurokaihoz való megosztott hozzáférést.

⁵³ IP/04/281 sajtóközlemény

⁵⁴ IP/04/994 sajtóközlemény

1.2 Egyéb ügyek fejleményei és panaszok elutasítása

*Interbrew (visszaélés)*⁵⁵

42. Április 30-án a Bizottság lezárta azt a 82. cikkel kapcsolatos vizsgálatot, amelyet saját kezdeményezése alapján 1999-ben indított el, az Interbrew NV (most Inbev NV) belga sörnagykereskedőkkel szemben tanúsított magatartása tekintetében, miután az Interbrew számos kötelezettséget vállalt. Az Interbrew konkrétan vállalta, hogy úgy módosítja árengedmény rendszerét, valamint a nagykereskedőkkel kötött partneri és kereskedelmi megállapodásait, hogy azok ne gátolják a továbbiakban a rivális beszállítókat az Interbrew-val Belgium területén való hatékony versenyben.
43. Az Interbrew először beleegyezett, hogy szabványosított mennyiségi árengedmény rendszerét teljesen átláthatóvá teszi az összes nagykereskedő számára, ahelyett, hogy csak egyszerűen biztosítaná számukra azt az árengedmény szintet, amely megfelel annak a mennyiségi tartománynak, amelybe a különböző fajtájú söröket érintő vásárlásaik éppen esnek, és a tartomány felett vagy alatt éppen elhelyezkedő mennyiségi tartományoknak megfelelő árfolyamokat. A másik árengedmény rendszer – amelyet kifejezetten azon nagykereskedők számára terveztek, akik hajlandók különböző fajtájú Interbrew söröket árusítani saját kapcsolódó kiskereskedelmi árusítóhelyeiken – szintén módosításra kerül, oly módon, hogy az árengedmény a továbbiakban nem nő a nagykereskedő kapcsolt árusítóhelyeinek számával, hanem az egy adott sörfajtára vonatkozó hektóliterenkénti rögzített összeg lesz, függetlenül a kapcsolódó árusítóhelyek számától.
44. Az Interbrew partnerségi megállapodás keretében az Interbrew-nak a továbbiakban nem lesz hozzáférése a nagykereskedők titkos üzleti adataihoz, és nem lesz joga a nagykereskedő üzletének megvételére egy versenytárs által tett ajánlat leállítására és ehelyett saját ajánlat benyújtására („elővásárlási jog” megszüntetése). Végül, azon kereskedelmi megállapodások tekintetében, amelyek keretében az Interbrew számos ösztönzőt – mint a pénzügyi támogatás vagy újszerű eszközök – nyújt a nagykereskedőknek főként reklámtevékenységért cserébe, az Interbrew beleegyezett, hogy (a) megszüntet minden termékkizárólagossági követelményt, (b) a jogosultsági feltételeket teljesen átláthatóvá teszi és (c) világossá teszi, hogy kivétel nélkül minden nagykereskedőnek ugyanazon ösztönzők állnak rendelkezésre.

*Scandlines kontra Port of Helsingborg*⁵⁶ és *Sundbusserne kontra Port of Helsingborg*⁵⁷

45. Július 23-án a Bizottság két határozatot⁵⁸ hozott, elutasítva a Scandlines Sverige AB és a Sundbusserne AS kompüzemeltetők által a svédországi Helsingborg kikötő ellen benyújtott két panaszt. Ezek a párhuzamos panaszok az EK-Szerződés 82. cikke szerinti feltételezett visszaélésekre vonatkoztak, azt állítva, hogy a Svédország és

⁵⁵ COMP/37.409. Lásd: IP/04/574 sajtóközlemény, 2004.4.30.

⁵⁶ COMP/A.36.568.

⁵⁷ COMP/A.36.570.

⁵⁸ A határozatok nem bizalmas változatai megjelentek a Versenypolitikai FI honlapján.

Dánia közötti Helsingborg–Elsinore útvonalon aktív kompüzemeltetőknek nyújtott szolgáltatásokért a Helsingborg kikötő túlzott kikötői díjakat számol fel.

46. Kiterjedt vizsgálat után a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy a rendelkezésre álló bizonyíték nem volt elégséges annak a szükséges jogi szabvány szerinti bizonyításához, hogy a kérdéses árak túlzóak voltak. A döntések az EKSz. 82. cikke túlzott árakat érintő esetekre való alkalmazásának általánosabb nehézségeire mutatnak rá, különösen akkor, ha nem állnak rendelkezésre hasznos viszonyítási alapok. Mivel az e kérdésre vonatkozó meglévő esetjog meglehetősen korlátozott⁵⁹, a döntések hasznos iránymutatást nyújthatnak egy szolgáltatás gazdasági értékének meghatározásakor, illetve annak eldöntésekor, hogy egy ár túlzó/tisztességtelen-e, és így a 82. cikk szerint erőfölénnyel való visszaélést képez-e.

*KPN mobil felmondási díjak*⁶⁰

47. A Bizottság tájékoztatta az alpereseket, hogy az MCI október 21-én visszavonta panaszát, és a Bizottság nem tervez további lépéseket ebben az ügyben. 2002. március 22-én kifogási nyilatkozatot bocsátott ki, amely azt állította, hogy a KPN Mobile megtagadta a közvetlen kapcsolás biztosítását a független szolgáltatóknak, és árrés-prést alkalmazott a nagykereskedelmi mobil felmondási díjak és mobil virtuális magánhálózati (MVPN) szolgáltatások kiskereskedelmi árai között. Azzal a határozatával, amely szerint a Bizottság hivatalból nem vizsgálja tovább az ügyet, figyelembe vette azt a tényt, hogy a holland OPTA szabályozó által tett intézkedések időközben egy ésszerű közvetlen kapcsolási ajánlatot eredményeztek a KPN Mobile részéről. A nagykereskedelmi mobilkapcsolási díjak is csökkentek Hollandiában, és az OPTA éppen további piacelemzést folytatott a hollandiai egyéni mobilhálózatok felmondását illetően, a 2004 tavaszán Hollandiában bevezetett új, az elektronikus kommunikációra vonatkozó szabályozói keretrendszer összefüggésében. A Bizottság végül vizsgálata során arra a következtetésre jutott, hogy az MVPN szolgáltatások konkrét összefüggésében az árrés-prés az EKSz. 82. cikke szerinti fennállása nem volt egyértelműen megállapítható.

*B2/Telia*⁶¹

48. Novemberben a B2 Bredband AB (B2) visszavonta a TeliaSonera AB – a svédországi hivatalos távközlési szolgáltató – ellen benyújtott panaszát. A Bizottság ezt követően lezárta az ügyet. 2003 decemberében a Bizottság kifogási nyilatkozatot intézett a TeliaSonera-hoz, azt állítva, hogy a társaság visszaélt erőfölényével azáltal, hogy kizorító árat alkalmazott, amikor pályázott egy jelentős, a malmői nagysebességű Internet-hozzáférés biztosításához szükséges optikai szálak szélessávú hálózat megépítésére és üzemeltetésére vonatkozó szerződésre. A Bizottság azzal érvelt, hogy a TeliaSonera szerződésre tett ajánlatát szándékosan önköltség alattira dolgozta ki, és nem tette lehetővé az üzemeltető számára, hogy a szerződésben szereplő infrastruktúrához és a szolgáltatások nyújtásához kapcsolódó befektetések

⁵⁹ A határozatok a Bíróság által a 27/76 United Brands kontra Bizottság ügyben kidolgozott ellenőrzéseken alapulnak, [1978] EBHT 207.

⁶⁰ COMP/37.704 – KPN Mobile felmondási díjak.

⁶¹ COMP/37.663 – TeliaSonera AB – Szélessávú szolgáltatások.

és költségek megtérüljenek, és az ilyen alacsony ár megszabásával a TeliaSonera megakadályozta az alternatív infrastruktúra fejlesztését és a versenyző szolgáltatók belépését. Azonban, a kifogási nyilatkozat kibocsátását követő további vizsgálat arra a következtetésre vezette rá a Bizottságot, hogy nem volt elegendő bizonyossággal megállapítható az, hogy a pályázat benyújtása idején az adott piacokon a TeliaSonera erőfölénnyel bírt.

2. KARTELLEK

3. keret: A kőkemény kartellekkel szembeni végrehajtás áttekintése

2004 folyamán a Bizottság továbbra is az előző három évben létrehozott kartellelles tevékenységre helyezte a hangsúlyt, hat, mintegy harminc társaságot érintő, törvénytelen horizontális megállapodások elleni határozat meghozatalával. Ezek az ügyek a következők voltak: *réz vízvezetékcsövek, nátrium-glukonát, francia sör, nyersdohány Spanyolországban, kemény rövidáru – tűk és kolin-klorid*⁶². Ezekben a határozatokban összesen több mint 390 millió euro bírság kivetésére került sor.

A három év során számos fejlemény történt a kartellek elleni harcban. Három szempont különösen említésre méltó, konkrétan az engedékenységi területén történt fejlemények, az 1/2003 rendelet bevezetésének kartellelles végrehajtást érintő következményei és a védettséget meghatározó szabályok tisztázása.

Engedékenységi

A 2002-es engedékenységről szóló közlemény⁶³ továbbra is egy fontos végrehajtási eszköz maradt. A 2002-es engedékenységről szóló közlemény által létrehozott esetek magas száma azt bizonyítja, hogy az rendkívül hatásos, még az 1996-os engedékenységről szóló közleménynél is hatásosabb. A határozati szakaszt most elérő ügyek többségével a 2002-es közleményben foglalkozunk⁶⁴.

Az 1/2003/EK rendelet

Az 1/2003 rendelet májusi⁶⁵ életbelépése érezhetően megerősítette a Bizottság vizsgálati hatáskörét. Három szempontot érdemes kiemelni. Először, a rendelet kiterjeszti a Bizottság házkutatási jogát az üzlethelyiségektől eltérő helyiségekre is, ideértve egy vállalkozás alkalmazott tagjainak magánlakását is, amennyiben megalapozott az a gyanú, hogy ezekben a helyiségekben⁶⁶ üzleti feljegyzéseket tartanak. Ez a tevékenység az érintett tagállam nemzeti igazságügyi szerveinek előzetes értesítése nélkül is elvégezhető. Másodszor a Bizottság házkutatási jogát tovább erősíti az a képessége, hogy leplombálhassa az üzleti helyiségeket a vizsgálat elvégzéséhez⁶⁷ szükséges időtartamra. Harmadszor, a Bizottságot kifejezetten feljogosították arra, hogy információt kérjen bármely természetes vagy jogi személytől, aki hozzájárul ahhoz, hogy a vizsgálat⁶⁸ céljából kikérdezzék.

⁶² Lásd alább az egyedi határozatok összefoglalását.

⁶³ Közlemény a kartellügyekben kiszabott bírságok alóli mentesítéséről és a bírságok csökkentéséről (HL C 45. szám, 2002.2.19).

⁶⁴ Az engedékenységi kérelemnek 2002. február 19. után kellett beérkezni a Bizottsághoz ahhoz, hogy az új közleményt alkalmazhassák.

⁶⁵ Lásd a fenti 1. pontot.

⁶⁶ A rendelet 21. cikke.

⁶⁷ A rendelet 20. cikke.

⁶⁸ A rendelet 19. cikke.

Ügyvéd és ügyfele közötti kommunikáció védettsége

A Bizottság általi fellebbezést követően a Bíróság elnöke a szeptember 27-i utasításával⁶⁹ hatályon kívül helyezte a bizottsági határozat érvényének (részleges) felfüggesztését, amely elutasított egy védettségre irányuló keresetet, amelyet az ügyben korábban az elsőfokú bíróság elnöke⁷⁰ rendelt el. Visszaküldtek a Bizottságnak egy borítékot, amely néhány, a vizsgálat során lefoglalt iratot tartalmazott, de amelyről a felek azt állították, hogy védettséget⁷¹ élvez, és amelyet az Elsőfokú Bíróság hivatala visszatartott. Az EB tudomásul vette a Bizottság azon kötelezettségvállalását, amely szerint a vitatott dokumentumokat nem tárja fel harmadik személyeknek a főeljárás lezárásáig. Mivel a védettség hatálya tekintetében a felek által előterjesztett új megközelítést a bíróságok nem erősítették meg, a Bizottság a korábbiak szerint folytatja a vizsgálatot a megállapított esetjog⁷² alapján, amely a Bizottság véleménye szerint továbbra is érvényes és megfelelő.

*Réz vízvezetékcsövek*⁷³

49. Szeptember 3-án a Bizottság elfogadott egy határozatot, amely szerint a vezető európai réz vízvezetékcső-gyártók, a Boliden AB (együttesen korábbi leányvállalataival, a Boliden Fabrication AB-val és a Boliden Cuivre & Zinc SA-val), a Halcor SA, HME Nederland BV, IMI plc (együttesen (korábbi) leányvállalataival az IMI Kynoch Ltd-del és az IMI Yorkshire Copper Tube Ltd.-del), a KM Europa Metal AG (együttesen a 100 %-os tulajdonában lévő leányvállalataival, az Europa Metall SpA-val és a Tréfinétaux SA-val), a Mueller Industries, Inc. (együttesen leányvállalataival, a WTC Holding Company, Inc.-vel, a Mueller Europe Ltd.-vel, a DENO Holding Company, Inc.-vel és a DENO Acquisition EURL-lal), az Outokumpu Oyj (együttesen a 100 %-os tulajdonában lévő leányvállalataival, az Outokumpu Copper Products Oy-al) és a Wieland Werke AG (együttesen leányvállalataival, az Austria Buntmetall AG-val és a Buntmetall Amstetten Ges.m.b.H.-val.) megsértették az Európai Közösség versenyszabályait azáltal, hogy összejátszottak az EGT réz vízvezetékcsövek piacán az árak és a piaci részesedések rögzítésében. Egy 2001-ben kezdődött vizsgálatot követően a Bizottság megállapította, hogy a jogsértés 1988 közepétől 2001 elejéig tartott.
50. A kérdéses terméket elsősorban víz-, olaj-, gáz- és fűtőberendezésekben használják az építőiparban. A vízvezetékcsövek fő vevői azok a forgalmazók, nagykereskedők és kiskereskedők, akik vízvezetékcsöveket értékesítenek szerelőknek és más végfelhasználóknak. A sima (970,1 millió euro) és a műanyag-borítású (180,9 millió euro) réz vízvezetékcsövek összesített piaci értéke 1151 millió eurót tesz ki (EGT, 2000-ben).
51. A vállalkozásokra ebben az ügyben kivetett bírság teljes értéke mintegy 222,3 millió euro volt. A HME Nederland BV kivételével a határozat összes címzettje együttműködött a Bizottsággal a vizsgálat során az 1996-os engedékenységi közlemény keretében. A Bizottság mentesítette a bírság alól a Mueller csoportot, a bírság 50 %-os csökkentését engedélyezte az Outokumpu-nak, 35 %-osat a KME

⁶⁹ A C-7/04 P (R) ügy. A további részleteket lásd alább a bírósági ügyeknél.

⁷⁰ A T-125/03 R and T-253/03 R Akzo Nobel Chemicals Ltd és Akros egyesített ügyek. Lásd továbbá a 2003-as Versenyjelentés 33. pontját.

⁷¹ Ebben a kérdésben a fő ügy az év végén folyamatban volt a Bíróság előtt.

⁷² Lásd a 155/79 AM & S kontra Bizottság ügyet, [1982] EBHT 1575.

⁷³ COMP/38.069.

csoportnak és a Wieland csoportnak, 15 %-osat a Halcornak és 10 %-osat az IMI csoportnak és a Boliden csoportnak, együttműködésük fejében. A legmagasabb bírságot a KME csoport társaságaira rótták ki, összesen 67,08 millió euro értékben. A Wieland csoportot 27,8411 millió euróra, az IMI csoportot 44,98 millió euróra, az Outokumpu-t 36,14 millió euróra, a Boliden-t 32,6 millió euróra, a Halcor-t 9,16 millió euróra és a HME-t 4,49 millió euróra bírságolták. Az Outokumpu-t és KME-t enyhítő körülménnyel jutalmazták az 1996-os engedékenységi közleményen kívüli együttműködésükért. Az Outokumpu volt az első vállalkozás, amely feltárta a kartell teljes, 12 évet meghaladó időtartamát, a KME pedig elsőként fedett fel döntő bizonyítékot a műanyag-borítású réz vízvezetékcsöveket illető együttműködés tekintetében. Másrészt, az Outokumpu-t súlyosbító tényezővel büntették a jogsértés megismétlése miatt, mivel címzettje volt egy másik bizottsági határozatnak is, amely elítélte a rozsdamentes acélágazatban 1990-ben működő kartellt, és elrettentésképpen emelték a bírságot.

*Nátrium-glukonát*⁷⁴

52. Szeptember 29-én a Bizottság 19,04 millió euróra bírságolta a Jungbunzlauer csoport négy tagját a nátrium-glukonát – egy elsősorban fém és üveg tisztítására használt vegyszer – piacán az árak és piaci részesedések rögzítésében játszott szerepük miatt.
53. A határozat kiegészíti a 2001-ben⁷⁵ elfogadott első határozatot, amely megállapította, hogy hat vállalkozás – ideértve a Jungbunzlauer csoport egy tagját is – egy titkos kartellt működtetett 1987-től 1995-ig. Ami a Jungbunzlauer csoportbeli társaságot illeti, a 2001-ben elfogadott határozatot 2002-ben visszavonták, annak a jogsértésben való felelősségét megállapító határozatot megalapozó tényekben talált hiba miatt.
54. A nátrium-glukonát kartell tagjai adták majdnem a világ összes termelését. A jogsértés nagyon súlyos volt, és a Jungbunzlauer hét éven keresztül sértette meg a Közösség versenyszabályait. A bírság összegének meghatározásakor a Bizottság figyelembe vette a nátrium glukonát piac korlátozott méretét. Mi több, a Jungbunzlauer bírságát 20 %-kal csökkentették, mert együttműködött a Bizottsággal az 1996-os engedékenységi közlemény keretében.

*Francia sör*⁷⁶

55. Szeptember 29-én a Bizottság az EKSz. 81. cikkének (1) bekezdése alapján elfogadott egy bírsággal járó tiltó határozatot két sörgyár csoport ellen – egyrészt a Brasseries Kronenbourg és akkori anyavállalata, a Groupe Danone ellen, és másrészt a Heineken France (korábban Sogebra) és anyavállalata, a Heineken NV ellen – amiért „fegyverszünet” megállapodást kötöttek azzal a céllal, hogy kiegyensúlyozzák a két csoport között a „házon kívüli”⁷⁷ szektort Franciaországban, és véget vessenek a két csoport közötti felvásárlási háborúnak az ital-nagykereskedők tekintetében. A megállapodást azonban nem hajtották végre.

⁷⁴ COMP/36.756.

⁷⁵ Lásd a 2001-es Versenyjelentés 48. pontját.

⁷⁶ COMP/37.750 - Brasseries Kronenbourg, Brasseries Heineken.

⁷⁷ azaz szállodák, éttermek és kávéházak.

56. Összességében a jogsértést komolynak találták. A Bizottság 1 millió eurós bírságot vetett ki a Heineken Franciaországra és a Heineken NV-re. A Groupe Danone-ra és a Brasseries Kronenbourgra 1,5 millió eurós bírságot szabtak ki és e bírság meghatározásakor súlyosbító körülményként vették figyelembe az ismétlődő jogsértést.

*Nyersdohány Spanyolországban*⁷⁸

57. Október 20-án a Bizottság összesen 20 millió eurós bírságot vetett ki négy spanyol nyersdohány feldolgozóra (Cetarsa, Agroexpansión, World Wide Tobacco España és Taes), valamint egy olasz feldolgozóra (Deltafina), amiért versenyellenes megállapodást kötöttek azzal a céllal, hogy rögzítsék a spanyolországi nyersdohánytermelőknek fizetendő maximális átlagárát, valamint a megvásárlandó nyersdohány mennyiségét. A kartell 1996-tól 2001-ig működött. 1998-tól a feldolgozók bevezettek egy kifinomult végrehajtási és nyomon követési rendszert. 1999-től kezdve megállapodtak maguk között a nyersdohány ártartományaiban, amelyről aztán tárgyalnának a termelők képviselőivel, hogy vegyék be azokat a szabványos termeltetési szerződésekbe, amelyek megadják a keretet a nyersdohány szállításkori végső árának megállapításához. Az Agroexpansión és a WWTE anyavállalatait egyetemlegesen felelősnek találták leányvállalataik magatartásáért.
58. Ugyanebben a határozatban a Bizottság betiltotta a nyersdohánytermelőket képviselő szövetségeket (ASAJA, UPA, COAG és CCAE) tömörítő kartellt is. A Bizottság megállapította, hogy ugyanezen időszak alatt összejátszottak a nyersdohány ártartományai és minimum árai tekintetében, amelyeket aztán testületileg kialakulnának a feldolgozókkal a szabványos termeltetési szerződések tárgyalásakor, és ezért mindegyikükre egy jelképes 1000 eurós bírságot vetett ki, hogy figyelembe vegye a nemzeti szabályozói keret azok magatartására gyakorolt szerepét. Ezt a körülményt a feldolgozókra kivetett bírság megállapításakor is enyhítő körülményként vette figyelembe.

*Kemény rövidáru – tűk*⁷⁹

59. Az október 26-án elfogadott határozatában a Bizottság megállapította, hogy három vállalkozás és azok leányvállalatai, konkrétan a William Prym GmbH & Co. KG és a Prym Consumer GmbH & Co. KG, a Coats Holdings Ltd és a J & P Coats Ltd és a Entaco Ltd és a Entaco Group Ltd, sorozatos – formálisan kétoldalú – írásbeli megállapodásokat kötöttek 1994. szeptember 10. és 1999. december 31. között, amelyek a gyakorlatban egy háromoldalú megállapodásnak feleltek meg, amely szerint az említett vállalkozások felosztották vagy hozzájárultak a termékpiacok (a kemény rövidáru termékek tekintetében) és a földrajzi piacok (a tűk tekintetében) felosztásához. Emellett a vállalkozások kétoldalú és háromoldalú értekezleteken vettek részt 1993. május 10. és 2001. november 8. között.

⁷⁸ COMP/38.238.

⁷⁹ COMP/38.338. Lásd az IP/04/1313 sajtóközleményt, 2004.10.26.

60. A Bizottság határozatát különösen a fent említett megállapodás-sorozatokban található kölcsönösen feltételes záradékok meglétére alapozta. Ezeket a záradékokat az idők során megújították.
61. A Bizottság három érintett termékpiacot azonosított: i. a kézi varró- és hímzőtűk (a különleges tűket beleértve) európai piacát, ahol termék- és földrajzi piacfelosztás történt; ii. az „egyéb varró- és kötőtermékek, ideértve a gombostűket, kötő gombostűket/kötőtűket” európai piacát; és iii. az egyéb kemény rövidáru termékek – ideértve a cipzáraikat és egyéb csatokat – európai piacát; az utóbbi kettőben a termékpiac felosztása csak 1994. szeptember 10. és 1997. március 13. között állt fenn.
62. A jogsértés a maga nemében nagyon súlyos volt, tekintve, hogy különböző piacok közötti termék- és földrajzi piacfelosztást érintett. A termékpiac-felosztási megállapodások különböző piaci szinteken avatkoztak be, azaz a gyártás és forgalmazás (mind nagykereskedelmi és kiskereskedelmi szinten) szintjén, mivel a Coats elsősorban túforgalmazó volt, de kiskereskedelmi szinten versenyben állt a Prym és Entaco-val a kiskereskedelmi „Milward” tűmárkájával.
63. Az 1996-os engedékenységi közlemény keretében a Bizottság az Entacónak teljes mentességet biztosított az egyébként kivetendő bírság alól, mivel az tájékoztatta a Bizottságot a piacfelosztási megállapodások létezéséről és döntő bizonyítékokat szolgáltatott, amelyek nélkül azok nem lettek volna megállapíthatók. A Coats-ra és a Prymre, akik leányvállalataikkal együtt egyetemleges felelősséget viselnek, egyenként 30 millió eurós bírságot szabtak ki.

*Kolin-klorid*⁸⁰

64. December 9-én a Bizottság az Akzo Nobel NV, az Akzo Nobel Nederland BV, az Akzo Nobel Chemicals International BV, az Akzo Nobel Chemicals BV és az Akzo Nobel Functional Chemicals BV, egyetemlegesen, a Chinook Group Limited Partnership és a Chinook Group Limited, egyetemlegesen, a BASF AG, a Bioproducts Incorporated, a DuCoa LP és az UCB SA társaságok elleni megállapításokat tartalmazó határozatot hozott.
65. Ezek a vállalkozások megsértették az európai versenyszabályokat azáltal, hogy kartellben vettek részt a kolin-klorid ágazatban. Ami az EGT-t illeti, a kolin-klorid kartell két különböző – de szorosan kapcsolódó – szinten működött, azaz globális szinten és európai szinten. Globális szinten az eljárás alá vont összes termelő az EGT-t érintő versenyellenes tevékenységekben vett részt 1992 júniusa és 1994 áprilisa között. Ezek a tevékenységek magukban foglalták a világpiaci árak megszabását és felemelését, a globális piacok felosztását, a forgalmazók és az átalakítók ellenőrzését és a kereskedelmi szempontból érzékeny információk cseréjét.
66. Az észak-amerikai termelők nem vettek részt számos további versenyellenes értekezleten, amelyet szigorúan csak európai termelők számára tartottak abból a célból, hogy összehangolják magatartásukat az európai piacokon. Ezeket az

⁸⁰

COMP/37.533.

értekezleteket 1994 márciusa és 1998 októbere között rendezték. A tevékenységek magukban foglalták az árak meghatározását és felemelését (az EGT-re összességében, bizonyos nemzeti piacokra és egyéni ügyfelekre), az egyéni ügyfelek felosztását a részt vevő vállalkozások között, a piaci részesedések felosztását az egyéni vállalkozások között az EGT-piac egészében, a forgalmazók és átalakítók ellenőrzését és a kereskedelmi szempontból érzékeny információ cseréjét.

67. A kolin-klorid – amelyet elsősorban az állattakarmányozási ágazatban használnak – világpiacának méretét 1997-ben – a jogsértés utolsó teljes éve – 183,7 millió euróra becsülték, amelyből az EGT 52,6 millió euróval részesedik. A vizsgált időszak alatt a jogsértésben érintett termelők a világpiac több mint 80 %-át ellenőrizték. Az érintett európai termelők az EGT-térségnek majdnem 80 %-át tartották ellenőrzésük alatt.
68. Az észak-amerikai termelők az 1994. április 14. és 20. között megrendezett globális értekezlet végén fejezték be részvételüket a jogsértésben. A jogsértés vizsgálatát eldöntő első intézkedést a Bizottság 1999. május 26-án hozta. Mivel ez több mint öt évvel azután történt, hogy az észak-amerikai termelők megszüntették a jogsértésben való részvételüket, az észak-amerikai termelőkre – azaz a Bioproducts, a Chinook és a DuCoa cégekre – nem vetettek ki bírságot..
69. A Bizottság az európai termelőkre a következő bírságokat vetette ki: 20,99 millió eurót egyetemlegesen az Akzo Nobel NV, az Akzo Nobel Nederland BV, az Akzo Nobel Chemicals International BV, az Akzo Nobel Chemicals BV és az Akzo Nobel Functional Chemicals BV társaságokra, 34,97 millió eurót a BASF AG-re és 10,38 millió eurót az UCB SA-ra.

3. EGYÉB MEGÁLLAPODÁSOK ÉS ÖSSZEHANGOLT MAGATARTÁS

3.1 Bizottsági határozatok

*Air France/Alitalia*⁸¹

70. Április 7-én a Bizottság – a felek által tett érdemi vállalások függvényében – jóváhagyta az Air France és az Alitalia szövetségét. A határozatban kikötött feltételek célja, hogy csökkentsék az akadályokat és az új belépőknek igazi lehetőségeket biztosítsanak arra, hogy hiteles versenyzőként vessék meg lábukat. A Bizottság hét átfedő útvonalat azonosított, ahol az Air France és az Alitalia erőinek egyesítése megszüntetné vagy jelentősen csökkentené a versenyt. Ezek a Párizs–Milánó, Párizs–Róma, Párizs–Velence, Párizs–Firenze, Párizs–Bologna, Párizs–Nápoly és a Milánó–Lyon útvonalak, ahol a szövetség létrejöttét megelőzően az Air France és az Alitalia volt a két fő versenytárs. Azután, hogy a társaságok megegyeztek egy jelentős számú felszállási és leszállási résidőről való lemondásban a repülőtereken és különböző egyéb orvoslások nyújtásában, a tényleges verseny helyreállításában ezeken az útvonalakon, a Bizottságnak módja nyílt az ügylet jóváhagyására⁸².

⁸¹ COMP/38.284.

⁸² Ezt a határozatot egy harmadik fél megtámadta az Elsőfokú Bíróságnál (T-300/04 ügy).

71. Május 26-án a Bizottság elfogadott egy, a The Topps Company Inc-re és annak európai leányvállalataira – a Topps Europe Ltd, a Topps International Ltd, a Topps UK Ltd és a Topps Italia SRL – („Topps”) 1,59 millió eurós bírságot kiszabó határozatot, a Szerződés 81. cikke (1) bekezdésének megszegése miatt. A Topps csoport gyűjtők által kedvelt termékeket gyárt, mint például matricákat és futballjátékosokat vagy rajzfilmfigurákat ábrázoló cserekártyákat.
72. A Bizottság megállapította, hogy a Topps az Egyesült Királyságban, Olaszországban, Finnországban, Németországban, Franciaországban és Spanyolországban megállapodások sorozatát kötötte és összehangolt magatartást gyakorolt számos közvetítőjével, azzal a céllal, hogy korlátozzák a Pokémon gyűjthető tárgyak párhuzamos importját. A Pokémon az eredetileg a Nintendo „Game Boy” videojáték számára kifejlesztett figurák teljes sorozatának a neve, de a Topps – engedéllyel – használja a gyűjthető termékek, mint a matricák vagy cserekártyák illusztrálására is. 2000-ben hatalmas kereslet volt az ilyen, gyűjtők által keresett Pokémon cikkek iránt, miközben az árak jelentősen különböztek az egyes tagállamokban. A drágább országokban, mint például Finnországban élő családoknak majdnem kétszer annyit kellett fizetniük ugyanazon Pokémon matricákért, mint a portugáliai családoknak.
73. A párhuzamos kereskedelem ilyen korlátozását a Bizottság és közösségi bíróságok korábban számos alkalommal egyértelműen elítélték. Ezek az EKSz. 81. cikke (1) bekezdésének súlyos megsértését képezik, veszélyeztetve a belső piac alapelvét. A fent említett intézkedésekkel a Topps megakadályozta a forgalmazókat, és végső soron a fogyasztókat abban, hogy hasznot húzzanak a tagállamok között fennálló jelentős árkülönbségekből.
74. A határozatot⁸⁴ a Topps mind a négy európai leányvállalatának címezték, akik részt vettek a versenyellenes megállapodásokban és az összehangolt magatartásban, valamint a végső amerikai anyavállalatnak, tekintettel annak a 100 %-os tulajdonában lévő leányvállalatai magatartására gyakorolt döntő befolyására. A határozatot nem címezték a Topps közvetítőinek, mivel azok jogsértésben viselt felelőssége kisebb jelentőséggel bírt. A bírság összegének megállapításakor a Bizottság a Topps által elkövetett jogsértést – annak nagyon súlyos természete ellenére – főként azért találta csak komolynak, mert a bizottsági ügyiratban szereplő bizonyíték nem tárta fel, hogy a párhuzamos importokra vonatkozó korlátozásokat módszeresen az összes közvetítőre alkalmazták.

⁸³ COMP/37.980 - Souris Bleue – Topps.

⁸⁴ IP/04/682 sajtóközlemény, 2004.5.26.

4. keret: Jogkezelő piacok az EU-ban

A sokféle európai zene és európai kultúra erős jelenlétének fejlődése az új, Európát átfogó online piacokon a lisszaboni célkitűzések tekintetében alapvető fontosságú. Ennek feltétele, hogy az európai zenei jogokat a jogok olyan felhasználóinak értékesítsék, akik képesek kiterjeszteni az európai jelenlétet ezekben a médiákban, egyben megőrizve a helyi tartalom fejlődéséhez szükséges megfelelő feltételeket. Ami a versenyszabályok jogkezelő szolgáltatásokra való alkalmazását illeti, az ágazat versenyellenes korlátozásai, valamint az ilyen szolgáltatások hatékony nyújtását elősegítő versenyképes ösztönzők különös figyelmet igényelnek.

A Bizottság az IFPI határozatában⁸⁵ adott némi iránymutatást ezen a területen. Az említett határozatban tükröződő elvekből néhány bevált a végrehajtás során, és most már meglehetősen általánosan alkalmazzák azokat, amikor az IFPI tagjai – a birtokukban lévő jogok tekintetében – a zene internetes sugárzására jogosító, az egész EU-ra vonatkozó licenceket bocsátanak ki.

Ami a zene Interneten keresztüli sugárzására vonatkozó szerzői jogának kezelésével foglalkozó ügynevezett „santiagói megállapodást”⁸⁶ illeti, a Bizottság hivatalos kifogási nyilatkozatot⁸⁷ adott ki a jelenlegi megállapodásra vonatkozóan, amely az érintett kollektív jogkezelő társaságokat az e megállapodás által keltett aggodalmakra vezeti rá, konkrétan a gazdasági lakóhely korlátozás miatti piacfelosztásra.

Egy áprilisban kiadott közlemény meghatározza a Bizottság által ezen ágazat tekintetében javasolt jövőbeni irányítási elveket.⁸⁸ A verseny szempontjából a következő kérdések különösen fontosak:

- Az új, az egész EU-t átfogó egyablakos ügyintézési megállapodások létrehozását – ami az Európai Unió új zenei piacain való EU-ra vonatkozó és globális jogengedélyezések hatékonyságának megteremtéséhez szükséges – ne hátráltassák területi korlátozások.
- A versenyjog szerint a Bizottság kedvezően fogja elbírálni az egyablakos ügyintézési megállapodásokat és a kapcsolódó kölcsönös megállapodásokat a kollektív jogkezelő rendszerek között.
- Azonban a Bizottság nem engedheti meg a múltbeli korlátozások állandósítását ott, ahol azok már nem elengedhetetlenek.
- A jogtulajdonosoknak képeseknek kell lenniük maguk meghatározni zenei jogaik egyéni jogkezelése és kollektív kezelése közötti helyes arányt.
- A megállapodások nem kapcsolhatnak ok nélkül össze jogkezelési ajánlatokat. Meg kell engedni az egyéni jogkezelések fejlődését. A kollektív kezelési rendszerek életképességét figyelembe véve a jogkezelőknek lehetőségük kell, hogy legyen az új digitális jogkezelési technikákat használni a jogok egyéni kezeléséhez.

⁸⁵ COMP/C-2/38.014 - IFPI „Simulcasting”, 2002. október 8-i határozat (HL L 107., 2003.4.30).

⁸⁶ COMP/38.126 – Santiago.

⁸⁷ IP/04/586 sajtóközlemény

⁸⁸ A Bizottság közleménye a Tanács, az Európai Parlament és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság részére – A szerzői jogok és kapcsolódó jogok kezelése a belső piacon, COM/2004/261, 2004.4.16.

75. Június 24-én a Bizottság elítélte a Belga Építésszek Szövetsége által ajánlott és használt minimum díjtáblázatot.
76. A minimum díjtáblázatot a Belga Építésszek Szövetségének Nemzeti Tanácsa fogadta el 1967-ben, és azután számos alkalommal módosították. Legutóbbi, a 2002. júniusi módosításakor „iránymutatásként” (*indicatif/leidraad*) utaltak rá. A táblázat meghatározta az építésznek független vállalkozóként Belgiumban végzett szolgáltatásokért járó minimum díjat.
77. A Bizottság úgy vélte, hogy a díjtáblázatot elfogadó határozat egy előíró jellegű független cselekedet volt, amiért a Szövetség – vállalkozások szövetségeként eljárva – teljes mértékben felelős volt. Továbbá, a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy a Szövetség össze kívánta hangolni tagjainak piaci magatartását a táblázat meghatározását és módosítását eredményező határozatain keresztül. A Bizottság úgy találta továbbá, hogy a táblázatot legalább bizonyos mértékben alkalmazták.
78. A bizonyíték szerint a táblázat célja a verseny visszaszorítása volt, ideértve a preambulum címének és a preambulumbekkezdések szándékoltan normatív jellegét, azt a tényt, hogy a Szövetség összeállított, és 18 éven keresztül rendelkezésre bocsátott egy szerződésmintát, amely szerint a díjak meghatározásának egyedüli lehetősége a táblázatra való hivatkozás volt, valamint azt, hogy a Szövetség messze túlment ezen információ tagjai, ügyfelek és bíróságok részére történő rendelkezésre bocsátásán.
79. Bár a minimum díjakat rögzítő vagy ajánló határozat természeténél fogva nagyon súlyos jogsértés, a Bizottság összességében komolynak minősítette a jogsértést azon körülmények fényében, hogy a díjtáblázatot valószínűleg nem alkalmazta az összes építész általánosan, és a határozat földrajzi hatálya egyetlen tagállamra korlátozódott.
80. A 100 000 eurós bírság kivetésével a Bizottság enyhítő körülményként vette figyelembe azt a tényt, hogy az előtt, hogy Bizottság 1993-ban elfogadta *CNSD* határozatát⁹⁰, a Szövetség részéről megalapozott kétségek merülhettek fel azt illetően, hogy a díjtáblázat valóban jogsértést képez-e. Továbbá a Bizottság – 2004. február 9-i jelentésében megfogalmazott – politikája az, hogy ösztönözze a nemzeti szabályozó hatóságokat és szakmai szervezeteket, hogy vizsgálják felül és módosítsák a korlátozó szabályokat, és kapjanak alkalmat ennek elvégzésére. A bírság mértéke tükrözi a Bizottság részéről alkalmazott fokozatos megközelítést⁹¹ is az egyes szakmák versenyellenes gyakorlatának megbírságolásában.

⁸⁹ COMP/38.549.

⁹⁰ 93/438/EGK határozat a IV/33.407 ügyben – *CNSD* (HL L 203., 1993.8.13.). Ez a határozat betiltotta az olasz vámügynökök rögzített díjtáblázatát.

⁹¹ A szakmai testületek díjaira vonatkozó első határozatában, 1993-ban, a Bizottság bírság kivétele nélkül ítélte el a rögzített díjakat. 1996-ban a Bizottság határozatot hozott a holland szállítmányozók szövetségének ajánlott díjai tekintetében, egy jelképes, 1000 eurós bírságot kivetve.

81. Október 26-án a Bizottság két határozatot fogadott el a Gaz de France (GDF) által 1997-ben kötött két szerződés – az egyik az olasz ENI gáztársasággal, a másik pedig az olasz ENEL villamos energetikai társasággal – tekintetében. A GDF és az ENI közötti szerződés tárgya az ENI által Észak-Európában beszerzett földgáz GDF általi szállítása volt, francia területen keresztül a svájci határig. A szerződés tartalmazott egy záradékot, amely előírta az ENI-nek hogy a gázt kizárólag a „visszaszállítási ponttól lefelé” forgalmazhatja, azaz az után, hogy elhagyta Franciaországot. A GDF–ENEL szerződés az ENEL által Nigériában beszerzett cseppfolyósított gáz cseréjére vonatkozott, és tartalmazott egy, az ENEL-t arra kötelező záradékot, hogy a gázt Olaszországban használja fel.
82. A Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy a két záradék korlátozta azt a területet, ahol a felek felhasználhatták a gázt, és céljuk a nemzeti piacok felosztása volt azáltal, hogy megakadályozták a franciaországi székhelyű földgázfogyasztókat a készletek ENEL-től és ENI-től való beszerzésében, és ezért ez az EKSz. 81. cikke értelmében versenykorlátozást testesített meg, illetve jelentős gátat szabott az igazán versenyző és egész Európára kiterjedő gázpiac létrehozásának.
83. Ez a két döntés még inkább fontos az európai gázágazatban az utóbbi években elkezdődött liberalizációs folyamat fényében, amelynek előnyei csak lassan materializálódnak. A területi korlátozások egyik kulcselemét képezik azon gyakorlatcsomagnak, amely állandósítja az európai piac felosztását és hozzájárul az ágazat gördülékenységének akadályozásához. Figyelembe véve az európai gázágazat sajátosságait és az ügy körülményeit, a Bizottság úgy döntött, hogy mégsem vet ki bírságot.

3.2 Egyéb ügyek fejleményei

Kiváló minőségű tartalom a médiapiacok számára

84. A Bizottság továbbra is elsőbbséget biztosít a kiváló minőségű tartalom területén zajló versenynek – amely a médiapiacok innovációs hajtóereje – azzal a céllal, hogy hozzájáruljon a tudásalapú társadalomhoz. Egy fontos ügycsomag a sportesemények jogaira vonatkozik, ahol a Bizottság kiegyensúlyozott álláspontot képvisel: egyrészt harcol az egyedüli eladók széles körű és kizárólagos ügyleteire támaszkodó marketingpolitika összpontosító és korlátozó hatásai ellen, egyúttal figyelembe veszi a tartalom-összevonással járó esetleges hatékonyságokat.
85. A *Bundesliga* ügyben – amely a német férfi első- és másodosztályú futball-ligák meccseinek médiaközvetítési jogainak közös forgalmazására vonatkozik – a Bizottság úgy vélte, hogy a kereskedelmi közvetítési jogoknak a ligaszövetség általi kizárólagos értékesítése korlátozhatja a versenyt az első- és másodosztályban szereplő klubok és társaságok között.

⁹² COMP/38.662 - GDF–ENEL, GDF–ENI.

86. Egy korábbi, 2004-es előzetes vizsgálatról szóló értesítés után, a ligaszövetség kötelezettségvállalásokat ajánlott fel, amelyeket szeptemberben⁹³ piaci teszt⁹⁴ alá vetettek.
87. A Bizottság továbbfolytatta eljárását az *angol Premier League-gel* (FAPL⁹⁵) kapcsolatban is, kiadva egy közleményt a FAPL⁹⁶ által felajánlott kötelezettségvállalásokról. A *Eurovision system* vonatkozásában folyamatban lévő eljárás a közszolgálati műsorszórók – az EBU tagjai – általi tényfeltáró vizsgálattal folytatódott a sportprogramok közös vásárlásának és megosztásának számos szempontját érintve, ideértve a 2010/2012-es olimpiai játékokra való jogokat. Az EBU arra vonatkozó javaslatainak és előterjesztéseinek, hogy biztosítsák a *Eurovision system* összeegyeztethetőségét az EU versenyszabályaival, az ügyben⁹⁷ követniük kell a bíróságok iránymutatásait.
88. Október 26-án a Bizottság bejelentette a hollywoodi filmstúdiók fizetős tévétársaságokkal kötött szerződéseiben talált úgynevezett legnagyobb kedvezményről szóló (MFN⁹⁸) záradékok tekintetében folytatott vizsgálatának lezárását⁹⁹, két stúdió kivételével.
89. Az MFN záradékok a hollywoodi filmstúdiók és az európai fizetős televíziós műsorszórók közötti „kibocsátási ügyletek”(output deal) többségében jelen voltak. A kibocsátási ügyletek általánosak a hollywoodi filmiparban, ezek keretében a stúdiók általában abban állapodnak meg, hogy bizonyos számú éven keresztül teljes filmgyártásukat eladják a műsorszolgáltatóknak. Az MFN záradékok biztosították a stúdióknak azt a jogot, hogy a fizetős televíziós társaság és bármelyikük között megállapodott legkedvezőbb feltételeket élvezzék.
90. A Bizottság előzetes értékelése szerint az MFN záradékok halmozott hatása a stúdióknak fizetett árak összehangolása volt, mivel a bármely stúdióval megállapodott emelés a többi stúdió párhuzamos áremelési jogát eredményezte. A Bizottság úgy véli, hogy az árak ilyen módon való meghatározása ellentmond az árverseny alapelveinek.
91. A versenyjog megsértésének elismerése nélkül, azok a stúdiók, amelyek tekintetében a vizsgálatok lezárultak, úgy döntöttek, hogy eltekintenek az élő szerződéseikben szereplő MFN záradékok alkalmazásától. Amennyiben nem térnek el ettől az új magatartástól, nem várható ellenük újabb intézkedés. A vizsgálat nyitva marad az NPB Universal és a Paramount Pictures Corp. Inc tekintetében, amelyek nem igazodtak a többiekhez.

⁹³ 2005 januárjában határozatot fogadtak el az 1/2003 határozat 9. cikke értelmében

⁹⁴ Lásd a 27. cikk (4) bekezdésének kiadását, HL C 299., 2004.9.14.

⁹⁵ COMP/38.173 és 38.453 (HL C 115., 2004.4.30.).

⁹⁶ HL C 115., 2004.4.30.

⁹⁷ Lásd alább a bírósági ügyeket.

⁹⁸ A kifejezés valójában a megállapodásokban használt legnagyobb kedvezményben részesülő szállító elvre utal.

⁹⁹ COMP/38.427. Lásd az IP/04/2004 sajtóközleményt, 2004.10.26.

3.3 Ágazati vizsgálatok

Ágazati vizsgálat a sportjogok 3G hálózatokon való használatának eladása tekintetében¹⁰⁰

92. A harmadik generációs mobiltechnológia (3G) világszerte gyorsan terjed, az ügyfelek számának gyorsabb növekedésével, mint az a GSM fejlődésének ugyanezen pontján tapasztalható volt.
93. A Bizottság fokozta erőfeszítéseit, hogy megelőzze a versenyellenes magatartást, ami visszafoghatná e fontos feltörekvő piac fejlődését.
94. A Bizottság a régi piaci szereplők magatartásának számos olyan fajtáját azonosította, amelyek korlátozhatják az új médiaszolgáltatók fő sporttartalmakhoz való hozzáférését, mint például a szolgáltatás megtagadása, a tévéjogok összekapcsolása az új média/UMTS jogokkal, az új típusú közvetítéssel szemben a TV-közvetítést előnyben részesítő embargók, vagy új média/UMTS jogok kizárólagos alapon történő vásárlása a régi piaci szereplők által.
95. A piac sajátosságainak teljes értékelése, valamint a 3G tartalom-hozzáféréshez kapcsolódó meglévő és lehetséges problémák megoldása céljából, a Bizottság január 30-án az EFTA Felügyeleti Hatósággal közösen ágazati vizsgálatot kezdeményezett a sportjogok 3G hálózatokon való használatának eladása tekintetében.
96. Az első, feltáró szakasz augusztusban fejeződött be. Ez a 3G elterjedésének állapotára vonatkozó információgyűjtést tűzte ki célul, ideértve a 3G jogok mobilszolgáltatóknak való eladását, és áttekintést adott a 3G sportjogokra alkalmazott korlátozások fajtáiról. Az információkéréseket számos – többnyire nagy – televíziós csatornának, mobilszolgáltatónak és tartalomtulajdonosnak címezték.
97. A szeptemberben elindított második szakasz a piaci szereplők egy szélesebb körére terjeszti ki a vizsgálatot, de magában foglalja az első szakaszban megkeresett piaci szereplőknek címzett nyomon követő kérdőíveket is. Ez a szakasz várhatóan részletes információt ad a 3G sportjogok biztosítását érintő szerződésekről.

5. keret: Gépjármű forgalmazás és javítás

2004 folyamán a Bizottság folytatta az 1400/2002 rendelet végrehajtásának nyomon követését, illetve az érdekelt feleknek való segítségnyújtást annak értelmezésében. Ezen időszak alatt új trendek voltak megfigyelhetők. Különösképpen, az autók árak átlagosan lassabban növekedtek, mint más termékek ára, és ugyanakkor a fokozott konvergencia világos jeleit mutatták az EU egészében. Folytatódott a kereskedői hálózatok konszolidációja, de sok kereskedő, akinek a hálózat átszervezése miatt felmondták szerződését, képes volt hasznát venni a csoportmentességnek, és mint engedéllyel rendelkező autójavító a piacon maradni. Történtek új befektetések is a jobb forgalmazó és javító létesítményekbe. Világos azonban, hogy az ilyen fejlesztések az új csoportmentesség hatásainak előzetes jelzésénél nem tudnak többet nyújtani, amelyek piaci hatásai csak egy hosszabb időszak tükrében értékelhetők teljesen.

¹⁰⁰ IP/04/134 sajtóközlemény, 2004.1.30.

Az 1400/2002 rendelet működésének rendszeres figyelemmel kísérését illető feladatával összhangban a Bizottság elvégezte az autó- és tehergépkocsi-gyártók által bevezetett rendszerek mélyreható nyomon követését, hogy lehetővé tegye a független piaci szereplők számára a javításra vonatkozó műszaki információval való hozzáférést. Emellett folytatta az autóárak alakulásának nyomon követését EU-szerte, két jelentést kibocsátva februárban és júliusban. Az utóbbi az új rendelet hatálybalépése utáni első hat hónapra vonatkozott, és először tartalmazott mind a 25 tagállamot lefedő adatokat (a részleteket lásd alább).

Továbbá, a jelentés által lefedett időszakban, a Bizottság áthelyezte végrehajtási tevékenységének középpontját bizonyos olyan ügyekre, amelyek fontos versenyproblémákat vetnek fel. Ezek közé tartoznak a felhatalmazott és független szervizek OEM-hez és a versengő alkatrészekhez való hozzáféréseinek problémája, az engedélyezett szervizhálózatokhoz való hozzáférés előtt álló esetleges mesterséges akadályok, valamint a kereskedők azon képességének feltételezett korlátozása, hogy versengő márkájú gépjárműveket értékesítsenek. Míg ezeket a problémákat a folyamatban lévő vizsgálatok során továbbra is elemzik, a Bizottság kifejezte álláspontját egy, a Porsche forgalmazási és szerviz megállapodásait érintő ügyben, amelyben tisztázta a *de minimis* szabály alkalmazását az 1400/2002 rendelet végrehajtásának összefüggésében (lásd alább).

Az 1/2003 rendelet hatálybalépése és ennek eredményeképpen a tagállamok bíróságainak és versenyhatóságainak felhatalmazása is lehetőséget biztosított a versenyhatóságoknak, hogy teljes mértékben hasznosítsák a gépjármű ágazatbeli szaktudást és kiaknázzák az EVH hatáskörén belüli együttműködési mechanizmusokat. E tekintetben, a Bizottság október 19-én egy workshopnak adott otthont, ahol a nemzeti versenyhatóságok képviselői ültek össze, hogy tapasztalatot cseréljenek és megvitassák az 1400/2002 rendelet végrehajtását.

Hozzáférés a műszaki információhoz

A Bizottság októberben kiadott egy tanulmányt az autóágazat független szereplőinek műszaki információkhoz való hozzáféréséről. A tanulmány – amelyet a Bizottság kérésére az IKA (Aacheni Egyetem) készített el – azt vizsgálta, hogy a gyártók hogyan tartják be a rendeletet a műszaki információk garázsoknak, szerszámkészítőknek és kiadóknak történő rendelkezésre bocsátása tekintetében. E piaci szereplők összes fajtája fontos szerepet játszik az autójavítás területén való egészséges verseny biztosításában, különösen, hogy a technológiai fejlődés a legalapvetőbb javításokat is egyre összetettebbé teszi. A tanulmány azt mutatja, hogy a műszaki információ az elmúlt tíz évben kijött majdnem összes modell számára elérhető, vagy az Interneten, vagy CD/DVD-n és/vagy papíron. Azonban az információbiztosítás minősége gyakran nem kielégítő, mivel nehéz megtalálni az információt, vagy csak nagy és drága csomagokban áll rendelkezésre. A tartalom is gyakran elégtelen, mivel néhány gyártó létfontosságú információk nagy tömegét tartja vissza, például a diagnosztikai-szerszámgyártók elől. Végül, a műszaki információk kiadói – akiknek termékeit a független szervizek nagyra értékelik – nehézségekbe ütköznek a számukra szükséges információ megszerzése terén.

Kedvező fejlemények az autóár-különbözetek tekintetében

Márciusban és júliusban a Bizottság jelentéseket bocsátott ki az Európai Unión belüli autóár-különbözetekről. A verseny szempontjából az utolsó két kiadás – amelyek a novemberi, illetve a májusi adatokra támaszkodtak – meglehetősen kielégítően alakuló trendet tárt fel az árak az eurotérsgébeli konvergenciája tekintetében. Míg a jelentés 2003. júliusi száma azt mutatta, hogy a modellek egyharmadára az árkülönbözetek az egész eurotérsgében meghaladták a 20 %-ot, a legutóbbi számban ez az arány már majdnem a modellek egynegyedére esett vissza. Sőt, érdemes megjegyezni, hogy ez a konvergencia egy általános, az EU-n belüli viszonylagosan árstabilitás mellett megy végbe. Összehasonlítva 2003 júliusával, 2004 júliusában az EU-n belül az autók árindexe csak 0,6 %-kal nőtt a 2,3 %-os általános inflációhoz viszonyítva. Az autóárakról szóló jelentés múlt júliusi száma első alkalommal tartalmaz a tíz új tagállamból származó árakat, amelyek látszólag nem különböznek túlságosan az EU-15 áraitól: néhány új tagállamban bizonyos modellek olcsóbbak, mások nem. 2003 júliusával összehasonlítva a 2004. júliusi autóár-index jelentősen nőtt Lengyelországban (+8,4 %) és

Lettorszáiban (+4,1 %), de csökkent Észtországban (-6,8 %), Litvániában (-4,9 %) és a Cseh Köztársaságban (-3,3 %).

Porsche forgalmazási és értékesítés utáni szerviz-megállapodások

Április 30-án a Bizottság lezárta a vizsgálatot a Porsche által bejelentett új importőr, kereskedői és engedélyezett szerviz szabványmegállapodások tekintetében. Az autógyártó beleegyezett a megállapodások – amelyeket az egész EU- és EGT-térségben használnak – módosításába, annak biztosítására, hogy ne tartalmazzanak az 1400/2002 rendelet 4. cikkében meghatározott „különösen súlyos korlátozásokat”. Különösen, a módosított forgalmazási megállapodások már nem korlátozzák a Porsche-kereskedőket abban, hogy alvállalkozásba adják egy felhatalmazott Porsche-szervizközpontnak az értékesítés utáni szolgáltatások nyújtását, míg a Porsche-szervizközpontokat nem kötelezik többé az új autók értékesítésére.

A Bizottság azért döntött úgy, hogy nem folytatja a Porsche forgalmazói megállapodásaiban foglalt egyéb rendelkezések tekintetében megkezdett vizsgálatát, mivel úgy tűnt, hogy a Porsche-nek 5 %-nál alacsonyabb részesedése volt az EU összes nemzeti piacán a jó minőségű sportautók és sport hasznójárművek eladását illetően. Emlékeztetünk arra, hogy a *de minimis* közlemény magyarázata szerint az egy olyan piacon forgalmazói rendszert üzemeltető szállító, ahol majdnem minden piaci szereplő ugyanazon fajta korlátozó megállapodásokat alkalmazza, nem járul jelentősen hozzá a halmazott hatáshoz, ha piaci részesedése nem haladja meg az 5 %-ot és a megállapodások nem tartalmazznak különösen súlyos korlátozásokat.

Ami az értékesítés utáni megállapodásokat illeti, a Porsche elfogadta, hogy nem feltétlenül tartozik a csoportmentesség hatálya alá, ha mennyiségi szelektív forgalmazást alkalmaz a felhatalmazott Porsche szervizközpont hálózatában, mivel hálózatának részesedése a Porsche-autójavítási piacon meghaladja a 30 %-ot, és erre a *de minimis* közlemény egyértelműen nem alkalmazható. A tisztán minőségi alapon történő kiválasztás megnyitja a hálózatot azon szakképesített piaci szereplők előtt, akik felhatalmazott Porsche-szervizközpontokat kívánnak üzemeltetni, és ebben a tekintetben a Porsche beleegyezett a vonatkozó minőségi feltételek bármely érdekelt javítónak való rendelkezésére bocsátásába.

4. ÁLLAMI INTÉZKEDÉSEK (KÖZVÁLLALKOZÁSOK/KIZÁRÓLAGOS ÉS KÜLÖNLEGES JOGOKKAL RENDELKEZŐ VÁLLALKOZÁSOK)

4.1 Határozatok

*Postai előkészítés korlátozása*¹⁰¹

98. Október 20-án a Bizottság a 86. cikk alapján elfogadott egy határozatot Németország postai szabályozói keretrendszerének rendelkezései tekintetében, amely megtiltja a kereskedelmi postai előkészítő cégeknek, hogy engedményekben részesüljenek az előre átválogatott leveleknek a Deutsche Post AG (DPAG) válogató központoknak való átadásáért. A BdKEP – egy német postai szolgáltató szövetség – által benyújtott panasz alapján a Bizottság megállapította, hogy a német postatörvény vitatott rendelkezései arra készítik a DPAG-t, hogy visszaéljen erőfölényével, és ezáltal két módon megsértse a 82. cikket. Először, a rendelkezések arra ösztönzik a DPAG-t, hogy terjessze ki piaci erejét az alapvető postai szolgáltatások (fenntartott) upstream piacáról, egy (liberalizált) postai előkészítő szolgáltatások piacára. Másodszor, arra

¹⁰¹ COMP/38.745, a Hivatalos Lapban még nem tették közzé.

készítetik a DPAG-t, hogy hátrányosan különböztesse meg egyrészt a leveleket nagytömegben küldőket – akiknek hozzáférésük van a downstream válogatóközpontokhoz és a kapcsolódó engedményekhez, és másrészt az ilyen szolgáltatások kereskedelmi szolgáltatóit, akiknek nem jár ez a fajta engedmény. Ez jelentős versenyhátrányt képez e cégek számára, és megakadályozza, hogy a német postai előkészítő piac fejlessze lehetőségeit.

99. A postai előkészítés magában foglalja a postai cikkek összeállítását (nyomtatás, borítékolás, címkézés, bérmentesítés), azok összegyűjtését és bizonyos szabványoknak megfelelő postai zsákokba vagy tartályokba helyezését, többé-kevésbé célállomás szerinti csoportosítását és szétválogatását, és az általános szolgáltató által üzemeltetett hozzáférési pontokra való szállítását. Ezen a piacon a továbbfeldolgozói hozzáférési engedmények megszerzésének lehetősége – azaz a postai költségmegtakarítások – kulcsfontosságú értékesítési érvnek minősül az ügyfelek számára.
100. A DPAG kizárólagos jogokkal rendelkezik a 100 grammnál könnyebb (az úgynevezett fenntartott terület) levelek bérmentesítésére, válogatására, szállítására és kézbesítésére. A postai előkészítési szolgáltatások nyújtása – ideértve a levelek előválogatását és elszállítását a feladóktól az odatartozó hálózat egy kiválasztott hozzáférési pontjára, nem tartozik a postai irányelv fenntartott területének hatálya alá.¹⁰²
101. A Bizottság megállapította, hogy a német kormány elmulasztotta annak bizonyítását, hogy a kereskedelmi szolgáltatók eltiltása a fent említett kedvezményektől indokolt volt a 86. cikk (2) bekezdése alapján, és emlékeztetett arra, hogy – amint azt a versenyszabályok postai ágazatra¹⁰³ való alkalmazásáról szóló 1998-as közleményében megállapította – a kereskedelmi postai előkészítő társaságoknak képesnek kell lenniük az állami postai hálózat rendelkezésre álló hozzáférési pontjai közül hátrányos megkülönböztetés nélkül¹⁰⁴ szabadon választani.

4.2 Panaszok elutasítása

*UFEX*¹⁰⁵

102. November 19-én a Bizottság elfogadta a l'Union Française de l'Express és három tagja – a DHL, a FedEx és a Crie – által a Francia Köztársaság, a La Poste és a Chronopost ellen benyújtott panaszt elutasító határozatot, a további vizsgálat folytatására vonatkozó közösségi érdek hiánya miatt. Az elutasítás a panaszosoknak azt a tényállítást érinti, hogy a La Poste jogsértő módon próbálta meg kiterjeszteni fölényét az általános postai szolgáltatások fenntartott piacáról a franciaországi

¹⁰² A 2002. június 10-i 2002/39/EK irányelvvel (HL L 176., 2002.7.5.) módosított, a közösségi postai szolgáltatások belső piacának fejlesztésére vonatkozó általános szabályokról és a szolgáltatás minőségének javításáról szóló, 1997. december 15-i 97/67/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 15., 1998.1.21.)

¹⁰³ A Bizottság közleménye a versenyszabályok postai ágazatra való alkalmazásáról és a postai szolgáltatásokra vonatkozó bizonyos állami intézkedések értékeléséről (HL C 39., 1998.2.6.)

¹⁰⁴ Mind Németország, mind a DPAG fellebbezett e határozat ellen: A T-490/04 és T-493/04 ügy.

¹⁰⁵ COMP/38.663 - UFEX.

expressz postai szolgáltatások piacára, amelyen annak leányvállalata – a Chronopost – aktív, ezáltal megsértve a 86. és 82. cikket. A feltételezett visszaélés magában foglalt egy kereszttámogatást abban az időben, amikor a Chronopost-ot elindították (1986) és később, amely a Chronopost-nak való kereskedelmi és logisztikai segítségnyújtás jelentett méltánytalanul alacsony költségen, ezáltal lehetővé téve az utóbbi számára, hogy jogsértően alacsony árakat alkalmazzon, azzal a céllal, hogy kiszorítsa a versenytársakat. A panaszt a panaszosok 2000 szeptemberében benyújtott kérésére vizsgálták ki újra, azután, hogy a Bíróság és az Elsőfokú Bíróság sorozatos ítéletei megsemmisítették az 1994. decemberi első elutasító határozatot. Az ügy vizsgálatának folytatására vonatkozó közösségi érdek hiányával kapcsolatban az új elutasító határozat megjegyzi – más okok mellett –, hogy a kifogásolt gyakorlatot – amelyet egyébként sem igazoltak megfelelően – több mint tíz évvel ezelőtt megszüntették, és azóta az érintett piacon nem volt nyilvánvaló nyoma az azoknak tulajdonítható tartós versenyellenes hatásoknak.

C – EVH: AZ EGYÜTTMŰKÖDÉS ÁTTEKINTÉSE

1. ÁLTALÁNOS ÁTTEKINTÉS

Az EVH létrehozása

103. Az 1/2003 rendelet és a korszerűsítési csomag egyik fő célkitűzése a nemzeti állami végrehajtóknak az EU-versenyszabályok alkalmazásában való nagyobb részvételének biztosítása volt. A 81. és 82. cikk párhuzamos illetékességi rendszerben való következetes alkalmazásnak biztosítása céljából, a hatóságok közötti együttműködési mechanizmusok létrehozására került sor. Az 1/2003 rendelet 11. és 12. cikke és a hálózati közlemény¹⁰⁶ a rendszer működését és az Európai Versenyhálózaton (EVH) belüli együttműködést támogató fő pillérek.
104. Az EVH-t az 1/2003 rendelet 35. cikke értelmében kijelölt nemzeti versenyhatóságok (NVH-k) és a Bizottság alkotják. Az EVH-n belüli együttműködés már 2003-ban elkezdődött: munkacsoportokat állítottak fel, hogy megvitassák a hálózati közlemény fő szempontjait és az új végrehajtási rendszerre való átálláshoz kötődő általános kérdéseket vizsgálták ezen a fórumon. Emellett létrehoztak 14 alcsoportot az ágazatspecifikus kérdések megvitatása céljából. 2004 volt az első év, amikor az EVH teljes mértékben működött és részt vett az EU versenyszabályait alkalmazó egyéni ügyekben. Kifinomult informatikai támogató rendszereket állítottak munkába május 1. előtt, hogy minden tagnak lehetősége legyen követni a hálózatban kezelt ügyeket és információt cserélni.

Az ügyek kiosztása

105. Az ügyek hatékony kiosztásának biztosítása céljából a hálózaton belüli hatóságok tájékoztatják egymást a 81. vagy 82. cikk alkalmazását érintő minden ügyben az első hivatalos vizsgálati intézkedés előtt vagy közvetlenül utána. 2004-ben 298 ügyet nyújtottak be a hálózatnak: 99-et a Bizottság, 199-et az NVH-k.
106. Mint ahogy az várható volt, a hálózatnak bejelentett ügyek újrakiosztása rendkívül ritka volt (az ügyek kevesebb mint 1 %-a). Az ügyek általában annál a hatóságnál maradnak, amelyek elkezdték vizsgálni azokat.
107. Néhány esetben kétoldalú tárgyalásokra került sor a Bizottság és egy NVH között, aminek eredményeképpen az utóbbi beleegyezett abba, hogy foglalkozzon az eredetileg a Bizottságnak benyújtott ügygel. Egy esetben egy későbbi szakaszban került sor az újrakiosztásra, amikor a Bizottság azért nyitotta meg az eljárást, hogy az egész Közösség¹⁰⁷ számára fogadjon el kötelezettségvállalásokat, bár néhány NVH már dolgozott az ügyön.

¹⁰⁶ Lásd a fenti I.A.I szakaszt

¹⁰⁷ COMP/39.116.

Kölcsönös segítségnyújtás a tényfeltárásban

108. Az 1/2003 rendelet eszközöket biztosít a hálózati tagoknak, amely lehetővé teszi számukra, hogy segítsék egymást egy másik hatóság nevében való vizsgálati intézkedések megtételével (22. cikk) és, általánosabban az információcserével (12. cikk). Az 1/2003 rendelet alkalmazásának legelső napjaitól kezdve a 22. cikket számos hatóság alkalmazta: vizsgálatokat folytattak több NVH kérésére és az összegyűjtött információt a 12. cikk értelmében átadták. Összességében a 22. cikket 8 hónap alatt 11 esetben alkalmazták.
109. Ezen túlmenően, a hálózati tagok rendszeresen élnek a 12. cikk szerinti információcsere lehetőségével. Legalább két alkalommal került sor információcserére engedékenységi ügyekben az engedékenyséért folyamodó beleegyezésével.

Az EU-jog következetes alkalmazása

110. Az 1/2003 rendelet 11. cikkének (4) bekezdése szerint az NVH-k kötelesek tájékoztatni a Bizottságot legkésőbb 30 nappal az előtt, hogy elutasító határozatot fogad el. A május 1-jét követő időszakban a Bizottságot 33 olyan versenyügyről tájékoztatták, ahol az NVH a 81. cikk és/vagy a 82. cikk szerinti határozat elfogadását várta. Ezek közül 18 ügy vonatkozott a 81. cikkre, 13 a 82. cikkre és 2 mindkét cikkre. Ezen ügyek közül néhányban a Versenypolitika FI észrevételekkel látta el az NVH-kat. Egyik esetben sem indított a Bizottság eljárást azzal a következménnyel, hogy megfosszon egy NVH-t az 1/2003 rendelet 11. cikkének (6) bekezdése szerinti jogkörétől.

A nemzeti törvények általános konvergenciája

111. Végül 2004-ben sor került számos nemzeti törvény jelentős átdolgozására. E változások majdnem mindegyike a nemzeti rendszerek és az 1/2003 rendelet közötti magasabb fokú konvergenciát eredményeztek. Összességében 20 tagállam törölte el vagy tervezi eltörölni nemzeti bejelentési rendszerét, és 17-nek van teljesen vagy részben konvergens engedékenységi politikája. Ezek a fejlemények nagyban hozzájárulnak a jogkövető magatartás vállalkozások számára való megkönnyítéséhez és a rendszer jobb működéséhez.

2. AZ EU VERSENYSZABÁLYAINAK AZ EU NEMZETI BÍRÓSÁGAI ÁLTALI ALKALMAZÁSA: JELENTÉS AZ 1/2003 RENDELET 15. CIKKÉNEK VÉGREHAJTÁSÁRÓL

Állásfoglalás kérése

112. Az 1/2003 rendelet 15. cikkének (1) bekezdése lehetőséget biztosít a nemzeti bírák számára, hogy kikérjék a Bizottságtól a birtokában lévő információt vagy állásfoglalást kérjenek az EU versenyszabályai alkalmazását érintő kérdésekben. 2004-ben a Bizottság 9, állásfoglalásra irányuló kérést kapott; 6 kérelem spanyol bíróságoktól érkezett és mindegyikük az energiaágazat hasonló fajtájú forgalmazási megállapodásaival foglalkozott, amelyek főként az ügynök és kiskereskedő közötti, az EU versenyjogának értelmezése szerinti megkülönböztetésre vonatkozó kérdéseket vetettek fel, és tartalmazták mindkét záradékot, amely az üzemanyag maximális árának meghatározására vonatkozott, illetve az üzemanyagot érintő

versenykizárási záradékot, ami a piac kizárásához vezethet. A Bizottság válaszai e 6 kérelemre nagyban a *Repsol CPP* ügyben¹⁰⁸ folytatott előzetes vizsgálatán alapultak.

113. A belga versenyjog előírja a belga bíróságok számára, hogy mindenkor forduljanak a brüsszeli Fellebbviteli Bírósághoz előzetes ítéletért, ha kétségük merül fel a versenyszabályok alkalmazását illetően. December elején a brüsszeli Fellebbviteli Bíróság három ilyen ügyet továbbított a Bizottságnak állásfoglalás kérése céljából. A kérések az EKSz. 81. és 82. cikkének egyidejű alkalmazásával, az EKSz. 82. cikke (c) pontjának hatályával, a 2790/1999 csoportmentességi bizottsági rendelettel (a vertikális megállapodásokra vonatkozóan) és a kísérő irányelvekkel, valamint a *de minimis* közleménnyel kapcsolatban vetettek fel kérdéseket.

Nyilvános adatbázis a nemzeti bíróságok ítéleteihez

114. Az 1/2003 rendelet 15. cikkének (2) bekezdése előírja az EU-tagállamok számára, hogy juttassanak el egy példányt a Bizottságnak minden olyan, nemzeti bíróságok által kiadott írásbeli ítéletből, amely az EKSz. 81. vagy 82. cikkének alkalmazásáról határoz. A Bizottsághoz 2004 májusa óta 36 meghozott ítélet érkezett, amelyek felkerültek a Versenypolitika FI weboldalára, amennyiben a küldő hatóság nem minősítette azokat titkosnak¹⁰⁹. Ezen ítéletek döntő többsége (29) magánfelek által indított keresetből eredt, amelyek többnyire egy megállapodás semmissé tételét célozták meg az EU versenyszabályaival való összeegyeztethetlenségük miatt.

Észrevételek benyújtása a Bizottság és a nemzeti versenyhatóságok által

115. Az 1/2003 rendelet 15 (3) cikk lehetővé teszi a Bizottság és az NVH-k számára, hogy észrevételeket tegyenek a nemzeti bíróságoknak az EU versenyszabályai alkalmazásának kérdéseiben. A Bizottság eddig még nem élt ezzel a lehetőséggel, de a belga, a francia és a német versenyhatóságok igen. Meg kell jegyezni azonban, hogy e versenyhatóságok nemzeti törvényeik értelmében már 2004. május 1. előtt is jogosultak voltak észrevételeket benyújtani nemzeti bíróságaiknak.

A nemzeti bírák EU-versenyjogi képzésének finanszírozása

116. 2002 óta a Bizottság társfinanszírozást nyújt a nemzeti bírák EU-versenyjogi képzését célzó projekteknek. 2004-ben a Bizottság 4 oktatási projektet¹¹⁰ finanszírozott, és ajánlattételi felhívást tett közzé, ami további 10 szerződés megkötését eredményezte, 2005-ben több mint 400 000 eurót lekötve több mint 700 nemzeti bíró oktatására mind a 25 EU-tagállamból¹¹¹.

¹⁰⁸ Lásd a 27. cikk (4) bekezdés szerinti közlemény 6. pontját (HL C 258., 2004.10.20.).

¹⁰⁹ A nemzeti ítéletek nem bizalmas változatai megtalálhatók a következő helyen: http://europa.eu.int/comm/competition/antitrust/national_courts/index_en.html

¹¹⁰ A társfinanszírozott projektekre vonatkozó további részletek megtalálhatók a Versenypolitikai FI weboldalán: http://europa.eu.int/comm/dgs/competition/proposals2/table_of_projects_co_financed_out_of_3rd_call.pdf

¹¹¹ Az ezen oktatási programra vonatkozó ajánlattételi felhívás megtalálható a Versenypolitikai FI weboldalán. A 2005-ös felhívást lásd: http://europa.eu.int/comm/dgs/competition/proposals2/20040316_call/call_en.pdf

3. ENERGIA

117. A Bizottság 2004-ben létrehozta az EVH Energia Alcsoportot. Célja egy fórum biztosítása a fő problémák megvitatásához és az EU versenyszabályainak energiapiacra való alkalmazása általános megközelítésének kidolgozásához, valamint az EU energiapiacain folyó verseny nyomon követésének ösztönzése. Az Energia Alcsoport szándéka, hogy műszaki, illetve olyan, magas szintű találkozókot szervezzon, amelyekre a szabályozó hatóságokat is meg lehet hívni.
118. Szeptemberben magas szintű energianapot szerveztek a nemzeti versenyhatóságok vezetői számára. A nemzeti energiaszabályozó hatóságokat szintén meghívták. Az értekezlet két kérdésre koncentrált: a versenyhatóságok és a szabályozó hatóságok szerepe a versenyellenes magatartással szembeni küzdelemben; és hogyan győzhetők le a piaci belépést gátló, még meglévő akadályok.
119. Az Energia Alcsoport első szakmai értekezletére decemberben került sor. Az alcsoport jövőbeni munkaprogramjának megvitatása mellett két témára összpontosítottak: a hosszú lejáratú szerződések a továbbfeldolgozó gázágazatban és ágazati vizsgálatok az energiaágazatban. Megállapodás született, hogy az Energia Alcsoportnak a gáz- és villamosenergia-ágazatban tapasztalható versenyre kell koncentrálnia, anélkül hogy teljesen kizárnák az egyéb energiapiacok megvitatását (pl. benzin). Megvitatásra került egy, a Versenypolitikai FI által készített dokumentum a gáz tovább-feldolgozási ágazat hosszú távú szerződéseiről. A Versenypolitikai FI közreadott egy, az ágazati vizsgálatokról szóló dokumentumot, és érdekes tapasztalatcserére került sor a nemzeti versenyhivatalokkal a gáz- és villamosenergia-ágazatban folytatott ágazati vizsgálatokról.

4. KÖZLEKEDÉS

Az európai versenyhatóságok légiforgalmi munkacsoportja

120. Az európai versenyhatóságok a 2002. áprilisi, Athénban tartott plenáris ülésen létrehoztak egy légiforgalmi munkacsoportot, hogy javítsák az egymás közötti együttműködést a légitársaságok kezelése területén, illetve fokozzák a versenyt ezen ágazatban. Az európai versenyhatóságok úgy vélik, hogy a légitársaságok közötti versenyt befolyásolja a légi közlekedési ágazat néhány sajátos vonása, különösen annak hálózati jellege. Május 13-án a munkacsoport kiadott egy „jelentést az egyesületekről és szövetségekről a polgári repülés terén”¹¹², amely áttekintést ad az európai versenyhatóságok jelenlegi végrehajtási gyakorlatáról a piacmeghatározás, versenyértékelés és a jogorvoslatok területén.

Vasutak

121. A vasúti alcsoport második alkalommal június 29-én ült össze, és megvitatta a Versenypolitikai FI és az NVH-k által, a vasúti teherszállítási ágazatbeli hatékony verseny akadályai tekintetében közösen végzett piaci felmérés eredményeit.

¹¹² A jelentés elérhető: http://europa.eu.int/comm/competition/publications/eca/report_air_traffic.pdf

Észrevételezték, hogy bár a piaci szereplők által nyújtott információ rendkívül átfogó, azt nem hivatalosan szolgáltatták, és ezért ellenőrzésre szorul. Az al csoport megvitattott egy tervezetet is az NVH-k és a vasúti szabályozói testületek közötti kapcsolat legjobb gyakorlatáról (az utóbbiak létrehozása a vasúti irányelvek első csomagja által támasztott követelmény), a két csoport közös értekezletére időben való felkészülés céljából.

5. PÉNZÜGYI SZOLGÁLTATÁSOK

122. A pénzügyi szolgáltatási ágazatban az EVH al csoportok 2004-ben a fizetőkártyák, a biztosítás és az értékpapírok területén voltak aktívak.
123. Az EVH Fizetőkártya Hálózatok al csoportja először június 17-én ült össze Brüsszelben. Az értekezlet fő célja az volt, hogy a Bizottság bemutassa a nemzeti versenyhatóságoknak az európai hitel és betéti kártyafizetésekről készített piaci tanulmányainak eredményeit. Ezen az alapon megvitattak konkrét eseteket, valamint módszertani kérdéseket és az ágazat fejlődését. Az e fajta aktív koordináció célja egy közös tudásbázis létrehozása és a kártyafizetésekkal kapcsolatos versenykérdéseket illető közös megegyezés elérése. A nemzeti versenyhatóságok számos képviselője (Dánia, Lengyelország és az Egyesült Királyság) mutatta be jelenleg folyó vizsgálatát az országokban működő fizetőkártya-hálózatok adatsere díjára vonatkozó megállapodásokkal kapcsolatban. A holland, a finn és az olasz versenyhatóságok bemutatták a hazai betéti kártyahálózatokkal kapcsolatos eseteiket. Több küldött rámutatott, hogy a betéti kártyarendszerekben az adatsere szintje az átvevő és a kibocsátó piacokon tapasztalható verseny szintjétől függ. Emellett számos EU-országban a helyi bankok a meglévő hazai fizetőkártya-hálózatból való kilépést fontolgatják, hogy csatlakozzanak egy nemzetközi fizetőkártya-rendszerhez, ami további jövedelmet biztosít számukra az adatsere díjakból. Azon tagállamokban, ahol megvetette lábát a két nemzetközi fizetőkártya-hálózat – a Visa és a MasterCard – mint helyi betéti kártyahálózatok, az adatsere elterjedt és magas szintre van beállítva. Az eszmecsere azt mutatta, hogy ebben az ágazatban Európa-szerte szükség van az összehangolt versenyérvényesítésre.
124. Az EVH biztosítási al csoportjának második értekezletére október 27-én, Brüsszelben került sor. E második értekezlet során világossá vált, hogy a biztosításközvetítők és az alkuszi jutalékok központi elemeit képezik annak a piacelemzésnek, amelyet a hálózat számos hatósága elvégzett, és e vizsgálatok alapján egy sor lehetséges versenykérdés merülhet fel.
125. Az értékpapír-szakemberek hálózata júniusban ült össze másodszor. A téma összetettsége ellenére a résztvevők nagy számban jelentek meg, és a vitát aktív közreműködés jellemezte. Az értekezlet célja először is az összes nemzeti hatóság kölcsönös egyetértésének megteremtése az EU 25-ön belüli értékpapír-kereskedelem, klíring és elszámolás terén, másodszor pedig a véleménycsere az értékpapír ágazaton belüli versenyről és szabályozói tevékenységről.
126. A Bizottság azzal a céllal gyűjtötte össze a nemzeti hatóságok visszajelzéseit, hogy jobba tegye a jövőbeni találkozókat és javítsa a versenyhatóságok közötti kapcsolatot.

D – VÁLOGATOTT BÍRÓSÁGI ÜGYEK

Adalat

127. Január 6-án¹¹³ a Bíróság (EB) ítéletet hozott két fellebbezés ügyében, amelyek közül az egyiket a Bizottság nyújtotta be az *Adalat* ügyben az Elsőfokú Bíróság (EFB) által hozott ítélettel¹¹⁴ kapcsolatban. Az EFB hatálytalanította a Bizottság határozatát¹¹⁵, amely megállapította az EKSz. 81. cikkének megsértését az exportnak a Bayer és kereskedői közötti szerződéses kapcsolatban való megtiltása útján. Az EFB ebben az összefüggésben azt tartotta, hogy a Bizottság nem állapította meg az idevágó előírások szerint azt, hogy a kereskedők elfogadták a Bayer kereskedelmi politikáját, és a megállapodás hiányában a 81. cikk nem volt alkalmazható erre a magatartásra. Ezt megerősítve – a Bizottság által előhozott bizonyíték alapján – nem állapították meg az akaratok egyezőségét, az EB tisztázta a megállapodás EKSz. 81. cikk szerinti fogalmát. Meg kell azonban jegyezni, hogy az EB kifejezetten világossá teszi, hogy sem az EKSz. 81. cikke más szempontjainak, sem az EKSz. 82. cikkének alkalmazása, sem az érintett piac bármilyen más lehetséges meghatározásai nem merültek fel kérdésként ebben az eljárásban.

Cementkartell

128. Az EB január 7-i¹¹⁶ ítéletével csökkentette az egyik fellebbezőre a Bizottság¹¹⁷ által a cementkartellben való részvétele miatt kivetett bírságot. Az EB úgy vélte, hogy a forgalom – bírság kiszámolása céljából történő – megállapításához a Ciments français SA leányvállalatok forgalmát nem lehetett figyelembe venni, mivel az érintett leányvállalat felett csak az után kezdett el ellenőrzést gyakorolni, hogy részt vett a kérdéses jogsértésben. Az EB elutasította a fellebbezés további részét, nagyrészt helybenhagyva az Elsőfokú Bíróság ítéletét.¹¹⁸

Postai szolgáltatások: Asempre

129. Március 11-i¹¹⁹ ítéletében az EB előzetes döntést hozott, értelmezve a közösségi postai szolgáltatások belső piacának fejlesztésére vonatkozó közös szabályokról és a szolgáltatás javításáról szóló 97/67/EK irányelvet¹²⁰. Az EB tisztázta, hogy az

¹¹³ C-2/01 P Bundesverband der Arzneimittel-Importeure eV és a Bizottság kontra Bayer és C-3/01 P Bizottság kontra Bayer egyesített ügyek, még nem tették közzé.

¹¹⁴ Ítélet a T-41/96 Bayer [2000] ügyben, EBHT II-3383.

¹¹⁵ Január 10-i határozat a COMP/34.279 Adalat ügyben. Ez az ügy a gyógyszerkészítmények párhuzamos importjának korlátozására vonatkozott, és a Bayer által gyártott termék – amelyre az eljárás vonatkozott – után nevezték el.

¹¹⁶ C-204/00 P Aalborg Portland A/S, C-205/00 P Irish Cement Ltd, C-211/00 P Ciments français SA, C-213/00 P Italcementi - Fabbriche Riunite Cemento SpA, C-217/00 P Buzzi Unicem SpA és C-219/00 Cementir - Cementerie del Tirreno SpA egyesített ügyek, még nem tették közzé.

¹¹⁷ 1994. november 30-i határozat a COMP/33.126 és COMP/33.322 – Cement ügyekben.

¹¹⁸ Ítélet a T-25/95, T-26/95, T-30/95-től T-32/95-ig, T-34/95-től T-39/95-ig, T-42/95-től T-46/95-ig, T-48/95, T-50/95-től T-65/95-ig, T-68/95-től T-71/95-ig, T-87/95, T-88/95, T-103/95 és T-104/95 Cimenteries CBR és mások [2000] egyesített ügyekben EBHT II-491.

¹¹⁹ C-240/02 Asempre és mások ügy, még nem tették közzé.

¹²⁰ HL L 15., 1998.1.21.

irányelv 7. cikke nem engedi meg a tagállamoknak, hogy az egyetemes szolgáltatóknak fenntartott szolgáltatásokat kiterjessze azáltal, hogy a saját kézbesítést¹²¹ az alábbi feltételek valamelyikéhez köti:

- a fogadó és a küldő személyének meg kell egyeznie;
- a szolgáltatások nem nyújthatók harmadik feleknek a szolgáltató kereskedelmi vagy vállalkozási tevékenysége során;
- a szolgáltatás nem nyújtható a postaszák-rendszer vagy más hasonló módszer alkalmazásával; és
- az ilyen műveletek nem zavarhatják meg az egyetemes szolgáltatóknak fenntartott szolgáltatásokat.

130. Továbbá, ezen ítéletből kitűnik, hogy a pénzesutalvány szolgáltatások (fizetések az állami postai hálózaton keresztül természetes vagy jogi személyeknek) nem tartoznak a 97/67 irányelv hatálya alá.

Grafitelektroda kartell

131. Április 29-én¹²² hozott ítéletében az Elsőfokú Bíróság (EFB) csökkentette a Bizottság által¹²³ a grafitelektroda kartellben részt vevőkre kivetett bírságot. Az EFB megállapította, hogy a Bizottság nem határozta meg következetesen a bírságok kiszámolásához használt kategóriákat a bírságokról szóló bizottsági iránymutatások¹²⁴ szerint, és az EFB alkalmazta teljes illetékességét egy új kategória létrehozására és a számítás kezdőösszegének néhány társaság esetében való módosítására. Az egyéb csökkentések többnyire a társaságok közötti együttműködés fokának kérdéséhez kapcsolódtak, amit a Bizottságnak a bírság összegének csökkentésével kellett volna elismernie. Az EFB véleménye szerint a felek által benyújtott egyes bizonyítékokra az önvád alól való mentesség vonatkozott, ezért azokat a felek általi önkéntes hozzájárulásnak kellett volna tekinteni.
132. Az EFB azonban azt is megerősítette, hogy azok a vállalkozások, amelyek a közigazgatási eljárás során nyíltan bevallják a Bizottság által (a kifogási nyilatkozatban) ellenük felhozott tények érdemi igazságát, és cserébe a Bizottság csökkentett bírságot vet ki rájuk, lényegében kizárják e tények EFB előtt történő vitatásának lehetőségét, és számíthatnak a bírság EFB általi felemelésére. Továbbá az EFB megerősítette, hogy a Bizottság szankcionálhat egy olyan kartellt, amelyet

¹²¹ A saját kézbesítés (az irányelv 21. preambulumbekzdése szerint) postai szolgáltatások nyújtása olyan természetes vagy jogi személy által, aki a küldemény feladója, vagy ezeknek a küldeményeknek az összegyűjtése és szállítása egy olyan harmadik személy által, aki kizárólag ennek a személynek a nevében jár el.

¹²² T-236/01 Tokai Carbon Co. Ltd, T-239/01 SGL Carbon AG, T-244/01 Nippon Carbon Co. Ltd, T-245/01 Showa Denko KK, T-246/01 GrafTech International Ltd, T-251/01 SEC Corp és T-252/01 The Carbide/Graphite Group, Inc egyesített ügyek, még nem tették közzé

¹²³ 2001. július 18-i határozat a COMP/36.490 ügyben – Grafitelektrodák.

¹²⁴ 1998-as iránymutatások a bírságok meghatározásáról (HL C 9., 1998.1.14.).

már harmadik állam joghatósága szankcionált, és a Bizottság nem köteles figyelembe venni az ilyen szankciókat az általa kivetendő bírságok¹²⁵ kiszámítása során.

Varratmentes acélcső kartell

133. Július 8-i¹²⁶ ítéletében az EFB csökkentette a Bizottság¹²⁷ által a varratmentes acélcső kartellben részt vevőkre kivetett bírságot, amelynek során figyelembe vette a jogsértés rövidebb időtartamát, megállapítva, hogy a Bizottság nem határozta meg a teljes időtartamot, amelyre – többek között – a bírság kiszabását alapozta. Ebben az összefüggésben az EFB úgy vélte, hogy az ügy konkrét körülményei között a Bizottság feladata lett volna olyan bizonyíték szolgáltatása, amely igazolja az EU-Japán önkéntes korlátozási megállapodás lejártának pontos dátumát, amit a Bizottság figyelembe vett a jogsértés időtartamának meghatározásához. Ami az érintett japán vállalatokat illeti, az EFB az ő bírságukat is csökkentette, tekintettel a kartellben való részvételük kisebb súlyára, mivel ők nem vettek részt a jogsértés egyikében (a Corus-nak való szállítási szerződéseket illetően). A fennmaradóknak, az EFB elutasított minden, a Bizottság határozatának érvénytelenítésére vonatkozó kérelmet.

Védettséget élvező iratok: Akzo & Akros

134. Szeptember 27-én¹²⁸ a Bíróság elnöke helybenhagyta a Bizottság fellebbezését az Elsőfokú Bíróság elnöke által hozott átmeneti intézkedés ellen, amely felfüggesztette egy – a felek által benyújtott, iratok védettségére irányuló keresetet elutasító – bizottsági határozat végrehajtását, de már elutasította a vizsgálati határozat elleni átmeneti intézkedéseket, amit a felek szintén szerettek volna elérni ebben a párhuzamos eljárásban¹²⁹
135. Az ügy egy bizottsági határozat¹³⁰ által elrendelt vizsgálat során lefoglalt iratokra vonatkozik. E folytatódó vitában érintett kérdések – a főügy 2004 végén még mindig folyamatban volt – az irat védettségének hatálya és annak kedvezményezettjei voltak. Az EB elnöke érvénytelenítette a felfüggesztést, azt állítva, hogy nem álltak fenn sürgős körülmények, amelyek indokolnák bármely dokumentum Bizottság előli visszatartását.

¹²⁵ Az ítéletet megfellebbezte a Bizottság (C-301/04 P ügy) és több más fél is, név szerint az SGL (C-308/04 P ügy), a Showa Denko (289/04 P ügy) és a SEC Corporation (C-307/04 P ügy), eldöntve a 2004/11/24-i végzéssel).

¹²⁶ A T-44/00 Mannesmannröhren-Werke AG, T-48/00 Corus UK Ltd, T-50/00 Dalmine SpA ügyek és a T-67/00, T-68/00, T-71/00 és T-78/00 JFE Engineering Corp., Nippon Steel Corp., JFE Steel Corp. és a Sumitomo Metal Industries Ltd egyesített ügyek, még nem tették közzé.

¹²⁷ 1999. december 8-i határozat a COMP/35.860 B ügyben – Varratmentes acélcsövek.

¹²⁸ A C-7/04 P(R) Bizottság kontra Akzo Nobel Chemicals és Akros Chemicals ügy, még nem tették közzé.

¹²⁹ 2003. október 30-i végzés a T-125/03 R és a T-253/03 R Akzo Nobel Chemicals Ltd és Akros egyesített ügyekben.

¹³⁰ A felek öt dokumentumról állították, hogy azok védettséget élveznek. A bizottsági vizsgálók úgy vélték, hogy ezek közül kettőről nem volt lehetséges a helyszínen álláspontot kialakítani, és azokat egy zárt borítékba tették, amelyet visszavittek a Bizottsághoz. A másik három dokumentumról úgy vélték, hogy a bevált esetjog szerint azok nem élveznek védettséget, így azokat lemásolták és az ügyiratba tették. A vizsgálat után a Bizottság hivatalosan, határozatban utasította vissza a felek keresetét.

136. Az EFB elnökének végzése jelezte, hogy az ügyvéd és ügyfele közötti kommunikáció védeltségére vonatkozó bevett esetjogot esetleg felül kell vizsgálni és számos kérdést felvetett e tekintetben: ki kell-e terjeszteni a védeltséget az elkészítés alatt álló iratokra, az információgyűjtésre és a jogi tanács kérése céljából készített összefoglaló dokumentumokra; okozhatja-e a védekezésre való jog orvosolhatatlan csorbulását annak lehetővé tétele a Bizottság számára, hogy lemásoljon ilyen dokumentumokat; és vajon a védeltség kedvezményezettjei közé kell-e tartozniuk a társaságokban alkalmazott bizonyos kategóriájú jogászoknak. Tekintve egy ilyen változás messzire nyúló negatív következményeit a trösztellenes ügyeket érintő mindennapi végrehajtási munkák területén, a Bizottság szükségesnek tartotta a végzés fellebbezését, hogy jogi bizonyosságot szerezzen a bevett esetjog alkalmazhatóságát illetően.

Német bankok

137. Az EFB október 14-i ítéletében¹³¹ megsemmisítette azt a határozatot¹³², amelyben a Bizottság megállapította, hogy számos német bank árkartellben vett részt az eurozóna valutáinak átváltására számított banki jutalékok tekintetében az euro – mint az eurozóna közös valutája – bevezetését megelőző időszakban. Az EFB megállapította, hogy a bizottsági határozatot elégtelen bizonyíték alapján hozták.

Doppingellenes szabályok

138. A doppingszert használó úszók¹³³ ügyében az EFB szeptember 30-án úgy döntött¹³⁴, hogy a Nemzetközi Olimpiai Bizottság doppingellenes szabályai pusztán csak sportszabályok, gazdasági szempontok nélkül. Ezek a doppingellenes szabályok szorosan kötődnek a sporthoz mint olyanhoz, és így nem tartoznak a Szerződés gazdasági szabadságra vonatkozó rendelkezéseinek, és különösen a 31., 49., 81. és 82. cikknek a hatálya alá. Ez az első olyan ítélet, amikor a Bíróság arról döntött, hogy a sportszabályok a Szerződés versenyről szóló rendelkezései hatálya alá tartoznak-e. Ez megerősíti a Bizottság sportok terén képviselt politikáját.

Eurovízió

139. Október 4-én az EB elutasította¹³⁵ az EBU fellebbezését a 2002. október 8-i¹³⁶ ítélet ellen, amelyben az Elsőfokú Bíróság megállapította, hogy az Eurovízió rendszer harmadik felek számára biztosított hozzáférési rendje nem felelt meg az EKSz. 81.

¹³¹ T-44/02 Dresdner Bank AG, T-54/02 Vereins und Westbank AG, T-56/02 Bayrische Hypo- und Vereinsbank AG, a T-60/02 Deutsche Verkehrsbank AG, T-61/02 Commerzbank AG ügyek, még nem tették közzé.

¹³² 2001. december 11. bizottsági határozat a COMP/E-1/37.919 ügyben (ex 37.391) - Banki jutalékok az euró-zóna valutáinak átváltásáért – Németország

¹³³ COMP/38.158 - Meca Medina és Majcen a Nemzetközi Olimpiai Bizottság ellen, http://europa.eu.int/comm/competition/antitrust/cases/index/by_nr_76.html#i38_158

¹³⁴ A T-313/02 Meca Medina és Majcen kontra Bizottság ügy, http://europa.eu.int/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexplus!prod!CELEXnumdoc&lg=en&numdoc=62002A0313

¹³⁵ C-470/02 ügy.

¹³⁶ T-185/00 ügy.

cikke (3) bekezdése b) pontjának, és hatályon kívül helyezte a Bizottság vonatkozó mentességi határozatát¹³⁷.

Microsoft

140. December 22-én az EFB elnöke egészében elutasította¹³⁸ a Microsoft arra irányuló kérelmét, hogy felfüggeszék a Microsoft ügyben¹³⁹ a 2004. májusi határozatban előírt jogorvoslatok végrehajtását. Ebben a határozatban a Bizottság elítélte, hogy a Microsoft megtagadta az interoperabilitási információ szolgáltatását, illetve összekötötte a Windows-t és a Windows Media Playert. A bírság mellett a Bizottság intézkedéseket foganatosított a határozatban kiemelt versenyellenes gyakorlatok megszüntetése céljából.
141. Az elnök úgy vélte, hogy a Microsoft által az anyaggal kapcsolatban hozott érvek – az ideiglenes mentességi eljárásban – nem tekinthetők első látásra megalapozatlannak. Azonban az elnök kitartott amellett, hogy a Microsoft nem bizonyította, hogy súlyos és helyrehozhatatlan kárt szenvedne a határozat végrehajtása eredményeképpen, és ezért a határozatban foglalt jogorvoslatok felfüggesztése nem volt indokolt. Az elnök megállapította, hogy a korábban titkosan kezelt információ feltárása nem feltétlenül von maga után komoly és helyrehozhatatlan kárt, és az ilyen kár nem is került bemutatásra az adott ügyben. Azt is figyelembe vette, hogy a feloldó orvoslát tekintetében a Microsoft nem mutatta be konkrétan, hogy komoly és helyrehozhatatlan kárt szenvedne az üzletpolitikájában bekövetkező zavar vagy hírnevének sérülése miatt.

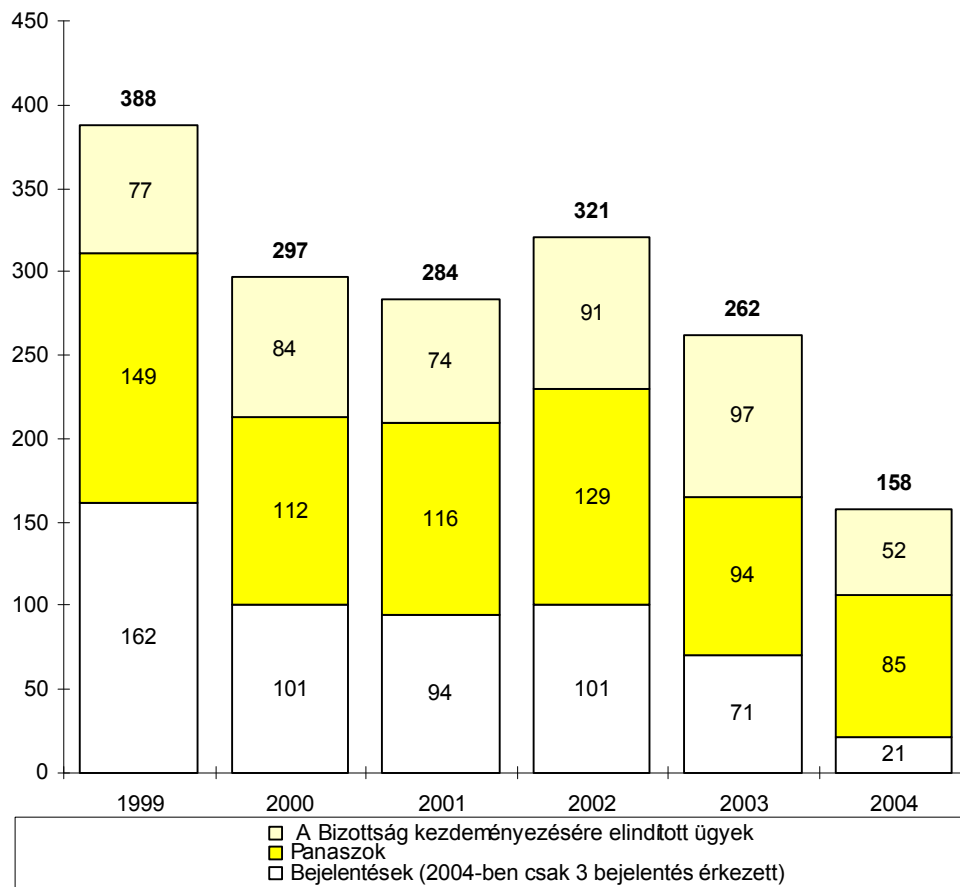
¹³⁷ 2000. május 1-jei bizottsági határozat a COMP/32.150 - EBU/Eurovízió ügyben (HL L 151., 2000.6.24.).

¹³⁸ A T-201/04 (főeljárás) és a T-201/04 R (ideiglenes intézkedések) ügyek.

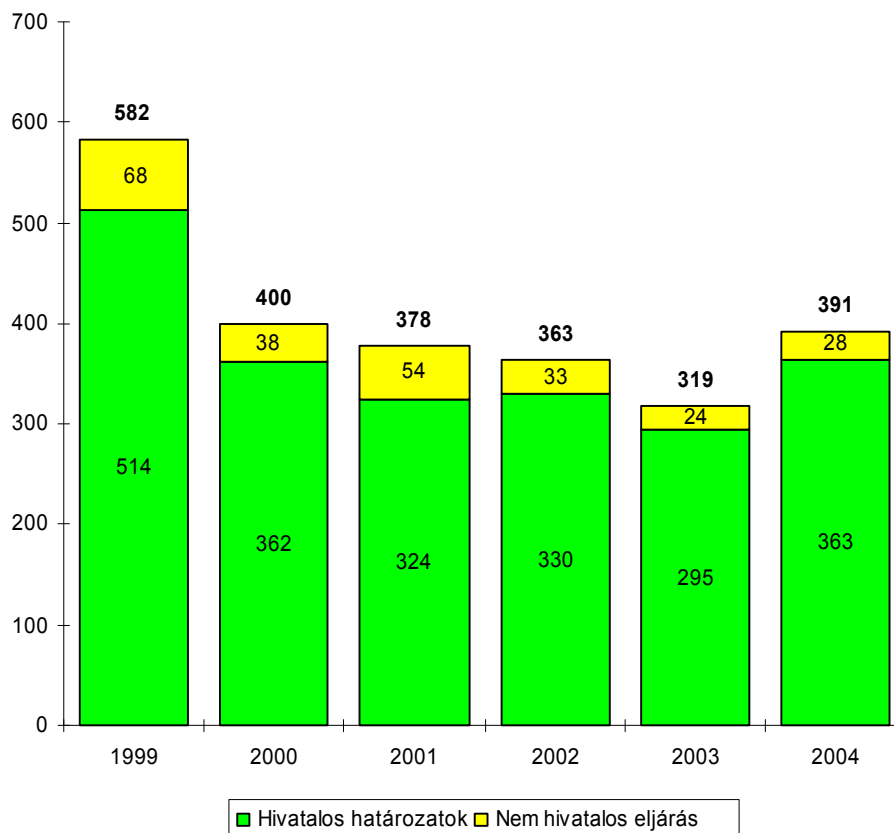
¹³⁹ Lásd a fenti 36. pontot.

E – STATISZTIKA

1. ábra
Új ügyek

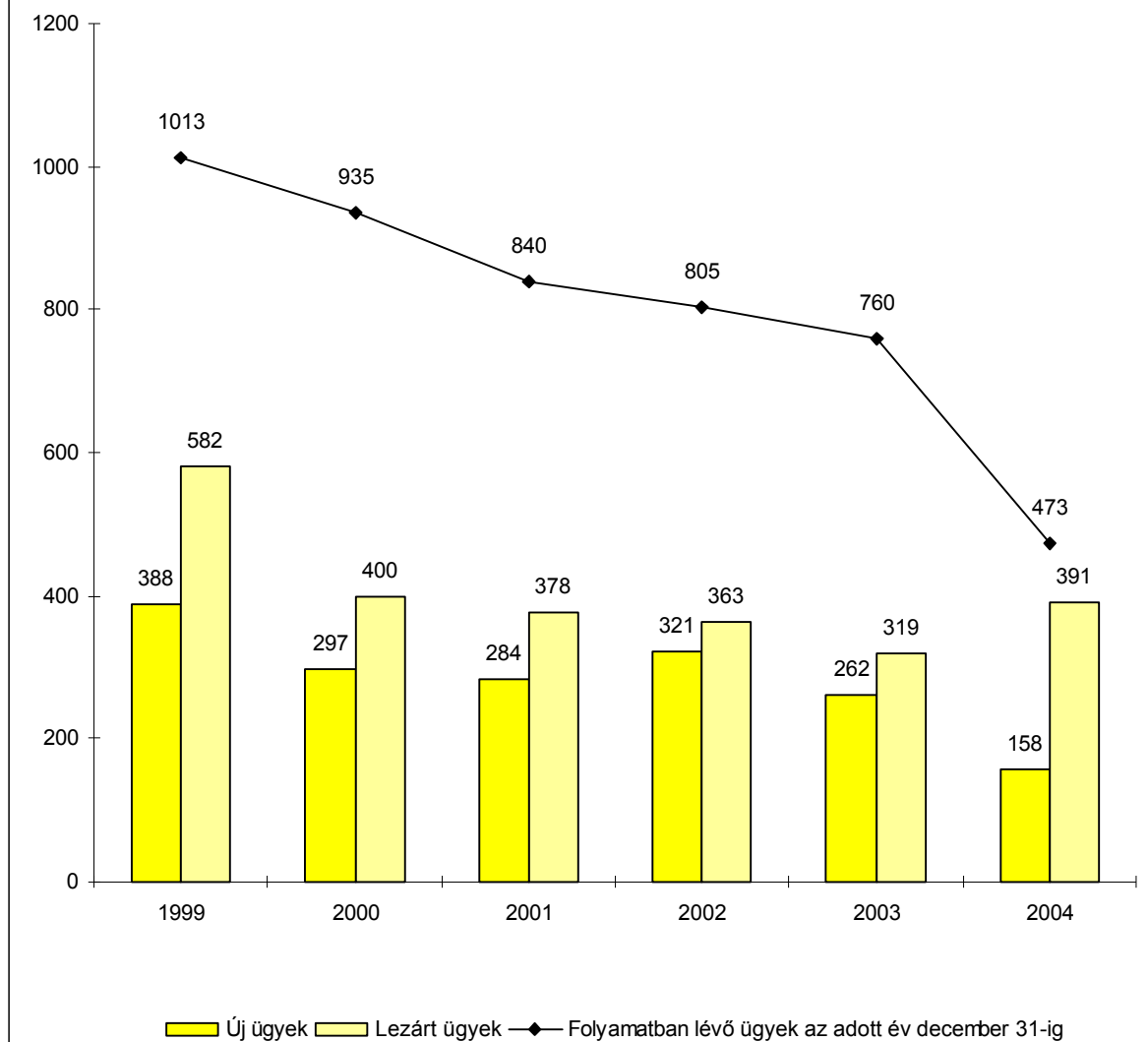

2. ábra
Lezárt ügyek

3. ábra

Változások az év végén folyamatban lévő ügyek számában

II – Egyesülések ellenőrzése

Bevezetés

142. Az évet 2003-hoz képest a Bizottságnak bejelentett egyesülések és felvásárlások számának növekedése jellemezte. 1999 óta ez volt az első ilyen növekedés. Összesen 249 bejelentés érkezett, ami az előző évhez képest 17 %-os emelkedést jelent. A végső határozatok száma némileg szintén nőtt, a 2003-as 231-ről, 242-re 2004-ben. Az időszakban elfogadott végső határozatok 64 %-át a május 1-jén életbe lépett új rendelet szerint fogadták el, 57 %-ot pedig az egyszerűsített eljárás szerint hoztak. Az I. szakaszbeli vizsgálatok végén elfogadott 232 végső határozat közül 220 kötelezettségvállalás nélküli mentességi határozat volt. A fennmaradó 12 esetben a felek kötelezettségvállalásokat tettek, amelyek eloszlatták a Bizottság komoly kétségeit a versenyt illetően.
143. 2003-hoz képest nem volt változás a versenyre gyakorolt hatásuk miatt komoly kétségekre okot adó és emiatt mélyreható (II. szakasz) vizsgálatot igénylő ügyek számában; 2004-ben 8 ilyen vizsgálat indítására került sor. A 2004-ben befejezett 7, a II. szakaszhoz tartozó vizsgálat közül, 6 ügyletet végül jóváhagytak és egy végződött tiltással. Négy esetben a jóváhagyás olyan kötelezettségvállalások ellenében történt, amelyek megszüntették az eredeti versenyproblémát, míg két esetben az ügyletet feltétel nélkül jóváhagyták.
144. A Bizottság az év során elfogadott három, ügyáttételre irányuló határozatot is. Ezen ügyek közül kettőt teljességükben, egyet részlegesen tettek át. 2004-ben a Bizottság 19 indoklással ellátott beadványt kapott, amelyek azt kérték, hogy a Bizottság (a 4. cikk (5) bekezdése értelmében) vizsgáljon meg egy nem közösségi léptékű összefonódást. A Bizottság kapott továbbá két indoklással ellátott beadványt is arra vonatkozóan, hogy a közösségi léptékű összefonódást – teljességében vagy részben – egy tagállamba kell áttenni (a 4. cikk (4) bekezdése értelmében).¹⁴⁰

¹⁴⁰

Ezen új rendelkezések első évben történő alkalmazásának további részleteit lásd az ügyáttétel egyszerűsített rendszeréről szóló 6. keretben.

A – JOGALKOTÓI ÉS ÉRTELMEZŐ SZABÁLYOK

1. ÁTDOLGOZOTT ÖSSZEFONÓDÁS-ELLENŐRZÉSI RENDELET, ÚJ KÖZLEMÉNYEK ÉS MÓDOSÍTOTT VÉGREHAJTÁSI RENDELET

1.1. Új összefonódás-ellenőrzési rendelet: 139/2004 rendelet

145. Az átdolgozott összefonódás-ellenőrzési rendeletet¹⁴¹ hivatalosan január 20-án fogadták el és május 1-jétől alkalmazandó. Ezen új összefonódás-ellenőrzési rendelet elfogadása után, a végrehajtási rendelet kapcsolódó és egyéb módosításait május 1-jén fogadták el. Ennek megfelelő változtatásokat végeztek az egyszerűsített eljárásról, valamint a járulékos korlátozásokról szóló közleményekben is. Az összefonódás-ellenőrzési rendeletnek az ügyek áttételét érintő új szabályai alkalmazására és értelmezésére vonatkozó iránymutatás céljából, a Bizottság elfogadott egy új, az ügyek felosztásáról szóló közleményt is. Végül új egyesülési iránymutatások elfogadására is sor került, amelyek útmutatást nyújtanak a horizontális egyesülések értékelése terén.

1.2. Felülvizsgált végrehajtási rendelet

146. A felülvizsgált végrehajtási rendelet (új VR) elsősorban az új összefonódás-ellenőrzési rendelet általi változtatások tükrözéséhez szükséges intézkedéseket tartalmaz. A Bizottság azonban élt az alkalommal, hogy javítsa a szöveg világosságát, valamint az eljárás hatékonyságát és méltányosságát. Az új VR elfogadására a Bizottság által vezetett nyilvános konzultáció után, áprilisban került sor, és a rendelet május 1-jén lépett hatályba.¹⁴²

Az ügyáttétel új mechanizmusa

147. Az új összefonódás-ellenőrzési rendelet bevezeti a bejelentő felek számára azt a lehetőséget, hogy a bejelentés előtti szakaszban kérjék az összefonódási ügy áttételét vagy a Bizottságtól egy tagállamhoz (4. cikk (4) bekezdés) vagy három, illetve több tagállamtól a Bizottsághoz (4. cikk (5) bekezdés). Az ügy bejelentési szakasz előtti áttétele érdekében a bejelentő felek indoklással ellátott beadványt kötelesek benyújtani a Bizottságnak. Ezen beadványok feldolgozása és egyszerűsítése céljából az új VR bevezet egy indoklással ellátott beadvány nyomtatványt (RS-formanyomtatvány), amely meghatározza a beadvány által tartalmazandó információt.

Új bejelentési nyomtatványok – CO-formanyomtatvány és egyszerűsített CO-formanyomtatvány

¹⁴¹ A Tanács 2004. január 20-i 139/2004/EK rendelete a vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről (HL L 24., 2004.1.29)

¹⁴² A Bizottság 2004. április 7-i 802/2004/EK rendelete a vállalkozások közötti összefonódások ellenőrzéséről szóló 139/2004/EK tanácsi rendelet végrehajtásáról (HL L 133., 2004.4.30.).

148. A felülvizsgált eljárási szabályok mellett a CO-formanyomtatvány felülvizsgálatára is sor került, valamint bevezettek egy új, egyszerűsített CO-formanyomtatványt is.
149. Az új CO-formanyomtatvány tükrözi az új összefonódás-ellenőrzési rendelet módosításait, és koncentrálni bizonyos versenykérdésekre is, amelyek a horizontális egyesülések értékeléséről szóló új bizottsági közlemény (az új egyesülési iránymutatások) elemzési keretében vetődnek fel. A fő újítások közé tartozik egy összefoglaló megkövetelése, amely meghatározza azokat a piacokat, amelyekre az ügylet hatással lesz, valamint tartalmazza az ügylet stratégiai és gazdasági okfejtését (1. rész); egy új rész, amely felhívja a figyelmet arra a tényre, hogy a javasolt összefonódásra vonatkozhatnak a bejelentő felek alkalmazottainak és azok képviselőinek a javasolt ügyletről nyújtandó tájékoztatásról szóló közösségi és/vagy nemzeti szabályok (1.7 szakasz); és előírja az ügylet értékének meghatározását (3. szakasz).
150. A további módosítások az alábbiakat érintik: a csatolandó dokumentumok fajtája (5. szakasz); a nem érintett piacokkal kapcsolatosan szükséges információ kategóriái (6. szakasz); az érintett piacokon működő versenytársakkal kapcsolatos információszolgáltatás küszöbértéke, ami a piaci részesedés 10 %-áról 5 %-ára csökkent; egy új kötelezettség a vállalatok számára, hogy nyújtsanak információt az érintett piacok HHI szintjéről; az általános piaci feltételekkel kapcsolatosan szükséges információ típusa (8. szakasz) és kiegészítő információk megkövetelése a közeljövő fejleményeit illetően, mint például, közvetlen termékek, tervezett kapacitásbővítés és tervezett piaci belépések. Bevezetésre került egy új rész a hatékonyságra vonatkozó információról (9. szakasz). Ez a rész meghatározza, hogy a hatékonyságra vonatkozó információszolgáltatás önkéntes, és a felek nem kötelesek megindokolni e rész kitöltésének elmulasztását. A járulékos korlátozásokra vonatkozó részt törölték az összefonódás-ellenőrzési rendelet új rendelkezésének megfelelően, amely szerint a Bizottság általában nem fog ilyen kérdésekkel foglalkozni. Végezetül most már szerepel a nyomtatványban, hogy a bejelentés teljességének és pontosságának hitelesítését a bejelentő feleknek kell elvégezniük jogi képviselőik helyett.
151. A bővítés azt is szükségessé tette, hogy a bejelentés teljesnek minősítéséhez megköveteljék a bejelentő felektől minden egyes bejelentésből további 10 példány benyújtását a Bizottsághoz¹⁴³.

Új határidők

152. Az új VR a határidők kiszámítására vonatkozó rendelkezéseket illetően is tartalmaz módosításokat, amelyeket az új összefonódás-ellenőrzési rendelet szövegének megfelelően kell kiszámolni, munkanapok és nem hónapok alapján. Az új 7. cikk előírja, hogy az időszakok a kérdéses rendelkezés által érintett eseményt követő munkanapon kezdődnek. A 8. cikk egyszerűsített szabályokat tartalmaz a különböző határidők lejáratának kiszámításához.

¹⁴³

Ezzel a CO-formanyomtatványt összesen egy eredetiben és 35 másolatban kell benyújtani.

153. A 19. cikk (1) bekezdése előírja, hogy az I. szakaszban a kötelezettségvállalások benyújtási határideje 20 munkanap, míg a 19. cikk (2) bekezdése szerint a II. szakaszban a kötelezettségvállalásokat az eljárás kezdeményezésétől számított 65 munkanapon belül kell benyújtani. Ha egy, a 8. cikk (2) bekezdése szerinti határozat elfogadásának határidejét a 10. cikk (3) bekezdése alapján a felek kérésére meghosszabbítják, a kötelezettségvállalások benyújtására megszabott határidőt is ugyanannyi munkanappal kell meghosszabbítani. Például: ha a 90 munkanapos határidőt 10 munkanappal meghosszabbítják, a kötelezettségvállalások benyújtására megszabott 65 munkanapos határidőt 75 munkanapra kell módosítani.

154. Az új VR 9. cikke bevezeti bizonyos határidők felfüggesztésének lehetőségét. Az új összefonódás-ellenőrzési rendelet 9. cikke (4) bekezdésében, 10. cikke (1) és (3) bekezdésében meghatározott áttételek és végső határozatok határideje felfüggeszthető a felek felelősségét terhelő körülmények esetén, ha a Bizottságnak először határozat útján kell információt kérnie (vagy vizsgálati határozatot kell hoznia (13. cikk (4) bekezdése).

A meghallgatáshoz való jog

155. Az új VR új rendelkezéseket tartalmaz a meghallgatáshoz való jogról, alapvetően kiterjesztve a természetes vagy jogi személyek kategóriáját – akik rendelkeznek ilyen jogokkal – a fogyasztói szövetségekre azokban az esetekben, amikor a javasolt összefonódás végső felhasználók által igénybevett termékeket vagy szolgáltatásokat érint.

Bizalmas információk

156. Az új VR továbbá bevezet egy kötelezettséget azon személyek tekintetében, akik az új összefonódás-ellenőrzési rendelet 12., 13. vagy 16. cikke értelmében közlik álláspontjukat, vagy a 11. cikk értelmében információkat szolgáltatnak, hogy egyértelműen azonosítsanak minden olyan anyagot, amelyet bizalmasnak ítélnék meg. Az ilyen személyek arra is kötelesek magyarázatot adni, hogy miért tekintik az információt bizalmasnak, és a Bizottság által kitűzött határidőig kötelesek biztosítani egy különálló, nem bizalmas változatot.

157. Az új VR 18. cikkének (3) bekezdése értelmében a bejelentő felek is kötelesek azonosítani az üzleti titkokat, illetve más bizalmas információt az általuk előállított dokumentumokban vagy dokumentumrészekben. Kötelesek továbbá azonosítani azokat a vállalkozásokat, amelyek vonatkozásában az ilyen dokumentumokat bizalmasnak kell tekinteni. A bizalmas információk azonosítására vonatkozó követelmény érvényes a kifogási nyilatkozat, az ügyről készített összefoglaló vagy a Bizottság által elfogadott határozat olyan részeire is, amelyek a felek megítélése szerint üzleti titkot tartalmaznak. Csakúgy, mint a harmadik felek esetében, a bejelentő felek is kötelesek megindokolni titoktartási igényüket és benyújtani az érintett dokumentum egy nem bizalmas változatát.

További módosítások

158. A 3. cikk előírja, hogy az eredeti eljárás nyelve lesz „az ugyanazzal az összefonódással kapcsolatos bármilyen későbbi eljárás” nyelve is. Ezen intézkedés célja azt biztosítani, hogy az egy és ugyanazon összefonódást érintő bármely eljárást egyazon nyelven folytassák le. Ez a helyzet állna elő olyan esetekben, amikor pl. egy

ügyet a Bíróság ítéletét követően újra meg kell vizsgálni, vagy ha az új összefonódás-ellenőrzési rendelet 14. cikke értelmében, a bejelentésben szereplő helytelen információ nyújtása miatt keresetet indítanak.

159. Az 5. cikket módosították, hogy tisztázza, mely információt kell abba az információkategóriába foglalni, amelyet a bejelentés után „haladéktalanul közölni kell a Bizottsággal”. Az ilyen információ nemcsak – mint korábban – „a bejelentésben szereplő tényekben történő lényeges változásokat” tartalmazza, hanem „a bejelentést követően napvilágra került új információt is, amelyekről a feleknek tudomásuk van, vagy amelyekről tudniuk kellene, és amelyet be kellett volna jelenteni, ha a bejelentéskor tudomásuk lett volna róla”.

Új, egyszerűsített CO-formanyomtatvány

160. Az egyszerűsített CO-formanyomtatványt az olyan összefonódások bejelentésére vezették be, amelyek várhatóan nem keltenek versenyaggályokat. Ez a formanyomtatvány a lehető legnagyobb mértékben közelít a Bizottság egyszerűsített eljárásról szóló felülvizsgált közleményéhez. Az egyszerűsített CO-formanyomtatvány használatára várhatóan akkor kerül sor, ha:

- (a) a közös vállalat nem, vagy csak elhanyagolható mértékben folytat gazdasági tevékenységet az Európai Gazdasági Térségben;
- (b) az összefonódásban résztvevő egyik fél sem folytat üzleti tevékenységet ugyanazon az érintett termék- és földrajzi piacon (nincs horizontális kapcsolat) vagy olyan piacon, amely a termelési vagy forgalmazási lánc megelőző vagy következő fázisában helyezkedik el egy olyan piachoz képest, amelyen az összefonódásban résztvevő másik fél tevékenykedik (nincs vertikális kapcsolat);
- (c) a felek összevont piaci részesedése kevesebb, mint 15 % horizontális kapcsolatok esetén, vagy nem éri el a 25 %-ot (összesen vagy egyenként) a vertikális kapcsolatoknál; vagy
- (d) az egyik fél kizárólagos irányítást szerez egy olyan vállalkozásban, amelyben korábban közös irányítással rendelkezett¹⁴⁴.

161. Az egyszerűsített eljárásról szóló közleménnyel összhangban azonosításra kerültek az összefonódások bizonyos fajtái, ahol az egyszerűsített formanyomtatványon tett bejelentés nem lenne megfelelő, annak ellenére sem, hogy a formális feltételek esetleg teljesülnek. Ilyen helyzet állhat elő például olyan esetekben, ahol nehéz meghatározni az érintett piacokat; ha a fél új belépő a piacon, vagy jelentős szabadság birtokosa; ha nem lehetséges a felek piaci részesedésének kielégítő meghatározása; magas belépési korlátokkal rendelkező piacokon, ahol nagyfokú a koncentráció vagy közismert problémák vannak a versennyel kapcsolatban; olyan összefonódási esetekben, ahol felmerül az EK összefonódás-ellenőrzési rendelet 2.

¹⁴⁴

Az egyszerűsített formanyomtatványon történő bejelentésre jogosult esetek kategóriája kiegészült a d) ponttal. Lásd alább: „Közlemény az egyszerűsített eljárásról”.

cikkének (4) bekezdésében említett egyeztetés kérdése; ahol egy tagállam vagy egy harmadik személy meghatározott határidőn belül megindokoltan aggályait fejezi ki; és ha az összefonódásban résztvevő felek közül legalább kettő szorosan kapcsolódó szomszédos piacokon van jelen. Hasonlóképpen, a CO-formanyomtatvány szerinti részletes bejelentés lehet szükséges abban az esetben, ha az egyik fél kizárólagos irányítást szerez egy olyan közös vállalatban, amelyben jelenleg közös irányítással rendelkezik, ha a közös vállalat és a felvásárló fél együttesen erős piaci pozícióval rendelkezik, vagy ha a közös vállalat és a felvásárló fél erős piaci pozíciókkal rendelkezik vertikális kapcsolatban lévő piacokon.

162. Óvintézkedések meghozatalára került sor annak biztosítására, hogy ha kiderülne, hogy egy már bejelentett összefonódás nem jogosult az egyszerűsített formanyomtatványon való bejelentésre, a Bizottság később előírhatta a CO-formanyomtatvány szerinti részletes vagy részleges bejelentést. Ilyen helyzet akkor állhat elő, ha az egyszerűsített formanyomtatvány használatának feltételei nem teljesülnek; ahol a részletes vagy részleges CO-formanyomtatvány szerinti bejelentés szükségesnek tűnik a versennyel kapcsolatos lehetséges aggályok kivizsgálása érdekében; ha téves vagy félrevezető információt nyújtottak be; és/vagy egy tagállam vagy harmadik személy megindokoltan a versennyel kapcsolatos aggályokat fejez ki a bejelentett összefonódással kapcsolatban. Hangsúlyozandó, hogy a helytálló és hiánytalan információ nyújtásának felelőssége a bejelentő feleket terheli. Ezekkel és az egyszerűsített formanyomtatványon történő bejelentés megfelelőségéhez kapcsolódó más kérdésekkel a bejelentést megelőző kapcsolatfelvétel során kell foglalkozni.
163. Ami magát az egyszerűsített CO-formanyomtatványban előírt információt illeti, ezt rövidre fogták, egyúttal biztosítva minden vonatkozó információ benyújtását, lehetővé téve a Bizottság számára annak ellenőrzését, hogy a javasolt összefonódás megfelel-e az egyszerűsített CO-formanyomtatvány szerinti bejelentés feltételeinek. Az egyszerűsített CO-formanyomtatvány előírja információ nyújtását az úgynevezett „bejelentendő piacokról”, amelyek lehetnek horizontális vagy vertikális piacok. Azt az elvet követve, amely már szerepel az egyszerűsített eljárásról szóló közleményben, az egyszerűsített CO-formanyomtatványban meghatározzák, hogy valamennyi, valószínű alternatív piacra vonatkozó meghatározás alapján adatot kell szolgáltatni.
164. A bejelentendő piacokra vonatkozóan kért információ a teljes piaci méretre, a bejelentő felek értékesítési adataira és piaci részesedéseire vonatkozó információra korlátozódik. Ez az információ csak a múlt év pénzügyi adatait öleli fel. A horizontális és vertikális kapcsolatok esetén meg kell adni a három legnagyobb versenytárs piaci részesedését. Ez az alapvető információ lehetővé teszi a Bizottság számára annak biztosítását, hogy az összefonódás megfeleljen az egyszerűsített formanyomtatvány szerinti bejelentés feltételeinek. Továbbá, az új összefonódás-ellenőrzési rendelet 2. cikkének (4) bekezdése szerinti esetleges kooperatív hatásokra vonatkozóan információt kérő szakasz továbbra is az egyszerűsített CO-formanyomtatvány részét képezi.
165. A részletes CO-formanyomtatványnak megfelelően, az egyszerűsített formanyomtatványt kiegészítették egy, az alkalmazottak és képviselők tájékoztatására vonatkozó rendelkezéssel. Végül, a részletes CO-formanyomtatvánnyal összhangban, az egyszerűsített formanyomtatványt

kiegészítették egy olyan rendelkezéssel, amely előírja a bejelentő feleknek, hogy összefoglalót nyújtsanak be az összefonódásról.

1.3. Az egyszerűsített eljárásról szóló felülvizsgált közlemény

166. Az egyszerűsített eljárásról szóló felülvizsgált közlemény az előző, 2000-ből származó közlemény helyébe lép. A felülvizsgálat egy érdemi módosítást – a közös irányításról a kizárólagos irányításra való áttéréssel járó összefonódások új kategóriájának megjelenését – és más kisebb, szövegbeli változásokat foglalt magában.
167. Az új kategória megjelenését a Bizottságnak az a tapasztalata indokolta, amely azt mutatta, hogy az áttérés a két vagy több társaság általi közös irányításról az egy vállalat általi kizárólagos irányításra általában nem kelt versenyaggályokat. Ez azért van így, mert egy vagy több irányító vállalkozás visszavonulása elkerülhetetlenül csökkenti az érintett vállalkozások számát. Emellett kevés változást okozhat – vagy semennyit sem – a közös vállalat piaci magatartásában. Így ez általában nem vezet az érintett fennmaradó vállalkozások – azaz a kizárólagos irányítást gyakorló anyavállalat és a korábbi közös vállalat – összevont piaci pozíciójának erősödéséhez a kivonást megelőző helyzethez képest.
168. Kivételes körülmények között a közös irányításról a kizárólagos irányításra való áttérés kelthet versenyaggályokat. Egy konkrét versenyaggály merülhet fel abban az esetben, ha a korábbi közös vállalat integrálódik a megmaradó részvényese csoportjába vagy hálózatába, és megszűnnek a többi ellenőrző részvényes eltérő ösztönzői által gyakorolt fegyelmező megszorítások, ezáltal fellendítve a megmaradó részvényes piaci helyzetét. A közlemény óvintézkedésekről és kivételekről szóló része olyan foratókönyveket ismertet, amelyekben a közös irányításról a kizárólagosra való áttérés versenyaggályokat kelthet, és meghatározza, hogy ilyen esetekben, a Bizottság tartózkodhat az egyszerűsített eljárás alkalmazásától, és vizsgálatot indíthat és/vagy teljes határozatot fogadhat el. További óvintézkedésként a Bizottság tartózkodhat az egyszerűsített eljárás alkalmazásától azokban az esetekben, amikor sem a Bizottság, sem a tagállamok illetékes hatóságai nem vizsgálták az érintett közös vállalat feletti korábbi közös irányítás megszerzését. A közlemény azt is jelzi (17. pont), hogy a Bizottság törekszik a határozat lehető leghamarabbi kiadására azon 15 munkanapos időszak lejáratát követően, amely alatt a tagállamok az új összefonódás-ellenőrzési rendelet 9. cikke szerint az ügy áttételét kérhetik. Ez a legkorábbi időpont, amikor a határozat elfogadása jogilag lehetséges.
169. Tekintettel a Bizottság járulékos korlátozásokra vonatkozó politikájában bekövetkezett változásokra, a közlemény kijelenti, hogy az eljárás nem alkalmas azokra az esetekre, amikor az érintett vállalkozások a járulékos korlátozások kifejezett értékelését kérik.

6. keret: Az új összefonódás-ellenőrzési rendelet szerinti korszerűsített áttételi rendszer

A korszerűsített áttételi rendszer indoklása

Az új korszerűsített áttételi rendszer átfogó célja, hogy bevezesse az ügyeknek a Bizottság és tagállamok közötti felosztásának ésszerűbb mechanizmusát a szubszidiaritás elve alapján, biztosítva, hogy egy adott egyesülés vizsgálatának elvégzésére leginkább alkalmas hatóság

vagy hatóságok foglalkozzanak az ügygel. E rendszer célja különösen a „többszörös beadványok” – azaz az EU-n belüli különböző versenyhatóságoknak történő bejelentések – problémájának kezelése, egyúttal megőrizve az EU egyesülésekre irányuló ellenőrzésének legfőbb erőit, azaz az egyablakos ügyintézt, a célszerűséget, a jogbiztonságot és a közigazgatási hatékonyságot. E célból az új összefonódás-ellenőrzési rendeletben az áttételi rendszert irányító szabályok (a 4. cikk (4) és (5) bekezdése, a 9. cikk és a 22. cikk) egyszerűbbek és rugalmasabbak lettek. E reform egyik fő szempontja, hogy a Bizottságtól a tagállamok felé, illetve fordítva történő áttételekre most már bármely EU-joghatóságnál történő hivatalos bejelentés megtétele előtt sor kerülhet, az egyesülő vállalatok önkéntes alapon benyújtott kérelme alapján.

Az ügyek felosztására vonatkozó közlemény

Tekintve az új összefonódás-ellenőrzési rendelet által meghatározott áttételi eljárások újdonságát, ezek a módosítások kiegészültek egy, az áttételről szóló határozatok alapját képező alapelvekről, feltételekről és módszertanról szóló új közleménnyel.

A közlemény először kifejti azokat az irányadó elveket, amelyeken az ügyeknek a Bizottság és a tagállamok közötti újrafelosztási mechanizmusa alapul, konkrétan a szubszidiaritás elve, az egyablakos ügyintézés és a jogbiztonság. A szubszidiaritás elve azt jelenti, hogy elvileg a hatáskört annak a versenyhatóságnak kell visszaadni, amelyik a leginkább képes az egyesüléssel foglalkozni, figyelembe véve az ügy versenyre gyakorolt hatását, valamint az adott szerv rendelkezésére álló vizsgálati eszközöket és szakértelmet. Az egyesülés legmegfelelőbb hatóságnak való átadása különösen akkor kényszerítő erejű, ha úgy tűnik, hogy egy adott ügylet jelentős hatást gyakorolhat a versenyre, és ezért megérdemli a körültekintő vizsgálatot. Az egyablakos ügyintézés biztosítja, hogy az egyesülést egyetlen versenyhatóság kezelje, ezáltal növelve a közigazgatási hatékonyságot és elkerülve a több hatóság általi végrehajtás által előidézett ismétlést és felaprózást. Ezen elv alapján, ahol lehet, el kell kerülni az ügyek felaprózását. A jogbiztonság megköveteli, hogy az áttételek előzetes benyújtásának azon esetekre kell korlátozódnia, ahol kezdettől fogva viszonylag egyértelmű a földrajzi piac terjedelmének és/vagy az esetleges versenyhatás fennállásának megállapítása, az ilyen kérésekkel kapcsolatos gyors döntések biztosítása érdekében.

Ami a tagállamokhoz történő áttétel feltételeinek megfelelő közösségi egyesüléseket érinti, a közlemény jelzi, hogy annak mérlegelésekor, hogy áttegyenek-e egy ügyet, figyelmet kell fordítani az ügy konkrét jellemzőire, különösen a szerv rendelkezésére álló szakértelmre, valamint az esetleges versenyhatások lehetséges területeire. Végül a közlemény rámutat, hogy figyelembe vehetők a javasolt áttétel közigazgatási következményei.

Ezen túlmenően a közlemény katalogizálja azokat a jogi feltételeket, amelyeknek teljesülniük kell ahhoz, hogy lehetséges legyen az ügy áttétele, és meghatározza az egyéb olyan tényezőket, amelyek fontolóra vehetők az áttételről szóló határozat meghozatalánál. A fentiek alapján a közlemény azonosítja az ügyek azon csoportját, amelyek az áttételre leginkább alkalmasak lehetnek, konkrétan:

(i) a Bizottságtól a tagállamokhoz történő áttétel vonatkozásában: a közösségi léptékű összefonódások, amelyek valószínűleg hatással vannak a nemzeti vagy annál szűkebb piacokon való versenyre, és amelyek valószínűleg egyetlen tagállamra korlátozódnak, vagy ott fejtik ki fő gazdasági hatásukat;

(ii) a tagállamoktól a Bizottsághoz történő áttétel vonatkozásában: (a) azokban az esetekben,

ahol a piac(ok), amely(ek)en felmerülhet a versenyre gyakorolt hatás földrajzilag a nemzeti határokat túllépő(k), vagy ha a potenciálisan érintett piacok némelyike a nemzeti határokon túllépő, és az összefonódás fő gazdasági hatása e piacokhoz kapcsolódik; (b) azok az ügyek, amelyek versenyaggályokat keltenek több nemzeti vagy annál szűkebb, különböző EU-beli országok piacain, és olyan körülmények esetén, ahol az ügy következetes kezelése lenne kívánatos (a vizsgálat, de az esetleges jogorvoslatok tekintetében is).

Végül a közlemény gyakorlati útmutatást nyújt az áttételi rendszer mechanizmusát illetően, meghatározva az ügynek a Bizottságtól a tagállamokhoz, és fordítva történő áttételéhez szükséges különböző lépéseket, és tisztázva számos vonatkozó elképzelést az új összefonódás-ellenőrzési rendelet 4. cikkének (4) és (5) bekezdése szerinti bejelentés előtti áttétel összefüggésében (a kérelmet elindító események, a kérelmező felek által nyújtandó információ, a beadványok elbírálására vonatkozó határidők).

A közleménynek ez a szakasza iránymutatást ad a Bizottság és a tagállamok által létrehozott hálózat szerepéről is, amelynek célja a késedelemmentes információcsere és a tagjai közötti párbeszéd és együttműködés biztosítása.

Ami a reform következményeit illeti, először is várható, hogy megnő a Bizottság és a nemzeti versenyhatóságok között újrafelosztandó ügyek száma, mivel egyszerűsödtek az áttételre vonatkozó követelmények. Másodszor, a bejelentés előtti áttételeknek – legalábbis Bizottsághoz történő áttétel vonatkozásában – idővel át kell venniük a bejelentés utáni áttételek helyét.

Az új szabályok alkalmazása óta benyújtott kérelmek száma alapján úgy tűnik, hogy a bejelentés előtti, Bizottsághoz történő áttétel rendszere jelentős sikert aratott. Az összefonódás-ellenőrzési rendelet 4. cikke (5) bekezdése szerint a Bizottságnak benyújtott 14 áttételi kérelem közül – amelyeknél az eljárás már befejeződött – csak kettőt vétóztak meg a tagállamok. A beadványok nagy többsége valódi határokon átnyúló ügyekre vonatkozott. Ezen ügyleteknek – amellet, hogy a tagállamok nagy részében bejelentési kötelezettséggel jártak – egy tagállam területén átnyúló versenyhatásuk volt, vagy egyértelműen az EGT-szerte található piacokat, vagy számos nemzeti piacot érintettek. Ilyen esetekben a Bizottság jobb helyzetben van az ilyen ügyek kezelése tekintetében. A vállalkozások egyértelműen felismerik annak előnyét, hogy ügyeiket a Bizottsággal kezeltessék a többszörös benyújtási követelmény elkerülése, az összehangolt vizsgálat és adott esetben a következetes jogorvoslatok előnyeinek kihasználása érdekében. Az eseteknek csak egy kis száma érintett „tisztán” többszöri bejelentést igénylő ügyleteket, amelyek nem voltak kézzelfogható hatással a határokon átnyúló versenyre.

A közösségi léptékű egyesüléseknek az összefonódás-ellenőrzési rendelet 4. cikkének (4) bekezdése szerinti bejelentés előtti szakaszban a tagállamokhoz történő áttételek vonatkozásában eddig csak két kérelmet nyújtottak be. Ez megfelel azoknak a várakozásoknak, hogy az ilyen, a tagállamokhoz történő áttételre irányuló kérelmek száma korlátozott lesz.

1.4. Új közlemény a járulékos korlátozásokról

170. A járulékos korlátozásokról szóló létező közleményt felülvizsgálták annak érdekében, hogy figyelembe vegye az új összefonódás-ellenőrzési rendeletet, amely előírja, hogy az összefonódás közös piaccal való összeegyeztethetőségét kimondó határozat hatálya alá tartozónak tekintendők „az összefonódás megvalósulásához

szükséges és közvetlenül kapcsolódó korlátozások”.¹⁴⁵ Ennek megfelelően az ügyletben részt vevő feleknek maguknak kell értékelniük, hogy egy záradék az egyesülés járulékának tekinthető-e, vagy sem.

171. Azonban bizonyos körülmények között a Bizottság megőriz egy maradvány feladatot, és az érintett vállalkozások kérésére kifejezetten meg kell vizsgálnia az ilyen korlátozások járulékos jellegét, ha az ügyben „újszerű és megoldatlan kérdések merülnek fel, amelyek valódi bizonytalanságot okoznak”, amelyek „a hatályban lévő bizottsági közlemény vagy egy nyilvános bizottsági határozat által nem lefedett” kérdésekként kerültek meghatározásra.
172. Az új közlemény iránymutatást ad a „járulékos korlátozások” fogalom értelmezését illetően, hogy elősegítse a felek önértékelését és javítsa a jogbiztonságot. Egyértelmű iránymutatást tartalmaz, például a maximum időszakokat illetően, amelyekre vonatkozóan a megszorítások elfogadhatók, és foglalkozik azon záradékok nagy többségével is, amelyeket – a Bizottság tapasztalata szerint – az összefonódások járulékaként tartanak számon.
173. Az új közlemény a versenyzáradékokat maximum három évig tekinti járulékos korlátozásnak, ha az know-how-t és cégértéket is tartalmaz, és két évig, ha csak a cégérték átadására kerül sor. Tisztázza továbbá a megszorítások földrajzi hatályára, valamint a kérelmek tilalmát és a titkosságot érintő záradékokra vonatkozó szabályokat. A licenciamegállapodásokra a közlemény továbbra sem ír elő időbeli korlátozást, de egyértelmű szabályokat határoz meg a területi korlátozásokra, és az olyan megállapodásokra, amelyek csak a licenciadót védik. A vásárlási és szállítási kötelezettségek maximális időszakát három évről öt évre hosszabbították meg, tekintettel e korlátozások vertikális jellegére.
174. Szemben az előző közleménnyel, amely hároméves időkorlátozást határozott meg a közös vállalatok versenyzáradékára, az új közlemény a közös vállalat teljes élettartamára engedélyezi az ilyen záradékokat. Ennek oka, hogy a közös vállalatoknál a versenyzáradék iránti igény általában nem korlátozódik az átmeneti időszakra.

1.5. Közlemény a horizontális egyesülések értékeléséről

175. Széles körű konzultációs folyamatot követően a Bizottság januárban elfogadta az új összefonódás-ellenőrzési rendelet szerinti horizontális egyesülések értékelésére vonatkozó iránymutatásokat (horizontális egyesülési iránymutatások), amelyek kiegészítik az új összefonódás-ellenőrzési rendeletet és azzal együtt váltak alkalmazandóvá. A horizontális egyesülési iránymutatások meghatározzák a Bizottság által alkalmazott analitikus megközelítést az egymással versengő cégek egyesülése (az úgynevezett horizontális egyesülések) által előidézett esetleges versenyhatások értékelésére, és tükrözik az egyesülések versenyértékelésére

¹⁴⁵ Lásd a 6. cikk (1) bekezdése b) pontjának második albekezdését; a 8. cikk (1) bekezdésének második albekezdését és a (2) bekezdés harmadik albekezdését

alkalmazott érdemi vizsgálat újraszövegezését az új összefonódás-ellenőrzési rendeletben¹⁴⁶.

176. Az iránymutatások világossá teszik, hogy az egyesüléseket és felvásárlásokat csak abban az esetben tiltják be, ha azok olyan módon növelik a társaságok piaci erejét, aminek valószínűsíthetően hátrányos következményei lesznek a fogyasztókra nézve, konkrétan a magasabb árak, gyengébb minőségű termékek vagy szűkebb választék formájában. E tekintetben az iránymutatások rámutatnak, hogy az egyesülések kétféleképpen okozhatnak jelentőst kárt a versenynek: vagy azért, mert az összefonódás megszüntet egy fontos versenyforrást a piacon („nem egyeztetett hatás”), vagy mert valószínűbbé teszi a megmaradó cégek közötti versenyellenes koordinációt („egyeztetett hatások”).
177. Az iránymutatások elmagyarázzák azon körülményeket, amelyek esetén a Bizottság versenyaggályokat azonosíthat, de világos mennyiségi jelzéseket is adnak arra vonatkozóan, hogy mikor valószínűsíthető a Bizottság beavatkozása, például, ha egy egyesülés bizonyos meghatározott szint alatti piaci összefonódási szintet eredményez, a cég piaci részesedésével vagy az úgynevezett „HHI-mutatóval” mérve.¹⁴⁷
178. Az iránymutatások meghatározzák azokat a tényezőket is, amelyek enyhíthetik az első arra vonatkozó aggályokat, hogy egy egyesülés káros lehet a versenyre. Ez lehet a helyzet például, ha más cégek belépése valószínűsíthető arra a piacra, ahol az egyesülő társaságok működnek. Ugyanígy figyelembe vették azt a tényt, hogy az egyesülő cégek ügyfelei jelentős „vásárlói erőt” birtokolhatnak, amely által könnyen alternatív szállítók felé fordulhatnak.
179. Végül az iránymutatások előírják, hogy az egyesülés valószínűsíthető versenyhatásának átfogó értékelése során a Bizottság körültekintően mérlegel a felek által tett minden arra vonatkozó megalapozott állítást, hogy az egyesülés a hatékonyság növekedését eredményezi. Az ilyen hatékonyságok figyelembevételéhez azoknak a fogyasztók javát kell szolgálniuk, csak az egyesülés révén megszerezhetőnek kell lenniük, és megvalósulásuknak valószínűsíthetőnek és ellenőrizhetőnek kell lenniük.

¹⁴⁶ Az új összefonódás-ellenőrzési rendelet 2. cikkének (3) bekezdése előírja, hogy „azt az összefonódást, amely különösen létrehozása vagy megerősítése következményeként a közös piacon vagy annak egy jelentős részén a hatékony versenyt jelentősen akadályozná, a közös piaccal összeegyeztethetetlennek kell nyilvánítani”.

¹⁴⁷ A HHI vagy Herfindahl-Hirschman Index a piaci összefonódás mérésének nemzetközileg elismert mértékegysége. A HHI-t a piacon részt vevő összes cég egyéni piaci részesedése négyzetének összeadásával számítják ki. Az index arányosan nagyobb súlyt rendel a nagyobb cégek piaci részesedéséhez, összhangban azoknak a versenyfolyamatban képviselt viszonylagos fontosságukkal.

B – BIZOTTSÁGI ÜGYEK

1. A 8. CIKK ÉRTELMEBEN HOZOTT HATÁROZATOK

*Lagardère/Natexis/VUP*¹⁴⁸

180. A Bizottság január 7-én jóváhagyta az Editis (korábban Vivendi Universal Publishing, vagy VUP) Lagardère csoport általi javasolt felvásárlását, amit körülbelül vagyona 60 %-ának értékesítéséhez kötöttek. Az ügylet előtt az Editis a francia nyelvű könyvek kiadása, értékesítése és forgalmazása terén vezető szerepet töltött be, míg a Hachette Livre – a Lagardère kiadói ága – a második helyet foglalta el az ágazatban.
181. Az ügy – amelyet 2003. április 14-én jelentettek be – bizottsági határozatok sorát eredményezte: a 6.cikk (1) bekezdésének c) pontjára vonatkozót (a második szakasz eljárásának megnyitása) 2003. június 5-én, a 9. cikkre vonatkozót (az ügy francia hatóságokhoz történő áttételének elutasítása) 2003. július 23-án¹⁴⁹, a 11. cikk (5) bekezdésére vonatkozó két határozatot (az ügy felfüggesztéséről) és a 8. cikk (2) bekezdése szerinti végső határozatot 2004. január 7-én. Ebben az esetben számos panasz érkezett az olvasói szövetségektől, kis- és nagykereskedőktől, kiadóktól, szerzőktől és illusztrátoroktól.
182. A bizottsági vizsgálat és elemzés felfedte, hogy az Editis teljes kiadói üzletágának felvásárlása – mint azt a Bizottságnak eredetileg bejelentett ügyletben tervezték – egy rendkívüli erőfölénnyel bíró csoportot hozott volna létre, hétszer akkora forgalommal, mint az Európai Unió franciaajkú országaiban működő legközelebbi versenytársáé. A Bizottság kifogására válaszolva a Lagardère beleegyezett, hogy eladja majdnem a teljes Editis-t, bizonyos eszközök kivételével (Larousse, Dunot, Dalloz és az Anaya csoport), amelyek a társaság globális forgalmának mintegy 40 %-át tették ki, míg az EU franciaajkú régióiban (azaz az érintett piacokon) az Editis kevesebb mint 25 %-át tartották meg.
183. A franciaajkú kiadói ágazatot különböző szereplők jellemzik: i. a jobbra vertikálisan integrált Hachette Livre és Editis, akik a teljes könyvláncban aktívak; ii. négy közép méretű csoport, a Gallimard, Flammarion, Seuil és Albin Michel, akik részben vertikálisan integráltak; és iii. sok kis kiadó, akik általában csak az előállításban aktívak, és az értékesítés valamint forgalmazás területén a nagyobb társaságokra támaszkodnak. E háttér alapján a Bizottság megállapította, hogy a kiadók közötti verseny lényegében a könyvlánc két szintjén volt jelen: először a „nyersanyaghoz” (azaz kiadói jogokhoz) való hozzáférés szintjén, és másodszor a „piachoz” (azaz viszonteladói polcokhoz) való hozzáférés szintjén.
184. A javasolt ügylet részletes áttekintése után a Bizottság számos olyan versenyproblémát azonosított, amely a két, legmagasabb szintű vertikális

¹⁴⁸ COMP/M.2978.

¹⁴⁹ Lásd a 2003-as versenyjelentést.

integrációval rendelkező piacvezető, az Editis és a Hachette Livre összefonódásából eredne. Az eredeti ügylet az új vállalkozás erőfölényét hozta volna létre, vagy megerősítette volna azt a könyvlánc teljes hosszában, és különösen a kiadói üzletág iparosítottabb részeiben: marketing, forgalmazás és zsebkönyvek kiadása. Az új vállalkozás ellenőrizte volna egyrészt a jól ismert szerzőkkel való kapcsolatteremtést és -felvételt, akik műveinek értékesítése a kiadók versenyképességének fontos eleme, másrészt az olyan árusítóhelyekhez való hozzáférést is, amelyek az évente kiadott műveknek csak korlátozott részét képesek felszívni, nem beszélve az értékesítés előmozdításáról.

185. A Hachette Livre és az Editis összefonódása által felvetett versenyproblémák terjedelmére tekintettel, az ügy csak kiterjedt jogorvoslatok függvényében volt jóváhagyható. E jogorvoslatoknak nemcsak azon piacok számára kellett megoldást nyújtania (kiadói jogok, marketing és forgalmazási szolgáltatások, könyvértékesítés), ahol az összefonódás két piacvezetőt hozna össze, hanem foglalkozniuk kellett az ezen piacok közötti számos vertikális és konglomerátum kapcsolattal is.
186. Következésképpen a Lagardère kötelezettséget vállalt az Editis összes vagyonának eladására, kivéve a Larousse kiadóházat, amely elsősorban a kézikönyvek terén aktív, a szakmai és akadémiai könyvek kiadóit, a Dalloz és Dunod, valamint az Anaya spanyol kiadói csoportot, amely elsősorban Spanyolországban és Latin-Amerikában a tankönyvek és általában az irodalom terén aktív.
187. Augusztus 3-án a Bizottság határozatot hozott a francia Wendel Investissements társaságnak mint az Editisnek a megengedő határozatban szereplő jogorvoslattal összhangban eladott vagyona vevőjének elfogadásáról.

*Sony/BMG*¹⁵⁰

188. A SonyBMG közös vállalat a Sony és a Bertelsmann globális zenei felvétel üzletét fogja össze, Japán kivételével. Csak az úgynevezett „előadóművész és repertoár” (A&R) tevékenységeket foglalja magában, azaz az előadóművészek (énekesek) felfedezését és képzését, valamint a lemezek reklámozását és értékesítését. Ezzel szemben a SonyBMG nem aktív a felvételek gyártása és fizikai terjesztése (logisztika) terén; a Sony és a Bertelsmann zenekiadói üzletét nem integrálták a közös vállalatba.
189. A Bizottság megvizsgálta a javasolt összefonódás versenyre gyakorolt hatását a zenei felvételek, az on-line zenei engedélyek és az on-line zene forgalmazói piacokon. Mivel mindkét anyavállalat aktív marad zenei kiadóként, a Bizottság azt is vizsgálta, hogy a közös vállalat eredményezné-e a Sony és Bertelsmann versenymagatartásának összehangolását a zenekiadói piacon. Mivel a SonyBMG közös vállalat létrehozásának bejelentésére január 9-én került sor, a Bizottság az ügyet a 4064/89/EGK tanácsi rendelet szerinti érdemi vizsgálat keretében értékelte¹⁵¹.

¹⁵⁰ COMP/M.3333.

¹⁵¹ Lásd a 139/2004/EK tanácsi rendelet 26. cikke (2) bekezdését.

190. A hanglemeziparban az öt „legnagyobb” szereplő – konkrétan a Universal, Sony, EMI, Warner és a Bertelsmann (BMG) – mind globális jelenléttel rendelkezik, és együttesen a piac mintegy 80 %-át uralják, Európában és világszerte egyaránt. Az EGT-ben a piac fennmaradó részét a „függetlenek” nagy száma jellemzi, többnyire országos tevékenységgel és alacsony piaci részesedéssel. Az egyesülést követően a Universal és a SonyBMG egyaránt körülbelül 25 %-os piaci részesedéssel fog rendelkezni, megelőzve az EMI-t és a Warnert.
191. A Bizottság vizsgálata arra a kérdésre koncentrált, hogy vajon az összefonódás megerősíti-e vagy létrehoz-e kollektív erőfölényt a zenei felvételek nemzeti piacain. Az elemzést az Európai Bíróságok¹⁵² által meghatározott ismérvek szerint végezték el, különösen az Elsőfokú Bíróság 2002-es *Airtours* ítélete¹⁵³ alapján. Az EFB szerint a Bizottságnak bizonyítania kell a társaságok közötti közös megegyezés valószínűségét, és a piacoknak elég átláthatóknak kell lenniük ahhoz, hogy lehetővé tegyék az érintett vállalatok általi közös megegyezés betartásának nyomon követését. Emellett, kell lennie egy visszatartó mechanizmusnak is az eltérés esetére, valamint az ügyfelek és a versenytársak nem lehetnek olyan helyzetben, hogy veszélyeztethessék az összehangolásból eredő eredményeket.
192. A Bizottság az öt vezető szereplő esetében arra utaló jeleket talált, hogy árképzésükben a nagykereskedelmi árakra („közvetett kereskedői árak” – PPD) támaszkodhatnak, illetve rámutatott az árképzés hasonlóságaira. Azonban ezek a megállapítások önmagukban nem voltak elégségesek az árkoordináció megállapításához. Ezért a Bizottság elemezte az öt legnagyobb szereplő árendedményeinek alakulását, és megállapította, hogy bizonyos árendedmények nem teljesen átláthatóak és nehéz azokat nyomon követni. Emellett a piac átláthatóságát csökkentette a nagyban differenciált zenei tartalom a forma, az ár és a lemezek marketingjének bizonyos szintű homogenitása ellenére. Összességében ezért a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy nem áll rendelkezésére elég nyomós bizonyíték annak megállapításához, hogy a zenei felvételek piacának öt legnagyobb szereplője kollektív erőfölénnyel bír.
193. Ami a zenei felvételek piacán való kollektív erőfölény esetleges létrehozását illeti, nem állt rendelkezésre elegendő bizonyíték annak alátámasztására, hogy az öt legnagyobb szereplő négyre csökkentése önmagában elég jelentősen megváltoztatná a piaci szerkezetet. Hasonlóképpen, a Bizottság arra sem talált elég bizonyítékot, hogy a javasolt ügylet az on-line zenei engedélyek nagykereskedelmi piacán megerősítené vagy előidézne a kollektív erőfölényt. A Bizottság megvizsgálta a közös vállalat és anyavállalatai közötti vertikális kapcsolatokat is, de arra a következtetésre jutott, hogy a javasolt ügylet nem eredményezne erőfölényt sem az on-line zeneforgalmazás kiskereskedelmi piacán – ahol a Sony aktív, vagy a zenei hangfelvételek piacán azon országokban, ahol a Bertelsmann a műsorszóró. Az összefonódás-ellenőrzési rendelet 2. cikkének (4) bekezdése szerinti esetleges begyűrűzési hatás tekintetében a Bizottság megállapította, hogy nem valószínűsíthető

¹⁵² Lásd a Bíróság C-68/94 és C-30/95 Franciaország kontra Bizottság („Kali&Salz”) [1998] EBHT I-1375; Elsőfokú Bíróság, T-102/96 Gencor kontra Bizottság egyesített ügyeit [1999] EBHT II-753.

¹⁵³ T-342/99 *Airtours* kontra Bizottság ügy [2002] EBHT II-2585.

a Sony és a BMG versenymagatartásának összehangolása a zenekiadói piacokon. E megállapítások alapján a Bizottság július 19-én jóváhagyta az egyesülést.

*AREVA/Urenco/ETC JV*¹⁵⁴

194. A francia nukleáris csoport, az AREVA, valamint az Urenco – egy az Egyesült Királyság, Hollandia és Németország kormányai által létrehozott társaság – az atomerőművek fűtőanyagához szükséges urándúsítás fő európai szolgáltatói. Ezen ügylet révén az AREVA közös irányítást szerez az Enrichment Technology Company (ETC)-ben, az Urenco leányvállalatában, amely az urániumdúsításhoz használt centrifugák fejlesztésében és gyártásában aktív. A centrifuga technológia jelentős előnyöket jelent a régebbi, az AREVA által alkalmazott gázdiffúziós technológiával szemben. Az ETC anyavállalatait és harmadik feleket egyaránt köteles centrifugákkal ellátni.
195. A műveletet áprilisban Franciaország, Svédország és Németország közösen tette át a Bizottsághoz. A bizottsági vizsgálat a dúsított urániumnak az értéklánc következő szintjén lévő piacon talált versenyaggályokat. A Bizottság aggodalmának tárgya az volt, hogy a javasolt összefonódás közös erőfölény létrejöttéhez vezethetne az Európai Unióban, különös tekintettel arra, hogy az ETC-t az AREVA és az Urenco – saját vétőjoguk gyakorlásával – felhasználhatná kapacitásfejlesztésük koordinálására.
196. Az ügy a felek részletes, hatékonyságot érintő állításai szempontjából is érdeklődésre tartott igényt. Ezek jelentős költségmegtakarításokhoz kapcsolódtak, amit az AREVA érne el azzal, hogy használhatja az Urenco korszerű centrifuga technológiáját. A Bizottságnak kétségei merültek fel ezen állítások egyesüléstől való függése tekintetében. A határozat céljából a felek által javasolt kötelezettségvállalások azonban eloszlatja a Bizottság kétségeit.
197. E kötelezettségvállalásokkal, amelyeket II. szakasz elején tettek meg, az AREVA és az Urenco először vállalták a vétőjogaikról való lemondást a jövőbeni kapacitásbővítésekre vonatkozóan. Másodszor, egy sor intézkedéssel megakadályozzák a kereskedelmileg érzékeny információ áramlását az ETC és anyavállalatai között, amelyeket fokozottan nyomon követnek. Harmadszor a felek kötelezettséget vállaltak, hogy az Euratom Ellátási Ügynökséget (ESA) további információval látják el, ami lehetővé teszi az ESA számára, hogy fokozottan nyomon kövesse a dúsított uránium biztosítását és árazását, és szükség esetén reagáljon ezekre.

*Sonoco/Ahlstrom/JV*¹⁵⁵

198. Májusban a Bizottság bejelentést kapott egy javasolt összefonódásról, amely során a papírhüvely-karton és papírhüvely ágazat két legnagyobb szereplője – a Sonoco (USA) és az Ahlstrom (Finnország) – közös vállalatot kíván létrehozni, amelyben összevonnák európai tevékenységeiket.

¹⁵⁴ COMP/M.3099.

¹⁵⁵ COMP/M.3431.

199. A papírhüvely egy papírhüvely-kartonból készített hengeres test, amit viszont főként újrafeldolgozott papírból állítanak el. A papírhüvelyeket olyan alapként használják fel, amelyekre különböző termékeket – mint papír, film és fonál – tekercselnek. A papírhüvelyek közül a csúcsmínőségű papírgyártásnál használt papírhüvelyeket a nyomdaipar használja fel a folyóiratpapír tekercselésére. Az olcsó papírhüvelyek szabványtermékek, amelyeket minden iparágban alkalmaznak.
200. A Bizottság mélyreható vizsgálata a csúcsmínőségű papírgyártásnál használt papírhüvelyek piacain tárt fel aggályokat Skandinávia egész területén, valamint az olcsó papírhüvelyek vonatkozásában Norvégia és Svédország területén, ahol a közös vállalat magas piaci részesedéssel rendelkezne, és ahol megszűnne a Sonoco által a piacvezető Ahlstrom-ra gyakorolt jelentős versenynyomás. Ezen aggályok orvoslása céljából a felek azt javasolták, hogy eladják az Ahlstrom egyedüli norvégiai papírhüvely-gyártó létesítményét Svebergben. Azt is felajánlották, hogy nem hajtják végre az egyesülést, amíg vevőt nem találnak.
201. A Bizottság ezen az alapon jóváhagyta az összefonódást, mivel úgy vélte, hogy ez a vagyoneledás lehetővé teszi egy új szállító belépését Skandináviában, és megszünteti a felek közötti kapcsolatok nagyobb részét az érintett skandináv országokban. Valóban, október vége felé a Bizottság jóváhagyta a Sveberg Abzac általi megvásárlását; ez utóbbi egy francia papírhüvely-gyártó, amely aktív piaci szereplő az európai földrészen, de nem volt jelen a skandináv piacokon.

Continental/Phoenix¹⁵⁶

202. A hamburgi Phoenix AG Continental AG, német vállalkozás általi megvásárlása két gumicég közötti ügyletet érintett, amelyek mindketten főleg az autóipart szolgálják ki. Az ügyletet a Bizottság eladással kapcsolatos kötelezettségvállalások függvényében hagyta jóvá. Tekintettel a felek haszongépjárművek és a nehézacélhuzal szállítószalagok számára gyártott légrugók piacán való erőfölényére, a jóváhagyás csak az után volt lehetséges, hogy a Bizottság olyan kötelezettségvállalásokat kapott, amelyek képesek megszüntetni az azonosított versenyproblémákat.
203. Az ügylet során a Continental – a gumiabroncsok, fékrendszerek és műszaki gumitermékek gyártója – kizárólagos irányítást szerzett a Phoenix AG felett, amely szintén aktív a műszaki gumitermékek gyártása terén (pl. felfüggesztési rendszerek, lengéscsillapító rendszerek, tömlők és szállítószalagok). A Phoenix közös irányítást gyakorol a német Vibracoustic GmbH & Co KG társaságban, amelyen keresztül forgalmazza légrugóit a teherautók és személygépkocsik számára.
204. A felvásárlás jelentős átfedésekhez vezetett volna a műszaki gumitermékek különböző piacain, különösen a légrugók és acélhuzal-szállítószalagok területén. A légrugókat a felfüggesztési rendszer részeként használják a haszongépjárművekben, autókban, és vasúti járműveken. A nehézacélhuzal-szállítószalagot súlyos áruk hosszú távú szállítására, különösen a lignitbányászat területén alkalmazzák.

¹⁵⁶

COMP/M.3436.

205. Az egyesülést a Continental májusban jelentette be a Bizottságnak. A haszongépjárművek, autók és vasúti járművek, valamint a nehézacélhuzal-szállítószalagok és szűrőszalagok céljaira készülő légrugók piacán felmerülő potenciális versenyaggályok azonosítása után a Bizottság június 29-én mélyreható vizsgálatot kezdett.
206. A Bizottság kiterjedt piaci vizsgálata megerősítette aggályait a haszongépjárművek (eredeti berendezésgyártóknak és szállítóknak – „OEM/OES” – történő értékesítés) és a nehézacélhuzal-szállítószalagok számára készülő légőrugók piacain. Valójában a felvásárlás e két piac két vezető szereplőjét vonta össze, ami messze 60 % feletti piaci részesedést eredményezett volna mindkét piacon, csak néhány kisebb megmaradó versenytárral. Továbbá, a Bizottság bizonyítékot talált a két piacra való belépés jelentős akadályozására, főként azért, mert a légrugók és szállítószalagok gyártása és forgalmazása különleges know-how-t igényel a gyártás és az ügyfelek tekintetében. Ennek megfelelően az új szállítóknak egy hosszadalmas minősítési eljárás kell átesniük, mielőtt potenciális szállítóknak lehetne őket tekinteni.
207. A Bizottság versenyaggályainak megszüntetése érdekében a Continental kötelezte magát, hogy eladja a Phoenix Vibracoustic nevet viselő közös vállalatban lévő 50 %-os társellenőrzési részesedését az egyedüli másik részvényesnek, a Freudenbergnek (Németország).
208. Emellett a Continental arra is kötelezte magát, hogy a Phoenix-el értékesíteti annak teljes magyarországi haszongépjárműlégrugó-gyártósorát (OEM/OES). Ez a két kötelezettségvállalás teljes mértékben megszünteti a felek tevékenységeinek átfedését a haszongépjárművek (OEM/OES), számára gyártott légrugók terén.
209. A Continental arra is kötelezte magát, hogy eladja a széles acélhuzal szállítószalag gyártósorát versenytársának, a Sempertrans-nak. Ez az eladás lehetővé teszi a Sempertrans számára, hogy az egyesült társasággal szemben versenybe szálljon az acélhuzal-szállítószalagok teljes választéka területén, ezáltal megszüntetve a versenyaggályokat az acélhuzal szállítószalagok terén.

ENI/EDP/GDP¹⁵⁷

210. December 9-én a Bizottság úgy határozott, hogy betiltja a Gás de Portugal (GDP) – Portugália hivatalos gáztársasága – feletti közös irányításnak az Energias de Portugal (EDP) – Portugália hivatalos villamosenergia-társasága – és az ENI – egy olasz energiatársaság – általi megszerzését eredményező javasolt ügyletet. Beható vizsgálat után a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy az ügylet megerősítené az EDP erőfölényét a villamos energia portugáliai nagy- és kiskereskedelmi piacain, valamint a GDP erőfölényét a portugál gázpiacokon. Ily módon az összefonódás jelentősen csökkentené a portugál villamos energia és gázpiacok liberalizálásának hatásait vagy elővételi jogot biztosítana, és megemelné az árakat a háztartási és az ipari fogyasztók számára. Az EDP és ENI által javasolt jogorvoslatok nem voltak elegendőek a versenyaggályok kiküszöbölésére.

¹⁵⁷

COMP/M.3440.

211. Az EDP elektromos áramot termel, forgalmaz és szolgáltat Portugáliában. Spanyol leányvállalatain (Hidrocantabrico és Naturcorp) keresztül az EDP-nek Spanyolországban is jelentős elektromos áram és gáztevékenysége van. Az ENI egy olasz cég, amely az energiaszolgáltatási és forgalmazási lánc minden szintjén nemzetközileg aktív.
212. A GDP Portugáliában a gázipari lánc minden szintjén aktív. Kizárólagos jogokkal rendelkezik a földgáz importjára, tárolására, szállítására és nagykereskedelmi értékesítésére, és a hat portugál helyi gázforgalmazó cég közül ötöt ellenőriz (a hatodikat, a Porgás-t az EDP ellenőrzi).
213. Július 9-én az EDP és az ENI bejelentette a GDP – amelyet korábban a Portugál Állam és az ENI irányított – feletti közös irányítás megszerzését érintő összefonódást. Erre az ügyre az előző összefonódás-ellenőrzési rendelet volt érvényes, mivel a mögöttes kötelező megállapodás dátuma megelőzte az új összefonódás-ellenőrzési rendelet hatálybalépését. A bejelentett összefonódás egy szélesebb művelet részét képezte, amely magában foglalta a GDP által birtokolt gázszállító hálózatnak az REN részére – a portugál elektromos áram hálózatüzemeltető – való átadását egy meghatározott időn belül. A hálózatátadás egy másik összefonódást alkotott, amely a portugál hatóságok illetékességi körébe tartozott.

Érintett termékpiacok

214. A Bizottság a művelet által érintett következő termékpiacokat azonosította: Elektromos áram: elektromos áram nagykereskedelmi értékesítése, egyenáram és kiegészítő szolgáltatások, nagy ipari fogyasztóknak és kisfogyasztóknak történő kiskereskedelmi elektromos áram értékesítés. Gáz: gázértékesítés energiatermelőknek, gázértékesítés helyi forgalmazóknak (HF-k), gázszolgáltatás nagy ipari fogyasztóknak és kisfogyasztóknak.
215. 2004 közepétől minden villamosenergia-piac teljesen nyitott volt a verseny számára. Ami a gázpiacokat illeti, kialakulóban lévő piac státusa miatt Portugália továbbra is élvezi a második gáz irányelv (2003/55/EK) által létrehozott liberalizációs naptártól való eltérés előnyeit. Ezért a portugál gázpiacok megnyitását a verseny előtt legkésőbb 2007-ig kell megkezdeni, és 2010-ig befejezni. A portugál kormány jelezte, hogy esetleg korábban kezdi meg a liberalizációs folyamatot.

Földrajzi piacok

216. A Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy minden érintett piac, terjedelmét tekintve többnyire nemzeti piac.
217. A felek azzal érveltek, hogy a villamos energia nagykereskedelmi piaca terjedelmét tekintve hamarosan ibériai lesz, különösen az ibériai elektromos áram kereskedési rendszer (MIBEL) küszöbönálló elindítása miatt. A Bizottság azonban megállapította, hogy az elmúlt évek során a MIBEL indítását többször elhalasztották: sok fontos szabályozói akadályt kell még felszámolni ahhoz, hogy a MIBEL ténylegesen elindulhasson; a Spanyolország és Portugália közötti versenyfeltételek várhatóan továbbra is jelentősen különböznek majd a MIBEL elindítása után is; a MIBEL létrehozásától függetlenül, a Spanyolország és Portugália közötti kapcsolódások előre jelzett szintje továbbra is korlátozott marad, és nem lehetett arra

következtetni, hogy a két piac tényleges integrációja az egyesülés értékelését érintő határidőn belül bekövetkezne. Ennek eredményeképpen a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy a villamos energia nagykereskedelmi piaca terjedelmét tekintve nemzeti, és az elkövetkező években az is marad.

218. A felek nem kérdőjelezték meg azt a megállapítást, hogy az egyéb piacok, ahol versenykérdések merültek fel, hatályukat tekintve nemzeti.

Az EDP erőfölényének megerősítése a portugál elektromos áram piacokon

219. A Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy az EDP erőfölénnyel rendelkezik az összes fent említett portugál elektromos áram piacon. Konkrétan az EDP a portugál termelési kapacitás 70 %-át birtokolja, és a legnagyobb villamos energia importőr; az EDP a portugál villamos energia forgalmazás majdnem 100 %-át birtokolja; a versenytársak gáztüzelésű erőmű (CCGT¹⁵⁸) projektjei bizonytalanok, és az EDP befolyást gyakorol egyikük felett (Tejo Energia); és az import továbbra is elégtelen marad ahhoz, hogy kikezdje az EDP erőfölényét.

220. Az egyesülés megerősítette volna az EDP erőfölényét a horizontális és vertikális hatások miatt. Ami a horizontális hatásokat illeti (az összes villamosenergia-piac), az egyesülés hiányában a GDP nagy valószínűséggel épített volna egy CCGT-t Portugáliában, és az egyik fő versenytárrá vált volna a villamosenergia-piacon, különös tekintettel arra, hogy a versenyképes gázkészletekhez való hozzáférés jelentős előnyt nyújt a villamos energia területén, mivel a CCGT-k képezik most az új áramtermelés leggyakoribb módját, és a GDP támaszkodhatna saját márkájára és gázfogyasztói bázisára, amelynek kapcsolt gáz- és elektromosáram-szolgáltatást ajánlhatna (kettős üzemanyag kínálat).

221. Ami a nem horizontális hatásokat (nagykereskedelmi elektromos áram piac) illeti, a javasolt összefonódás az egyesült vállalkozásnak kiváltságos és kedvezményes hozzáférést biztosított volna a versenytársak költségeire vonatkozó védett adatokhoz, ezáltal jelentős előnyt szerezve; hozzáférést a portugál gázforrásokhoz és infrastruktúrához; és lehetőséget és ösztönzést a gázárak ellenőrzésére, valamint a versenytársak költségeinek növelésére.

A GDP erőfölényének megerősítése a portugál gáz piacokon

222. A Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy a GDP jelenlegi törvényes monopolhelyzete miatt a legtöbb piacon erőfölénnyel rendelkezik. E piacokon a GDP erőfölénye megerősödött volna a javasolt művelet révén, lehetővé téve az egyesült társaságnak, hogy tovább akadályozza a liberalizációs folyamat eredményeképpen bevezetés alatt álló versenyt. Ennek alapvető okai a következők:

223. Ami CCGT-knek és LDC-knek való gázszállítást illeti, a bejelentett művelet lefoglalta volna a GDP által eddig nem ellenőrzött összes gázkeresletet, konkrétan az EDP által birtokolt vagy résztulajdonában lévő CCGT-k rövid távú igényeit és az LDC Porgás gázkeresletét.

¹⁵⁸

Vegyes üzemű gázturbina.

224. Ami a nagy ipari fogyasztóknak és a kisfogyasztóknak való gázszolgáltatást illeti, az EDP lett volna a legvalószínűbb belépő ezekre a piacokra, amikor azok liberalizálásra kerülnek, tekintettel különösen arra, hogy az EDP üzemeltet egy CCGT-t elektromos áram termelése céljából, ami azt az erős ösztönzöt nyújtja a gázszolgáltatási piacra való belépéshez, hogy támaszkodhat villamosenergia-fogyasztóira (az EDP az elektromosáram-szolgáltatás közel 100 %-át ellenőrzi Portugáliában), akiknek kínálhatja a gáz és elektromos áram együttes szolgáltatását (kettős üzemanyag), és támaszkodhat az LDC Portgás tapasztalatára, hírnevére és fogyasztóbázisára. A gázpiacra való belépés fontosságáról tanúskodik a második legnagyobb spanyol gázpiaci szereplő (Naturcorp) EDP általi felvásárlása a közelmúltban. Ez a jelentős potenciális verseny megszűnne az egyesülés után.

A felek által javasolt jogorvoslatok

225. Október 28-án és november 17-én a felek jogorvoslatokat nyújtottak be a fent ismertetett versenyaggályok megoldása céljából. Többek között javasolták az LDC (Setgás) eladását, a gázinfrastruktúra és importkapacitás REN-nek – az elektromos hálózat üzemeltetőnek – való átadását, és az EDP gázüzemű erőműve energiatermelése egyharmadának megfelelő energiatermelés bérbeadását. A Bizottság piaci vizsgálat alá vetette ezeket a jogorvoslatokat, és arra a következtetésre jutott, hogy nem elegendőek az összes versenykérdés megoldásához. Például, a Bizottság megjegyezte, hogy a Setgás mindössze a gáz-kiskereskedelmi piac 8 %-áért felel, miközben az EDP által ellenőrzött LDC – a Portgás – mintegy 30 %-ot tesz ki; bár a gázinfrastruktúra REN-nek való átadása (tulajdon szétválasztás) egy pozitív lépés lett volna, nem garantálták a harmadik felek általi importok elégséges szabad kapacitását; az EDP gázüzemű erőmű áramtermelésének javasolt bérbeadása csak a portugál termelőkapacitás 4 %-át képezte, és a bérbevevő oldalán az EDP-től való nagyfokú függőséget hozott volna létre. Egy ilyen bérbevevőnek sem képessége, sem ösztönzője nem lett volna az EDP-re való erős versenynyomás gyakorlására.
226. A jogorvoslatok benyújtására kitűzött határidő után nem sokkal, a felek felülvizsgált kötelezettségvállalásokat javasoltak, amelyek azonban nem oszlatták el egyértelműen a művelet által támasztott versenyaggályokat.

Következtetés

227. Ennek eredményeképpen a Bizottságnak nem volt más választása, mint betiltani a javasolt műveletet, mivel az az EDP és a GDP erőfölényét a portugál elektromosáram-, illetve gázpiacokon egyaránt megerősítette volna. A művelet lefoglalta volna a portugál villamosenergia- és gázpiacok folyamatban lévő és küszöbönálló liberalizálásának pozitív hatásait, ami magasabb árakat eredményezett volna mind az ipari, mind a háztartási fogyasztók számára, valamint a portugál gazdaság versenyképességének elvesztésével járt volna. Visszafogta volna a külföldi versenytársak portugál energiapiacokra való belépését és a határokon átnyúló verseny fejlődését, és ezáltal tovább gátolta volna a versenyképes pán-ibériai energiapiacok és hosszú távon az európai szinten integrált energiapiacok létrehozását.

2. A 6. CIKK (1) BEKEZDÉSÉNEK B) PONTJA ÉS (2) BEKEZDÉSE ÉRTELMÉBEN HOZOTT HATÁROZATOK

*Hoechst/Rhône-Poulenc*¹⁵⁹

228. 1999. augusztus 9-én a Bizottság engedélyezte az Aventis létrehozását eredményező Hoechst AG és Rhône-Poulenc SA összefonódását, a számos versenyaggály megszüntetésére tett kötelezettségvállalások függvényében. A kötelezettségvállalások tartalmazták a Rhodia vegyipari cégben való részesedés eladását, ami megszüntette az Aventis leányvállalatának (a Wacker Chemie) tevékenységével való horizontális kapcsolatokból eredő aggályokat.
229. Az egyesülés idején a Rhône-Poulenc a Rhodia 67,3 %-át birtokolta, és 2003-ra sikerült eladnia részesedése nagy részét, de ennek ellenére a legnagyobb részvényes maradt, a részvények mintegy 15 %-át kitevő tulajdonával és további 10 %-ban való gazdasági érdekeltséggel. Tekintettel a Rhodia pénzügyi helyzetének folytatódó romlására és a bizonytalanság sürgős megszüntetésének szükségességére a társaság közvetlen pénzügyi átszervezése miatt, a Bizottság 2004. január 30-i határozatával beleegyezett a Rhodia kötelezettségvállalásának másikkal történő helyettesítésébe, amely értelmében az Aventis inkább eladná a Wacker-Chemie-ben való 49 %-os közvetett részesedését.

*GE/Amersham*¹⁶⁰

230. Január 21-én a Bizottság úgy határozott, hogy engedélyezi az angol diagnosztikai gyógyszer és bio-tudományos cég – az Amersham Plc – amerikai General Electric Company (GE) általi felvásárlását.
231. Az Amersham kontrasztanyagokat gyárt, amelyekkel a diagnosztikai műszerek – mint a pásztázó – képessé válnak arra, hogy képet alkossanak a test egészségi állapotáról, valamint bio-gyógyszereket is. A GE egy sokoldalú ipari vállalat, amely különböző gyártó, technológiai és szolgáltatási üzletágakban működik, ideértve a gyógyászati rendszereket is. A GE Medical Systems gyógyászati diagnosztikai képalkotó technológiára szakosodott.
232. A javasolt felvásárlás nem vezetett horizontális kapcsolatokhoz. De mivel a GE és az Amersham termékei a gyógyászati ágazatban kiegészítik egymást, és a kórházaknak a hardvert és a gyógyszereket egyaránt meg kell vásárolniuk egyes képalkotó alkalmazásokhoz, a Bizottság elemzését az egyesülésből eredő lehetséges konglomerátum hatásokra összpontosította. A Bizottságnak különösen a tekintetben támadtak aggályai, hogy a GE érdekelt lehet abban, hogy egymáshoz kapcsolt termékeket az egyéni termékek árának összegénél jobb áron kínáljon, vagy úgy tervezze saját termékeit, hogy az Amersham termékei jobban működjenek a GE termékkel, mint egy versenytárs termékével (műszaki összekapcsolás).

¹⁵⁹ COMP/M.1378.

¹⁶⁰ COMP/M.3304.

233. A piaci vizsgálat azonban azt mutatta, hogy egy ilyen forgatókönyv nem valószínű. Ennek oka, hogy Európában sem a GE, sem az Amersham nem rendelkezett erőfölénnyel saját terméke tekintetében. Továbbá, az ügyfelek és számos versenytárs egyetértett azzal, hogy az érintett piacokat erőteljes verseny jellemzi, életképes műszergyártókkal, mint a Philips, a Siemens és a Toshiba, és erős gyógyszergyárakkal, mint Schering, a Bristol Myers Squibb, a Tyco/Mallinckrodt és a Bracco. A Bizottság ezért arra a következtetésre jutott, hogy ezen szereplők piacról történő kizárása vagy visszaszorulása aligha valószínű. A műszaki összekapcsolásokat illető kétségeket szintén elvetették, mivel a Bizottság meggyőződött arról, hogy tökéletes átjárhatóság volt a különböző meglévő eszközök és gyógyszerészeti termékek között, és nem valószínűsíthető ezen átjárhatóság csökkenése az új termékek piaci belépésével.

*Air Liquide/Messer*¹⁶¹

234. Március 15-én feltételesen engedélyezték a francia Air Liquide konszern és a német Messer csoport összefonódását. A Messer csoport Németországban, az Egyesült Királyságban és az Egyesült Államokban folytatott tevékenységet. A Bizottságnak kétségei voltak azt illetően, hogy a felvásárlás magasabb fogyasztói árakat eredményez, különösen Németországban. Ugyanakkor jelentős eladásokat ajánlottak fel, ami lehetővé tette a szabályozói jóváhagyást, anélkül hogy mélyreható vizsgálatra lett volna szükség.
235. Az Air Liquid és a Messer Csoport ipari és gyógyászati gázokat (mint az oxigén, nitrogén vagy az argon), valamint kapcsolódó szolgáltatásokat termel és forgalmaz. Az ügylet az Air Liquid-nek – az ipari gáz ágazatban vezeti a világpiacot – régóta várt alkalmat teremtett arra, hogy megvesse a lábát az Egyesült Királyságban, ahol nem voltak átfedések. Azonban versennyel kapcsolatos kétségeket keltett a már koncentrált, Európa-szerte ürtartalmon alapuló gázpiacon, amely jellemzően petrokémiai és acéltársaságokat szolgál ki, illetve a különleges elektronikai gázok piacán. Nemzeti szinten tovább növelte a duopóliumot illető kétségeket Németországban (közös a Linde AG-vel) az ipari és gyógyászati célokra cseppfolyós állapotban tartályokban és gázpalackban szolgáltatott gázok terén.
236. A Bizottság kétségeire válaszolva az Air Liquide kötelezte magát, hogy eladja saját vagy a Messer németországi tevékenységének jelentős részét. Ezek az eladások magukban foglalták a Messer csőhálózata egy részének és több köböző gyárának, a léggáz cseppfolyósítóknak és tartálytöltőknak, valamint a kapcsolódó ügyfélköröknek az értékesítését. Az Air Liquid arra is kötelezte magát, hogy eladja a Messer részesedését a Nippon Sanso-val közös vállalatában, amely ESG-t (electronic special gas) állít elő.

*Sanofi Synthelabo/Aventis*¹⁶²

237. Januárban a Sanofi-Synthelabo SA gyógyszeripari cég az Aventis SA-ra irányuló vételi ajánlatot jelentett be, amelyet a Bizottság feltételesen jóváhagyott. Mindkét

¹⁶¹ COMP/M.3314.

¹⁶² COMP/M.3354.

társaság székhelye Franciaországban van. Maga az Aventis a Hoechst és Rhône-Poulenc egyesülése révén jött létre, amelyet 1999 augusztusában engedélyeztek, bizonyos feltételek mellett. Ez az összefonódás a világ egyik legnagyobb gyógyszeripari vállalatát hozta volna létre, és néhány, versennyel kapcsolatos kétséget keltett azokon a piacokon, ahol tevékenységük átfedte egymást. Ugy tűnt, hogy csökkenhet a verseny a trombózisban, végbélrákban és álmatlanságban szenvedő betegek kárára.

238. Valamennyi átfedő tevékenység emberi felhasználásra szánt gyógyszerkészítményeket érintett. Ezeket a termékeket alkalmazták a szívelégtelenség, keringési zavarok, orr-, fül- és gégefertőzések, álmatlanság kezelésére, ahol a legtöbb átfedés a heparinok és heparoidok piacain (11 EU-országban) és a végbélrák kezelését szolgáló szerek piacán merült fel (hét EU-országban). Az érintett területek közé tartozott a vitaminok, izomlazítók és antibiotikumok értékesítése is. A Bizottság kétségeinek eloszlatása érdekében a Sanofi vagy eladta az adott üzletágat, illetve a termékeket 14 EU-országban licenszálta, a legtöbb átfedés Franciaországban volt.

Group 4 Falck/Securicor¹⁶³

239. A Bizottság engedélyezte a Securicor és a Group 4 Falck javasolt egyesülését, miután a társaságok megoldották a csökkentett versennyel kapcsolatban néhány luxemburgi, hollandiai és egyesült királyságbeli biztonságiszolgáltatás-piacon felmerülő kétségeket. Az angol-dán egyesülés a világ második legnagyobb biztonsági vállalkozását hozza létre a svéd Securitas után.
240. A Group 4 Falck, egy dán cég, és a Securicor – az Egyesült Királyságban székhellyel rendelkező társaság – a magán biztonsági szolgáltatások terén tevékenykednek. Mindketten a szolgáltatások széles skáláját ajánlják, a készpénzszállítástól, az őrzési szolgáltatásokon és riasztórendszereken keresztül az igazságszolgáltatási tevékenységig (pl. rabok kezelése és szállítása). A felek összes eszközét egy új társaságban – a Group 4 Securicor-ban – egyesítik, kivéve a Group 4 Falck igazságszolgáltatási tevékenységét (amelyet még az egyesülés befejezése előtt egy harmadik félnek való eladásra szántak).
241. A Group 4 Falck 80 országban, míg a Securicor 50 országban aktív. Összevonva a világ piacvezetőjének, a svédországi Securitas-nak a szoros versenytársává válnának. A szabályozói keret országonkénti különbözősége miatt a biztonsági szolgáltatások nyújtása nemzeti vagy regionális szinten történik. Következésképpen, az egyesülést országonként elemezték. Azonban, az egyesült vállalatok globális hatásköre ellenére, tevékenységük csak Európai Unió hat országában fedte át egymást: Franciaországban, Németországban, Írországon, Luxemburgban, Hollandiában és az Egyesült Királyságban.
242. A bizottsági vizsgálat három földrajzi területen azonosított versenyaggályokat: készpénzszállítás, személyes őrzés és riasztási és őrzési szolgáltatások Luxemburgban, személyes őrzési szolgáltatások Hollandiában és készpénzszállítás

¹⁶³

COMP/M.3396.

Skóciában. Válaszul a Bizottság aggályaira a Group 4 Falck és a Securicor eladta a Securicor biztonsági üzletágát Luxemburgban, a Group 4 Falck személyes őrzési üzletágát Hollandiában és készpénzszállítási tevékenységüket Skóciában.

*Owens-Illinois/BSN Glasspack*¹⁶⁴

243. A Bizottság jóváhagyta az üvegtartályokat gyártó francia BSN Glasspack SA-nak az amerikai versenytársa, az Owens-Illinois Inc általi felvásárlását. Az egyesülő cégek által gyártott üvegtartályokat üdítőitalok, bor, ásványvíz, olívaolaj, ketchup és egyéb élelmiszertermékek csomagolására használják.
244. Az Owens-Illinois egy nemzetközi, üvegtartályt, üvegtartálygyártó-gépeket, műanyag tartályokat és kapcsolódó berendezéseket gyártó cég. Az Európai Unióban Finnországban, Olaszországban, Spanyolországban és az Egyesült Királyságban van üveggyártó részlege. A BSN italok és ételek csomagolására gyárt és értékesít üvegtartályokat, és Franciaországban, Belgiumban, Németországban, Hollandiában és Spanyolországban vannak gyártó részlegei. A két társaság európai gyárhálózata nagyban kiegészítette egymást. Azonban az Owens-Illinois és a BSN Glasspack közvetlen versenytársak két regionális piacon, amelyek Északkelet-Spanyolországot / Délnyugat-Franciaországot és Délkelet-Franciaországot / Észak-Olaszországot foglalják magukban. Az üvegtartály terjedelmes termék, de általában a gyártóműhelytől 300-400 km-s körzetben szállítják, és ezért egy gyár szállítási területe magában foglalhat területeket egy nemzeti határ mindkét oldalán.
245. Az ügylet az eredeti bejelentés szerint az érintett régiókban magas piaci részesedésekhez vezetett volna, és megszüntetett volna egy fontos versenytársat egy már addig is erősen koncentrált piacon. Az egyesülő partnerek mellett ezekben a régiókban az egyetlen jelentős szereplő a francia St. Gobain, az érintett régiókban található többi versenytárs meglehetősen kicsi. Ezért ezeken a területeken az egyesülés eredménye a jelentős szállítók számának háromról kettőre való csökkentése lett volna.
246. A Bizottság aggályainak enyhítése céljából az Owens-Illinois felajánlotta, hogy elad egy termelőgyárat egy független, életképes versenytársnak mindkét érintett régióban – Olaszországban Milánóban, és Spanyolországban Barcelonában.
247. Az ügylet nem támasztott aggályokat az EGT fennmaradó részében, mivel a két partner értékesítési tevékenységében vagy nem volt átfedés, vagy ahol volt, az egyesített társaság számos nagy versenytárssal szembesül, ideértve a St. Gobain, a Rexam, az Ardagh, a Weigand és az Allied Glass társaságokat.

*GIMD/Socpress*¹⁶⁵

248. Június 16-án a Bizottság, feltételek mellett, jóváhagyta a Socpresse javasolt felvásárlását a Marcel Dassault Industrial Group (GIMD) által.

¹⁶⁴ COMP/M.3397.

¹⁶⁵ COMP/M.3420.

249. A GIMD egy francia csoport, amely elsősorban a repülés, számítástechnika, szőlőtermelés és magazinok területén rendelkezik érdekeltségekkel. A GIMD által kiadott lapok közé tartozik a *Valeurs Actuelles*, *Le Journal des Finances*, *Finances Magazine* és a *Le Spectacle du Monde*. A Socpresse is francia társaság, amely országos és regionális napilapokat, magazinokat és szaklapokat ad ki. A GIMD a Figaro Holding – amely a *Le Figaro* napilapot és a *Figaro Magazine*-t adja ki – és a Groupe L'Express–L'Expansion – amely nagyszámú magazint ad ki, köztük a *L'Express*, *L'Expansion*, *La Vie Financière* és a *Mieux Vivre Votre Argent* magazinokat – anyavállalata.
250. A Bizottság vizsgálatai jelezték, hogy a GIMD/Socpresse csoport lényegesen nagyobb számú gazdasági és pénzügyi lapot ellenőrizne, mint versenytársai, ami a csoportot kiváltságos helyzetbe hozta volna, különösen ami a hirdetői pénzügyi lapok olvasóinak való elérésére vonatkozó szándékát illeti. Képes lett volna uralni a piacot az erőteljes Socpresse ügynökség használata révén, amely több mint 80 magazinban és napilapban értékesít hirdetési helyeket.
251. Ezért az ügylet versenyaggályokat keltett Franciaországban a hirdetések gazdasági és pénzügyi lapokban való eladásának piacán, mivel sem a versenytársak, sem a hirdetőhelyek vásárlói (hirdetők) nem lettek volna képesek ellensúlyozni a Socpresse/GIMD egyesített erejét, amely majdnem 50 %-os piaci részesedést élvezett volna. A hirdetők általában egyenként tárgyalnak a kiadókkal vagy ügynökségekkel, és ezért nem rendelkeznek semmilyen valós vásárlói erővel.
252. A versenyaggályok elosztatása és ezáltal a mélyreható vizsgálat elkerülése céljából, a GIMD felajánlotta az Express-Expansion Group által kiadott *La Vie Financière* gazdasági és pénzügyi magazin eladását, amit – tekintettel a kiadvány minőségére és hírnevére – a Bizottság elégségesnek vélt a kétségek elosztatásához. Azonban, annak biztosítására, hogy a *La Vie Financière* magazinnál dolgozó újságírók az eladás után is a lapnál maradjanak, és ne gyakorolják a francia ipari törvény által a sajtógazdálkodással rendelkezők számára biztosított *clause de cession* jogot, a Bizottság megkísérli annak elérését, hogy a kiadvány megvásárlója elegendő hitelességgel rendelkezzen a kiadói szektorban, a lap folytonossága és a hatékony hosszú távú piaci verseny garantálása céljából.
- A Syngenta CP/Advanta¹⁶⁶ és a Fox Paine/Advanta¹⁶⁷*
253. Augusztus 17-én a Bizottság feltételekhez kötve engedélyezte a hollandiai székhelyű Advanta BV vetőmagtermelő cégnek a svájci székhelyű Syngenta Crop Protection AG általi tervezett felvásárlását. A Syngenta Crop Protection a Syngenta AG egyik leányvállalata, amelynek a tevékenysége – hasonlóan az Advanta BV-éhez – különféle vetőmagok termesztése, előállítása, feldolgozása és értékesítése.
254. A Bizottság piaci vizsgálata komoly, versennyel kapcsolatos aggályokra okot adó versenyellenes helyzetet tárt fel számos EU ország nemzeti vetőmagpiacán. Ez Belgiumban, Finnországban, Franciaországban, Hollandiában, Portugáliában,

¹⁶⁶

COMP/M.3465.

¹⁶⁷

COMP/M.3506.

Spanyolországban, Ausztriában, Írországon és Olaszországban a cukorrépa-vetőmagot érintette, Dániában, Hollandiában és az Egyesült Királyságban a kukorica-vetőmagot, Magyarországon és Spanyolországban a napraforgó-vetőmagot, valamint a tavaszi árpat a spanyol és a francia piacon, az Egyesült Királyságban pedig a *vinig* borsóvetőmagot (egy borsóvetőmag-fajta).

255. A felvásárlási művelettel egy nagyon erős piacvezető jött volna létre, kétszer akkora, vagy még nagyobb, mint a versenyben utána következő szereplő. Azonkívül a cukorrépa-vetőmag piacán a tervezett művelet a három legnagyobb cukorrépa-vetőmagtermesztő közül kettőt összehozott volna, amelyek egyben a cukorrépa-vetőmag legnagyobb szállítói is Európában.
256. A Bizottság kétségeinek eloszlatása érdekében a Syngenta felajánlotta az Advanta teljes európai vetőmagüzletágának egy független vevő részére történő eladását, ami által teljesen megszűnne a felek tevékenységei közötti átfedés az összes érintett piacon az Európai Unióban.
257. Néhány nappal később, augusztus 20-án a Bizottság jóváhagyta az Advanta egész világra kiterjedő cukorrépa-, olajrepce- cirok-, napraforgó-vetőmag- és pázsitfű-vetőmagüzletének, valamint a kukorica- és a gabonavetőmagok Észak-Amerikán kívüli üzletének tervezett felvásárlását egy USA-beli befektetésialap-kezelő, a Fox Paine által. Ezzel az ügylettel teljesültek a Syngenta által a Syngenta/Advanta összefonódására vonatkozóan tett ígéretek.
258. A Bizottság által a Fox Paine/Advanta ügyletre irányuló felülvizsgálata megmutatta, hogy a Fox Paine-nek számos ágazatban vannak érdekeltségei, köztük többségi tulajdonnal rendelkezik az USA-beli vetőmagtermesztő Seminis cégben, amely gyümölcs- és zöldségvetőmagok fejlesztésével, termesztésével és értékesítésével foglalkozik, többek között Európában. A Seminis és az Advanta tevékenységei részben fedték egymást a *vinig* borsó- és a hagymavetőmag-piacokon, de a piaci vizsgálat nem tárt fel különösebb, versennyel kapcsolatos kétséget, miután a feleknek egyéb fontos szereplők jelenléte miatt továbbra is számolniuk kellett a versenyhelyezettel.

*Cytec/UCB Surface Specialties*¹⁶⁸

259. December 17-én a Bizottság kötelezettségvállalások kikötésével engedélyezte az UCB tulajdonában álló Surface Specialties (Surface Specialties) vállalkozás felvásárlását az USA-beli Cytec Industries Inc. (Cytec) által.
260. A Cytec speciális vegyipari termékek és vegyi anyagok előállításával foglalkozik, ideértve a bányászati és szennyvíz-tisztítási vegyszereket, felületkezelő anyagokat, ragasztókat és kompozitokat, valamint az építőelemekhez használt vegyipari termékeket. A Surface Specialties, amely az UCB belgiumi vegyipari és gyógyszergyártó társasághoz tartozik, felületkezelési vegyipari termékek, ragasztók és képzőművészeti grafikai alkalmazásokhoz használt vegyipari termékek gyártója.

¹⁶⁸

COMP/M. 3558.

261. A Bizottság piacvizsgálata súlyos versenyaggályokat tárt fel, amelyekre az egyesülő társaságok az ipari felületkezelő folyadék anyagokban keresztkötő reagensként és a szálerősítésű gumi gyártásakor ragasztógyorsítóként használt amingyanták piacán kifejtett tevékenységeinek összetétele adott okot. A Cytec azzal tudta eloszlatni ezeket az aggodalmakat, hogy felajánlotta a Surface Specialties Fechenheimben lévő üzemének (Németország) eladását, amely a Surface Specialties-nek csaknem egész európai termelését adja.
262. A Bizottság azt is megvizsgálta, hogy az akril-amid jelentős szállítójának számító Cytec egyesülése a Surface Specialties-zel – amely ragasztó- és gyantaadalék termeléséhez használja az akril-amidot –, veszélyeztetheti-e harmadik felek akril-amid-ellátását. A piaci vizsgálat nem igazolta ezeket az aggályokat, mivel a Cytec-nek hitelt érdemlő versenytársai vannak az akril-amid-ellátásban, a Surface Specialties összes szükséglete pedig a Cytec termelésének csak egy jelentéktelen részét teszi ki.

7. keret: Az európai légi közlekedési ágazat konszolidációja felé tett első lépés – az Air France/KLM egyesülése és az Air France/Alitalia szövetsége

Bevezetés

Az elmúlt három év különösen termékeny időszak volt a közösségi jogalkotásban a légi közlekedés területén. A „Nytott égbolt (Open skies)” ítéletek¹⁶⁹ 2002-ben és a Bizottság által a korábbi években elindított jogalkotási erőfeszítések¹⁷⁰ megteremtették a jogalapot a polgári légi közlekedési ágazat valódi belső piacának kifejlődéséhez. Ekkor az európai légitársaságokon volt a sor, hogy reagáljanak erre az új jogi környezetre, és az EU-szerte működő szereplőket alkossanak; ezzel véget vetve az európai légi közlekedési ágazat felszabdaltságának¹⁷¹. 2002 óta az Air France és a KLM voltak az első európai légifuvarozók, amelyek megragadták ezt a lehetőséget.

2004-ben a Bizottságnak biztosítania kellett, hogy ez a konszolidációs folyamat a versenyszabályokkal teljes összhangban zajlik le. Az Air France („AF”) és a KLM 2003 második felében bejelentették egyesülésüket, amit a Bizottság február 11-én jóváhagyott¹⁷². Nem sokkal a AF/KLM határozat után, április 7-én, az EKSz 81. cikkének (3) bekezdése alapján az AF megkapta a mentességet az Alitaliával kötött hagyományosabb szövetségére

¹⁶⁹ 2002.11.5-én a C-475., 471., 467., 469., 476., 472., 468. és 466/98 számú ügyben Ausztria, Belgium, Dánia, Finnország, Németország, Luxemburg, Svédország és az Egyesült Királyság ellen hozott ítéletek (ebben a sorrendben).

¹⁷⁰ Lásd nevezetesen a Közlekedési Tanács 2003.6.5-i következtetéseit és az Európai Parlament és a Tanács 847/2004/EK rendeletét (HL L 195., 2004.6.2.). Ezenkívül a versenyszabályok tekintetében a Tanács elfogadta a légi közlekedési ágazatban meglévő rendeletek módosításáról és az 1/2003/EK rendeletnek az EU és harmadik országok közötti légi szállításra történő alkalmazhatóságáról szóló 2004.2.26-i 411/2004/EK rendeletet.

¹⁷¹ A Bíróság ítéleteinek az európai légi közlekedési politikára gyakorolt hatásáról szóló 2002.5.11-i bizottsági közlemény 47. bekezdése szerint (COM/2002/0649 végleges) a nem EU-s légitársaságok, különösen az USA-ban, az utasok számát, az általuk működtetett közlekedési csomópontokat és légi flottáikat tekintve sokkal nagyobbak, mint európai partnereik. Következésképpen annak érdekében, hogy ezekkel a légitársaságokkal globálisan versenyezni lehessen, konszolidációra volna szükség.

¹⁷² COMP/M 3280. – Air France/KLM. Ezt az ítéletet egy harmadik fél az Elsőfokú Bíróságnál megfellebbezte (T-177/04. ügy).

(„AZ”)¹⁷³. A két eset időbeliségének és a szereplőinek párhuzamossága jó lehetőséget teremt a légi közlekedési ügyek 81. cikk szerinti és az összefonódás-ellenőrzési rendelet („ECMR”) alapján történő elbírálásának összehasonlítására.

A két művelet jogi összefüggései és új tendenciák az európai légi közlekedési ágazatban

Annak érdekében, hogy nagyobb számú célállomást öleljenek fel és növeljék a kapacitáskihasználtságot kevesebb költséggel, a nagyobb légitársaságok gyűjtő-elosztó rendszereket (HUB-okat) hoznak létre, és a saját HUB-jaikra koncentrálnak a forgalmat. Ezt a célkitűzést továbbá egyéb légitársaságokkal kötött megállapodások útján is biztosítják, ami stratégiai szövetség (pl. az AF/AZ) vagy egyesülés (pl. az AF/KLM) formáját öltheti. A szövetségekkel összehasonlítva, az egyesülések hatékonyabb racionalizációt és az egyesülő légifuvarozók hálózati struktúrájának jobb integrációját teszik lehetővé. Azonban az EU-ban a különféle nemzeti légifuvarozók egyesülése, az államok közötti közlekedési jogokat szabályozó kétoldalú nemzetközi megállapodások rendszere miatt regebben nehéz volt.

A nemzetközi légi közlekedésről szóló 1947. december 7-i egyezmény (Chicagói Egyezmény) értelmében minden egyes szuverén állam saját hatáskörében engedélyezheti légterének használatát. Ennek alapján kétoldalú megállapodások keretében adtak közlekedési jogot harmadik országok légifuvarozói részére, amelyekben a két aláíró állam gyakran csak olyan légifuvarozók részére adja meg a közlekedési jogot, amelyeknek a nemzetiége ezen államokéval megegyezik („nemzetiégi záradék”). Ennek ellenére, hogy az EU már 1997-ben befejezte a belső piac szabályozását a légi közlekedés területén¹⁷⁴, lehetővé téve a közösségi légifuvarozóknak a versenyt az európai piacon, az EU-ba és az EU-ból közlekedő nemzetközi járatokra még mindig rengeteg korlátozás érvényes, ideértve a nemzetiégi záradékot. Ennélfogva, ha az egyik belga légifuvarozót megvásárol egy brit légitársaság, és ezért elveszíti belga nemzetiességét, félő, hogy az előbbi elveszíti a jogot, hogy Belgium és harmadik országok között közlekedjen, mivel a harmadik ország megkérdőjelezheti a nemzetiességét és az ehhez kapcsolódó közlekedési jogot. A forgalmi jogok elvesztésének kockázatát esetenként túlzottan fontosnak ítélték, és ezzel az egyesülés üzleti életképességét veszélyeztették. Ez az egyik oka annak, hogy a közösségi légifuvarozók között miért csak ritkán jött létre sikeres transz-EU szintű egyesülési projekt, egészen az AF/KLM ügyig¹⁷⁵. Ebben a jogi összefüggésben az európai légifuvarozók előnyben részesítették a stratégiai szövetségek alkalmazását.

A „Nyitott égbolt” ítéletek megváltoztatták ezt a jogi összképet. A Bíróság kimondta, hogy azoknak a tagállamoknak, amelyek az Egyesült Államok felé vállaltak kötelezettségeket, nem volt joguk ezt tenni, és ezzel több területen megsértették a Közösség kizárólagos hatáskörét. Azonkívül a Bíróság kimondta, hogy a tagállamok által a kétoldalú megállapodásokról történő tárgyalás saját nemzeti légifuvarozóik nevében, miközben egyéb közösségi légifuvarozókat kizárnak, az EK Sz 43. cikkében meghatározott letelepedési szabadság megsértésének minősül. Következésképpen a harmadik országokkal kötött kétoldalú megállapodásokban szereplő nemzetiégi záradékokat egy „közösségi záradékkal” kell felváltani. A meglévő

¹⁷³ COMP/38.248 – Air France/Alitalia. Ezt az ítéletet egy harmadik fél az Elsőfokú Bíróságnál megfellebbezte (T-300/04. ügy).

¹⁷⁴ 2407, 2408 és 2409/92/EK rendeletek

¹⁷⁵ Néhány korábbi ítélet közösségi légifuvarozók egyesüléséről: az Air France/Sabena 1992.10.5-i, IV/M.616. számú ügyben és a KLM/Alitalia 1999. 11.8-i, COMP/JV.19. ügyben hozott ítélet.

kétoldalú megállapodások és a közösségi záradék harmadik országok általi elismerése szükséges annak biztosításához, hogy a légi szállítási szolgáltatások szilárd jogalapon működhessenek¹⁷⁶. A fent említett üzleti kockázat ezzel eltűnik, és a közösségi légifuvarozók egyesülése nagyobb valószínűséggel fog megtörténni.

A két ügylet leírása

Az összefonódás fogalma „csak az érintett vállalkozások szerkezetében tartós változás előidézésére irányuló műveletekre terjed ki”¹⁷⁷. Az AF és a KLM által aláírt 2003. október 16-i keretmegállapodás¹⁷⁸ úgy rendelkezik, hogy a két korábban független légifuvarozó egyesülni fog, és végül egyetlen szereplővé válik a piacon (Air France-KLM néven). Az AF korábbi részvényesei tulajdonában marad az Air France-KLM részvényeinek 81 %-a, és a maradék 19 % a KLM kisebbségi részvénytulajdonosaié lesz. Habár a szinergia hatásainak kiaknázását legjobban a teljes egyesülés tenné lehetővé, a „közösségi fuvarozó” koncepció fokozatos elfogadtatása harmadik államok által óvatos és progresszív megközelítést igényel. Először az AF széles körű vétőjogot fog szerezni a KLM-nél, amely megtartja holland nemzetiségét. A második fázisban az AF és a KLM integrálását fogják erősíteni, és az egyesült entitás végül egyetlen légifuvarozóként működhet. A KLM feletti kulcsfontosságú vétőjogok megszerzése az AF által már a kezdet kezdetén azt jelzi, hogy a bejelentett ügylet az összefonódás-ellenőrzési rendelet 3. cikke (1) bekezdésének b) pontjában meghatározott összefonódásnak minősül.

Az AF és az AZ széles körű szövetségük keretében megállapodnak, hogy üzemeltetési és kereskedelmi politikájukat számos útvonalon összehangolják (kezdetben a Franciaország–Olaszország útvonalcsoport tekintetében), mégpedig helymegosztás, hálózati koordináció és útvonal-együtműködés, közös ár- és értékesítési politika átfogó alkalmazásával. Azonban eltérően az *AF/KLM* esetétől, az AF és az AZ továbbra is két független entitás marad a piacon. A szövetség által nem keletkezik új entitás sem jogi, sem tényleges értelemben, és nem változtatta meg az érintett vállalkozások szerkezetét elsősorban az ellenőrzés tekintetében. Továbbá a szövetségnek nincs független hozzáférése a piachoz, miután minden ügyfélkapcsolat továbbra is az AF-en és az AZ-n keresztül fog bonyolódni. Egyértelmű, hogy a szövetség nem összefonódásnak, hanem koordinációs megállapodásnak minősül az EKSz 81. cikke hatályán belül¹⁷⁹. Mindazonáltal a szövetség lehetőséget biztosít a felek jövőbeli egyesülésére.

¹⁷⁶ 2003.6.5-én a Bizottság megbízást kért és kapott a Tanácstól arra, hogy egyéb tagállamokkal együtt tárgyalásokat folytasson az USA-val egy átfogó légi szolgáltatási megállapodásról; és egy horizontális megbízást harmadik országokkal folytatandó tárgyalásokra minden olyan területen, amely a Közösség kizárólagos hatáskörébe tartozik. A Bíróság ítéleteinek az európai légi közlekedési politikára gyakorolt hatásáról szóló, fent említett 2002.5.11-i bizottsági közleményben a Bizottság megállapítja, hogy „a közösségi záradékokról folytatott tárgyalás lehetővé fogja tenni, hogy a közösségi légitársaságok bővítsék nemzetközi tevékenységüket más tagállamok repülőterein is, és megnyitja az utat a különböző tagállamok légitársaságai közötti nagyobb üzleti integráció előtt”.

¹⁷⁷ 4064/89 rendelet (23) preambulumbekzdése.

¹⁷⁸ Ezt a megállapodást a 4064/89 rendeletben jelentették be 2003.12.18-án.

¹⁷⁹ Lásd az Air France/Alitalia határozat 37. pontját

A piac meghatározása és a két ügylet értékelése

A két eset érdemi értékelése hasonló. Először is a Bizottság meghatározta a érintett piacokat a már elfogadott kiindulási pont–célállomás pár („O+D”) módszerével, amely az esetjog által is megerősítést nyert¹⁸⁰. Habár az *AF/KLM* ügyében hozott határozat főként a hálózati verseny fontosságát taglalja a kereslet szempontjából, mindkét határozat megállapítja, hogy az ügyfél szemszögéből nézve minden O+D külön piacnak tekintendő, miután az ügyfeleknek két pont között szükségük van valamilyen szállítási szolgáltatásra. Másodszor, annak érdekében, hogy egy O+D pontos hatókörét értékelni tudja, a Bizottság a repülőterek egymással való helyettesíthetőségét vizsgálta meg egy bizonyos gyűjtőterületen belül. Ebből a szempontból a Bizottság úgy ítélte meg, hogy a két legnagyobb repülőtér Párizsban, Milánóban, Rómában és New York-ban helyettesíthetők egymással. Harmadszor, ahogy korábban hozott légi közlekedési határozatokban is, a Bizottság különbséget tett az „időérzékeny” és a „nem időérzékeny” ügyfelek között¹⁸¹. Negyedszer, mind a két esetben azokat az útvonalakat vették figyelembe érintett piacokként, amelyeken a felek tevékenysége ténylegesen átfedte egymást, vagy amelyeken potenciális versenytársak voltak.

E hasonlóságok ellenére, a két tranzakció különböző jellege és hatóköre következtében az *AF/KLM* ügyben végzett vizsgálat kiterjedtebb volt. Magában foglalta a nemzetközi útvonalak¹⁸² és az AF és a KLM partnersége egyéb légifuvarozókra gyakorolt hatásának vizsgálatát. A nagy távolságú útvonalak esetében a Bizottság úgy ítélte meg, hogy a közvetett járatok bizonyos körülmények között – például abban az esetben, ha az átszálláshoz szükséges idő nem haladja meg a 150 percet – versenyképesek a közvetlen járatokkal¹⁸³. Az *AF/KLM* ügyben az értékelés során figyelembe vették az egyesülő felek partnereinek jelenlétét is minden egyes érintett útvonalon (pl. az AF Skyteam szövetségének tagjai vagy a KLM amerikai szövetségének, a NorthWestnek a jelenlétét). A szoros gazdasági és kereskedelmi kapcsolat, valamint a széles körű szövetség az AF és az AZ között arra készítette a Bizottságot, hogy megállapítsa, az egyesülést követően az AZ-nek már nem lesz indítéka a KLM-mel való versenyre az Olaszország/Hollandia útvonalcsoportokon, és ezért ezeket az útvonalakat is beszámították az egyesülés verseny szempontjából történő értékelésébe. Végül pedig az *AF/KLM* határozatban az egyéb kapcsolódó piacokat – úgymint teherszállítás és karbantartás – is értékelték.

A Bizottság versennyel kapcsolatos aggályokat tárt fel hét útvonalon az *AF/AZ* esetben, valamint kilenc Közösségen belüli útvonalon és öt interkontinentális útvonalon az *AF/KLM* esetben. Ezek olyan útvonalak, amelyeken a feleknek nagyarányú az együttes piaci részesedése, és ahol magasak a piacra jutás korlátai, ami alapvetően a repülőtér túlszűfoltóságának köszönhető a két O+D pont közül legalább az egyiken.

¹⁸⁰ Lásd az Európai Bíróság ítéletét a 66/86 Ahmed Saeed Flugreisen ügyben [1989] EBHT 803; az Elsőfokú Bíróság ítéletét a 2/93 Air France kontra Bizottság (TAT) ügyben [1994] EBHT 323; a 2001.1.12-i bizottsági határozatot a COMP/M.2041 - United Airlines/US Airways ügyben.

¹⁸¹ Az időérzékeny utasok számára az utazási idő alkalmoszerűségének nagy értéke van, ennek következtében kevésbé hajlandóak a közvetlen járatot közvetett útvonallal helyettesíteni, nem rugalmasak az indulási/érkezési időpontok tekintetében, és szükségük van a lehetőségre, hogy váratlanul megváltoztathassák foglalásaikat.

¹⁸² Az *AF/AZ* határozat meghozatalakor (a 3975/87/EK rendelet értelmében) a Bizottságnak csak a Közösségen belüli útvonalakra volt végrehajtási hatásköre.

¹⁸³ Ezt a megközelítést először a United Airlines/US Airway határozatnál alkalmazták.

Az alkalmazott jogorvoslatok közötti hasonlóságok és különbségek

A légi közlekedési ágazatbeli szövetségekből és összefonódásokból származó versennyel kapcsolatos problémák és ebből következően az alkalmazott jogorvoslatok is hasonlóak. Természetéből fakadóan, a verseny miatti aggályok ebben az ágazatban rendszerint nem fizikai kapacitásbeli korlátokból adódnak, amelyek miatt az adott vállalkozás eladásához kell folyamodni (pl. repülőgépek vagy leányvállalatok), hanem inkább a belépési korlátokból, nevezetesen a repülőtéri résidőkhöz való hozzáféréstől¹⁸⁴. Ebben a kérdésben a felek megállapodtak, hogy a résidőket a versenytársaik rendelkezésére bocsátják mind a két esetben, hogy az utóbbiak járatokat üzemeltethessenek azokon az útvonalakon, amelyeken a Bizottság versennyel kapcsolatos aggályokat tárt fel. Ezeket a jogorvoslatokat egyéb intézkedésekkel egészítették ki (a járatsűrűség befagyasztása és a frequent-flyer (gyakori utazó) programok, vonalközi és intermodális közlekedési szolgáltatásokra vonatkozó szerződéskötési kötelezettség stb.).

Azonban a jogorvoslatoknak tükrözniük kell a szövetség és az összefonódás különböző jellegéből származó sajátosságokat is. Egy együttműködési szövetség nem képvisel végleges változást a piacon, és a 81. cikk (3) bekezdésén alapuló határozatot biztosít az első hat évre, amelyet ezt az időszakot követően felülvizsgálatnak vetnek alá. Ezzel szemben egy összefonódás (és következésképpen az egyesülési határozat is) tartós hatással van a társaságok szerkezetére és a piacra. Ez az oka, hogy az összefonódási esetekben a szerkezeti jogorvoslatok miért olyan különösen fontosak, tekintve, hogy ezek éppen jellegükből fakadóan milyen tartós hatást képesek biztosítani¹⁸⁵.

Ebben az értelemben az *AF/KLM* határozat innovatív elmozdulást jelent egy állandóbb vagy inkább „strukturális” megközelítés, a hagyományos résidő jogorvoslatok irányába. Először is, a résidőről való lemondási kötelezettség korlátlan ideig érvényes. Másodszor, a felek által már felszabadított résidőket és azokat, amelyeket egyik résztvevő sem használ adott két város között, visszaadják a repülőtér közös résidőállományába, azokban az esetekben, ahol a résidő-felszabadítási kötelezettség már nem létezik. Harmadszor, az Amszterdam-Párizs útvonalra a „koronaékszer” megközelítést alkalmazták, amelyre a belépést a versenytársak különösen nehéznek találták, mivel az AF és a KLM HUB-jait köti össze. Bizonyos feltételekkel, és ha az új résztvevő korábban már üzemeltetett járatot a két város között, az új belépő ezen a várospáron még az egyesülő felek által felajánlott résidőket is megszerezhetette a rangidős jogán.

A nagy távolságú útvonalakra vonatkozó orvoslatok tekintetében, ami az *AF/KLM* ügy jellemző vonása, meg kellett erősíteni a Bizottságnak azt a feltételezését, hogy a közvetett járatok versenykorlátozást képviselnek a közvetlen járatok számára. Ennek érdekében a francia és a holland nemzeti hatóságok nyilatkozatot tettek arról, hogy tartózkodni fognak a

¹⁸⁴ Amennyiben az elidegenítés alkalmazása nehéz vagy nem lehetséges, „a piaci szerkezetnek a tervezett összefonódásból eredő megváltozása az érintett piacra való belépés szempontjából jelentős akadályokhoz vagy gáthoz vezethet. Ilyen akadályok felmerülhetnek az infrastruktúra, ... különösen a hálózatok ... feletti ellenőrzésből. Ilyen körülmények között a jogorvoslati lehetőség irányulhat a piaci belépés azáltal történő megkönnyítésére, hogy a versenytársak számára biztosítják a szükséges infrastruktúrához való hozzáférést ...”. Vö. a 4064/89/EGK tanácsi rendelet és a 447/98/EK bizottsági rendelet alapján elfogadható jogorvoslati lehetőségekről szóló bizottsági közlemény 28. bekezdésével (HL C 68., 2001.3.2.).

¹⁸⁵ Lásd a T-102/96 Gencor ügyben hozott ítéletet [1999] EBHT II-753.

közvetett szolgáltatások ármegállapításába történő bármilyen beavatkozástól egy nagyszámú útvonalon (úgynevezett „hatodik szabadságjog”), és arról, hogy biztosítani fogják harmadik légifuvarozóknak a jogot, hogy Amszterdamban vagy Párizsban megszakítsák útjukat annak érdekében, hogy az EU-n kívüli célállomásokot kínálhassanak (ötödik szabadságjog). Ezek a nyilatkozatok az *AF/KLM* ügyben hozott határozat részét képezik.

3. ÁTTÉTELEK

*Kabel Deutschland/ish*¹⁸⁶

263. Április 20-án a Bizottsághoz bejelentés érkezett az ish GmbH & Co KG, Németország, valamint az ish KS NRW GmbH & Co KG, Németország (az utóbbi két „ish”) a német Kabel Deutschland GmbH, németországi vállalkozás (a „KDG”) általi tervezett felvásárlásáról.
264. A KDG működteti a Deutsche Telekom AG korábbi szélessávú kábelhálózatát egész Németországban, kivéve Hessen, Baden-Württemberg és Észak-Rajna-Vesztfália tartományokat. Az utóbb említett tartományban az ish működteti a szélessávú kábelhálózatot. Mindkét szolgáltató társaság műsorsugárzást (televízió és rádió), valamint Internet-hozzáférést kínál a saját hálózata területén. Az ish felvásárlásán kívül a KDG tervezte még a fennmaradó két németországi regionális szélessávú kábelrendszer-üzemeltető, nevezetesen az iesy Hessen és Kabel Baden-Württemberg megszerzését is. Ellentétben a KDG/ish egyesüléssel, ez a két összefonódás már a nemzeti versenyhatóság, a Német Szövetségi Kartellhivatal (FCO) illetékessége alá tartozott.
265. Május 14-én az FCO a Bizottsághoz áttételre irányuló kérelmet nyújtott be, amely szerint az egyesülés az erőfölény megerősítését eredményezheti több piacon Németországban. A bemenő műsorszóró jelek piacán, ahol a műsorszórók megkövetelik a jelek szélessávú kábel útján történő továbbítását, egy ilyen megerősödés – az FCO szerint – az elérhetőségnek a két hálózat egyesülését követő növekedése eredményeként következhet be. Sőt, a digitális előfizetési TV-szolgáltatások piacán, a regionális szélessávú kábel útján házon belüli kábelrendszerekbe történő jeltovábbítás piacán és a végfelhasználók részére történő jeltovábbítás piacán – az FCO megítélése szerint – tovább akadályozná a versenyt, ha az ish-t megszüntetnék a KDG versenytársaként, amelyet máris uralkodónak tekintettek egyes regionális piacokon.
266. A Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy teljesültek a Szövetségi Kartellhivatalhoz történő áttétel feltételei, tekintetbe véve az ügylet által érintett piacok nemzeti hatókörét. Úgy ítélték meg, hogy az FCO kedvezőbb helyzetben van a versenyaggályok előzetes elemzése tekintetében, miután ehhez a helyi piacok és a specifikus nemzeti körülmények vizsgálatára van szükség. Továbbá mind a három, KDG által tervezett felvásárlás – vagyis az ish, az iesy Hessen és a Kabel Baden-Württemberg megszerzése – hasonló kérdéseket vetett fel, következésképpen

¹⁸⁶

COMP/M.3271.

egyazon versenyhatóságnak kell egységesen megvizsgálnia őket. Ezért a Bizottság június 7-én az ügy FCO-hoz történő áttételéről határozott.

*Accor/Barrière/Colony*¹⁸⁷

267. Június 4-én a Bizottság úgy határozott, hogy az Accor, a Barrière-Desseigne családi csoport és a Colony részvételével a kaszinóágazatban tervezett közös vállalat ügyét részben a francia versenyhatósághoz teszi át. Ez a részleges áttétel az ügylet versenyre gyakorolt hatásának felmérésére irányult a kaszinóüzemeltetés piacán Franciaország két, a Côte d’Azur és a Basque és Landes Coasts régiójában. Ugyanezen a napon a Bizottság engedélyezte a műveletet a fennmaradó termék- és földrajzi piacok tekintetében.
268. A Bizottság vizsgálata megmutatta, hogy a kaszinóüzemeltetés piacának van egy helyi földrajzi vetülete, amelyet vagy az egyórnyi autótávolságban elhelyezkedő érintett földrajzi kereskedelmi terület alapján, vagy a helyi lakott területtel lehet meghatározni. E definíció alapján az ügylet versenyproblémákat okozott volna a két fent említett francia régióban. A Bizottság ezért arra a következtetésre jutott, hogy a francia hatóságok vannak a legjobb helyzetben a művelet hatásainak értékelését illetően ezeken a helyi piacokon, és úgy határozott, hogy a verseny értékelését Franciaországhoz teszi át.
269. Az ügylet egyéb szempontjai között szerepelt kaszinóengedélyek felvásárlása és a szállodapiacok is, ezeket engedélyezték, mivel a Bizottság úgy ítélte meg, hogy ezeken a piacokon az ügylet nem jelentett versenykockázatot.
270. Július 28-án a francia versenyhatóságok az érintett piacokon történő jogorvoslatok feltételéhez kötve engedélyezték az ügyletet. Ezek a jogorvoslatok tartalmazták két kaszinónak az eladását a felek által, ezek egyike a Côte d’Azur, a másik pedig a Basque és Landes Coasts régióban van.

4. Visszavont bejelentések

*INA/AIG/SNFA*¹⁸⁸

271. Szeptember 22-én a német csapágygyártó INA Holding Schaeffler KG („INA”) és az AIG USA-beli biztosítócsoporthoz tartozó cég értesítette a Bizottságot a francia precíziós csapágygyártó, az SNFA közös felvásárlásáról. Az INA és az SNFA súrlódáscsökkentő precíziós csapágyak gyártására specializálódott. Az AIG egy nemzetközi biztosítócsoporthoz tartozó, amely a csapágyiparban semmilyen tevékenységet nem folytat. A precíziós csapágyakat olyan berendezésekben alkalmazzák, amelyek nagyfokú pontosságot igényelnek, különösen a szerszámgépiparban és az űrhajózási ágazatban.
272. 2003. október 23-án a Bizottság a tervezett ügylet alapos vizsgálatát kezdeményezte, azon aggályok miatt, hogy az első és második legnagyobb precíziós

¹⁸⁷ COMP/M.3373.

¹⁸⁸ COMP/M.3093.

szerszámgépgyártó közötti verseny megszüntetése Nyugat-Európában az INA-t erőfölényes helyzetbe juttatná. A Bizottság piaci vizsgálat alapján kialakított előzetes álláspontja szerint az ügylet jelentősen csökkenteni fogja a versenyt a szerszámgép szögletes sarkos érintkező golyóscsapágyak (ACBB-k) piacán Nyugat-Európában, mivel a két legnagyobb és – a minőség, megbízhatóság, innováció és a portfóliója kiterjedése tekintetében – összességében legerősebb szereplőt egyesítené. A fennmaradó versenytársak közül egyik sem lett volna képes, ideértve az SKF svéd szállítót, a japán NSK társaságot vagy egyéb kisebb szereplőket, elégséges és eredményes nyomást kifejteni a versenyben az INA-val szemben. A Bizottság azt is megállapította, hogy az ügyfelek valószínűleg nem tudtak volna elégséges irányítást gyakorolni az INA árképzési stratégiája felett, mivel a legtöbb szerszámgép- és orsógyártó üzem kisvállalkozás, amelyeknek korlátozott az alkupozíciója.

273. Tekintetbe véve nyomós aggályait, a Bizottság 2003. december 19-én úgy határozott, hogy kifogási nyilatkozatot küld az INA és az AIG részére. A végső határozatot azonban nem hozták meg, mivel 2004 januárjában a felek elálltak az ügylettől.

*RWA/AMI*¹⁸⁹

274. Október 11-én az osztrák RWA Raiffeisen-Ware Austria AG („RWA”) és az AMI Agro Linz Melamine International GmbH („AMI”) társaságok elálltak a tervezett Inter-Fert Düngemittel GmbH („Inter-Fert”) közös vállalat megalapításától, és visszavonták a Bizottságnak erre vonatkozóan megküldött bejelentést. A közös vállalat létrehozása egyesítette volna a vezető ausztriai műtrágyagyártó AMI céget és Ausztria a legjelentősebb mezőgazdasági nagykereskedelmi szervezetét, az RWA-t.
275. Egy szeptember 29-i határozatában a Bizottság kezdeményezte az eljárás második fázisának lefolytatását, mivel a szándékolt egyesülés elsődleges vizsgálata megállapította, hogy a közös vállalat létrehozása megerősítené az RWA erőfölényét a műtrágya nagykereskedelmi piacon Ausztriában. A szomszédos Bajorországban a Bizottság szintén versennyel kapcsolatos aggályokat tárt fel a műtrágyák kereskedelme tekintetében.
276. A Bizottság elsődleges következtetése az volt, hogy az RWA egymaga mintegy 55 %–65 % közötti részesedést birtokolt bizonyos típusú műtrágyák piacából egyénileg vagy az összes műtrágyából együttesen, és hogy a művelet eltávolította volna az AMI-t mint jelentős versenytársat az osztrák nagykereskedelmi piacról. Továbbá az RWA erőfölénye erősödött volna az AMI-val való egyesülést követően, a bekövetkező vertikális integráció eredményeként. Fennállt a kockázat, hogy az ügylet felszámoláshoz vezethet. Az ügylet a BayWa-nak, az RWA anyavállalatának erőfölényét is erősíthette volna a bajorországi kiskereskedelmi műtrágyapiacokon, ahol 70 %-os piaci részesedéssel rendelkezik; és okozhatta volna a BayWa versenytársainak felszámolását is. Ez a BayWa erőfölényének megerősödéséhez vezetett volna a bajorországi kiskereskedelmi műtrágyapiacokon, és jelentősen akadályozta volna a versenyt a közös piac tekintélyes részén.

¹⁸⁹

COMP/M.3423.

277. Annak érdekében, hogy Ausztria és Bajorország tekintetében a versenyaggályokat eloszlassák, a felek kötelezettségek vállalására tettek javaslatot, amelyeket azonban nem tekintettek elégségesnek a versenyaggályok elosztatásához az érintett piacokon Ausztriában és Bajorországban. Ez megerősítést nyert a kötelezettségvállalások piaci tesztelése során. A felek visszavonták a bejelentést, miután értesítették őket a másodfokú eljárás Bizottság általi megindításáról.

C – VALOGATOTT BIROSAGI ÜGYEK

Portugál Köztársaság kontra Bizottság (Cimpor)

278. Június 22-én az Európai Bíróság (EB) ítéletet hozott¹⁹⁰ a Bizottság részére az összefonódás-ellenőrzési rendelet 21. cikkének (3) bekezdése értelmében¹⁹¹ a 2000. november 22-én elfogadott bizottsági határozattal kapcsolatos ügyben, a *Secil/Holderbank/Cimpor* bejelentett összefonódásának vizsgálatával összefüggésben¹⁹². A 21. cikk (3) bekezdésén alapuló határozatban („a határozat”), a Bizottság felhívta a portugál kormányt, hogy tegye meg a szükséges intézkedéseket a közösségi jogszabályok betartására, és vonja vissza két határozatát (a 2000. július 5-i és 2000. augusztus 11-i határozatok (*despachos*), amelyeket ez a kormány azért hozott, hogy – nemzeti privatizációs jogszabályai alapján – tiltakozzon a közösségi léptékű javasolt összefonódás ellen, amelyet bejelentettek a Bizottságnak.
279. Határozatában és a Bíróság előtt előadott védekezésében a Bizottság úgy érvelt, hogy a 21. cikk szerkezete az egyensúlyra épül, egyrészt a tagállam – amelynek kötelessége, hogy előre értesítse a Bizottságot „bármilyen egyéb közérdekről” és ezen érdek védelme érdekében megakadályozza intézkedések fogantatását – és másrészt a Bizottság között, amelynek kötelessége, hogy felmérést végezzen és határozatot hozzon az állítólagos érdek és a közösségi jog általános alapelveinek és egyéb rendelkezéseinek összeegyeztethetőségéről, egy hónapos határidőn belül. A Bizottság úgy vélte, hogy a 21. cikk (3) bekezdését megfosztanák teljes hatásától, ha közlés hiányában a Bizottság nem volna jogosult felmérni, vajon egy tagállam által fogantatott intézkedés igazolható-e a 21. cikk (3) bekezdésében szereplő egyik kifejezetten törvényesnek tekintett érdek alapján. A tagállamok könnyen elkerülhetnék a Bizottság vizsgálatát az ilyen intézkedések közlésének elmulasztásával.
280. A Bizottság tehát úgy vélte, hogy a 21. cikket úgy kell értelmezni, hogy tekintet nélkül arra, hogy egy intézkedést bejelentettek-e, a Bizottság jogosult határozatot hozni, amelyben megállapítja, hogy a 21. cikk által említett három indíték között nem szereplő intézkedés összeegyeztethető-e a Szerződéssel.
281. A Bizottság kijelentette, hogy a portugál kormány által hozott, az összefonódást ellenző két határozat alapjául szolgáló érvek megtalálhatók a második határozat szövegében, amely szerint szükséges „védelmezni a privatizáció tárgyát képező társaságok részvénytulajdonosi struktúrájának fejlődését, szem előtt tartva a vállalati kapacitás és a nemzeti termelőapparátus hatékonyságának megerősítését oly módon, amely megegyezik Portugália gazdaságpolitikai irányelveivel”¹⁹³.

¹⁹⁰ C-42/01. ügy, Portugál Köztársaság kontra Bizottság, még nem tették közzé.

¹⁹¹ A 4064/89/EGK tanácsi rendelet 21. cikkének (3) bekezdése, jelenleg a 139/2004/EK tanácsi rendelet 21. cikkének (4) bekezdése.

¹⁹² COMP/M.2054.

¹⁹³ A 380/93 törvényerejű rendelet célja.

282. A Bizottság úgy vélte, hogy ez a célkitűzés nem szerepel azon érdekek között (közbiztonság, a média pluralitása és a prudenciális szabályok) amelyek valójában legitimnek tekinthetők az összefonódás-ellenőrzési rendelet 21. cikke (3) bekezdésének második pontja alkalmazásában. Azon határozatok elfogadásával, amelyek nem engedélyezik, hogy megvásárolják a Cimpör részvények több mint 10 %-át, a Portugál Köztársaság, a Bizottság véleménye szerint, valójában megtiltotta a felvásárlást, ami által akadályokat gördített a Szerződésben biztosított letelepedési szabadság és a tőke szabad áramlása útjába, ami a Bíróság esetjoga által elismert egyetlen sarkalatos közérdek alapján sem tekinthető jogosnak. Legalábbis a portugál kormány nem terjesztett elő semmi efféle indokot. A portugál pénzügyminiszter két határozatának alapjául szolgáló érdeket – amely határozatról az összefonódás-ellenőrzési rendelet 21. cikkének (3) bekezdésével ellentétesen nem értesítették a Bizottságot – ily módon a közösségi joggal összeegyeztethetetlennek ítélték¹⁹⁴.
283. Következésképpen az egyik sarkalatos kérdés ebben az eljárásban a Bizottság számára az volt, hogy ilyen körülmények között a Bizottság jogában állt-e a 21. cikk (3) bekezdésén alapuló határozat meghozatala, vagy a Szerződés 226. cikke szerinti jogsértési eljáráshoz kellett-e volna folyamodnia. A Bizottság fenntartotta álláspontját, hogy a 21. cikk (3) bekezdését úgy kell értelmezni, mint amely megfelel annak a helyzetnek, hogy a tagállam nem értesítette a Bizottságot egy – a közbiztonság, a média pluralitása és a prudenciális szabályok érdekétől eltérő – olyan közérdekről, amelyet védeni szándékozott az intézkedések megtétele előtt.
284. A Bíróság egyetértett a Bizottsággal, hogy a Bizottság jogában áll, hogy határozatban eldöntse, vajon ezen érdekek összeegyeztethetők-e a közösségi jog általános alapelveivel és egyéb rendelkezéseivel, tekintet nélkül arra, hogy ezekről az érdekekről tájékoztatták-e, vagy sem. Amennyiben az érintett tagállam által adott közlés hiányában a Bizottság rendelkezésére álló egyetlen választási lehetőség az volna, hogy eljárást indítson a Szerződés 226. cikkének megsértése alapján, abban az esetben lehetetlen volna a közösségi határozatot kieszközölni az összefonódás-ellenőrzési rendeletben meghatározott rövid határidőn belül. Ennek következtében növekedne a közösségi léptékű egyesülésekre nézve már meghozott helyrehozhatatlanul sérelmes nemzeti intézkedések kockázata, és eredménytelenné tennék a Bizottság ellenőrzését a 21. cikk (3) bekezdése értelmében azáltal, hogy lehetőséget kínálnak a tagállam számára az érintett rendelkezésben meghatározott ellenőrzés kijátszására.

¹⁹⁴

Meg kell jegyezni, hogy az eljárás során 2002. június 4-én, az Európai Bíróság ítéletet hirdetett a C-367/98 ügyben. Abban az eljárásban a Bizottság a belső piac szabályai alapján kifogásolta többek között a 11/90 portugál jogszabályt (a privatizációról szóló keretjogszabály), valamint a 380/93 törvényerejű rendeletet (előzetes engedélyezés). A Bíróság úgy ítélte meg, hogy a portugál jogszabályok vitathatatlanul diszkriminatív elbánásban részesítették más tagállamok befektetőit, aminek hatása a tőke szabad áramlásának akadályozása volt. Ami a Portugál Köztársaság a pénzügyi érdekeinek védelme szükségességén alapuló érvelést illeti, a Bíróság hangsúlyozta, hogy az elfogadott esetjog alapján az efféle – előzetes engedélyezési eljárás védelmében előadott közgazdasági – indok nem szolgálhat igazolásként a szabad mozgás korlátozására. A 11/90 jogszabály és a 380/93 törvényerejű rendelet elfogadásával, és különösen hatályban tartásával a Portugál Köztársaság elmulasztotta a Szerződés 73b. cikke (jelenleg az 56. cikk) alapján fennálló kötelezettségei betartását.

285. A Bizottság azon feladata, hogy a nemzeti intézkedések által védelt érdekeket azonosítsa, még bizonytalanabbá és bonyolultabbá válhat, ha ezekről az érdekekről nem tájékoztatják, de a Bizottságnak mindig megvan a lehetősége arra, hogy az érintett tagállamtól információkat kérjen. A Bíróság elismerte, hogy a Bizottság ebben az esetben is ezt tette. Ilyen esetekben a Bizottságnak elkerülhetetlen feladata, hogy először megvizsgálja, vajon ezek az intézkedések igazolhatók-e az összefonódás-ellenőrzési rendelet 21. cikk (3) bekezdésének második alpontjában részletezett indokok közül valamelyikkel (közbiztonság/média pluralitása/prudenciális szabályok). A Bíróság emiatt úgy döntött, hogy a kifogásolt határozat elfogadásával a Bizottság nem csorbította a Bíróság vagy a nemzeti bíróságok joghatóságát, és nem sértette meg az összefonódás-ellenőrzési rendelet 21. cikkének (3) bekezdését, a Szerződés 220. és 226. cikkét, valamint nem követett el eljárási hibát sem.
286. Ebben az ítéletében a Bíróság egyértelműen hangsúlyozta a hatáskörök pontos felosztását a nemzeti és közösségi hatóságok között, a nemzeti és a közösségi hatóság által az egyesülések hatékony ellenőrzésének szem előtt tartásával megtehető beavatkozásokat, tiszteletben tartva a stabil közigazgatás, a jogbiztonság és az érintett vállalkozások jogszerű érdekeit. Ami a legfontosabb, a Bíróság elismeri a 21. cikk (3) bekezdését mint *lex specialis*-t, amelynek elsőbbsége van a Szerződés 226. cikke alapján fennálló kötelezettség elmulasztásának cselekményével szemben.

MCI kontra Bizottság

287. Szeptember 28-án az Elsőfokú Bíróság (EFB) ítéletet hirdetett¹⁹⁵, és az MCI fellebbezését követően eljárási okokból megsemmisítette a Bizottságnak az *MCI/Sprint* ügyben 2000. június 28-án hozott határozatát („a határozat”)¹⁹⁶. Ebben a határozatban a Bizottság megtiltotta két USA-beli székhelyű globális kommunikációs társaság, az MCI, korábban MCI WorldCom, valamint a Sprint egyesülését, azzal az indokkal, hogy a globális piacon csúcsminőségű vagy univerzális Internet-kapcsolat biztosításával erőfölényük megerősítését hoznák létre.
288. Az ítélet nem foglalkozik a versenyértékeléssel kapcsolatos szempontokkal, hanem olyan kérdésekre szorítkozik, mint megengedhetőség, az eljárás elindításának érdekei és a Bizottság jogköre a határozat elfogadására.
289. Ami a megengedhetőséget illeti, az ítélet új elemet vezet be, amely szerint a kérelmezőnek bizonyítania kell érdekelttségét a kifogásolt intézkedés megsemmisítésében. Kétségek merülhetnek fel az MCI érdekelttségét tekintve, főként azon az alapon, hogy azt állította, már akkor elállt az egyesüléstől, mielőtt a határozatot elfogadták volna. Míg korábbi esetekben a Bíróság előírta, hogy az ügylettől való elállásnak közvetlenül a vitatott határozatnak tulajdoníthatónak kell lennie, a jelen esetben elégségesnek tekintené, ha a Bizottság elfogadna egy MCI-nek címzett határozatot, ami az egyetlen fennálló jogi akadály az ügylet végrehajtásának útjában, amennyiben a felek ugyanazokkal a feltételekkel kívánnak egyesülni.

¹⁹⁵ MCI kontra Bizottság, T-310/00 ügy, még nem tették közzé.

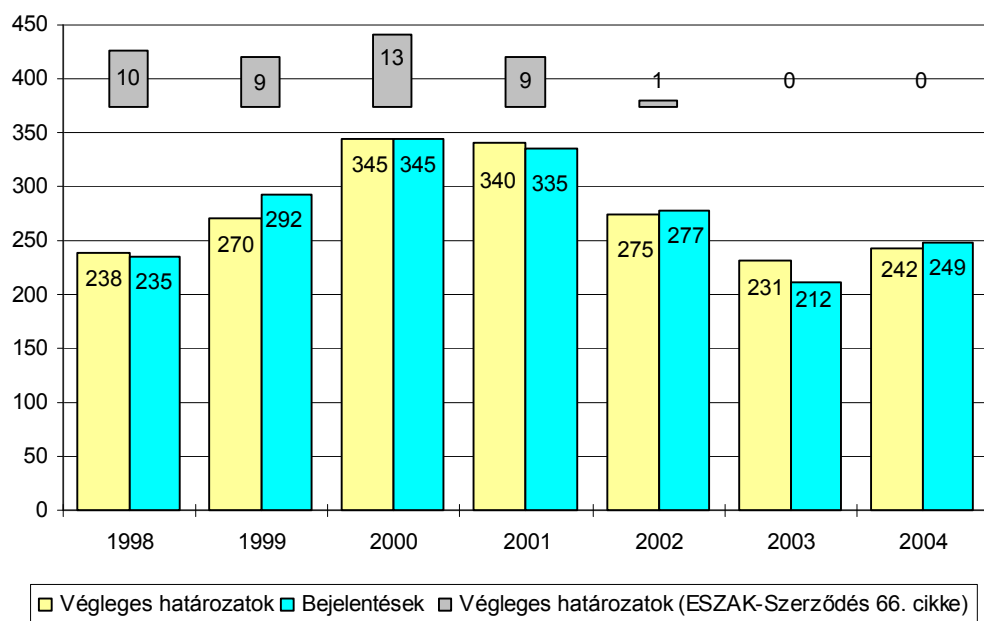
¹⁹⁶ COMP/M.1741.

290. A lényegét illetően az MCI azt állította, hogy a Bizottságnak nem volt kellő illetékessége a határozat elfogadására 2000. június 8-án, amikor a bejelentő felek június 27-én hivatalosan visszavonták a bejelentésüket egy levélben, amelyben kijelentették: „A felek már nem kívánják a tervezett egyesülés végrehajtását abban a formában, ahogy azt a bejelentésben bemutatták. Amennyiben a felek úgy döntenek, hogy a jövőben egy módosított formában egyesítik tevékenységeiket, a felek meg fogják tenni a hatályos egyesülési jogszabályoknak megfelelő módosításokat.” A Bizottság azzal támasztotta alá illetékességét, hogy a határozatban kifejtette, a 2000. június 27-i levél nem minősült a bejelentés tárgyát képező 1999. október 4-i egyesülési megállapodás hivatalos feladásának, és azzal, hogy utalt a felek által 2000. június 27-én kiadott sajtóközleményre, amelyben kijelentették, hogy továbbra is reménykednek az egyesülés ésszerű megkötésének elérésében.
291. A Bíróság elismeri, hogy a felek levele nem a feladásra, mint elvileg bármilyen módon a Worldcom és a Sprint egyesülésével összefüggésben lévő tényre vonatkozott, hanem csak az 1999. október 4-i egyesülési megállapodás szerint tervezett és a Bizottságnak bejelentett egyesülés feladására. A Bíróság úgy véli, hogy a felek 2000. június 27-i nyilatkozata csak úgy értelmezhető, mint amely az összefonódás-ellenőrzési rendelet alapján bejelentett egyesülési megállapodás hatályvesztését vonja maga után. A tervezett ügylet feladásának „abban a formában, ahogy a bejelentésben bemutatták”, szükségképpen érintenie kellett magának az egyesülési megállapodásnak ha nem is az érvényességét, de a hatályát mindenképpen.
292. A Bíróság megállapítja, hogy a Bizottság nem rendelkezett kellő illetékességgel a határozat meghozatalára, mivel a felek június 27-i levelükben nemcsak a bejelentést vonták vissza, hanem felmondták a megállapodást. Kijelenti továbbá, hogy a Bizottság nem alapozhatta illetékességét a felek egyesülésre vonatkozó szándékáról alkotott szubjektív véleményre, és kijelenti, hogy amennyiben a Bizottságnak kétségei voltak a levéllel kapcsolatban, az összefonódás-ellenőrzési rendelet 22. cikkének megfelelően kérhetett volna hivatalos bizonyítékot arról, hogy valóban felbontották-e az egyesülési megállapodást.

D STATISZTIKA

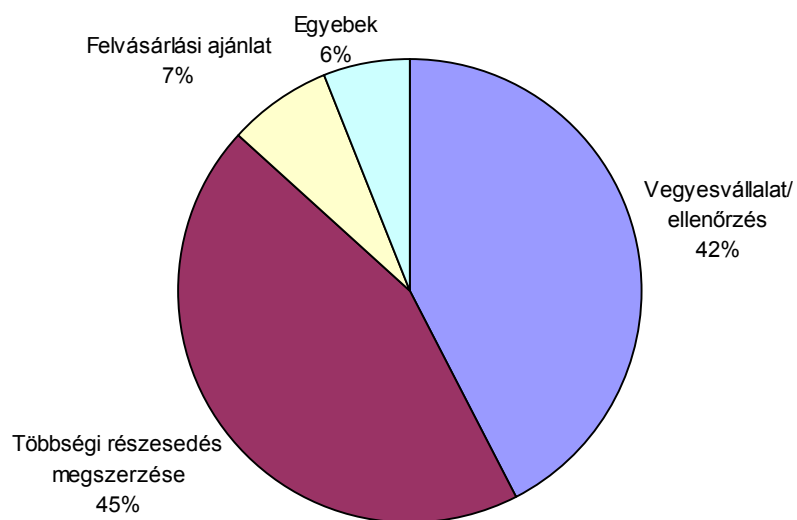
4. ábra

Az 1998 óta évente elfogadott végleges határozatok száma és az értesítések száma

5. ábra

Tevékenységtípus szerinti bontás (1995-2004)

III. – ÁGAZATI FEJLEMÉNYEK

A - LIBERALIZÁLT ÁGAZATOK

1. ENERGIA

293. Ami az energiaágazatot illeti, a valóban versenyző energiapiacok megteremtése hasznot jelent majd az energiafogyasztók és az európai gazdaság versenyképessége szempontjából. 2004-ben a Bizottság a nemzeti versenyhatóságokkal és energiaipari szabályozó hatóságokkal együttműködésben tovább folytatta a munkát, hogy javítsák a verseny és a piaci belépés feltételeit. A Bizottság ennek keretében létrehozta az ECN energia al csoportot, és rendszeres összeköttetésben állt az energetikai szabályozó hatóságokkal¹⁹⁷.
294. A jogalkotási folyamat terén 2004 volt az az év, amelyben a tagállamoknak át kellett ültetniük a Bizottság által 2003-ban a belső gáz- és villamosenergia-piac megvalósításának a felgyorsítása érdekében elfogadott irányelveket. A legtöbb tagállam sajnálatos módon nem tartotta be ezt a határidőt. A jogalkotási folyamat közösségi szinten is előrehaladt, és a gázszállító hálózatokhoz való hozzáférés feltételeiről szóló rendeletre vonatkozó tanácsi közös álláspont elfogadásával jelentős előrelépést sikerült elérni. A rendelet egyes, továbbra is fennálló akadályokkal foglalkozik majd, amelyek gátolják a belső piac megvalósítását, különösen a gázkereskedelem tekintetében.
295. A liberalizálási folyamatot – a korábbi évekhez hasonlóan – számos fontos ügyben támogatta a versenyszabályok alkalmazása. A Bizottság a *Gaz de France* ügyben¹⁹⁸ hivatalos határozattal erősítette meg, hogy a területi korlátozási záradékok sértik az EK-Szerződés 81. cikkét. Ezek a záradékok, amelyek hagyományosan a gázellátási és -szállítványozási/-szolgáltatási szerződések részét képezik, megakadályozzák, hogy a vevők más tagállamokban letelepedett üzemeltetőktől szerezzenek be gázt, és a ténylegesen versenyző és integrált, európai szintű gázpiac megteremtésének lényeges akadályát képezik.
296. A Bizottság április 30-án úgy határozott, hogy lezárja a *Marathon*-ügyben¹⁹⁹ folytatott vizsgálatát a fennmaradó két szállító, a Gaz de France francia vállalat és Ruhrgas²⁰⁰ német vállalat vonatkozásában, miután 2001-ben és 2003-ban rendezte az ügyet a BEB²⁰¹ és a Thyssengas²⁰² német vállalatokkal és a Gasunie²⁰³ holland vállalattal. A Marathon-ügy arról szólt, hogy öt gázipari vállalat vélhetően

¹⁹⁷ Lásd a fenti I.C.3. részt.

¹⁹⁸ Lásd a fenti 81. pontot.

¹⁹⁹ COMP/36.246.

²⁰⁰ IP/04/573.

²⁰¹ IP/03/1129.

²⁰² IP/01/1641.

²⁰³ IP/03/547.

megtagadta a Marathon amerikai energiaipari vállalat norvég leányvállalatától a gázhálózataihoz való hozzáférést. A Gaz de France és a Ruhrgas által felajánlott kötelezettségvállalások javították hálózataik harmadik felek általi elérhetőségét, és lehetővé tették a vevők számára, hogy teljes mértékben élvezzék a franciaországi és németországi gázpiacok megnyitásának hasznait.

297. Konkrétan az történt, hogy a Ruhrgas egy új belépési/kilépési rendszer bevezetésére vállalkozott, amely lehetővé teszi a gázszállítási kapacitások külön könyvelését a belépési és kilépési pontokon (ahelyett, hogy a kapacitást egy fiktív szerződéses útvonal alapján könyvelnék el, amely a gáz szállítórendszerbe való bejuttatásának és az onnan való kinyerésének a pontja között húzódik). A Gaz de France, amely már megvalósított belépési/kilépési rendszert, és a Ruhrgas vállalták továbbá, hogy fokozatosan csökkentik hálózataikban a kiegyenlítési és díjzónák számát, ami csökkenteni fogja a több zónán való áthaladáshoz kapcsolódó szállítási költséget. A Gaz de France azt is vállalta, hogy három év alatt egy gáz kibocsátási programot valósít meg Franciaország déli részén, hogy lehetővé tegye a verseny fejlődését, anélkül hogy meg kellene várni a tervezett új infrastruktúra 2007 közepére esedékes elkészülését, amely megkönnyíti a konkurens gáz e területre való bejutását. A Gaz de France és a Ruhrgas e fő kötelezettségvállalásokon túlmenően vállalta, hogy számos egyéb intézkedést tesz az átláthatóság, a hozzáférési kérelmek kezelése és a terhelésgazdálkodás javítása érdekében.
298. A Bizottság az egyesületeket illetően úgy határozott, hogy megakadályozza a Gás de Portugal (GDP), a hivatalos portugáliai gázipari vállalat feletti közös irányítás tervezett megszerzését az Energias de Portugal (EDP), a hivatalos portugáliai villamosenergia-ipari vállalat és az ENI, egy olasz energiaipari vállalat részéről. Ez a művelet a horizontális és vertikális hatások következtében egyaránt erősítette volna az EDP erőfölényét piacain (portugáliai nagykereskedelmi és lakossági villamosenergia-piacok és gázpiacok). Konkrétan megszüntette volna a villamosenergia-piacokon a GDP potenciális konkurenciáját, és megakadályozta volna az EDP nagy valószínűséggel bekövetkező belépését a gázpiacokra. Ráadásul az összefonódás a gázt mint fűtőanyagot felhasználó villamosenergia-termelőket a gázellátásuk vonatkozásában nagymértékben függővé tette volna fő versenytársuktól, vagyis az EDP-től. A művelet végül megszüntette volna a gázkereslet jelentős részét, amelyet jelenleg az EDP ellenőriz. Az összefonódás így hátráltatta volna a határokon átnyúló versenyt, és megakadályozta volna a portugáliai villamosenergia- és gázpiacok hatékony liberalizálását. Ez magasabb gáz- és villamosenergia-árakat eredményezett volna mind a belföldi fogyasztók, mind az ipar számára. Mivel az EDP és az ENI által javasolt jogorvoslati intézkedések nem voltak elégségesek az azonosított versenyjogi kérdések kezelésére, a Bizottságnak nem volt más választása, mint hogy megtiltsa a javasolt egyesülést.
299. Végül, de nem utolsósorban a Bizottság egy görög, lignitbányászattal és villamosenergia-termelési és -ellátási piacokkal kapcsolatos ügyben hivatalos felszólítást adott ki Görögországnak. Görögország kizárólagos bányászati jogokat ad a hivatalos villamosenergia-termelőnek, amely ellenszolgáltatás nélkül lignitet termelhet ki. A lignithez, a villamosenergia-termelés legolcsóbb görögországi energiaforrásához való hozzáférés ezen előjoga lehetővé teszi a villamosenergia-ipar hivatalos szereplőjének, hogy a potenciális versenytársak piaci belépésének a megakadályozásával fenntartsa erőfölényét a villamosenergia-termelési és -ellátási

piacokon. A Bizottság szerint Görögország e jogok fenntartásával megsérti az EK-Szerződés 86. cikkének (1) bekezdését és 82. cikkét.

2. ELEKTRONIKUS KOMMUNIKÁCIÓ

300. Az elektronikus távközlési szolgáltatások új szabályozói keretrendszere által bevezetett egyik alapvető változás az, hogy a nemzeti szabályozó hatóságok kötelesek a versenyjog elveivel összhangban meghatározni az érintett elektronikus távközlési piacokat. El kell végezniük az érintett piacok elemzését, és meg kell állapítaniuk, hogy e piacok ténylegesen versenyző piacok-e, ami azt jelenti, hogy nincs az adott piacon jelentős piaci erővel (SMP-significant market power) rendelkező vállalkozás (egyenértékű a verseny erőfölényen alapuló fogalmával). Ha a piac nem ténylegesen versenyző, akkor a nemzeti szabályozó hatóságoknak elő kell írniuk a hozzáférési vagy egyetemes szolgáltatási irányelvekben meghatározott kötelezettségek közül legalább egy konkrét szabályozási kötelezettséget. Ezzel ellentétben, ha a piac versenyző, akkor a nemzeti szabályozó hatóságok nem tarthatnak fenn és nem vezethetnek be semmilyen konkrét szabályozási kötelezettséget.
301. A nemzeti szabályozó hatóságoknak a piacelemzési eljárást követően be kell jelenteniük a Bizottságnak az érintett piacok meghatározásával kapcsolatos szabályozási intézkedések tervezetét, hogy találtak-e jelentős piaci erőt, és adott esetben a javasolt szabályozási jogorvoslati intézkedéseket. A Bizottság vagy észrevételeket adhat ki, amelyeket a nemzeti szabályozó hatóságoknak maximális mértékben figyelembe kell venniük, vagy arra kérheti a nemzeti szabályozó hatóságot, hogy vonja vissza az intézkedéstervezetet, ha a piac meghatározása, illetve a jelentős piaci erő megállapítása nem egyeztethető össze a közösségi joggal. A Bizottság szervezeti egységeihez 2004-ben 89 ilyen bejelentés érkezett be, és 90 ügyet zártak le. A Bizottság három esetben arra kérte a nemzeti szabályozó hatóságot, hogy vonja vissza az érintett intézkedéstervezetet.
302. A finnországi lakossági és nem lakossági ügyfelek részére állandó helyen nyújtott nyilvánosan hozzáférhető nemzetközi telefonszolgáltatással kapcsolatos FI/2003/0024 és FI/2003/0027²⁰⁴ sz. egyesített ügyekben a Bizottság úgy találta, hogy a finn nemzeti szabályozó hatóság, a Ficora nem szolgált elegendő bizonyítékkal és nem vette figyelembe a meglévő piaci szabályozást, amikor megállapította, hogy e piacokon nincsenek jelentős piaci erővel rendelkező üzemeltetők. A Bizottság megtámadta a Ficora megállapítását, amely szerint a TeliaSonera a magas piaci részesedése (50 % felett) ellenére nem rendelkezik jelentős piaci erővel, ami az alacsony belépési korlátoknak, a nemzetközi telefonszolgáltatásokat nyújtó vállalkozások nagy számának és annak a következménye, hogy az előfizetők könnyen vásárolhatnak nemzetközi telefonszolgáltatásokat az előfizetői kapcsolatot szolgáltató üzemeltetőtől eltérő üzemeltetőktől. A Ficora a Bizottság nézete szerint több olyan tényező vonatkozásában nem szolgáltatott piaci adatokat, amelyek fontosak a piaci erő

²⁰⁴

2004.2.20-i határozat, C(2004)527 végleges, elérhető:
<http://forum.europa.eu.int/Public/irc/infso/ecctf/home>

értékelése szempontjából, mint pl. a piacon lévő vállalkozások költségszerkezete, valamint elosztó és értékesítési hálózata. Továbbá, a piacokon lévő vállalkozások piaci erejének a Ficora általi értékelése nem vette megfelelően figyelembe a szabályozói jogorvoslati intézkedések létezését és a piaci verseny érzékelt szintjére gyakorolt hatásukat, ami jelentősen aláásta a következtetéseit. A Ficora állításai, miszerint a piacra lépési korlátok e piacokon alacsonyok, és több vállalkozás nyújt nemzetközi telefonszolgáltatásokat, valamint a jelentős piaci erő hiányára vonatkozóan ennek alapján levont következtetés a meglévő szabályozásra támaszkodott, úgymint közvetítő választása, közvetítő előválasztása és a kapcsolási kötelezettség. A Bizottság rámutatott arra, hogy a piaci elemzés kulcsfontosságú elve annak felmérése, hogy a tényleges verseny az érvényben lévő szabályozás eredménye, vagy nem teljesen, illetve elsődlegesen az érvényben lévő szabályozás eredménye, és hogy e szabályozás hiányában a verseny helyzete a meghatározott piacon valószínűleg különbözne-e.

303. A finnországi nyilvános mobiltelefon-hálózatokhoz való hozzáférést és híváskezdeményezést érintő FI/2004/0082 sz. ügyben²⁰⁵ a Bizottság úgy határozott, hogy a Ficora által bejelentett intézkedéstervezetből hiányzott a bizonyíték, amely alátámasztotta volna azt a következtetést, hogy a TeliaSonera jelentős piaci erővel rendelkezik a finn piacon a nyilvános mobiltelefon-hálózatokhoz való hozzáférés és híváskezdeményezés vonatkozásában. Noha a TeliaSonera 60 %-ot meghaladó piaci részesedéssel rendelkezik, a szállítói oldalon két másik mobilhálózat-üzemeltető, a hálózatüzemeltetőkön túlmenően pedig a piac keresleti oldalán több mint tíz szolgáltató működik. A szolgáltatóknak sikerült nagykereskedelmi megállapodásokat, közöttük mobil virtuális hálózatüzemeltetési megállapodásokat kötniük az érintett piac összes mobilhálózat-üzemeltetőjével, mégpedig kereskedelmi alapon, anélkül hogy a mobilhálózat-üzemeltetőknek rendeleti kötelezettsége lenne a hozzáférés biztosítása. A Bizottság úgy találta, hogy a (további) kiskereskedelmi piacból eredő nyilvánvaló dinamikán túlmenően a mobilhálózat-üzemeltetők versenyeztek azért, hogy megállapodást kössenek a különböző szolgáltatókkal, és képesek voltak megállapodásokat kötni, ami annak tudható be, hogy olyan rugalmas ajánlatokat vagy szolgáltatástípusokat tudtak biztosítani, amelyeket más mobilhálózat-üzemeltető nem biztosított. A Ficora továbbá nem szolgáltat meggyőző bizonyítékkal arra vonatkozóan, hogy a kapcsolási költségek jelentősen korlátozzák a szolgáltatóknak azt a képességét, hogy nagykereskedelmi szolgáltatót váltsanak.
304. Végül a rögzített nyilvános hálózaton belüli tranzitszolgáltatások ausztriai piacát érintő AT/2004/0090 sz. ügyben²⁰⁶ a Bizottság nem értett egyet az osztrák nemzeti szabályozó hatóságnak azzal a következtetésével, hogy az önmaguknak tranzitszolgáltatásokat nyújtó üzemeltetők a tranzitpiac részét képezik, és emiatt a Telekom Austria piaci részesedése 50 % alatti, és ebből következően nem rendelkezik jelentős piaci erővel. Az osztrák nemzeti szabályozó hatóság konkrétan nem támasztotta alá elégséges mértékben azt a megállapítását, miszerint a tranzitszolgáltatásokat vásárló hálózatüzemeltetők az árváltozásra reagálva rövid idő

²⁰⁵ 2004.10.5-i határozat, C(2004)3682 végleges, elérhető:
<http://forum.europa.eu.int/Public/irc/infso/ecctf/home>

²⁰⁶ 2004.10.20-i határozat, C(2004)4070 végleges, elérhető:
<http://forum.europa.eu.int/Public/irc/infso/ecctf/home>

alatt önellátásra tudnának áttérni, tekintettel a hálózat beindításához szükséges nagy befektetésekre és a jelentős tervezésre és időráfordításra. Továbbá, a Bizottság úgy vélte, hogy nem szolgáltatott elégséges bizonyítékot arra nézve, hogy ezek az üzemeltetők képesek és hajlandók lennének ténylegesen megkezdeni a kereskedelmi tranzitpiac módszeres ellátását, és ezért a Bizottság úgy találta, hogy az önellátás az érintett piac hatókörén kívül esik, és így a Telekom Austria 90 % körüli piaci részesedéssel rendelkezik.

3. KÖZLEKEDÉS

3.1. Légi közlekedés

Az EU/USA Nyitott Repülési Térségről folyó tárgyalások

305. A *Nyitott Égbolt* bírósági ügyeket követően az EU és az USA tárgyalásokat kezdett azzal a céllal, hogy nyitott repülési térséget hozzanak létre e két fontos kereskedelmi partner között. Júniusban egy átfogó megállapodástervezetet nyújtottak be az EU közlekedési minisztereinek, amely több jogi kérdést megoldott volna, és kikövezte volna az utat az EU és az USA közötti légi szolgáltatások teljes liberalizálása előtt. A Tanács azonban úgy vélte, hogy további előrehaladásra van szükség, különösen az európai fuvarozók egyesült államokbeli piaci hozzáférése szempontjából. A megállapodástervezet versennyel foglalkozó része annak elérésére törekszik, hogy az EU és az USA szabályai és gyakorlatai jobban közelítsenek egymáshoz, és javuljon az együttműködés a Bizottság és az USA közlekedési minisztériuma (*Department of Transportation – Dot*) között, és nagyrészt a Bizottság és az Igazságügy-minisztérium (*Department of Justice*) közötti, 1991-es EK/USA versenypolitikai együttműködési megállapodásban meghatározott elveket követi. A júniusi írországi EU–USA csúcstalálkozón arra kérték a tárgyalókat, hogy folytassák erőfeszítéseiket e fontos megállapodással kapcsolatban, amely nemcsak a légitársaságok, hanem a repülőterek, a turizmus, az üzleti kapcsolatok és a teherfuvarozás tekintetében is bővíteni fogja a lehetőségeket. A Bizottság és az USA-beli partnerszervek közötti szakmai kapcsolatfelvételre az év második felében került sor.

3.2. Vasutak

306. A Bizottság március 3-án egy harmadik vasúti csomagra terjesztett elő javaslatot, amely a határokon átnyúló személyszállítási szolgáltatások piacának a 2010-i hatállyal való megnyitását célzó intézkedéseket tartalmazott. Ennek alapján a vonatüzemeltetőnek jogában állna, hogy az útvonal mentén bármelyik állomáson utasokat vegyen fel és tegyen le, akár ugyanabban a tagállamban található állomások között is (kabotázs). Bár a tagállamoknak megengednék, hogy a közszolgálati szerződés által már lefedett érkezési helyek tekintetében korlátozzák ezt a jogot, e korlátozásnak szigorúan arányosnak kellene lennie azzal az ígérennyel, hogy fenntartsák a szerződéses szolgáltatás gazdasági egyensúlyát. Szintén 2010-i hatállyal eltörölnék a „nemzetközi csoportosulás” fogalmát. A csomagot a Parlament november 23-án mérlegelte. Az év végén a javaslat a plenáris ülés keretében történő első olvasatra várt.
307. Április 29-én egyeztetést követően elfogadták a második vasúti csomagot. A fő akadályt a vasúti teherfuvarozási szolgáltatások piacának a megnyitása jelentette. Az

a megállapodás született, hogy az összes uniós vasúti teherfuvarozási piac, beleértve a kabotázst is, legkésőbb 2007. január 1-jéig teljes mértékben megnyílik.

4. PÉNZÜGYI SZOLGÁLTATÁSOK

308. Az integrált és hatékony európai pénzügyi szolgáltatási piac megteremtése fontos és ambiciózus célkitűzés, amelynek megvalósítása a lisszaboni folyamat és a pénzügyi szolgáltatások cselekvési terv keretében folyik. A versenypolitika és a belső piaci politika e cél elérésének egymást kiegészítő eszközei. A Versenypolitikai Főigazgatóság ennek részeként tevékenyen közreműködik az értékpapírpiacon, ezen belül a kereskedés, az elszámolás és a kiegyenlítés liberalizálásának és megfelelő működésének az előmozdításában.
309. Javítások nélkül a befektetői hozamok és a kibocsátók finanszírozási költségei közötti árrés a szükségesnél magasabb lesz. A verseny érvényesítése és támogatása ebből következően jótékony hatást fejt ki, ilyen pl. a pénzügyi erőforrások jobb elosztása, ami a befektetők és a nagyközönség hasznát egyaránt szolgálja, mivel a befektetési hozam befolyásolja például a nyugdíjak összegét.
310. Az értékpapír-kereskedelmi ügyletek feldolgozási költsége az EU-ban lényegesen magasabb, mint az USA-ban. Az USA-ban egy sajáttőke-ügylet kiegyenlítésének költsége a számítások szerint 0,10 EUR, míg Európában egy szabványos, határokon átnyúló ügylet kiegyenlítése 35 EUR vagy akár több is lehet. 2001 óta magas szintű csoportok és szakértői csoportok, mint pl. a Lamfalussy-féle bölcsek csoportja és a Giovannini-csoport a határokon átnyúló elszámolást és kiegyenlítést, és különösen a hozzáféréssel és árképzéssel kapcsolatos kérdéseket azonosították az európai értékpapírpiacon megfelelő működését gátló hatékonytalanságok fő forrásaként. E területen az első határozatot június 2-án fogadták el a (fenti I.B.1. részben említett) *Clearstream*-ügyben.
311. A Bizottság közzétett egy tanulmányt „Az értékpapír-kereskedelem, elszámolás és kiegyenlítés jelenlegi szabályainak áttekintése a 25 tagú EU-ban” címmel. A tanulmány ismerteti az egyes országokban, valamint adott esetben páneurópai szinten fennálló infrastruktúrákat és szabályokat. Ez a tanulmány megerősítette, hogy az egész EU-ban széles körben elterjedtek a kizárólagos megállapodások, amelyek keretében az adott tőzsdén bonyolított ügyleteket előre meghatározott vállalatoknál kell elszámolni és rendezni. A tanulmány megállapításait a nyilvános észrevételek begyűjtése céljából elterjesztették, és megvitatták a nemzeti hatóságokkal.
312. Folyik a munka a Belső Piaci Főigazgatósággal a fizetési rendszerekkel és az értékpapírpiacon kapcsolatban.

B – Más ágazatok

1. SZELLEMI SZABADFOGLALKOZÁSÚAK

Bevezetés

313. A szellemi szabadfoglalkozásúak olyan szakmákat gyakorolnak, amelyek speciális képzést igényelnek a szabad művészetek vagy tudományok területén. Ezt az ágazatot

rendszerint magas szintű szabályozottság jellemzi, amely vagy állami szabályozás, vagy a szakmai testületek általi önszabályozás formájában valósul meg. A Bizottság munkájának középpontjában ez idáig a szellemi szabadfoglalkozások korlátozott száma állt, mégpedig az ügyvédek, közjegyzők, könyvelők, építészekre, mérnökök és gyógyszerészek.

314. A szakmai szolgáltatásoknak, amelyek ebben az összefüggésben a szellemi szabadfoglalkozásúak által nyújtott szolgáltatásokat jelentik, fontos szerepet kell játszaniuk az európai gazdaság versenyképességének a javításában. A gazdaság és az üzlet számára inputot szolgálnak, és minőségük és versenyképességük jelentős túlsorduló hatást (spill over) gyakorol. Az olasz trösztellenes hatóság becslése szerint Olaszországban az exportáló cégek költségeinek átlagosan 6 %-át szakmai szolgáltatásokra fordítják. A szakmai szolgáltatások árának és minőségének a nagyobb változatossága, valamint fokozottan innovatív jellege sokat jelenthet az európai vállalatok versenyképességének javítása és az uniós GDP növekedésének elősegítése szempontjából. A szakmai szolgáltatások korszerűsítését emiatt a lisszaboni menetrend részének kell tekinteni.
315. A szakmai szolgáltatások a fogyasztókra gyakorolt közvetlen hatásuk miatt is fontosak. A szakmai szolgáltatások versenye a belátható jövőben továbbra is főként helyi szinten fog megvalósulni. A rendelkezésre álló szolgáltatások és árak nagyobb választéka képessé teszi a felhasználókat arra, hogy azt az ár–minőség kombinációt válasszák ki, amelyik a legjobban illeszkedik igényeikhez.

A szakmai szolgáltatások versenyéről szóló bizottsági jelentés

316. A Bizottság február 9-én jelentést fogadott el a szakmai szolgáltatások versenyéről²⁰⁷. E jelentés fő célja a konkrét szakmai szabályok megreformálásának vagy korszerűsítésének a hatókörére vonatkozó bizottsági elgondolások rögzítése.
317. A jelentés az uniós szakmák potenciálisan korlátozó szabályozásának öt fő kategóriáját azonosítja: i. árrögzítés; ii. ajánlott árak; iii. reklámszabályozás; iv. belépési követelmények és fenntartott jogok; v. az üzleti struktúrára és a multidiszciplináris gyakorlatokra nézve irányadó szabályozások.
318. A jelentés egyrészt megállapítja, hogy jelentős mennyiségű empirikus kutatás támasztja alá azokat a negatív hatásokat, amelyeket a fogyasztók számára a túlzott vagy idejétmúlt korlátozó szabályozás előidézhethet. Az ilyen szabályok valóban megszüntethetők vagy korlátozhatók a versenyt a szolgáltatók között, és ezáltal csökkentik azokat az ösztönzőket, amelyek arra késztetnék a szellemi szabadfoglalkozásúakat, hogy költséghatékonyan, alacsonyabb áron dolgozzanak, növeljék a minőséget és innovatív szolgáltatásokat kínálnak fel.
319. A jelentés másrészt elismeri, hogy lényegében három oka van annak, hogy a szakmai szolgáltatások bizonyos szabályozása miért lehet mégis szükséges: először is, az információk aszimmetriája az ügyfél és a szolgáltató között: a szakmai szolgáltatások

²⁰⁷

A Bizottság 2004.2.9-i COM(2004) 83 végleges közleménye, „Jelentés a szakmai szolgáltatások versenyéről”.

egyik meghatározó jegye, hogy megkövetelik a gyakorló szakembertől, hogy magas szintű technikai tudásról tegyen tanúbizonyságot, amellyel a fogyasztók esetleg nem rendelkeznek; másodszor, az externáliák, mivel e szolgáltatások hatással lehetnek harmadik felekre; és harmadszor, bizonyos szakmai szolgáltatások „közjavakat” előállító szolgáltatásoknak minősülnek, amelyek általánosságban a társadalom számára értéket jelentenek. A korlátozó szabályozás védelmezői ezért úgy érvelnek, hogy e szabályoknak a célja a szakmai szolgáltatások minőségének a fenntartása és a fogyasztók jogellenes gyakorlattal szembeni védelme.

320. Jóllehet, a Bizottság elismeri, hogy e szektorban indokolt bizonyos szabályozás, és úgy véli, hogy egyes esetekben bizonyos hagyományos korlátozó szabályok helyett a verseny szempontjából kedvezőbb mechanizmusokat lehet és kell használni.
321. A jelentés az uniós versenyszabályok alkalmazása tekintetében megkülönbözteti a szakmai testületek és a tagállamok potenciális felelősségét.
322. Amikor egy szakmai testület szabályozza tagjai gazdasági magatartását, az általa elfogadott szabályozás az EK-Szerződés 81. cikke értelmében vett, vállalkozások társulása által hozott döntés. A szakma megfelelő gyakorlásának a szavatolásához az érintett tagállamban objektíven szükséges szabályozások azonban kívül esnek a fenti cikkben foglalt tilalom hatókörén²⁰⁸.
323. Az olyan állami szabályozás, amely versenyellenes magatartást követel meg vagy részesít előnyben, illetve megerősíti annak hatásait, sérti az EK-Szerződés 3. cikke (1) bekezdésének g) pontját, 10. cikkének (2) bekezdését és 81. cikkét. Amennyiben az állam szabályozói jogkörét elégséges biztosítékok nélkül szakmai társulásra ruházza át – azaz anélkül, hogy egyértelműen megjelölne a tiszteletben tartandó közérdekű célokat, és anélkül, hogy magánál tartaná végső döntéshozói jogkörét és a végrehajtás felügyeletét – a tagállam szintén felelősségre vonható az ebből eredő jogsértésért.
324. Végül a Bizottság nézete szerint a szakmai szabályozás megvizsgálása során minden esetben arányossági próbát kellene alkalmazni. A szabályoknak objektíven szükségesnek kell lenniük egy világosan megfogalmazott és jogos közérdekű cél eléréséhez, és a versenyt legkevésbé korlátozó mechanizmust kell képezniük, amely az adott cél eléréséhez vezet. Az ilyen szabályok egyaránt szolgálják a felhasználók és a szellemi szabadfoglalkozásuk érdekeit.
325. A bizottsági jelentés felkéri az összes érintettet, hogy tegyenek közös erőfeszítést az indokolatlan szabályok megreformálása vagy megszüntetése érdekében. A tagállamok szabályozó hatóságait és a szakmai testületeket felkéri arra, hogy vizsgálják felül a meglévő szabályokat annak figyelembevételével, hogy e szabályok közérdekből szükségesek-e, arányosak-e és indokoltak-e. A jelentés kiemeli annak szükségességét is, hogy versenybarát és nagyobb átláthatósághoz vezető mechanizmusokat vezessenek be a fogyasztói felhatalmazás megerősítése érdekében.

²⁰⁸

A Bíróság ítélete a C-309/99 sz. Wouters-ügyben [2002] EBHT I-1577.

326. A végrehajtás szempontjából világos, hogy május óta a nemzeti versenyhatóságoknak és a nemzeti bíróságoknak fokozottan kiemelt szerepet kell játszaniuk a szakmai szabályok és szabályozások törvényességének az értékelésében. Amennyiben a versenykorlátozások súlypontja egy tagállamba esik, az uniós versenyszabályok közigazgatási végrehajtása főként az illetékes nemzeti versenyhatóság feladata lesz. A Bizottság azonban adott esetben továbbra is készíteni fog esettanulmányokat. A 81. és a 82. cikk következetes alkalmazását az Európai Versenyhálózat keretében a versenyhatóságok által végzett összehangolás fogja biztosítani.

A továbblépés útja: a verseny támogatása

327. A jelentésben szereplő jelzéseket követően a Bizottság kétoldalú megbeszélésekre hívta meg a jogászok, közjegyzők, könyvelők, adótanácsadók, építészek és gyógyszerészek európai szakmai testületeit, hogy megvitassák a meglévő szakmai szabályok indokoltságát. E megbeszélések lehetővé teszik a Bizottság számára, hogy tisztázza, mely korlátozások tűnnek túlzottnak, és mely korlátozások megszüntetésére vagy indoklására lehet szükség. Lehetőséget nyújtanak az európai szakmai testületeknek arra, hogy kifejtsek, hogyan értelmezik a szakterületükbe tartozó közérdekű célokat, és megállapodásra jussanak a Bizottsággal az e célok eléréséhez vezető, fokozottan versenybarát mechanizmusokról. Az európai szakmai testületeknek ezután továbbítaniuk kell a Bizottság aggályait az érintett nemzeti szakmai szervezeteknek.
328. Általánosabb értelemben a Versenypolitikai Főigazgatóság is belefogott egy terjesztési folyamatba, amelynek keretében ajtaja nyitva áll azon szakmai szervezetek előtt, amelyek közvetlenül a Bizottság szervezeti egységeivel kívánnak vitát folytatni. A nemzeti versenyhatóságokat ugyanerre buzdítják, különösen ha a megbeszélést kérelmezők nemzeti szervezetek.
329. A néhány tagállamban a szakmai szolgáltatások területén tett múltbeli korszerűsítési erőfeszítések tapasztalata azt mutatja, hogy a versenyellenes mechanizmusok egyszerű megszüntetése ebben az ágazatban nem feltétlenül elég a verseny felerősítéséhez. A Versenypolitikai Főigazgatóság és az Egészségügyi és Fogyasztóvédelmi Főigazgatóság ezért kapcsolatba lépett a fogyasztói szervezetekkel, hogy megismerjék nézeteiket a Bizottság által azonosított korlátozásokról, arról, hogy a szakmák hogyan szervezhetők a legjobban, valamint hogy figyelembe vegyék a fogyasztók érdekeit.
330. Egyetértés született abban, hogy versenybarát kísérő mechanizmusokra van szükség, amelyek növelik az átláthatóságot és javítják a fogyasztói felhatalmazást. E mechanizmusok közé tartozhat például a fogyasztói társulások általi aktív felügyelet, felméréseken alapuló múltbeli adatok összegyűjtése és közzététele független szervezetek által, valamint a díjtételek eltörléséről szóló nyilvános hirdetmények.
331. A Bizottság jelentése vitát indított el több tagállamban, és egyes szakmai testületeket máris arra készítetett, hogy újragondolják a meglévő szabályozási rendszert, és javítsák a felhasználók tájékoztatását.
332. Egyes tagállamokban a jogalkotás terén is elindult bizonyos mozgás. A Bizottság igyekezett széles körben terjeszteni a szakmai szolgáltatások versenyéről szóló

jelentés üzenetét a tagállami szabályozó hatóságok körében. Ez utóbbiakat október 14-ére meghívták az Európai Versenyhálózat szellemi szabadfoglalkozásúakkal foglalkozó alcsoportjának az ülésére. Az ülésen a szakmai szolgáltatások piacán fennálló kereslet jellemzőit és a közérdek felmérésének a módját vitatták meg nagyobb részletességgel.

333. E fejlemények az új tagállamokat is érintik. Közülük egyeseknek a nemzeti versenyhatóságai különösen tevékenyek e szektorban. A Bizottság a szellemi szabadfoglalkozásúakat érintő szabályokkal és szabályozással kapcsolatos tényfeltárást az új tagállamokra is kiterjesztette²⁰⁹.
334. A Bizottság 2005-ben fog beszámolni a korlátozó és indokolatlan szabályok megszüntetése terén történt előrehaladásról.

²⁰⁹

http://europa.eu.int/comm/competition/liberalization/conference/stocktaking_exercise_en.html

IV. – Állami támogatások ellenőrzése

A – JOGALKOTÁSI ÉS ÉRTELMEZÉSI SZABÁLYOK

1. RENDELETEK, IRÁNYMUTATÁSOK ÉS KÖZLEMÉNYEK

335. Folytatódott az állami támogatások ellenőrzésének a reformja, amelynek célja a munkamódszerek ésszerűsítése és a döntéshozatali eljárások felgyorsítása volt.
336. A reform keretében fokozottabb párbeszéddel és az információcsere ösztönzésével igyekeznek javítani a tagállamokkal való együttműködést. Célja, hogy megismertesse az állami támogatásokkal kapcsolatos kérdéseket a nemzeti, regionális és helyi hatóságokkal és a nemzeti bíróságokkal. Ezzel egyidejűleg fokozták azon erőfeszítéseket, amelyek az állami támogatások ellenőrzésének a közösségi politikák, különösen a lisszaboni menetrend szélesebb kontextusában történő elhelyezésére irányultak.
337. A reformfolyamatnak az állami támogatási intézkedések értékeléséhez könnyű, kiszámítható és átlátható eljárásokat, továbbá gazdaságilag megalapozott és jogilag megbízható kritériumokat kell eredményeznie. Ennek a bővítés után egyszerűbbé kell tennie az állami támogatás ellenőrzését, és képessé kell tennie a Bizottságot arra, hogy megbirkózzon a kibővített Európai Unióban várhatóan lényegesen megnövekvő számú állami támogatási intézkedéssel. A 2004-ben e célból elfogadott vagy előkészített jogalkotási intézkedéseket az alábbiakban ismertetjük.

1.1. Eljárási szabályok

338. A Bizottság április 21-én elfogadta a 659/99/EK rendeletet²¹⁰ (az eljárási rendelet) végrehajtó és pontosító szabályrendszert, amely meghatározza az állami támogatási ügyekben követendő eljárást. A 794/2004/EK rendelet²¹¹ (a végrehajtási rendelet) az eljárási rendelet 27. cikke alapján a bejelentések és éves jelentések formájáról és tartalmáról, valamint olyan egyéb részletekről szól, mint pl. a határidők és kiszámításuk, valamint a jogellenesen nyújtott támogatás visszafizetési kamatlábának megállapítása.
339. Az új végrehajtási rendeletnek kulcsfontosságú célkitűzése, hogy ésszerűbbé tegye és egyszerűsítse a tagállamok általi bejelentésre és jelentéstételre szolgáló eljárást, és egyúttal növelje az átláthatóságot és a jogbiztonságot. Az átfogó bejelentési formanyomtatványok révén a tagállamok világosabb jelzéseket kapnak arra nézve, hogy a Bizottságnak milyen típusú információkra van szüksége a különböző támogatási intézkedések megfelelő értékeléséhez. A tagállamok által benyújtandó éves jelentéseket szabványos formában kell elkészíteni. Ezek a fejlesztések minden

²¹⁰ A Tanács 1999. március 22-i 659/99/EK rendelete az EK-Szerződés 93. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról (HL L 83., 1999.3.27.).

²¹¹ A Bizottság 2004. április 21-i 794/2004/EK rendelete (HL L 140., 2004.4.30.).

bizonyval gyorsítani fogják az értékelési és felülvizsgálati folyamatot, mivel segítenek elkerülni, hogy az állami támogatást illető eljárás során kiegészítő információkat kelljen kérni a tagállamtól.

340. Új, kötelező bejelentési formanyomtatvány javítja a tervezett állami támogatási intézkedések Bizottság általi értékelésének hatékonyságát. A formanyomtatvány a létező állami támogatási keretszabályok és iránymutatások mentén szerkesztett kérdéssort tartalmaz.
341. Ezek a bejelentési formanyomtatványok a végrehajtási rendelet I. és II. mellékletében találhatók, és a következőkből állnak:
- egy általános információkra vonatkozó rész, amelyet minden esetben ki kell tölteni;
 - egy egyszerűsített bejelentési formanyomtatvány a végrehajtási rendelet 4. cikkének (2) bekezdésében említett létező támogatási intézkedések változásainak a bejelentésére²¹². Az ezen a formanyomtatványon szolgáltatott információk lehetővé teszik a Bizottságnak, hogy nyomon kövesse az EK-Szerződés 88. cikkének (1) bekezdése szerinti létező támogatásokat. A tisztán formai vagy adminisztratív jellegű változások és az engedélyezett támogatási program eredeti költségvetésének a 20 %-ot el nem érő növekedése nem minősül a létező támogatás változásának, ezért nem tesz szükségessé bejelentést;
 - összefoglaló adatlapok, amelyek pontosan jelzik a tagállamoknak a tervezett támogatási intézkedések bejelentésekor szükséges információkat, amelyek keretszabályok vagy iránymutatások hatálya alá tartozhatnak. Az összefoglaló adatlapok semmilyen módon nem változtatják meg a keretszabályokat és iránymutatásokat, csak a bejelentés kezelésének a megkönnyítése érdekében konkrét kérdésekké alakítják át ezeket.
342. A végrehajtási rendelet 3. cikke határozza meg a tagállamok és a Bizottság között, illetve fordítva történő levelezés útját. A első kapcsolatfelvétel közös belépési pontjaként a Főtitkárság szolgál, miközben az állami támogatás ellenőrzése a Bizottságon belül több főigazgatóság (Versenypolitikai, Közlekedési, Mezőgazdasági és Halászati Főigazgatóság) közös felelőssége, és a Főtitkárság biztosítja a bejelentések illetékes főigazgatóságnak történő kiosztását. Miután ez a kiosztás megtörtént, minden további levelezés a bejelentő tagállam és az illetékes főigazgatóság főigazgatója között bonyolódik.

²¹²

A 4. cikk (2) bekezdésében meghatározott változások a következők: a. az engedélyezett támogatási program költségvetésének 20 %-ot meghaladó emelése, b. létező engedélyezett támogatási program legfeljebb hat hónappal történő meghosszabbítása a költségvetése emelése mellett vagy anélkül és c. engedélyezett támogatási program alkalmazására vonatkozó feltételek szigorítása, a támogatási intenzitás csökkentése vagy az elszámolható költségek csökkentése. A kritériumok szigorításának a bejelentésére azért van szükség (annak ellenére, hogy rendszerint előmozdítja az állami támogatás csökkentésének az Európai Tanács több ülésén megismételt célját), mert annak ellenére, hogy az állami támogatás általános csökkenéséhez vezethet, egyedi esetekben megváltoztathatja a kérdéses támogatási intézkedés jellegét és csökkentheti a támogatás ösztönző jellegét.

343. A 3. cikk bizonyos múltbeli hiányosságok orvoslása céljából a bejelentések továbbítása tekintetében vezet be szabályokat. A bejelentések kötelező elektronikus továbbítását 2006. január 1-jei hatállyal írja elő. Azért ilyen viszonylag távoli dátumot határoztak meg, hogy lehetővé tegyék mind a tagállamoknak, mind a Bizottságnak a továbbítás biztonságos műszaki feltételeinek megteremtését²¹³. Az e dátum előtti továbbítások tekintetében a 3. cikk (5) bekezdése meghatározza, hogy faxot kell küldeni a fogadó fél által megadott számra, és a fax dátuma csak akkor minősül a bejelentés dátumának, ha az eredeti papíralapú dokumentum a fax megküldését követő tíz napon belül megérkezik.
344. Az 5. cikk határozza meg, hogy a létező támogatási programokról szóló éves jelentéseket hogyan kell felépíteni. A végrehajtási rendelet a mezőgazdaság és a halászat területén készítendő éves jelentésekhez speciális mellékleteket tartalmaz. Az éves jelentések tagállamok általi továbbításának a dátumát előre hozták (minden évben legkésőbb június 30-ig), hogy az Európai Tanács érintett ülése számára kellő időben lehetővé tegyék az állami támogatásokról szóló összefoglaló nyilvántartások (*scoreboard* – lásd az alábbiakban „Átláthatóság” címszó alatt) összeállítását és a helyzet érdemleges elemzését. Egyes területeken, mint pl. az adókedvezmények esetében, a pontos számadatok rendelkezésre állása a kedvezményezett adóbevallásától függ. Ezért indokolt esetben elfogadják a becsléseket, azzal a feltétellel, hogy legkésőbb a következő jelentés alkalmával közlik a pontos számadatokat.
345. A 8. cikk pontosítja a határidők kiszámítási szabályait²¹⁴. A határidők meghosszabbítása iránti kérelmeket kellőképpen meg kell indokolni, és írásban kell benyújtani legkésőbb két nappal az eredeti határidő lejárta előtt. A kérelmeket a határidőt kitűző fél által megjelölt címre kell elküldeni.
346. A végrehajtási rendelet V. fejezete állapítja meg visszatérítési esetekben a kamatláb rögzítésének a módszerét és a kamat alkalmazását. A jogellenesen nyújtott támogatás visszatérítése tekintetében a 11. cikk meghatározza, hogy a jogellenesen kifizetett támogatásból származó pénzügyi előnyök teljes semlegesítése érdekében kamatos kamatot fognak alkalmazni²¹⁵. A választott megközelítés összhangban áll a témáról szóló legújabb bizottsági közleménnyel²¹⁶. A kamatlábat a bankközi swap-kamatláb alapján fogják kiszámítani, és amennyiben a tagállamban nem létezik ilyen kamatláb vagy hasonló hivatkozási eszköz, az érintett tagállammal szoros együttműködésben a Bizottság rögzíti az alkalmazandó kamatlábat. Ez a lehetőség főként az új tagállamok esetében lesz fontos.

²¹³ A biztonságos és pontos továbbítás mint olyan feltételei, de a továbbított információk bizalmas kezelésének a feltételei is. Az elektronikus formanyomtatványok elkészítése év végére már javában folyt, és a kísérleti szakaszt 2005 közepére tervezik.

²¹⁴ Az állami támogatási ágazat tekintetében pontosításokat tartalmazó szabályok az 1971. június 3-i 1182/71/EGK, Euratom tanácsi rendeletre hivatkoznak.

²¹⁵ A visszatérítésnek a jogellenes támogatás előtt fennálló helyzetet kell visszaállítania. A 2003. május 8-i bizottsági közlemény világossá teszi, hogy a jogellenes támogatás olyan hatással jár, mintha a kedvezményezett a közép lejáratú, kamatmentes kölcsönhöz hasonló feltételek mellett jutna finanszírozáshoz.

²¹⁶ A Bizottság közleménye a jogellenesen nyújtott támogatás visszatérítésére alkalmazandó kamatlábakról (HL C 110., 2003.5.8.).

347. Miközben magát a végrehajtási rendeletet négy éven belül kell felülvizsgálni, mellékleteit folyamatosan módosítani fogják, összhangban azzal a párhuzamos jogalkotási folyamattal, amelynek keretében felülvizsgálják az adott ágazatokban az állami támogatási intézkedésekre alkalmazandó iránymutatásokat és keretszabályokat, és új rendeleteket fogadnak el.
348. Megjegyzendő, hogy ez a rendelet a mezőgazdasági ágazatra is érvényes. A bejelentési formanyomtatványok használatának és a Bizottságnak való továbbításuknak a megkönnyítése érdekében a mezőgazdasági ágazatra vonatkozó formanyomtatványokat a következő címen teszik közzé: http://europa.eu.int/comm/agriculture/stateaid/forms/index_fr.htm. A rendelet új, egyszerűsített formátumot is bevezet a mezőgazdaságnak nyújtott állami támogatásokra vonatkozó éves jelentések esetében. A formátum szintén elérhető a fent említett címen.

1.2. Kutatás és fejlesztés

349. A Bizottság február 25-én elfogadta a 364/2004/EK rendeletet, amely úgy módosítja a 70/2001/EK rendeletet, hogy kibővíti a KKV-knek adott csoportmentességet, amely így a kutatásra és fejlesztésre adott támogatásra is kiterjed²¹⁷.
350. A kutatáshoz és fejlesztéshez nyújtott támogatás hozzájárulhat a gazdasági növekedéshez, mivel erősíti a versenyképességet és emeli a foglalkoztatást. Az ilyen támogatás kiemelten fontos a KKV-k számára, minthogy a KKV-k egyik strukturális hátránya éppen az, hogy nehezen tudnak hozzáférni az új technológiai fejlesztésekhez és a technológia-átadáshoz.
351. A Bizottság feltételezte, hogy a kutatáshoz és fejlesztéshez nyújtott állami támogatásra vonatkozó közösségi keretszabály²¹⁸ arra fogja ösztönözni a KKV-ket, hogy több kutatást és fejlesztést folytassanak, mivel általában csak forgalmuk kis százalékát fordítják ilyen tevékenységekre. A keretszabály alkalmazásának fényében a Bizottság úgy határozott, hogy felmenti a KKV-knek adott K+F támogatást az előzetes bejelentés kötelezettsége alól.
352. Továbbra is érvényes a keretszabály az állami támogatás e típusára, mind azt a kérdést illetően, hogy bizonyos intézkedések az EK-Szerződés 87. cikke (1) bekezdése értelmében vett állami támogatást képeznek-e, mind pedig a felső határt illetően, amely alatt a támogatás mentességet kaphat.
353. A kutatási eredmények elterjesztésének az ösztönzése érdekében a KKV-k állami támogatásban részesülhetnek a kutatási és fejlesztési tevékenységekből származó szabadalmak és más ipari tulajdonjogok megszerzési és érvényesítési költségeinek a finanszírozására. Ahhoz, hogy ez a támogatás mentességet kapjon, nem szükséges, hogy a jogokhoz vezető kutatást állami támogatásból finanszírozzák: elegendő, ha a tevékenység alkalmas lett volna arra, hogy kutatási és fejlesztési támogatásban részesüljön. Bizonyos feltételek mellett az ipari kutatást és a kísérleti (pre-

²¹⁷ HL L 63., 2004.2.28.

²¹⁸ HL C 45., 1996.2.17.

kompetitív) fejlesztési tevékenységet előkészítő műszaki megvalósíthatósági tanulmányokra adott támogatás is mentességet élvez.

354. Továbbá, a 364/2004/EK rendelet a KKV-k csoportmentességéről szóló rendeletbe ugyanazokat a meghatározásokat vezeti be az „alapkutatás”, az „ipari kutatás” és a „kísérleti (pre-kompetitív) fejlesztés” vonatkozásában, mint amelyek a megfelelő közösségi keretszabályban szerepelnek, és összhangba hozza a KKV meghatározását a KKV-k meghatározásáról szóló bizottsági ajánlással²¹⁹. Rendelkezéseket tartalmaz a támogatási intenzitásra vonatkozóan, amely attól függ, hogy az a térség, amelyben a KKV letelepedett, vagy az a szektor, amelyben tevékenykedik, jogosult-e regionális támogatásra.
355. Azt a támogatást, amely nem felel meg a csoportmentességi rendelet feltételeinek, beleértve a nagy összegű egyedi támogatások nyújtása tekintetében kiigazított küszöbértékeket, be kell jelenteni, és ezeket a kutatáshoz és fejlesztéshez nyújtott állami támogatásról szóló közösségi keretszabály alapján értékelik.

1.3. Képzési támogatás

356. A Bizottság szintén február 25-én fogadta el a 68/2001/EK rendelet²²⁰ egy módosítását²²¹, amely a mikro-, kis- és középvállalkozások meghatározásáról szóló, 2003. május 6-i 2003/361 ajánlásban²²² foglalt új KKV-meghatározást vezeti be. Az új meghatározást 2005. január 1-jei hatállyal kell alkalmazni.

1.4. Megmentés és szerkezetátalakítás

357. A Bizottság az 1999-es megmentési és szerkezetátalakítási iránymutatások²²³ alapos átdolgozását követően július 7-én elfogadta a nehéz helyzetben lévő cégek megmentésére és szerkezetátalakítására nyújtott állami támogatásokról szóló új közösségi iránymutatást²²⁴, amelynek célja a megmentésre és szerkezetátalakításra nyújtott állami támogatások szigorúbb ellenőrzése, amit a 2001-es stockholmi és a 2002-es barcelonai Európai Tanács következtetései is sürgettek, amelyek az állami támogatás teljes összegének a csökkentésére és horizontális célkitűzésekre való átirányítására szólítottak fel.
358. A gyenge cégek kilépése a piac működésének a normális része. Nem válhat normává az az eljárás, hogy a nehéz helyzetben lévő vállalatot az állam megmenti. Az ilyen támogatás az állami támogatás egyik leginkább torzító formája, és a múltban nagymértékben vitatott állami támogatási ügyek származtak belőle. Ezért fontos,

²¹⁹ A Bizottság 2003. május 6-i ajánlása a mikro-, kis- és középvállalkozások meghatározásáról (HL L 124., 2003.5.20.).

²²⁰ HL L 63., 2004.2.28.

²²¹ A Bizottság 363/2004/EK rendelete az EK-Szerződés 87. és 88. cikkének a képzési támogatásokra való alkalmazásáról szóló 68/2001/EK rendelet módosításáról (HL L 63., 2004.2.28.).

²²² HL L 124., 2003.5.20.

²²³ HL C 288., 1999.10.9.

²²⁴ A Bizottság közleménye – Közösségi iránymutatások a nehéz helyzetben lévő cégek megmentésére és szerkezetátalakítására nyújtott állami támogatásokról (HL C 244., 2004.10.1.).

hogy továbbra is az állami támogatás tilalmának a Szerződésben megállapított általános elve maradjon a szabály, a szabálytól való eltérést pedig korlátozni kell.

359. Az új iránymutatások ezért valamivel szigorúbb szabályokat vezetnek be a megmentési és szerkezetátalakítási célú támogatás tekintetében, mivel ez a legkritikusabbnak tartott kategória. A Bizottság azonban tisztában van azokkal a szociális következményekkel, amelyeket a vállalatok önhibájukból vagy önhibájukon kívüli bajba jutása idézhet elő, ami ilyen fajta támogatást eredményezhet.²²⁵
360. Megerősítették az „egyszer és utoljára” elvet, és foglalkoztak azoknak a körülményeknek a kérdésével, amelyek között a gyengélkedő cégnek nyújtott támogatást figyelembe kell venni, ha a vállalat csődbe megy és másik vállalat veszi át.
361. Az újonnan alapított vállalat nem jogosult megmentési és szerkezetátalakítási célú támogatásra, és a vállalat az adott tevékenységi területen való működés megkezdését követően három éven át minősül újonnan alapítotttnak.
362. Az előző iránymutatásokkal ellentétben, amelyek szigorú és problémás²²⁶ megkülönböztetést tettek a megmentési célú támogatás és a szerkezetátalakítási támogatás között, az új iránymutatások lehetővé teszik, hogy a sürgős strukturális intézkedésekhez nyújtott támogatás annak az összegnek a részét képezze, amelyet a cég tevékenységének a fenntartására nyújtanak abban az időszakban, amelyre a megmentési célú támogatást adják. A tagállamok lehetőséget kapnak arra, hogy a megmentési célú támogatás jóváhagyása tekintetében egy egyszerűsített eljárást válasszanak. Így könnyebb meghúzni a határvonalat a megmentési célú támogatás és a szerkezetátalakítási támogatás között: miután létrehozták a szerkezetátalakítási tervet és elkezdődött a megvalósítása, minden további támogatás szerkezetátalakítási támogatásnak minősül.
363. Megerősítették és pontosították azt a követelményt, hogy a kedvezményezettnek lényegesen hozzá kell járulnia a szerkezetátalakítási folyamathoz. A saját hozzájárulás kettős célt szolgál: bizonyítja, hogy a piacok hisznek abban, hogy ésszerű időn belül visszatér az átszervezett vállalat gazdasági életképessége, továbbá szavatolja, hogy a támogatás az életképesség helyreállításához szükséges minimumra korlátozódjon, ami korlátok közé szorítja a verseny torzulását. A Bizottság e célból a versenytársakra gyakorolt hatás minimalizálása érdekében ellentételezési intézkedéseket is kérni fog.

²²⁵ A nehéz helyzetben lévő cégeknek nyújtott megmentési és szerkezetátalakítási célú támogatás indokolható például szociális vagy regionális politikai megfontolásokkal, a kis- és középvállalkozások (KKV-k) által a gazdaságban betöltött jótékony hatású szerep figyelembevételének szükségességével, vagy kivételes esetben a versenyző piaci szerkezet fenntartásának a kívánatosságával, ha a cégek megszűnése monopóliumhoz vagy szoros oligopolisztikus helyzethez vezethet. Másrészt nem lenne indokolt mesterségesen életben tartani egy céget egy olyan szektorban, amely hosszú távon strukturális többletkapacitással rendelkezik, vagy ha a cég csak az ismételt állami beavatkozásnak köszönhetően képes a túlélésre.

²²⁶ Az 1999-es iránymutatás szerint nem volt lehetőség megmentési és szerkezetátalakítási célú támogatás egyidejű nyújtására, annak ellenére, hogy egyes esetekben kívánatos ez a lehetőség, hogy még a folyamat korai szakaszában sor kerüljön bizonyos szerkezetátalakítási intézkedések bevezetésére.

364. A nehéz helyzetben lévő cégek megmentésére és szerkezetátalakítására nyújtott állami támogatásról szóló új bizottsági iránymutatásokat 2004. október 10-től 2009. október 9-ig kell alkalmazni.
365. Az iránymutatás jelentős egyszerűsítéseket tartalmaz a mezőgazdaságra alkalmazandó szabályok tekintetében:
- A mezőgazdasági termékeket feldolgozó és forgalmazó vállalatoknak nyújtott szerkezetátalakítási támogatásra vonatkozó szabályok a jövőben pontosan meg fogják egyezni a más ágazatokra érvényes szabályokkal. Ez lehetővé fogja tenni a tagállamok számára, hogy következetes szerkezetátalakítási rendszereket alkalmazzanak valamennyi szektorban működő KKV esetében. Szakítottak azzal a korábbi elvvel, hogy még a kisvállalkozásoknak is ellenszolgáltatást kell felajánlaniuk ahhoz, hogy szerkezetátalakítási támogatásban részesülhessenek. Az egyszerű és utoljára elve öt helyett tíz éven át lesz érvényes.
 - Fenntartanak bizonyos különleges szabályokat, amelyek csak a mezőgazdasági termelőkre vonatkoznak. Ezeket mindenek előtt az egyszerűsíti, hogy minden esetben (és nem csak akkor, ha a szerkezetátalakítás kis mezőgazdasági vállalkozásokra korlátozódik) lehetővé teszik a tagállamnak, hogy ágazati szinten, nem pedig a szerkezetátalakítási támogatásban részesülő mezőgazdasági egység szintjén hajtson végre kapacitáscsökkentést.
 - Az iránymutatás világosan meghatározza, hogy a kapacitások lezárásának tartósnak kell lennie (és nem csak öt évre kell szólnia). A nyitott mezőgazdasági terület 15 év elteltével állítható újra termelésbe.
 - Egyszerűsítették a kapacitások lezárására vonatkozó minimális követelményeket.
 - Amennyiben a kapacitás lezárására ágazati szinten kerül sor, ezt a támogatás nyújtását követően egy éven belül el kell érni. Annak biztosítása érdekében, hogy a lezárást ne lehessen megkerülni, a tagállamnak vállalnia kell, hogy öt éven át nem nyújt a kapacitások növelését szolgáló befektetési támogatást.
 - Egyszerűsítették és átfogalmazták a *de minimis* küszöbértéket, amely alatt nincs szükség kapacitás lezárására. Amennyiben 12 egymást követő hónapon át nem nyújtanak szerkezetátalakítási támogatást az adott ágazat termelési kapacitásának 1 %-ot meghaladó része tekintetében, nincs szükség kapacitás lezárására.
366. A 2004. október 10. előtt nyilvántartásba vett, megmentési és szerkezetátalakítási célú támogatásokra vonatkozó bejelentéseket a bejelentés időpontjában érvényes kritériumok alapján fogják megvizsgálni. A bizottsági engedély nélkül nyújtott támogatások összeegyeztethetőségét azonban az új iránymutatások alapján fogják megvizsgálni, ha a támogatás egy részét vagy egészét a *Hivatalos Lapban* való közzététel, azaz 2004. október 1-je után nyújtották.

2. HAJÓGYÁRTÁS

367. A világszerte verseny torzulását követően a Bizottság és a koreai kormány 2000. június 22-én megállapodást írt alá azzal a céllal, hogy a piacon visszaállítsák a tisztességes és átlátható versenyfeltételeket. Ezt a megállapodást a koreai kormány

nem hajtotta megfelelően végre. A Tanács 2002-ben kivételes és átmeneti intézkedésként határozott idejű védintézkedést²²⁷ fogadott el, a Bizottság pedig vitarendezési eljárás²²⁸ kezdeményezéséről döntött, és a WTO szabályai szerinti konzultációt kért. A konzultáció nem vezetett kielégítő megoldáshoz. A Közösség ezért arra kérte a WTO vitarendezési testületét, hogy állítson fel egy, a tisztességtelen koreai hajógyártási gyakorlattal foglalkozó vizsgálóbizottságot. Eközben a Tanács 2005. március 31-ig meghosszabbította a mechanizmust²²⁹, mivel a határozott idejű védintézkedés 2004. március 31-én lejárt volna.

Határozott idejű védintézkedési programok

368. 2003-ban öt tagállam (Németország, Dánia, Hollandia, Franciaország és Spanyolország) nemzeti támogatási programot fogadott el a 2002-es határozott idejű védintézkedési rendelet alapján, amelyek bizottsági jóváhagyás tárgyát képezték. E programok március 31-én lejártak. A Bizottság 2004-ben a módosított határozott idejű védintézkedés keretében jóváhagyta a holland²³⁰, francia²³¹ és spanyol²³² program 2005. március 31-ig történő meghosszabbítását, valamint az Olaszország által kialakított új programot²³³.
369. A programok közvetlen működési támogatást határoznak meg a hajógyárak számára a konténerek, konténerszállító hajók, köolajtermék-szállító tartályhajók, vegyianyag-szállító tartályhajók és cseppfolyósított földgázt szállító hajók gyártásához, amely a támogatás nyújtása előtti szerződési érték legfeljebb 6 %-át teheti ki. Ahhoz, hogy megkaphassák ezt a korlátozott támogatást, a hajógyáraknak 2005. március 31-ig meg kellett kötniük a végleges hajógyártási szerződéseket.

3. MEZŐGAZDASÁG: POLITIKAI FEJLEMÉNYEK ÉS JOGALKOTÁSI KEZDEMÉNYEZÉSEK 2004-BEN

De minimis rendelet

370. A Bizottság október 6-án elfogadta az EK-Szerződés 87. és 88. cikkének a mezőgazdasági és halászati ágazatban a csekély összegű (de minimis) támogatásokra való alkalmazásáról szóló 1860/2004/EK rendeletet²³⁴. A rendelet a mezőgazdasági termelőnként vagy halászonként három év során 3000 eurót meg nem haladó nemzeti támogatást felmenti az előzetes bejelentés követelménye alól. A kezdeményezés hasznos eszköz lesz a válsághelyzetben lévő mezőgazdasági termelők megsegítésére. A versenytorzulások elkerülése érdekében az ilyen támogatást nyújtó tagállamoknak

²²⁷ A Tanács 1177/2002/EK rendelete (HL L 172., 2002.7.2.).

²²⁸ A Bizottság 2002. október 8-i 2002/818/EK határozata a 3286/94/EK tanácsi rendelet rendelkezései alapján a kereskedelmi hajók kereskedelme tekintetében Korea által folytatott kereskedelmi gyakorlatról (HL L 281., 2002.10.19.).

²²⁹ A 2004. március 11-i 502/2004/EK tanácsi rendelet (HL L 81., 2004.3.19.).

²³⁰ N 242/2004; 2004.7.14-i C(2004) 2832 határozat, még nem tették közzé.

²³¹ N 138/2004; 2004.5.19-i C(2004) 1808 határozat, még nem tették közzé.

²³² N 333/2004; 2004.1.21-i C(2004) 4207 határozat, még nem tették közzé.

²³³ N 59/2004; 2004.5.19-i C(2004) 1807, még nem tették közzé.

²³⁴ HL L 352., 2004.10.28.

minden hároméves időszak során be kell tartaniuk egy általános felső határértéket, amely nagyjából a mezőgazdasági vagy halászati kibocsátás 0,3 %-ával egyezik meg. A tagállamok a Bizottság előzetes jóváhagyása nélkül nyújthatnak a rendelet összes feltételét teljesítő támogatásokat, de nyilvántartást kell vezetniük, amely bizonyítja, hogy mindkét felső határértéket betartották.

371. Ha az összes tagállam teljes mértékben kihasználja ezt a lehetőséget, akkor ez a mezőgazdaság esetében évente átlagosan körülbelül 317 millió euro de minimis támogatást, a halászati ágazat esetében pedig évente hozzávetőlegesen 27 millió euro de minimis támogatást tenne ki az EU egészében. A rendelet annak érdekében, hogy nagyobb rugalmasságot adjon a tagállamoknak, hároméves időszakonként (nem pedig évente) betartandó összegeket határoz meg. Az összegeket, amelyeket az egyes tagállamok hároméves időszakonként kioszthatnak, a Bizottság kiszámította, és a mellékletben rögzítette. A hároméves időszakok mozgathatók, így a de minimis támogatás minden új kiutalásakor az előző három év során összesen kiutalt ilyen támogatást kell meghatározni.
372. A tagállamok bármilyen tetszőleges módon nyújthatnak de minimis támogatást. A rendelet azonban a torzulások elkerülése érdekében meghatároz néhány megkötést: nem nyújtható exporttámogatás; a támogatás nem köthető a forgalomba hozott termékek árához vagy mennyiségéhez, és nem tehető függővé belföldi termékek felhasználásától.
373. Az új rendelet 2005. január 1-jétől 2008 végéig lesz érvényben.
374. A Bizottság azonban – az egy kedvezményezettre jutó támogatás csekély összegére, a kiutalás módszerére és a nyújtott támogatás teljes szintjére tekintettel – már a rendelet elfogadása előtt alkalmazta a de minimis megközelítést a mezőgazdaságra a következő esetekben:
- A tejtermelőknek nyújtott támogatás (Parmalat) – Franciaország²³⁵. A Bizottság július 14-én úgy határozott, hogy a mintegy 200 000 euro támogatás, amelyet annak a körülbelül 120 tejtermelőnek nyújtanának, akiknek nem fizették ki a Parmalatnak teljesített szállításait, de minimis támogatás, és így nem tartozik az EK-Szerződés 87. cikke (1) bekezdésének a hatálya alá. A támogatás intenzitása egyetlen esetben sem haladta meg a termelőnkénti 2000 eurót. A támogatást úgy utalták ki, hogy a kölcsön legfeljebb 10 %-ának a mértékéig részlegesen átvállalták a kifizetetlen kölcsönök kamat- és tőkefizetéseit, és soha nem volt több kedvezményezettenként 2000 eurónál.
 - Sürgős mezőgazdasági intézkedések (Parmalat) – Olaszország²³⁶. A Bizottság július 14-én úgy határozott, hogy a kedvezményezettenkénti hozzávetőlegesen 995 euro támogatás (a teljes összeg évi 1,327 millió EUR, ami összesen 3,98 millió EUR) de minimis támogatás, és így nem tartozik az EK-Szerződés 87. cikke (1) bekezdésének a hatálya alá. A támogatást úgy utalták ki, hogy 12 hónapra felfüggesztették azoknak a mezőgazdasági termelőknek a

²³⁵ N 145/2004.

²³⁶ N 33/A/2004.

társadalombiztosítási befizetéseit, akik a Parmalat beszállítói voltak, és akiknek nem fizették ki a szállított tejet. A Bizottság arról is határozott, hogy a különleges bankgarancia keretében e mezőgazdasági termelőknek felkínált hitelekre adott kiegészítő kezességvállalás nem tartalmaz állami támogatást, mert a kezességvállalást a piaci elvekkel összhangban ajánlották fel.

- Termelői szervezeteknek nyújtott támogatás – Spanyolország²³⁷. A Bizottság május 7-én végső határozatot fogadott el, amely megállapította, hogy az az állami támogatás, amelyet Spanyolország az extremadurai olívaolaj-termelő szervezeteknek szándékozott nyújtani, nem minősül az EK-Szerződés 87. cikke (1) bekezdésének értelmében vett állami támogatásnak. A támogatást az olívaolaj-termelőknek nyújtott közösségi támogatás kérelmezésével járó költségek finanszírozására nyújtják, és kérelmenként körülbelül 12 eurót tesz ki. A határozat megállapította, hogy a termelői szervezetek, a támogatás kedvezményezettjei, az olívaolaj-termelők javára folytatják tevékenységüket. A támogatás ezért lehetővé teszi, hogy a támogatásban részesülő szervezet tagdíjait csökkentsék vagy akár eltöröljék. A támogatás tényleges kedvezményezettjei ebből következően a termelők, akiknél az alacsonyabb éves tagdíj haszna jelentkezik. Mivel a támogatási program teljes évi költségvetése 120 200 euro, a program hasznait élvező termelők bejelentett száma pedig 11 500, a támogatás egy kedvezményezettre jutó éves összege 10,4 euro.
- Ellentételezési támogatás a 2003-as aszály miatt – Franciaország²³⁸. A Bizottság október 20-án úgy határozott, hogy nem emel kifogást a 2003-as aszály által sújtott mezőgazdasági termelőknek nyújtott állami támogatás ellen. A hátralékos kölcsönök kamatának az átvállalása során a támogatási részt (20 millió EUR) csekély összegűnek minősítették²³⁹.
- Támogatás a BSE-válság kezeléséhez – Olaszország²⁴⁰. A Bizottság december 1-jén visszamenőleges hatállyal engedélyezte Olaszországnak, hogy állami támogatást nyújtson a meghatározott kockázatos anyagok kötelező megsemmisítése és az alacsony kockázatú anyagok tárolása kapcsán felmerülő költségek fedezésére, valamint, hogy jövedelempótló támogatást nyújtson a marhatenyésztő ágazatnak a 2001-es BSE-válság hatásainak az ellensúlyozására. A határozat által lefedett, a későbbi felhasználó ágazatnak adott jövedelempótló támogatás körülbelül birtokonként 103,25 euro, amelyet csekély összegűnek minősítettek²⁴¹.

²³⁷ C 50/02 (ex N 371/2001).

²³⁸ NN 154/2003.

²³⁹ A részleteket lásd alább az „Ügyek” címszó alatt.

²⁴⁰ NN 151/2002 (ex N 113/B/2001).

²⁴¹ A részleteket lásd alább az „Ügyek” címszó alatt.

Csoportmentességi rendelet

375. A mezőgazdasági kis- és középvállalkozásoknak nyújtott állami támogatás bizonyos típusainak mentességet adó, új 1/2004/EK bizottsági rendelet²⁴² január 24-én lépett hatályba. A tagállamoknak a továbbiakban nem írják elő, hogy jóváhagyás céljából előre bejelentsék a Bizottságnak ezeket a támogatási intézkedéseket.
376. A rendelet 3. és 19. cikke szerint ahhoz, hogy egy egyedi támogatás vagy támogatási program mentességet kapjon, a tagállamok „az e rendelettel mentesített támogatási program hatálybalépése, illetve támogatási programon kívüli támogatás esetében az e rendelettel mentesített támogatás nyújtása előtt legalább 10 munkanappal eljuttatják a Bizottsághoz az Európai Unió Hivatalos Lapjában való közzététel céljából az ilyen támogatási programról, illetve egyedi támogatásról szóló összefoglaló információt az I. mellékletben megállapítottak szerint”.
377. A tagállamok ezzel az eljárással összhangban a bizottsági szervezeti egységekkel eddig körülbelül 70 különböző intézkedés összefoglaló információit közölték, amelyeket a Bizottság az Interneten közzétett²⁴³.

A létező iránymutatások alkalmazása: a minőségi termékek népszerűsítése és reklámozása

378. A Bizottság több, mezőgazdasági termék népszerűsítésével és reklámozásával kapcsolatos állami támogatási ügyben határozott. Ezek az ügyek lehetővé tették, hogy a Bizottság:
- pontosítsa és fejlessze a mezőgazdasági termékek reklámozására vonatkozó iránymutatások minőségi címkékre való alkalmazását, és az 1783/2003/EK rendelettel módosított 1257/1999/EK rendelet 24b. cikke (3) bekezdésének a feltételeire hivatkozva az annak eldöntésére szolgáló kritériumok megállapítására való alkalmazását, hogy mi tekinthető „minőségi terméknek”²⁴⁴;
 - meghatározza az úgynevezett „közös promóciókra” adott állami támogatás nyújtásának a korlátait, pl. a marketingszervezet és az egyes vállalatok közötti közvetlen kapcsolódás korlátait. (A hirdetési iránymutatások 29. pontja értelmében azokat a reklámtevékenységeket, amelyeket közpénzből és egy vagy több konkrét cég által közösen finanszíroznak, a szabályokkal összeegyeztethetetlennek kell tekinteni, mivel a célcsoport – pl. a fogyasztó – nem feltétlenül képes eldönteni, hogy az adott, egy vagy több konkrét céget népszerűsítő reklámintézkedés közpénzből finanszírozott kampány része-e, vagy sem)²⁴⁵;

²⁴² A Bizottság 2003. december 23-i 1/2004/EK rendelete az EK-Szerződés 87. és 88. cikkének a mezőgazdasági termékek előállításával, feldolgozásával és forgalmazásával foglalkozó kis- és középvállalkozásoknak nyújtott állami támogatásokra történő alkalmazásáról (HL L 1., 2003.1.3.).

²⁴³ Lásd: http://europa.eu.int/comm/agriculture/stateaid/exemption/index_en.htm

²⁴⁴ NN 34/A/2000 AMA Biosiegel és AMA Gütesiegel minőségi program és minőségi címke – Ausztria, N 195/2003 MLC minőségi marha- és birkahús reklámozása, és NN 196/2003 MLC minőségi sertéshús reklámozása – Egyesült Királyság.

²⁴⁵ N 571/02 CMA népszerűsítési alapról szóló törvény – Németország.

- megerősítse a termékek származására utaló címkékhez nyújtott támogatásokkal²⁴⁶ és az iránymutatások bizonyos általános követelményeivel kapcsolatos álláspontját²⁴⁷.

4. HALÁSZATI ÁGAZAT

379. November 1-jén a halászati ágazatnak nyújtott állami támogatás tekintetében új szabályrendszer lépett hatályba. E szabályok összhangba hozzák az állami támogatások politikáját a 2002 decemberében elfogadott, megreformált közös halászati politikával. Az új szabályok csoportmentességet biztosítanak bizonyos támogatástípusoknak, amelyeket a tagállamoknak a továbbiakban nem kell bejelenteniük a Bizottságnak és a Bizottsággal jóváhagyatniuk ahhoz, hogy végrehajthatók legyenek. A halászati ágazatbeli állami támogatást, amely nem tartozik a csoportmentességi rendelet²⁴⁸ hatókörébe, a továbbiakban is be kell jelenteni a Bizottságnak. Ez az állami támogatás a halászati ágazatnak és akvakultúráknak nyújtott állami támogatás vizsgálatára vonatkozó új iránymutatások tárgyát fogja képezni²⁴⁹, amelyek szintén november 1-jén léptek hatályba.
380. A csoportmentesség hatálya alá tartozó intézkedések olyan támogatásokkal kapcsolatosak, amelyek esetében nem várható, hogy fenyegetni fogják a fajmegőrzést, illetve hogy a közérdekkel összeegyeztethetetlen módon torzítani fogják a versenyt, és amelyek emiatt soha nem adtak okot arra, hogy a Bizottság vizsgálati eljárást indítson el. Az érintett támogatásnak szigorúan meg kell felelnie a csoportmentességi rendeletben megállapított kritériumoknak, amelyek azonosak az uniós pénzeszközök Halászati Orientációs Pénzügyi Eszköz (HOPE) keretében történő kiosztására irányadó kritériumokkal.
381. A csoportmentesség a kis- és középvállalkozásoknak (KKV-k) nyújtott 1 millió euro alatti összegű támogatásokra és a maximálisan 2 millió euro megengedett összegű intézkedések finanszírozására szolgáló támogatásokra lesz alkalmazandó.
382. A támogatás megfelelő elosztásának biztosítása érdekében ellenőrzésekre kerül sor, amely a Bizottságnak a nyújtandó támogatásról való egyszerűsített, előzetes, az Interneten és a *Hivatalos Lapban* közzétett tájékoztatása, valamint utólagos jelentési kötelezettségek útján fog megvalósulni.

²⁴⁶ N 195/2003 MLC minőségi marha- és birkahús reklámozása, és N 196/2003 MLC sz. ügy, minőségi sertéshús reklámozása – Egyesült Királyság.

²⁴⁷ N 175/03 A hússal és állatállománnyal foglalkozó bizottság húst reklámozó általános programja – Egyesült Királyság, és C 78/2003 (ex NN 36/98, ex N 610/97) Szicíliai termékek reklámozása (a 27/1997 regionális törvény 4. cikke) – Olaszország (Szicília).

²⁴⁸ A Bizottság 2004. szeptember 8-i 1595/2004/EK rendelete az EK-Szerződés 87. és 88. cikkének a halászati termékek előállításával, feldolgozásával és forgalmazásával foglalkozó kis- és középvállalkozásoknak nyújtott állami támogatásokra történő alkalmazásáról (HL L 291., 2004.9.14.).

²⁴⁹ HL C 229., 2004.9.14.

5. SZÉN ÉS KÖZLEKEDÉS

Szén

383. Az Unió bővítésével háromról (Németország, Egyesült Királyság és Spanyolország) hétre emelkedett a széntermelő országok száma, amelyeknek a köre Lengyelországgal, Csehországgal, Szlovákiával és Magyarországgal bővült. A szén azonnali piaci árának a közelmúltban bekövetkezett drámai növekedése ellenére az európai szénipar jelentős része komoly állami támogatás nélkül továbbra is versenyképtelen. Németország, Lengyelország és Magyarország bejelentették a Bizottságnak a következő évekre szóló szerkezetátalakítási programjaikat. A Bizottság elindította a hivatalos eljárást a spanyol szénipar szerkezetátalakítási terve tekintetében.

Közlekedés

384. A Bizottság továbbra is kedvező megközelítést alkalmazott az olyan közfinanszírozást illetően, amely a környezetbarát közlekedési módokat támogatja annak érdekében, hogy csökkenjen a közúti közlekedés. A vasút ezért a Bizottság közös közlekedéspolitikája kulcsfontosságú elemének minősül, amely a különböző közlekedési módok közötti egyensúly eltolásával igyekszik fenntartható közlekedési rendszert kialakítani. A vasutak újraélesztése a fő célkitűzések közé tartozik. A vasúti közlekedést újra kellően versenyképesé kell tenni ahhoz, hogy a kibővített Európa közlekedési rendszerének egyik vezető szereplője maradjon. A vasúti piac megnyitása kritikus jelentőségű a vasutak újraélesztése szempontjából. 2008-ra teljessé válik az egész európai teherfuvarozási hálózat nemzetközi és nemzeti szintű megnyitása. Az új vasútvállalatok érkezése minden bizonnyal versenyképesebbé fogja tenni az ágazatot, és szerkezetátalakításra fogja ösztönözni a nemzeti vállalatokat.
385. A kombinált szállítási szektorban a bevett gyakorlatot alkalmazták. A Bizottság különféle támogatási programokat engedélyezett, amelyek a kombinált szállítás pótlólagos költségeinek a kiegyenlítését célozzák.
386. A közúti közlekedés tekintetében megvizsgálták a nagyvállalatok szerkezetátalakítási terveit.
387. A tengeri ágazatban első alkalommal került sor a tengeri közlekedésnek nyújtott állami támogatásra vonatkozó új közösségi iránymutatás alkalmazására²⁵⁰. A Bizottság különösen arról gondoskodott, hogy a tagállamok elfogadják az ezen iránymutatásokban javasolt megfelelő intézkedéseket.
388. A Bizottság a légi közlekedésben az év során fontos határozatot hozott a *Ryanair-Charleroi* ügyben. A Bizottság elismerte, hogy a másodlagos repülőterek jobb kihasználásának biztosítása érdekében indokolt lehet korlátozott összegű állami támogatás az új közlekedési összeköttetések megteremtése céljából, ami regionális hasznokkal jár és csökkenti a légi túlterhelést. A határozatot a repülőterek és új

²⁵⁰

HL C 13., 2004.1.17.

útvonalak elindításának finanszírozására vonatkozó iránymutatások fogják követni; ezeknek az a feladata, hogy tisztázzák a regionális repülőterek közösségi szabályok betartása melletti piaci terjeszkedésének a lehetőségét.

6. KÖZSZOLGÁLTATÁSOK/ÁLTALÁNOS (GAZDASÁGI) ÉRDEKŰ SZOLGÁLTATÁSOK

389. Azt, hogy milyen fontosak a tagállamok számára a közszolgáltatások, a közelmúlt széles körű, e szolgáltatások valamennyi szempontjáról – közöttük a nyújtásuk módjáról – folyó nyilvános vita, valamint az is mutatja, hogy az uniós alkotmány tervezete kifejezetten megemlíti e szolgáltatásokat.

390. A versenypolitika vonatkozásában a Bizottság azzal a kérdéssel foglalkozott, hogy az általános gazdasági érdekű szolgáltatások utáni ellentételezés mennyiben torzíthatja a versenyt az állami támogatások perspektívájából. Az ellentételezés állami támogatásként való megnevezésével kapcsolatos *Altmark*-ítélet²⁵¹ követően a Bizottság három javaslatot állított össze abból a célból, hogy átültesse a gyakorlatba az EB által meghatározott kritériumokat:

A közszolgáltatások ellentételezésének közösségi keretrendszere

391. A közszolgáltatások ellentételezése formájában nyújtott állami támogatás közösségi keretrendszere tisztázza azokat a kritériumokat, amelyeknek megfelelően a Bizottság az állami támogatásra vonatkozó szabályok keretében értékelni szándékozik a közszolgáltatások tagállamok általi ellentételezését.

392. Az EB jelezte, hogy ez az ellentételezés nem képez állami támogatást, ha – egyéb feltételek mellett – az összegét valódi és hatékony versenypályázati eljárás keretében vagy azoknak a költségeknek az alapján határozták meg, amelyek egy jól vezetett, közepes vállalkozásnál a szolgáltatás nyújtása során felmerülnének. Ilyen módon működésük veszélyeztetése nélkül az általános gazdasági érdekű szolgáltatások nyújtásának hatékonyabbá kell válnia. Az ellentételezés máskülönben állami támogatást képez, amelyet be kell jelenteni. A bejelentett állami támogatás az EK-Szerződés 86. cikke (2) bekezdésével összeegyeztethetőnek nyilvánítható, azzal a feltétellel, hogy szükséges valamely általános gazdasági érdekű szolgáltatás működtetéséhez, és nem érinti hátrányosan a kereskedelem fejlődését a közösségi érdekekkel ellentétes mértékben.

393. A tagállamok az EK-Szerződés 86. cikkével és a megfelelő joggyakorlattal összhangban széles sávban mérlegelhetik az általános gazdasági érdekű szolgáltatások meghatározását. Az állami támogatásra vonatkozó szabályok keretében történő értékelés vonatkozásában azonban szükséges, hogy az általános gazdasági érdekű szolgáltatást nyújtó vállalkozást az érintett tagállam kifejezetten megbízza ezzel a feladattal. Ennek megfelelően közszolgáltatási megbízás szükséges a vállalkozás és az állam (nemzeti, regionális vagy helyi hatóság) vonatkozó kötelezettségeinek a meghatározása érdekében. E megbízásnak meg kell határoznia a következőket:

²⁵¹

C-280/00 sz. ügy. Lásd a 2003-as versenypolitikai jelentés 621. és további pontjait.

- a közszolgáltatási kötelezettség pontos jellege,
- a vállalkozás(ok) és az érintett terület,
- a vállalkozásokra ruházott esetleges kizárólagos jogok,
- az ellentételezés kiszámítása és felülvizsgálata, amely tartalmazza az indokolt nyereséget,
- a túlzott ellentételezés visszafizetésének és elégtelen kompenzáció esetén az állami beavatkozásnak a szabályai.

394. A keretrendszer tervezete részletes szabályokat tartalmaz azoknak az alkotórészeknek a vonatkozásában, amelyek az ellentételezés kiszámítása során figyelembe vehetők, és világossá teszi, hogy a közszolgáltatás ellátása fejében a vállalkozásoknak adott ellentételezéseket a kifizetésük előtt be kell jelenteni a Bizottságnak.

Mentességi határozat

395. Egy javasolt határozat az EK-Szerződés 86. cikke alapján felmentene bizonyos ellentételezési intézkedéseket az előzetes bejelentési kötelezettség alól. Ez lenne a helyzet a bizonyos küszöb alatti ellentételezéssel, valamint egyes meghatározott közszolgáltatásokra – ezek a kórházak és a szociális lakhatás – adott ellentételezéssel, de idetartozna az ágazati szabályokkal összhangban a szigetek tengeri összeköttetéséhez adott ellentételezés is, legfeljebb 100 000 utas éves forgalomig.

396. A javasolt mentesség azon a feltételezésen alapul, hogy az ilyen szolgáltatások után kifizetett ellentételezés miatti versenytorzulás kockázata elhanyagolható vagy nem áll fenn.

397. E javaslat alapján a tagállamok az ellentételezés állami támogatási szabályokkal való összeegyeztethetőségének az értékeléséhez szükséges összes információ tekintetében kötelesek lennének teljesíteni a Bizottság által kért biztosítékokat – a mentességi rendeletek esetében megszokott módon. Ezeket az információkat azonban csak a Bizottság írásbeli kérésére válaszolva kell biztosítani.

Az átláthatósági irányelv módosítása

398. A harmadik elem az átláthatósági irányelv²⁵² módosításával kapcsolatos. Ez azt igyekszik világossá tenni, hogy még amennyiben a közszolgáltatások nyújtása után fizetett ellentételezés nem is képez állami támogatást, az érintett vállalkozásoknak akkor is elkülönített elszámolásokat kell vezetniük, ha az általános gazdasági érdekű szolgáltatások hatókörén kívül is folytatnak tevékenységeket. Ezek az elkülönített elszámolások az általános gazdasági érdekű szolgáltatásoknak betudható összegek

²⁵²

A legutóbb a 2000/52/EK irányelvvel (HL L 193., 2000.7.29.) módosított 80/723/EGK irányelv.

meghatározásához és az ellentételezés helyes összegének a kiszámításához szükségesek.

399. Ezt a három dokumentumtervezetet nyilvános konzultáció céljából közzétették, és a közeli jövőben való elfogadásuk céljából a többi intézménnyel megvitatták²⁵³. Lehetővé fogják tenni a Bizottság számára, hogy teljesítse azt a feladatát, miszerint biztosítja, hogy az általános gazdasági érdekű szolgáltatások megfelelően tudjanak működni az EU-ban, és csak az ellátásukhoz szükséges mértékben részesüljenek állami ellentételezésben. Másrészt minimális szinten tartják azt a közigazgatási terhet, amelyet annak az ellenőrzésnek jelent, hogy a túlzott ellentételezés nem torzítja-e a piaci versenyt.

7. ÁTLÁTHATÓSÁG

400. A 2001 júliusában elindított összefoglaló nyilvántartások²⁵⁴ („scoreboard”) alapját a tagállamoktól az összes létező állami támogatási intézkedésre vonatkozóan benyújtott információk, valamint az EU állami támogatási helyzetét leíró alkalmas gazdasági mutatók képezik. Minden évben elkészítik az összefoglaló nyilvántartások két kiadását.
401. Az összefoglaló nyilvántartás tavaszi frissítése ez idáig a t-2 időszak, azaz 2004-ben a 2002-es év adatait tartalmazta. A Bizottság és a tagállamok az új éves jelentési szabályok részeként ígéretet tettek arra, hogy csökkentik ezt a késleltetést, és ennek eredményeképpen a 2004-es adatokat a 2004 őszi aktualizálásban kell közzétenni. Így az őszi összefoglaló nyilvántartás minden évben a legújabb adatokat fogja tartalmazni, a tavaszi összefoglaló nyilvántartás pedig nagyobb részletességű elemzéssel fog szolgálni kiválasztott témákról. A korábbi összefoglaló nyilvántartások a segítségnyújtásban részesített térségeknek adott támogatásokra, a megmentési és szerkezetátalakítási célú támogatásra, a K+F támogatáshoz és a KKV-knak nyújtott támogatásra vonatkozó kiemelt elemzéseket tartalmaztak.
402. Az összefoglaló nyilvántartás 2004-i aktualizálását november 16-án fogadták el²⁵⁵. Ezen aktualizálás főként a tíz új tagállam csatlakozás előtti négy évben (2000–2003) az állami támogatások terén fennálló helyzetét vizsgálja. A II. rész áttekintést nyújt a tagállamok által a lisszaboni menetrend végrehajtása és a későbbi, állami támogatásról szóló tanácsi következtetések nyomán követése érdekében tett lépésekről. Ezek konkrétan a támogatás csökkentéséből, a támogatás horizontális célkitűzésekre való átirányításából és a támogatás hatékonyságának az értékeléséből állnak. Az utolsó rész az összes összefoglaló nyilvántartás-aktualizálásához hasonlóan összefoglalást tartalmaz a Bizottság által az állami támogatás ellenőrzésének az egyszerűsítése és korszerűsítése érdekében tett erőfeszítésekről.

²⁵³ Lásd http://europa.eu.int/comm/competition/state_aid/others/

²⁵⁴ Az összefoglaló nyilvántartás az állami támogatásra vonatkozó felmérések helyébe lép, amelyeket a 2001-es kilencedik felmérés után szüntettek be. A Versenypolitikai Főigazgatóság honlapján elérhető on-line összefoglaló nyilvántartás a papíralapú változatban biztosított információk mellett kulcsfontosságú mutatókat és statisztikai táblázatokat is tartalmaz.

²⁵⁵ http://europa.eu.int/comm/competition/state_aid/scoreboard/analytical_section.html. A vezetői összefoglaló francia és német nyelven is elérhető. Lásd az IP/04/1356 sajtóközleményt is.

B – ÜGYEK

1. LIBERALIZÁLT PIACOK

*Belgium: Első pillérbe tartozó nyugdíjkötelezettségek átruházása a Belgacomról a belga államra*²⁵⁶

403. A belga hatóságok 2003 októberében egy megállapodásról tájékoztatták a Bizottságot, amely a Belgacom, a belga állam és a magánrésztvényesek között jött létre a vállalat köztisztviselőivel szemben fennálló úgynevezett „első pillérbe” tartozó nyugdíjkötelezettségeknek a Belgacomról a belga államra való átruházásáról (az „első pillérbe” tartozó nyugdíjak azok a nyugdíjak, amelyeket rendszerint az egyes államok általános társadalombiztosítási rendszere keretében nyújtanak.)
404. A Belgacom mint korlátolt felelősségű társaság 1992-es alapításával összefüggésben a Belgacomot kötelezték arra, hogy kezelje és finanszírozza az egykori köztisztviselők „első pillérbe” tartozó nyugdíjjogait (Ez azt jelentette, hogy az egykori köztisztviselőknek ténylegesen a vállalat fizette a nyugdíjait, és vállalatnak kellett gondoskodnia a szerzett és jövőbeni nyugdíjjogok teljes finanszírozásáról). A bejelentett megállapodásból az következett, hogy a Belgacom 2004. január 1-jével kezdődően mentesült a köztisztviselőkre alkalmazandó különleges nyugdíjrendszerből eredő terhek alól. A belga állam ennek viszonzásaképpen egyszeri, 5 milliárd euro összegű kifizetésben részesült a Belgacomtól, és a vállalat éves folyamatos hozzájárulásokat teljesít, amelyek a jövőbeni nyugdíjkötelezettségek finanszírozását szavatolják.
405. A Bizottság január 21-i határozatában megállapította, hogy az átruházás pénzügyileg semleges volt, mivel a Belgacom a nyugdíjkötelezettségeinek a belga államra való átruházása ellenében olyan összeget fizet ez utóbbinak, amely megfelel a belga állam által átvett kötelezettségek nettó jelenértékének. A Bizottság ezért úgy vélte, hogy az ügylet nem biztosított nagyobb előnyt a Belgacom számára, mint amely a szokásos piaci feltételek mellett elérhető lett volna, és ennek megfelelően nincs szó állami támogatásról.

*A Franciaország által a Coopérative d’exportation du livre français (Celf) számára nyújtott támogatás*²⁵⁷

406. A Bizottság április 20-án jóváhagyta a Franciaország által 1980 és 2001 között a Coopérative d’exportation du livre français (Celf) számára adott támogatást. A Bizottság úgy vélte, hogy a francia nyelvű könyvek kisösszegű megrendeléseinek a feldolgozásához a Celfnek nyújtott támogatást ugyan jogellenesen nyújtották, de a Szerződés 87. cikke (3) bekezdése d) pontja szerint összeegyeztethető a közös piaccal, mivel arányos az elérni kívánt kulturális célkitűzéssel. A Bizottság megállapította, hogy a támogatás nem érinti a Közösségben a kereskedelmet és a

²⁵⁶ N 567/2003.

²⁵⁷ C 39/1996 (ex NN 127/92); megengedő határozat: 2004.4.20.

versenyt a közös érdekekkel ellentétes mértékben. A támogatás célja a Celf nonprofit tevékenységének a fenntartása volt. A Celfnek a külföldön, nem francia nyelvű területeken letelepedett könyvtérképesítők (nem végső fogyasztók) minden fajta megrendelését el kellett fogadnia, függetlenül a megrendelés összegétől, nyereségességtől és a rendeltetési helytől. A támogatás részeként működési támogatást kapott, amelynek az volt a célja, hogy ellentételezze az 500 FRF (azaz kb. 76 euro) alatti megrendelések kezelésének többletköltségeit. Ez a határozat megfelelően figyelembe vette az Elsőfokú Bíróság 2002. február 28-i döntését, amely részlegesen megsemmisített egy régebbi, 1998. június 10-i bizottsági határozatot azon az alapon, hogy a Bizottságnak általánosságban különbséget kellett volna tennie az export-ügynökségi piac és a francia nyelvű könyvek exportpiaca között.

Az UMTS licenrdíj módosítása, Franciaország²⁵⁸

407. A Bizottsághoz 2002 októberében panasz érkezett a francia kormány döntése ellen, amellyel csökkentették az eredetileg az Orange és az SFR által fizetendő UMTS licenrdíjakat.
408. A Bizottság úgy vélte, hogy a közösségi jog jelenlegi állapotában a tagállamok feladata, hogy megállapítsák az UMTS licencek odaítélésének a feltételeit, azzal a feltétellel, hogy teljesítik a 97/13/EK irányelvben megállapított feltételeket, azaz az alkalmazott eljárás és kritériumok objektívek, átláthatók és megkülönböztetésmentesek.
409. A Bizottság a szóban forgó ügyben megjegyezte, hogy a francia kormány az UMTS licencek kiadásakor az összes üzemeltető esetében azonos feltételeket alkalmazott (időtartam, díj, műszaki feltételek), és ezek a feltételek objektívek és megkülönböztetésmentesek voltak. Mivel a kormány nem tett különbséget az üzemeltetők között, az Orange és az SFR nem részesült semmilyen előnyben. A Bizottság ezért július 20-án úgy határozott, hogy nincs szó állami támogatásról, és elutasította a panaszt.

Átállási költségek

410. A Bizottság a belső villamosenergia-piac fokozatos kiteljesítése keretében két új esetben – Olaszországban²⁵⁹ és Portugáliában²⁶⁰ – hagyott jóvá az átállási költségek ellentételezéséhez nyújtott állami támogatást. Az átállási költségek azok a költségek, amelyek a villamosenergia-piac hivatalban lévő szereplőinél akkor merültek fel, amikor a szektor még nem volt liberalizált, és amelyeknek a megtérülését a liberalizáció megnehezíti, vagy akár lehetetlenné is teheti.
411. A Bizottság az átállási költségek ellentételezése területén bevett gyakorlattal rendelkezik. 2001 júliusában egy közleményt fogadott el, amely megfogalmazta azt a

²⁵⁸ NN 42/2004; határozat: 2004.7.20

²⁵⁹ N 490/2000.

²⁶⁰ N 161/04.

módszertant, amelyet az ilyen támogatás értékelésére használni fog²⁶¹. Ezt a módszertant alkalmazta az átállási költségek ellentételezésére Ausztriában, Belgiumban, Görögországban, Hollandiában és Spanyolországban.

412. A határozat Olaszországban különösen két szempontot fed le: ezek az 1997 előtt épített villamos erőművek költségei; az ENEL által a nigériai gázra vonatkozóan 1992-ben aláírt take-or-pay szerződéssel összefüggő költségek a villamos energia előállítására használt rész tekintetében. A villamos erőműveket érintő rész csak a 2000 és 2003 közötti időszakot fogja lefedni, és ezt követően az energiatermelők nem lesznek jogosultak arra, hogy átállási költségeik tekintetében ellentételezésben részesüljenek. A teljes ellentételezés legfeljebb 850 millió euro lesz. Az ellentételezést az ENEL és azok a vállalatok kapják, amelyek megörökölték az ENEL értéktelenné vált eszközeit.
413. A take-or-pay szerződéssel összefüggő költségekkel kapcsolatos rész célja az ENEL-nél amiatt felmerült költségek ellentételezése, hogy a vállalat nem tudta feldolgozni a földgázt Olaszországban, ahogyan eredetileg tervezték. Ez a gázfeldolgozás Olaszországon kívülre való áthelyezésének a költségeit fogja fedezni 2009-ig. Az ellentételezés legfeljebb 1,465 millió euro lesz. Kizárólag a villamosenergia-termelési célból felhasznált gáz fog azonban ellentételezésben részesülni.
414. A portugál ügy kismértékben eltért az olasz és a többi korábbi ügytől. A portugál monopolisztikus piac eredetileg az állami tulajdonban lévő hálózatüzemeltető és a három villamosenergia-termelő csoport közötti hosszú távú szerződések sorozata köré szerveződött, nem pedig egy, a villamosenergia-szektor árképzési szabályait meghatározó általános törvény köré, mint azokban a tagállamokban, amelyeknek az ügyeit a Bizottság előzőleg elemezte. Portugália eltörölte ezeket a hosszú távú szerződéseket, és helyettük állami ellentételezést vezetett be.
415. Mivel az átállási költségeket a bizottsági módszertannal összhangban a „szükséges minimális” szinten kell tartani, a Bizottságnak ellenőriznie kellett, hogy az ellentételezés még ebben a különleges helyzetben se legyen több az eredeti befektetések visszafizetésénél, amely, ha szükséges, indokolt haszonkulcsot is magában foglal. Azt is figyelembe vették, hogy a csoportok képesek az egyes erőművek veszteségeit más erőművek nyereségével ellentételezni. A Bizottság gondoskodott az ellentételezés rendszeres kiigazítására szolgáló, megfelelő mechanizmus bevezetéséről, amely megakadályozza a túlzott ellentételezést, még abban az esetben is, ha a verseny nem alakul ki a várt módon.

2. MEGMENTESI ES SZERKEZETATALAKITASI CELU TAMOGATAS

*Alstom*²⁶²

416. A Bizottság július 7-én feltételt megállapító határozatot fogadott el, amely egy 3 milliárd eurós szerkezetátalakítási támogatási csomagot engedélyezett az Alstom

²⁶¹ SG(2001) D/290869, 2001.8.6.

²⁶² C 58/2003, 2004.7.7-i határozat, C(2004)2352.

számára kezességvállalások, tőkeemelésbe való befektetés és egy kisebb rész esetében kölcsönök formájában. A határozat által megállapított feltételek a nehéz helyzetben lévő cégekre vonatkozó megmentési és szerkezetátalakítási iránymutatásokon alapulnak. Ezek az iránymutatások a szerkezetátalakítási támogatás engedélyezését három fő feltételhez kötik.

417. Először is, a támogatásnak és a közös szerkezetátalakítási tervnek további állami beavatkozás nélkül a hosszú távú életképesség helyreállítását kell eredményezniük. A Bizottság úgy találta, hogy a Franciaország által benyújtott pénzügyi és operatív szerkezetátalakítási tervek legújabb változata lehetővé teszi a vállalat számára a túlélést és a versenyképesség újbóli helyreállítását. A határozatban azt kérik, hogy teljes mértékben tartsák be az operatív tervet, amely üzemek bezárását, átmeneti leépítéseket és átszervezést foglal magában. Ezen túlmenően kiegészítő erőfeszítéseket kértek a tengeri ágazatban, és a vállalati tevékenységek jelentős részét fedő ipari partnerségek megkötésére van szükség a vállalat hosszú távú életképességének és kilátásainak a megerősítéséhez.
418. Másodszor, az állami támogatásnak a szükséges minimumra kell korlátozódnia. A Bizottság megállapította, hogy ez a feltétel teljesül, mivel a bizottsági határozattal engedélyezett szerkezetátalakítási terv alapját a pénzügyi intézmények, magánbefektetők és maga a vállalat által biztosított meglehetősen jelentős hozzájárulás képezi. Ráadásul a támogatás időben korlátozott, mert először is új állami kezesség csak a határozat elfogadását követő kétéves időszakon túl vállalható; másodszor pedig, az államnak előírták, hogy négy éven belül adja el a fent említett tőkeemelésekből származó teljes Alstom-részesedését.
419. Harmadszor, a versenytorzulásokat a szükséges minimumra kell korlátozni. E kritérium teljesítése érdekében a határozat a versenyhelyzet helyreállítása és a versenytársak kompenzálása céljából a következő intézkedéseket írja elő: i. az Alstom által 2003-ban már végrehajtott eladásokat kiegészítő további eladások; ii. egy közös vállalat és bizonyos meglévő tevékenységeket lefedő ipari partnerségek létrehozása; iii. az árképzési politika és a vállalatfelvásárlások ellenőrzése négy éven át; iv. a vállalaton belüli állami részesedés elidegenítése; és v. a francia vasúti járműpiac megnyitását támogató intézkedések elfogadása.
420. A Bizottság a következő négy év során figyelemmel fogja kísérni a határozat betartását.

*MobilCom*²⁶³

421. A Bizottság július 14-én jóváhagyta a MobilComnak nyújtott szerkezetátalakítási támogatást. A támogatás jóváhagyását ahhoz a feltételhez kötötték, hogy a MobilComnak és kapcsolt vállalkozásainak a támogatás által okozott versenytorzulás ellentételezése érdekében hét hónapra le kell állítaniuk a MobilCom mobiltelefon-szerződések közvetlen on-line értékesítését.

²⁶³

C 5/2003.

422. A MobilCom egy német mobiltelefon-szolgáltató. 2002-ben került nehéz helyzetbe. 2002 szeptemberében Németország elsőként egy 50 millió eurós kölcsönre vállalt teljesítési kezességet, hogy azonnali likviditást biztosítson a vállalat számára. Ezt a támogatást 2003 januárjában megmentési célú támogatásként jóváhagyták²⁶⁴, és nem képezte a 2004 júliusában elfogadott feltételes végső határozat részét²⁶⁵.
423. A további finanszírozás biztosítása érdekében, amelyre a szükséges átszervezési intézkedések finanszírozásához volt szükség e szegmensben, Németország és Schleswig-Holstein tartomány 2002 novemberében egy másik 80 %-os teljesítési kezességet vállalt egy 112 millió euro összegű kölcsönre. A Bizottság úgy vélte, hogy ez az intézkedés szerkezetátalakítási támogatást képez.
424. A Bizottság által érzékelt fő, versennyel kapcsolatos probléma az volt, hogy a kezességnek köszönhetően a MobilCom gyorsan át tudta szervezni a tevékenységeit. A támogatást ebben az összefüggésben nemcsak a vállalat fizikai szerkezetátalakítására használták fel, hanem arra is, hogy megváltoztassák marketingstratégiájának az irányultságát, és nyereségesebb ügyfélszegmenseket vegyenek célba az alapvető tevékenység keretében. A támogatás ebből következően különösen káros hatást gyakorolt a versenytársakra, mivel nekik is nyereségesebb ügyfélcsoportokat kell célba venniük üzleti stratégiáikkal.
425. A végül elfogadott megoldás az lett, hogy jóváhagyták ugyan a támogatást, de ezt feltételekhez kötötték. A Bizottság ebben a konkrét esetben a versenytorzulás ellensúlyozására legalkalmasabb intézkedésnek az ellentételezési intézkedést tartotta, amely azon a területen igyekszik ellentételezni, ahol a támogatás nem megfelelő hatásai kibontakoztak, azaz a szolgáltatások piacképessége területén. A MobilComot ezért arra kötelezték, hogy meghatározott időn át függessze fel egyes szolgáltatások internetes értékesítését.

Bankgesellschaft Berlin AG

426. A Bizottság február 18-án²⁶⁶ csaknem 10 milliárd euro értékű szerkezetátalakítási támogatást hagyott jóvá a Bankgesellschaft Berlin AG csoport („BGB”) számára²⁶⁷. Ezt a támogatási csomagot csak a bank piaci jelenlétének a jelentős csökkentése ellenében lehetett jóváhagyni, hogy enyhítsék e nagyvolumenű támogatás versenytorzító hatását. A német hatóságok hosszú és kiterjedt tárgyalások után végül többféle, eladást célzó kötelezettségvállalást ajánlottak fel, amelyek lényegesen

²⁶⁴ HL C 80., 2003.4.3.; lásd még HL C 210., 2003.9.5.

²⁶⁵ Még nem tették közzé.

²⁶⁶ C 28/2002, az eljárás elindítása HL C 141., 2002.6.14.

²⁶⁷ Ez a következőket foglalja magában: 1) 1,8 milliárd EUR tőkeinjekció Berlin tartomány részéről 2001-ben, 2) a BGB régi ingatlanszolgáltatási üzletágából eredő kockázatainak a fedezésére szolgáló garanciák biztosítása, aminek a gazdasági értéke 6,1 milliárd EUR (a 21,6 milliárd EUR névleges összeg, amely az elméleti maximális összeg, jogi rendelkezéseken és felügyeleti szabályokon alapul, de a pesszimista feltételezések alapján irreális), és 3) visszafizetési megállapodás Berlin tartomány és a BGB között egy potenciális, legfeljebb 1,8 milliárd EUR összegű beszédési utalvány tekintetében, amely az 1994 óta a BGB csoport részét képező Landesbank Berlinnek adott tőkeátruházással kapcsolatban még mindig nyitott eljárásra vonatkozó bizottsági határozatot követően merülhet fel (C48/2002, a Bizottság 2004.10.20-án úgy határozott, hogy 810 millió EUR támogatási összeget vissza kell fizettetni Németországgal; lásd e jelentés 454. oldalát).

módosították az eredetileg benyújtott szerkezetátalakítási tervet. E kötelezettségvállalások közé tartozik az a vállalás, hogy eladják a Berliner Bank, a BGB két kiskereskedelmi márkája közül az egyiket, levásztják az ingatlan-szolgáltatásokkal foglalkozó leányvállalatokat, amelyek a válság fő okai voltak, és végül 2007 végéig eladják a BGB-t. A szerkezetátalakítási terv más intézkedéseket is meghatároz, úgymint a berlini székhelyű Weberbank elidegenítése és nemzeti és külföldi fiókok és leányvállalatok eladása vagy bezárása. Tervezik továbbá, hogy a BGB általános elidegenítésének a keretében vagy külön, vagy a BGB többi részével együtt levásztják az ingatlanfinanszírozó leányvállalatot, a BerlinHypot.

427. A fent ismertetett elidegenítések, bezárások és egyéb intézkedések a BGB 2001. évi durván 189 milliárd eurós mérlegfőösszegét 2006/2007-re, mire befejeződik a szerkezetátalakítási időszak és a tőke kivonási intézkedések, mintegy 124 milliárd euróra csökkentik. Ez a csökkenés nem csak helyénvaló a meglehetősen magas támogatási összegre tekintettel, hanem összhangban áll a bankoknak nyújtott szerkezetátalakítási támogatással kapcsolatos bizottsági gyakorlattal is.²⁶⁸ A Berliner Bank levásztása azonban a vizsgálat végső szakaszáig vitás kérdés volt a Bizottság és a német hatóságok között. Tekintettel a BGB vezető pozíciójára Berlinben, a Bizottságnak ragaszkodnia kellett ehhez az intézkedéshez, hogy hatékonyan enyhítse az igen magas összegű támogatás versenytorzító hatását a lakossági banki szolgáltatások területén Berlinben. Ráadásul a visszafizetési megállapodás, amely a Landesbank Berlin ügyében az akkor még eldöntetlen, de lehetséges beszédési utalvány esetén támogatja a BGB-t, egy további támogatási intézkedés volt, amelyet az ellentételezési intézkedéseknél figyelembe kellett venni. A Berliner Bank elidegenítése nagyjából egyharmaddal-egyhatoddal fogja csökkenteni a BGB piaci részesedését a berlini lakossági üzletág egyedi szegmenseiben az eladás eredményeképpen.
428. A Bizottságnak a létező állami garanciák (*Anstaltslast & Gewährträgerhaftung*) eljövendő eltörléséhez kapcsolódóan elemeznie kellett a BGB hosszú távú életképességének a kérdését is. Ezt a kérdést külső tanácsadók segítségével újra meg kellett vizsgálni, amikor 2003 márciusában a tartományi BGB-részesedések levásztására irányuló első eljárás kudarcba fulladt. A Bizottság végül megállapította, hogy a már végrehajtott és a jövőre nézve tervezett szerkezetátalakítási intézkedések indokolt, logikus és alapvetően megfelelő intézkedések, amelyekkel képessé válhat a BGB arra, hogy helyreállítsa életképességét.

France Télécom

429. A francia hatóságok 2002 decemberében intézkedéseket jelentettek be a Bizottságnak, amelyeknek a France Télécom (FT) pénzügyi válságból való kivezetése volt a célja. Ezek közé az intézkedések közé tartozott különösen egy 9 milliárd eurós részvényesi előleg létrehozása az ERAP (egy államháztartási szerv) részéről hitelkeret formájában. Ez az előleg az „Ambition 2005” elnevezésű szerkezetátalakítási terv részét képezte, amelyet 2002. december 4-én ismertetett a

²⁶⁸

Crédit Lyonnais, HL L 221., 1998.8.8.

vállalkozás új vezetése. A Bizottság a bejelentett intézkedések állami támogatásra vonatkozó szabályokkal való összeegyeztethetőségével kapcsolatos kétségekre tekintettel 2003 januárjában hivatalos vizsgálatot kezdeményezett a részvényesi kölcsön projekt vonatkozásában²⁶⁹. Ez a hivatalos vizsgálat az FT-re alkalmazandó vállalkozási adózási programra (*taxe professionnelle*) is kiterjedt. A Bizottság 2004 augusztusában mindkét szempontra vonatkozó vizsgálatát lezárta.

*A vállalkozási adóprogram („taxe professionnelle”)*²⁷⁰

430. A kérdéses adóprogram állami támogatást foglal magában, amely nem egyeztethető össze az EK-Szerződéssel, és amelyet vissza kell téríteni.
431. Az FT 1994 és 2002 között a helyi adók tekintetében különleges feltételeket élvezett. A Bizottság úgy vélte, hogy az állam azzal, hogy ezen időszak alatt nem vetette ki a vállalkozási adó teljes összegét, egy állami támogatási intézkedéssel egyenértékű előnyt kínált fel az FT-nek. A Bizottság a Bíróság ítélkezési gyakorlatával²⁷¹ összhangban elutasította a francia hatóságok által felvetett érvet, miszerint úgy vehető, hogy ezt a támogatást más terhek „ellentételezték”, amelyek más szempontból az FT-re hárultak. A francia hatóságok által nyújtott tájékoztatás szerint a speciális vállalkozási adózási programmal összefüggésben az FT-nél jelentkező megtakarítások 800 millió EUR és 1,1 milliárd EUR közé tehetők. A támogatás pontos összegét a Bizottság fogja meghatározni a francia hatóságokkal együttműködve a visszatérítési eljárás során.

*A részvényesi előleg*²⁷²

432. A tényszerű körülmények a bizottsági értékelés kulcselemét képezik: az FT a korábbi években jelentős adósságot halmozott fel (2001 végére 63 milliárd EUR), és 2002-ben a piac arra számított, hogy az FT-nek nehézséget fog okozni ennek az adósságnak a refinanszírozása. 2002 júliusában, miközben az FT a küszöbén állt annak, hogy újabb leminősítéssel a magas kockázatú papírok közé sorolják át, a kormány nyilvánosan bejelentette szándékát, hogy támogatja a vállalatot. Az FT magas kockázatú papírok közé való leminősítése súlyos következményekkel járt volna a vállalat szempontjából. Az állam 2002 szeptemberében, októberében és decemberében nyilvánosan megerősítette, hogy támogatja a vállalatot, amelynek a papírjait így egyszer sem minősítették magas kockázatúnak. Ez utóbbi alkalommal a gazdasági minisztérium egy sajtóközleményben bejelentette, hogy az FT új részvényeket fog kibocsátani, és az állam a részvénykibocsátásban várhatóan a fenti részvényesi előleg felkínálásával fog részt venni.
433. A 2002 decemberében az FT-nek felkínált részvényesi előleg támogatási összetevőket tartalmaz. A részvényesi előleg felkínálása jelentősen javította az üzemeltető pénzügyi helyzetét. Ezt a kedvezményt állami erőforrásokból biztosították, mivel az erőforrások tekintetében potenciális kiegészítő kötelezettséget

²⁶⁹ Lásd a 2003-as versenypolitikai jelentést, 526. és további pontok.

²⁷⁰ 2004.8.2-i határozat, C/13/B/2004.

²⁷¹ 173/73 sz. ügy, Olaszország kontra Bizottság [1974] EBHT 709.

²⁷² 2004.8.2-i határozat, C/13/A/2004.

hozott létre. Az állam kötelező ajánlatot tett, és az FT egyszerűen a részvényesi kölcsönről szóló szerződés aláírásával biztosítani tudta a 9 milliárd eurós kifizetéshez való jogát.

434. A részvényesi előleg felkínálását nem lehet elszigetelten vizsgálni, hanem a 2002 júliusa és decembere közötti állami nyilatkozatok képezte háttérrel együtt kell látni. A nyilatkozatok várakozásokat idéztek elő és megteremtették a bizalmat a pénzügyi piacokon, és segítettek az FT befektetői minőségének a megtartásában. Ha nem tették volna meg a nyilatkozatokat, egyik racionális befektető sem ajánlott volna fel részvényesi előleget ilyen körülmények között, és nem vállalt volna egyedül ilyen – meglehetősen magas – pénzügyi kockázatot.
435. A Bizottság azonban elismerte, hogy nem sikerült leküzdenie azt a nehézséget, amelyet a kérdéses támogatás gazdasági hatásainak a pontos meghatározása jelent, és így nem sikerült számszerűsítienie a visszatérítendő összeget. Ilyen helyzetben a visszatérítés elrendelése a tagállam védekezéshez fűződő jogának a megsértését képezheti. A Bizottság megjegyezte továbbá, hogy olyan eseményekből származott támogatás, amelyek időben megelőzték magának a támogatásnak a bejelentését. Mivel Franciaország bejelentette ezt az intézkedést, a gazdasági szereplők jogosan várhatták, hogy az állam tartja magát a Szerződés szerinti kötelezettségéhez. A visszatérítés elrendelése emiatt ilyen helyzetben a jogos elvárás elvének a megsértését képezheti. Mindezeket figyelembe véve a Bizottság nem rendelte el a támogatás visszatérítését.

*Bull*²⁷³

436. A Bizottság március 16-án úgy határozott, hogy a 88. cikk (2) bekezdésében meghatározott eljárást kezdeményez a Bull javára nyújtott új szerkezetátalakítási támogatás ügyében. A Bull számítógépes szervereket gyárt, és a kapcsolódó szolgáltatások piacán tevékenykedik. A bejelentett támogatás 517 millió eurót tesz ki, és a halmozott kamatokkal együtt egyenlő a 2002-ben nyújtott megmentési célú támogatással. A tényleges nyereségtől függően a támogatási szerződés egyik záradéka alapján mintegy 50–60 millió euro a francia hatóságokra hárulna. A Bizottság december 1-jei határozatában úgy vélte, hogy az ügy konkrét körülményei között a támogatás nem sérti az „először és utoljára” elvét, és tudomásul vette, hogy a támogatást csak a korábbi megmentési célú támogatás visszafizetése után fogják kifizetni.

*Lloyd Werft Bremerhaven GmbH*²⁷⁴

437. A Bizottság szeptember 8-án úgy határozott, hogy nem emel kifogást a Németország által a Lloyd Werft Bremerhaven GmbH német hajógyárnak nyújtott megmentési célú támogatás ellen.
438. A vállalat csődindítványt nyújtott be, miután egy vevője megtagadta egy cirkáló hajón végzett átalakítási munkák utolsó részletének a kifizetését. A hajó január 14-én

²⁷³ C 10/04 (ex N 94/04).

²⁷⁴ NN 37/04 (ex N 106/04), 2004.9.8-i határozat.

egy heves vihart követően a vállalat kikötőműhelyében elsüllyedt. A működés folytatása érdekében a vállalatnak 10 millió euro áthidaló kölcsönre volt szüksége. A kölcsönt áprilisban egy állami és két magán pénzügyi intézmény biztosította egyenlő részben, és a magánkölcsönöket részben állami garanciával támogatták.

439. A Bizottság az 1999-es megmentési és szerkezetátalakítási iránymutatások 23. pontja alapján elfogadta, hogy a kölcsönt 6 hónapos időszakra biztosítják, majd az utolsó részlet vállalatnak történő kifizetését követően további, legfeljebb 12 hónap alatt törlesztik. A Bizottság arra tekintettel értett egyet ezzel a futamidővel, hogy a kölcsön kizárólag egy külső esemény negatív hatásait volt hivatott ellensúlyozni, és láthatóan nem az volt a célja, hogy egy olyan vállalatnak adjanak likviditási injekciót, amely a vihar nélkül is nehéz helyzetben lenne. A Bizottság tudomásul vette a német kormánynek azt a vállalását, hogy beszámol a vállalat pénzügyi helyzetéről. A támogatást hat hónapon belül visszafizették.

*Spanyol állami hajógyárak*²⁷⁵

440. A Bizottság május 12-én azt a határozatot hozta, hogy a spanyol állami hajógyáraknak nyújtott támogatás nem állt összhangban az állami támogatásra vonatkozó uniós szabályokkal. A Bizottság megállapította, hogy az állami vagyonkezelő társaság, a Sociedad Estatal de Participaciones Industriales (SEPI) 1999-ben és 2000-ben 500 millió euro értékű támogatást nyújtott az állami polgári hajógyáraknak, amelyek ma mind az IZAR tulajdonában vannak. A támogatás 2000-ben egy 252,4 millió eurós tőkeinjekció, 192,1 millió euro összegű kölcsönök és 55,9 millió euróval a piaci értéket meghaladó vételár formájában valósult meg, amikor a SEPI 1999-ben megvásárolt három hajógyárat. A Bizottság megállapította, hogy a fent említett intézkedések további állami támogatást képeztek, amelyet az 1997-es végleges szerkezetátalakítási csomag jóváhagyása után a hajógyártás támogatására vonatkozó uniós szabályok szerint már nem lehetett jóváhagyni. Mivel az IZAR már visszafizette a 192,1 millió euro kölcsönt, az IZAR-tól behajtandó összeg 308,3 millió euro plusz a kamatok.
441. A Bizottság október 20-án egy másik határozatot hozott, amely megállapította, hogy a SEPI 2000-ben további 556 millió euro támogatást nyújtott az állami polgári hajógyáraknak.
442. A támogatás a 2000-ben az IZAR-nak adott 1,477 millió euro összegű tőkeinjekció formájában valósult meg. A tőkeinjekció állami támogatásnak nem minősített részét (921 millió euro) az IZAR és elődje, a Bazán múltbeli és jelenlegi katonai tevékenységeihez kapcsolódó szociális és egyéb költségek fedezésére használták fel. A katonai tevékenységekre fordított pénzeszközök elvileg nem tartoznak az állami támogatásra vonatkozó uniós szabályok hatálya alá. Az IZAR polgári tevékenységei számára biztosított 556 millió eurós támogatás nem állt összhangban az állami támogatásra vonatkozó uniós szabályokkal, és a Bizottság ezért megállapította, hogy ezt az összeget is be kell szedni az IZAR-tól.

²⁷⁵

C 40/00.

443. Hollandia 2003-ban bejelentette azt a tervét, hogy négy holland hajógyárnak hat hajógyártási szerződés támogatása érdekében támogatást kíván nyújtani. A támogatás célja az volt, hogy kiegyenlítsék azt a jogellenes és összeegyeztethetetlen támogatást, amelyet egy másik tagállam kínált fel állítólagosan az e tagállamban lévő hajógyáraknak, amelyek a hajógyártási szerződésekért versenyeztek.
444. A Bizottság június 30-án úgy határozott, hogy Hollandia nem nyújthat ilyen támogatást. A Bizottság hangsúlyozta, hogy a Bíróság világosan megállapította azt az elvet, hogy a tagállamok nem járhatnak el saját maguk egy másik tagállam által adott jogellenes támogatás hatásainak az ellensúlyozása érdekében. A Bíróság konkrétan úgy vélekedik, hogy nem lehet egy támogatási intézkedést azzal indokolni, hogy más tagállamok jogellenes támogatást nyújtanak.
445. A Bizottság megállapította továbbá, hogy egy másik uniós tagállam állítólagos jogellenesen nyújtott támogatásának a kiegyenlítése ellentétes az EK-Szerződés általános elveivel. A Bizottságnak kétségei voltak azzal az állítólagos bizonyítékkal kapcsolatban is, miszerint a másik tagállamban rendelkezésre állt a támogatás.

*Huta CzeŹstochowa SA*²⁷⁷

446. A Bizottság május 19-én meghozta első, átmeneti eljáráson kívüli határozatát, amellyel egy új tagállam egyik vállalatának nyújtott lehetséges támogatás mélyreható vizsgálatát indította el. Az érintett vállalat a lengyel acélgyártó, a Huta CzeŹstochowa SA. A lengyel állam pénzügyi intézkedéseket mérlegel a vállalat átszervezése céljából. A Bizottság azt igyekszik tisztázni, hogy részesült-e vagy fog-e részesülni a vállalat szerkezetátalakítási támogatásban, és ha igen, milyen fajta szerkezetátalakítási támogatásról van szó.

8. keret: Szerkezetátalakítási támogatás és az „új vállalat” fogalma

A Bizottság a francia hajójavító vállalatokkal kapcsolatos két, április 20-i és szeptember 22-i elutasító határozatában²⁷⁸ a nehéz helyzetben lévő cégeknek nyújtott megmentési és szerkezetátalakítási célú támogatásra vonatkozó közösségi iránymutatások²⁷⁹ (7) preambulumbekzdését alkalmazta, amely a megmentési és szerkezetátalakítási célú támogatásra való jogosultságból kizárja az újonnan alapított vállalatokat.

E rendelkezésnek az az értelme, hogy kizárják azokat a vállalatokat, amelyek ugyan vállalatindítási problémákkal kerülhetnek szembe, de nem az iránymutatásokban leírt nehéz helyzetben lévő cégek. A határozatok világossá teszik, hogy azt a megállapítást, hogy a vállalatok újonnan alapított vállalatok, mind jogi, mind pedig gazdasági alapon alá kell

²⁷⁶ C 66/03.

²⁷⁷ C 20/2004 (ex NN 25/2004), 2004.8.12-i határozat.

²⁷⁸ C 55/2002 (ex NN 53/2002), Támogatás a SORENI, Le Havre hajójavítónak, 2004.4.20-i határozat; C 34/2003 (ex N 728/2002), Támogatás a CMR, Marseille hajójavítónak, 2004.9.22-i határozat.

²⁷⁹ HL C 288., 1999.10.9.

támasztani.

A szóban forgó ügyekben mindkét vállalat új jogi személy volt, amely korábbi hajójavítók eszközeit és alkalmazottjait vette át, és adósságoktól és a korábbi tevékenységekhez kapcsolódó kötelezettségektől mentesen kezdte el működését. Ezért ezeket új gazdasági egységnek kellett tekinteni, amelyeket csak akkor lehetett volna létrehozni, ha a fennálló piaci feltételek mellett életképesek. A Bizottság ezen elemzés alapján megállapította, hogy a két vállalatnak adott szerkezetátalakítási támogatás nem egyeztethető össze a közös piaccal.

A Bizottság azonban a támogatás egy részét regionális befektetési támogatásként és képzési célú támogatásként jóváhagyta. A fennmaradó támogatás tekintetében a Bizottság elrendelte a visszatérítést.

Spanyol és német hajófinanszírozási programok

447. A Bizottság márciusban, illetve júliusban jóváhagyta a spanyol és a német hajófinanszírozási programot²⁸⁰. Úgy vélték, hogy ezek a programok megfelelnek az OECD hivatalosan támogatott exporthitelekre vonatkozó megállapodásával. E megállapodással összhangban a hajótulajdonosoknak felszámított kamat a vonatkozó kereskedelmi referenciakamatlábon alapul. A rendszerek nem fedezik a vevő hitelkockázatát.

A Hellenic Shipyards befektetési tervének módosításai

448. A Bizottság április 23-án az EK-Szerződés 88. cikkének (2) bekezdése szerinti hivatalos vizsgálati eljárás²⁸¹ elindításáról határozott a Hellenic Shipyards szerkezetátalakítási tervében elvégzett számos módosítás vonatkozásában. 1997-ben, miután a 1013/97 tanácsi rendelet alapján leírták a Hellenic Shipyards adósságait, amely bizonyos szerkezetátalakítás alatt álló hajógyáraknak nyújtott támogatásról rendelkezett²⁸², a Bizottság a 7. hajógyártási irányelv²⁸³ szerint neki benyújtott befektetési terv alapján jóváhagyta a hajógyár szerkezetátalakítását célzó befektetési támogatást. E befektetési terv későbbi módosításait nem jelentették be a Bizottságnak. A görög hatóságok ezzel nem tartották be a 7. hajógyártási irányelv feltételeit, amelynek alapján a Bizottság 1997-ben engedélyezte a befektetési tervet, és amely úgy rendelkezik, hogy az irányelv hatálya alá tartozó létező támogatási intézkedés minden módosítását be kell jelenteni a Bizottságnak²⁸⁴. Elmulasztották a nehéz helyzetben lévő cégek megmentésére és szerkezetátalakítására vonatkozó iránymutatások feltételeinek a betartását is, amelyek a bejelentést követően és bizonyos feltételek függvényében engedik meg a szerkezetátalakítási tervek módosítását.

²⁸⁰ N 811/a/2002 és N 20/2004.

²⁸¹ C 16/04 A Hellenic Shipyards befektetési tervének módosítása (HL C 202., 2004.8.10.).

²⁸² A Tanács 1997. június 2-i 1013/97/EK rendelete a bizonyos szerkezetátalakítás alatt álló hajógyáraknak nyújtott támogatásról (HL L 148., 1997.6.6.).

²⁸³ A hajógyártásnak nyújtott támogatásról szóló, 1990. december 21-i 90/684/EGK tanácsi irányelv (HL L 380., 1990.12.31.) 6. cikkének (1) bekezdése.

²⁸⁴ 11. cikk (1) bekezdés.

449. A hivatalos vizsgálati eljárás megnyitásakor a Bizottság komoly aggályát is kifejezte azzal kapcsolatban, hogy betartották-e azokat a feltételeket, amelyekkel az 1997-es határozatában jóváhagyta a támogatást, és hogy nem nyújtottak újabb támogatást a befektetési tervhez. Ez a támogatás nem lenne összeegyeztethető a közös piaccal, tekintettel az „először és utoljára” elvre és a 1013/97 tanácsi rendelet kifejezett előírására, amely megtiltja minden olyan hajógyár támogatását, amely kihasználta a rendelkezéseit.

*Támogatás a Hellenic Shipyards részére*²⁸⁵

450. A Bizottság október 20-án elutasító határozatot hozott a 2002-ben két, a Hellenic Shipyards-ot támogató intézkedés tekintetében elindított, 88. cikk (2) bekezdése szerinti hivatalos vizsgálati eljárás lezárásaképpen²⁸⁶.
451. A határozat arra utasítja a görög hatóságokat, hogy helyezték hatályon kívül a 2941/2001 törvény 5. cikkének (20) bekezdését és 6. cikkének (4) bekezdését, amelyek meghatározzák, hogy az államnak kell fedeznie a Hellenic Shipyards alkalmazottjainak a jövőbeni nyugdíjazási költségeit, illetve hogy a Hellenic Shipyards felmentést kap minden adó- és más illetékfizetési kötelezettség alól az olyan tartalékok tekintetében, amelyek törvény szerint adómentesek, a különleges tartalékok tekintetében és a részvénytőke emelését szolgáló összegek tekintetében, amennyiben ezeket az előző évek veszteségeinek az ellentételezésére használják fel. A Bizottság megállapította, hogy ezek az intézkedések nem egyeztethetők össze a Szerződéssel, mivel működési támogatást képeznek, amelyet a hajógyártásnak nyújtott támogatásra vonatkozó új szabályok megállapításáról szóló, 1998. június 29-i 1540/98/EK tanácsi rendelet²⁸⁷, amely az elfogadásuk időpontjában hatályban volt, nem határoz meg. A görög hatóságokat utasították minden olyan támogatás visszatérítésére, amelyet e rendelkezések alapján már kiutaltak.

Postabank/Erste Bank Hungary Rt.

452. A Magyar Köztársaság 2003-ban és 2004-ben a csatlakozási okmány IV.3. mellékletében meghatározott ügynevezett átmeneti mechanizmus keretében egy intézkedéssorozatot jelentett be a Postabank és Takarékpénztár (Postabank) javára. A bejelentett intézkedéseket a magyar hatóságok az 1995-től 2003-ig tartó időszakban fogadták el, hogy segítsék a Postabank szerkezetátalakítását és megkönnyítsék privatizálását. A Bizottság 2004. október 20-án indította el a hivatalos vizsgálatot²⁸⁸. A Postabankot végül 2003 októberében privatizálták, amikor a kormány eladta 99,9 %-os részesedését az ausztriai Erste Banknak. A Postabank 2004. szeptember 1-jén összeolvadt az Erste Bank magyar leányvállalatával.
453. A Bizottság engedélyezte a magyar hatóságok által a Postabank javára nyújtott korábbi szerkezetátalakítási intézkedések sorozatát, de hivatalos vizsgálati eljárást indított az ügynevezett „ismeretlen követelések miatt járó kártérítés” tekintetében,

²⁸⁵ C 40/02.

²⁸⁶ C 40/02 (ex N 513/01) Támogatás a Hellenic Shipyards részére (HL C 186., 2002.8.6.).

²⁸⁷ HL L 202., 1998.7.18.

²⁸⁸ C(2004)3932, jelenlegi C 35-2004.

amellyel a banknak május óta, Magyarország EU-taggá válása óta szembe kell néznie. Az „ismeretlen követelések miatt járó kártérítés” további követelésekhez vezethet, túl azokon, amelyeket a csatlakozás időpontjáig egyértelműen meghatároztak. A Bizottság ebben a szakaszban úgy véli, hogy a jövőben a Postabanknak nyújtott pénzügyi támogatás hatóköre és összege nem állapítható meg. A Bizottság a megmentésre és szerkezetátalakításra vonatkozó uniós iránymutatások alapján értékeli az „ismeretlen követelések miatt járó kártérítést”²⁸⁹.

Német Landesbanken

454. A Bizottság október 20-án lezárta hosszan tartó vizsgálatát azzal kapcsolatban, hogy az 1990-es évek elején hét német tartományi bankra (*Landesbanken*) állami eszközöket ruháztak át, és utasította Németországot mintegy 3 milliárd euro és kamatainak visszatérítésére.
455. Az 1990-es évek elején a német tartományi kormányok (*Länder*), amelyek a bankok részleges vagy 100 %-os tulajdonosai, állami lakásokat és egyéb eszközöket adtak át a bank tőkealapjának emelése céljából. Ezeknek az átadásoknak a fő oka a saját pénzeszközökről és fizetőképességről szóló irányelvek bevezetése volt, amely előírta a német állami bankoknak, hogy tevékenységi szintjük fenntartásához nagy összegű új tőkét vegyenek fel.
456. A pénzügyi transzferek miatt a Német Magánbankok Szövetsége (BdB) panaszt tett hét bank vonatkozásában²⁹⁰: a Westdeutsche Landesbank Girozentrale (WestLB) (1991), az akkori legnagyobb német állami bank, de idetartozott a Landesbank Berlin (1993), a Norddeutsche Landesbank (1991), a Bayerische Landesbank (1994 és 1995), a Hamburgische Landesbank (1993), a Landesbank Schleswig-Holstein (1991) és a Landesbank Hessen-Thüringen (1998) is.
457. A Bizottság 1999-ben fogadta el az első elutasító határozatot a WestLB-nek juttatott átadás kapcsán. 2003-ban az Elsőfokú Bíróság megsemmisítette a határozatot, arra hivatkozva, hogy a Bizottság nem magyarázta meg kellőképpen számításait, de a határozat lényegét megerősítette.
458. A Bizottság értékelése azt mutatta, hogy az eszközök átadása fejében a tartományok (*Länder*) által megállapodásban vállalt díjazás meglehetősen alacsony volt (átlagosan 1 %-nál kevesebb), és nem felelt meg annak a rendes hozamnak, amelyet egy magánbefektető várt volna hasonló, nem pénzbeli befektetés után (ezt adózás után 6–7 %-ra becslik, kivéve a Landesbank Hessen-Thüringen esetében, ahol egy másik eszköz – a csendes részesedés – kamatlába lényegesen alacsonyabb).
459. A Bizottság ezért megállapította, hogy a csökkentett díjazás az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése értelmében vett állami támogatást képez, és utasította Németországot, hogy tegyen intézkedéseket a különbség tartományi bankoktól való visszatérítése érdekében (WestLB: 979 millió euro, Landesbank Berlin: 810 millió

²⁸⁹ http://europa.eu.int/comm/competition/state_aid/legislation/aid3.html#DIII. A hivatalos eljárás indítása nem érinti a vizsgálat végső kimenetelét.

²⁹⁰ Zárójelben a tőkeátadás dátuma szerepel.

euro, Norddeutsche Landesbank: 472 millió euro, Landesbank Schleswig-Holstein: 432 millió euro, Hamburgische Landesbank: 91 millió euro, Bayerische Landesbank: 260 millió euro, Landesbank Hessen-Thüringen: 6 millió euro, minden esetben plusz kamatok).

3. REGIONÁLIS TÁMOGATÁS

Támogatás a Siderúrgica Añón SA spanyol acélgyártónak²⁹¹

460. A Bizottság június 14-én elutasító végső határozatot adott ki a Siderúrgica Añón SA spanyol acélgyártó javára tett több pénzügyi intézkedés ellen. Az intézkedések egy hozzávetőlegesen 2 millió euro összegű támogatással, egy körülbelül 2 millió euro összegű kamatmentes kölcsönrel, egy 10 millió euro nagyságrendű kölcsön kamatlábának valamint kezelési díjának 25 bázisponttal való támogatásával, egy ugyanennek a kölcsönnek a 30 %-ára, a piaci feltételeknél kedvezőbb díj ellenében adott garanciával, és egy mintegy 2 millió euro összegű tőkejuttatással kapcsolatosak.
461. A Bizottság úgy vélte, hogy az utóbbi sajáttőke-juttatást gazdasági szempontból egy alárendelt konzorciális kölcsönrel kell egyenértékűnek tekinteni, és az adott befektetési hozam nem felelt meg az ilyen kölcsönért fizetett szokásos kamatlábnak. A Bizottság megállapította, hogy mindegyik intézkedés állami támogatást képez. Noha a vállalat középvállalkozásnak minősül, és a középvállalkozásoknak adott befektetési támogatás még az acélágazatban is mentességet kaphat, ez nem vonatkozik az olyan nagy egyedi támogatásokra, mint a jelen támogatás.

Közlekedési támogatás a gépjárműiparnak a legkülső és alacsony népsűrűségű térségekben²⁹²

462. A Bizottság szeptember 8-án kifogást nem emelő határozatot adott ki, amelyben megengedte, hogy támogatásban részesítsék a Volvót az Umeåban, egy Svédország északi részén fekvő, alacsony népsűrűségűnek minősülő térségben található Volvo-üzemben gyártott vezetőfülkék szállításával kapcsolatban.
463. A gépjárműiparnak nyújtott állami támogatásra vonatkozó közösségi keretszabály²⁹³ 2002. december 31-ig kifejezetten tiltotta, hogy ez az érzékeny szektornak minősülő ipar közlekedési támogatásban részesüljön. A keretszabály 2003. január 1-jei lejártá óta a Volvo-ügy volt az első eset, amikor egy gépjárműgyártónak nyújtott közlekedési támogatást jelentettek be. A támogatást megengedték, mert már nincs hatályban olyan iparspecifikus szabály, amely tiltaná vagy máskülönben korlátozná a közlekedési támogatás nyújtását a nemzeti regionális támogatásra vonatkozó iránymutatások²⁹⁴ értelmében vett legkülső régióknak vagy alacsony népsűrűségű térségnek minősülő térségekben.

²⁹¹ C 95/2001 (ex CP 38/2001 – ex NN 71/2001), 2004.7.14-i határozat.

²⁹² N 203/2004 Volvo Lastvagnar AB, 2004.9.8-i határozat

²⁹³ HL C 279., 1997.9.15.

²⁹⁴ HL C 258., 2000.9.9.

464. 2004-ben a csatlakozási szerződés IV. melléklete (3) bekezdése (1) albekezdésének c) pontjában említett, létező támogatásra vonatkozó átmeneti eljárás keretében az összes csatlakozó ország benyújtotta a meglévő regionális támogatási térképe meghosszabbítását a 2004. május 1-jétől 2006. december 31-ig tartó időszakra. Az új tagállamokat egyebek mellett arra kérték, hogy gondoskodjanak a nagy beruházási projekteknek nyújtott regionális támogatás csökkentett felső határértékeinek a betartásáról, amelyeket a 2002-es multiszektorális keretszabály²⁹⁵ határozott meg. A Bizottság megvizsgálta ezeket az intézkedéseket, és határozatot adott ki az összes új tagállam tekintetében arról, hogy nem emel kifogást. Lényegében minden új tagállam teljes területe jogosult a 87. cikk (3) bekezdésének a) pontja szerinti jogállásra, ez alól kivételt csupán Ciprus területe, valamint Prága és Pozsony fővárosok képeznek.
465. A francia hatóságok júniusban a nagy beruházási projekteknek nyújtott regionális támogatásra vonatkozó 2002-es multiszektorális keretszabályban meghatározott egyedi bejelentési követelmény szerint bejelentették egy 48 millió eurós támogatás kifizetését a Total France beruházási projektje számára²⁹⁶. A projekt célja a termelési folyamat alapvető átalakítása a Gonfreville l'Orcher-i finomítóban, és a beruházás teljes összege 547 millió euro. A beruházás biztosítani fogja az üzem hosszú távú életképességét, ami 1000 munkahelyet jelent, és 60 új munkahelyet fog teremteni.
466. Gonfreville l'Orcher egy regionális támogatásra jogosult francia térségben található, és a helyi hatóságok a bejelentett támogatást a Bizottság által engedélyezett támogatási programmal összhangban nyújtják. A Bizottság a támogatásra jogosult térségekben a közös piaccal összeegyeztethetőnek tekinti az új létesítmények felállításához kapcsolódó beruházásokat támogató intézkedéseket, a meglévő létesítmények kibővítését, és a termék vagy a termelési folyamat alapvető átalakításával járó tevékenység beindítását.
467. A tagállamoknak a 2002-es multiszektorális keretszabály szerint be kell jelenteniük a bizonyos küszöbértéket meghaladó egyedi támogatásokat, amely küszöbérték az érintett térségben alkalmazandó standard regionális támogatási felső határértéktől függ. A Bizottságnak a támogatási intézkedés közös piaccal való összeegyeztethetőségének az értékelése érdekében meg kell vizsgálnia, hogy a támogatás versenytorzító hatásai nem nagyobbak-e, mint a regionális fejlődésre kifejtett pozitív hatásai. A Bizottság ebben az összefüggésben megjegyezte, hogy a javasolt 4,9 %-os támogatási intenzitás alacsonyabb a maximális 8,4 %-os támogatási intenzitásnál, amely a multiszektorális keretszabály alapján az ilyen méretű nagyléptékű beruházási projektek esetében jóváhagyható, hogy a kedvezményezett EGT-n belüli piaci részesedése az érintett termékek esetében nem

²⁹⁵ HL C 70., 2002.3.19., amelyet a nagy befektetési projektekre nyújtott regionális támogatások multiszektorális keretrendszerének (2002) a strukturális problémákkal küzdő szektorok jegyzékének a felállítására tekintetében történő módosításáról és a gépjárműipar és a szintetikus szálakat előállító ipar tekintetében az EK-Szerződés 88. cikkének (1) bekezdése szerinti megfelelő intézkedésekre vonatkozó javaslatról szóló bizottsági közlemény (HL C 263., 2003.11.1.) módosított.

²⁹⁶ N 283/2004.

haladja meg a 25 %-ot, és hogy a beruházás nem fogja 5 %-nál nagyobb mértékben növelni az EGT-ben a termelési kapacitást. A Bizottság így megállapította, hogy a támogatás összeegyeztethető a közös piaccal. Ez volt az első ügy, amelyben a 2002-es multiszektorális keretszabály alapján született bizottsági határozat.

West Cumbria, Egyesült Királyság

468. A Bizottság augusztus 4-én jóváhagyta a támogatási intenzitás felső határértékének 10 %-os nettó támogatási egyenértékről 20 %-os nettó támogatási egyenértékre való növelését az Egyesült Királyság regionális támogatási térképén két munkalehetőségeket támogató zóna – a West Cumbria-t képező 22. és a 23. zóna – tekintetében, mint amely összeegyeztethető az EK-Szerződéssel²⁹⁷. A kiigazítás a bizottsági határozat hatálybalépésével lép érvénybe, és 2006. december 31-ig érvényes.
469. Az eredeti regionális támogatási térképen a 22. és a 23. zóna a regionális támogatási iránymutatások²⁹⁸ 4.8. pontja szerinti úgynevezett 10 %-os zóna. A nemzeti regionális támogatásról szóló iránymutatások 5.6. bekezdése lehetővé teszi a Bizottság számára, hogy érvényességi idejük alatt jóváhagyja a meglévő regionális támogatási térképek kiigazításait, ha bizonyítható, hogy jelentősen megváltoztak a társadalmi-gazdasági feltételek. Ha a kiigazítást az úgynevezett c-térségek támogatási intenzitásaival kapcsolatban kéri, a tagállamnak bizonyítania kell, hogy azok a társadalmi-gazdasági mutatók, amelyeket a tagállam a c-térségek kiválasztása érdekében kiválasztott, nemzeti szinten romlottak.
470. A rendelkezésre álló, GDP-re és munkanélküliségre vonatkozó adatok megerősítették a két érintett munkalehetőségeket támogató zóna társadalmi-gazdasági helyzetének a jelentős romlását.

Molise térség

471. A Bizottság szeptember 8-án jóváhagyta a regionális támogatási térkép olasz hatóságok által a Molise térség tekintetében javasolt módosításait²⁹⁹. A 2000–2006-ra szóló olasz regionális támogatási térképről szóló 2000. évi bizottsági határozat szerint a Molise térség bizonyos területei jogosultak az EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének c) pontja szerinti jogállásra 20 % nettó támogatási egyenérték támogatási intenzitással, amelyet a kis- és középvállalkozások (KKV-k) esetében bruttó 10 százalékponttal növelnek. A módosítások a Molise térség bizonyos, korábban segítségnyújtásban nem részesített területeinek az olasz regionális támogatási térképre való felkerülésével kapcsolatosak. A térképre felkerülő területeket a Molise térség más, azonos népességgel rendelkező, jelenleg jogosult területeinek a kizárása ellensúlyozza. A második módosítás a KKV-k tekintetében, kizárólag a Molise térség jogosult c-területein a támogatási intenzitás növelésével. Ez az emelkedés tiszteletben tartja a KKV-knek nyújtott állami támogatásról szóló

²⁹⁷ N 177/2004.

²⁹⁸ HL C 74., 1998.3.10.

²⁹⁹ N 147/2004.

70/2001/EK bizottsági rendeletben³⁰⁰ megállapított, támogatási intenzitásra vonatkozó felső határt, amely a 87. cikk (3) bekezdésének a) pontja szerinti térségek esetében nettó 30 %. Megállapították, hogy e módosítások indokoltak, mivel a társadalmi-gazdasági feltételek jelentősen romlottak a Molise térség vonatkozó területein (a munkanélküliségi ráta emelkedése, a gazdasági tevékenység általános visszaesése, az egy főre jutó GDP/PPS csökkenése), amelyeket rövid időn belül két egymást követő természeti katasztrófa is sújtott (a 2002. októberi földrengés és a 2003. januári árvíz). A Bizottság ezért úgy vélte, hogy a módosítások összhangban állnak a nemzeti regionális támogatásra vonatkozó iránymutatásokkal, és ebből következően összeegyeztethetők az EK-Szerződéssel. A kiigazítás a bizottsági határozat hatálybalépésekor lép életbe, és 2006. december 31-ig érvényes.

Northern Ireland Venture program

472. A Bizottság október 20-án lezárta a 2003 novemberében elindított hivatalos vizsgálati eljárást, és jóváhagyta az „Invest Northern Ireland Venture 2003” programot³⁰¹. A program a KKV-knak nyújtott kockázati-tőke-finanszírozást igyekszik ösztönözni Észak-Írországból. A program egy egyesült királyságbeli KKV-knak nyújtott kockázati-tőke-finanszírozási általános programra, a „Kis- és Középvállalkozások Kockázati-tőke- és Kölcsönalapja” („*Small and Medium Enterprises Venture Capital and Loan Fund - SMEVCLF*”) programra épül, amelyet a Bizottság 2003-ban hagyott jóvá. Ez utóbbtól azonban egy fontos szempontból eltér: arra kínál fel lehetőséget a KKV-knak, hogy legfeljebb 1,5 millió UKL (2,2 millió euro) összegű kockázati tőkéhez jussanak. Ezt az új elemet – mivel az eredetileg jóváhagyott SMEVCLF-program az olyan, 87. cikk (3) bekezdésének a c) pontja alá tartozó területek esetében, mint Észak-Írország, 750 000 euro maximális összeget határoz meg – az Egyesült Királyság piaci tanulmány segítségével indokolta. Ez a tanulmány azt mutatta, hogy a 250 000 UKL és az 1,5 millió UKL közötti tartományban hiány mutatkozik a kockázati tőke ellátottságban. A Bizottság 2003 novemberében elindította a hivatalos vizsgálati eljárást, hogy lehetővé tegye az érdekelteknek, hogy észrevételeket tegyenek az Egyesült Királyság javaslatához. Minden észrevétel kedvező volt, és megerősítette az intézkedés szükségességét és arányosságát. A Bizottság a program pozitív elemeire tekintettel megállapította, hogy az „Invest Northern Ireland 2003” program teljesíti az állami támogatásról és a kockázati tőkéről szóló bizottsági közleményben³⁰² meghatározott feltételeket. Emiatt úgy találta, hogy az intézkedés összeegyeztethető a közös piaccal.

Tremonti bis

473. A Bizottság október 20-án úgy határozott, hogy az egyik 2001. évi olasz törvény (383/2001 sz. törvény, „Tremonti bis”) érvényességi idejének a 2002-ig való meghosszabbítására épülő támogatási program, amelynek a kedvezményezettjei a 2002. évi természeti katasztrófák által sújtott településeken beruházást végrehajtó

³⁰⁰ HL L 10., 2001.1.13.

³⁰¹ C 72/2003 (ex-N 134/2003).

³⁰² HL C 235., 2001.8.21.

cégek, nem egyeztethető össze az EK-Szerződés állami támogatásra vonatkozó szabályaival³⁰³.

474. A természeti katasztrófák vagy rendkívüli események által okozott kár orvoslását szolgáló támogatások összeegyeztethetők a közös piaccal (az EK-Szerződés 87. cikke (2) bekezdésének b) pontja). Mivel a Bizottságnak kétségei voltak a biztosítékokat illetően, amelyek célja annak biztosítása volt, hogy csak a katasztrófák áldozatai részesüljenek ellentételezésben, és hogy a támogatás összege ne haladja meg a kárt, 2003. szeptember 17-én hivatalos vizsgálati eljárást indított. A részletes vizsgálat azonban nem oszlatta el e kétségeket. A program által létrehozott támogatási mechanizmus és a ténylegesen elszenvedett kár között nem volt összefüggés. A támogatás összege az egy bizonyos időszak alatt végrehajtott beruházás volumenétől, az előző években végrehajtott beruházások összegétől és az adóköteles jövedelem létezésétől függött. Emiatt a támogatás összege meghaladhatta a kár költségét, még azokban az esetekben is, amikor a kedvezményezett ténylegesen kárt szenvedett a természeti katasztrófák következtében.
475. A Bizottság azonban elismerte, hogy a program alapján kifizetett bizonyos egyedi támogatások megfelelhetnek az összeegyeztethetőség feltételének, még akkor is, ha a programot jogellenesnek nyilvánítják.
476. Mivel a 383/2001 sz. törvény meghosszabbítását a támogatás nyújtása előtt nem jelentették be, és mivel a Bizottság a támogatási programot mint olyat a belső piaccal összeegyeztethetetlennek nyilvánította, Olaszországnak meg kell tennie a szükséges intézkedéseket a támogatás kedvezményezettekkel való visszatérítése érdekében, kivéve azokat a bizonyos, a program alapján nyújtott egyedi támogatásokat, amelyek az EK-Szerződés 87. cikke (2) bekezdésének b) pontja alapján megfelelnek az összeegyeztethetőség feltételének.

4. A TAMOGATÁS HIANYAT MEGALLAPÍTÓ HATÁROZATOK

Belga ágazati alapok

477. Belgiumban a szociális partnerek számos tevékenységi területen önkéntes döntés alapján meghatározzák, hogy a szektor munkaadói hozzájárulást fizetnek bizonyos szociális tevékenységek finanszírozásához a szektor szükségleteinek megfelelően (főként a szektor munkavállalóinak a képzésére), és a hozzájárulás mértékét szerepeltetik az ágazati kollektív szerződésben. A tevékenységek szintjén megkötött kollektív szerződéseket (és következésképpen a tervbe vett hozzájárulásokat) királyi rendelet teszi az ágazatba tartozó összes vállalatra nézve kötelezővé. Az így létrehozott ágazati szociális alapokat teljes egészében az érintett tevékenységi területen működő vállalatok hozzájárulásaiból finanszírozzák, és ezek teljes mértékben önállóan kezelik az összegyűjtött pénzt. Az alaphoz hozzájáruló összes vállalat részt vehet a részben az adott alaphoz finanszírozott programokban.

³⁰³

C 57/2003 (ex-NN 58/2003).

478. A Bizottság arra a kérdésre összpontosított, hogy tartalmaz-e ez a rendszer állami támogatási elemeket³⁰⁴. Az állami támogatás létezésére vonatkozó határozat meghozatala során arra a négy halmozott kritériumra alapozta értékelését, amelyet a Bíróság a *Pearle*-ügyben³⁰⁵ hozott ítéletében állapított meg, amelyben tudomásul vették az állami erőforrások és az állami szerepvállalás hiányát. A kérdéses ügyre alkalmazva a négy kritérium a következő:
- (2) az ágazati alap által finanszírozott intézkedésekről teljes mértékben az ágazat szociális partnerei döntenek, nem pedig az állam;
 - (3) a finanszírozás forrását 100 %-ban a szektor vállalatainak a hozzájárulásai képezik: az állam nem vállalja az alapok részleges finanszírozását (Ha az alapok bizonyos intézkedéseit mégis részben az állam finanszírozza, akkor ezt az állam részéről nyújtott társfinanszírozást – és egyedül ezt – kellene állami erőforrásként jellemezni);
 - (4) a finanszírozási módszerekről és díjakról is az ágazat szociális partnerei döntenek;
 - (5) az állam nem avatkozik bele az összegyűjtött erőforrások felhasználásába.
 - (6) Miután a belga ágazati alapok esetében teljesül e négy feltétel, a Bizottság – a *Pearle*-ítélet analógiájára – tudomásul vette az állami erőforrások és állami szerepvállalás hiányát, és ebből következően az állami támogatás hiányát. A *Pearle* esetjogán alapuló bizottsági határozatban fontos megjegyezni az állami erőforrások és az állami szerepvállalás fogalmának bizonyos korlátait.

5. ADÓTÁMOGATÁS

Adótámogatási rendszer a szálloda- és vendéglátó-ipari ágazat tekintetében

479. December 1-jén a Bizottság úgy határozott, hogy nem emel kifogást egy, a foglalkoztatási támogatást magában foglaló rendszer ellen a szálloda- és vendéglátó-ipari ágazatban (SZV) Franciaországban.³⁰⁶
480. A francia hatóságok annak érdekében, hogy javítsák az ágazatban a munka- és javadalmazási feltételeket, megállapodást kötöttek az érintett munkaadói és munkavállalói szervezetekkel, mely megállapodás többek között előírja a fizetésemelést és a kiegészítő fizetett szabadságot. A SZV-ágazat egyik jellegzetessége, hogy a törvényileg előírt minimálbér alacsonyabb, mint az egyéb gazdasági tevékenységek esetében.
481. Annak érdekében, hogy a munkaadók számára ellentételezzék a kiegészítő költségek terhét, a francia hatóságok havi támogatást nyújtanak azoknak a vállalatoknak, amelyek legalább a más gazdasági ágazatok tekintetében törvényileg előírt

³⁰⁴ NN 136/03.

³⁰⁵ A 2004.7.15-i ítélet a C-345/02 sz. *Pearle BV, Hans Prijs Optiek Franchise BV és Rinck Opticiëns BV* kontra *Hoofdbedrijfschap Ambachten* ügyben, még nem jelentették be.

³⁰⁶ N 330/2004.

minimálbérnek megfelelő bér fizetnek alkalmazottaiknak. Ezen intézkedés 18 hónapig, azaz 2004. július 1-jétől 2005. december 31-ig van érvényben.

482. Mivel nem létezik olyan közösségi jogalap, amely egyértelműen rendelkezik az ilyen esetek mentességéről, szükségessé vált a közvetlenül a Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének c) pontján alapuló értékelés. Ennek megfelelően a Bizottságnak szembe kellett állítania azt, hogy a támogatás mennyiben járul hozzá az EU közös érdekéhez, azzal, hogy milyen hatással van a közös piacra jellemző üzleti feltételekre és versenyre.
483. A foglalkoztatás támogatása és a munkafeltételek javítása az Unió közös érdekét képező kiemelt célkitűzések, amelyek a Szerződés és az európai foglalkoztatási politika szerves részét alkotják. A rendszer által az üzleti feltételekre és a versenyre gyakorolt hatást a Bizottság több okból meglehetősen korlátozott mértékűnek értékelte, főként, mivel az éttermi szolgáltatások lényegében helyi, külkereskedelemre nem alkalmas tevékenységek, és mivel a munkaadók számára felmerülő költségek meghaladják az állami támogatás mértékét, illetve e költségek – a támogatással ellentétben – egész évben jellemzőek. Ezért a Bizottság megállapította, hogy az intézkedés nem ellentétes a közös piaccal.
484. E határozat megfelel a Bizottság állami támogatások tekintetében alkalmazott átfogó politikájának, és különösen a támogatások a közös érdekű horizontális célok felé történő átírányításának célkitűzésével, amelyet az Európai Tanács több, egymást követő ülésén elismert.

Pénzügyi jellegű gazdasági egyesülések

485. December 14-én a Bizottság hivatalos vizsgálatot indított annak megállapítására, hogy Franciaországban a pénzügyi jellegű gazdasági egyesülésekre vonatkozó adórendelkezések megfelelnek-e az állami támogatásokra vonatkozó közösségi szabályoknak.
486. Az általános francia adóügyi kódex (CGI) 39. C cikke előírja, hogy egy gazdasági egyesülés (GE) által lízingelt eszközök adóból levonható értékcsökkenése nem haladhatja meg a lízingműveletért felszámolt összeget. Mindazonáltal, a CGI 39 CA. cikke³⁰⁷ kivételt ír elő e szabály alól. E cikk értelmében a komoly gazdasági és társadalmi érdeket szolgáló finanszírozási műveletekre nem vonatkozik az értékcsökkenés tekintetében megállapított korlátozás. A komoly gazdasági és társadalmi érdek meglétét a költségvetésért felelős miniszter állapítja meg, aki ezt követően engedélyt ad a beruházásért felelős vállalatnak.
487. Számos egyéb feltételnek is teljesülnie kell ahhoz, hogy egy vállalat kihasználhassa az értékcsökkenés felső határának megszüntetéséből származó előnyöket. A lízingelt eszközök tekintetében az értékcsökkenésnek legalább nyolc évig felszámolhatónak kell lenni. A beszerzési árnak azonosnak kell lenni a piaci árral. A végfelhasználónak

³⁰⁷

A CGI 39CA. cikke szerinti mentességet az 1998. július 2-i 98-546. sz. törvény 77. cikkében vezették be, amely egy, az értékcsökkenéssel kapcsolatos rendszert hoz létre a költségvetésért felelős miniszter által jóváhagyott vállalatok javára.

egy vállalatnak kell lenni, amely napi tevékenységeihez használja fel az eszközt, és amely rendelkezik azzal a joggal, hogy a lízing-/vásárlási megállapodás lejártakor megvásárolja az eszközt. A támogatható eszközöket, a hajók kivételével, új áruként kell beszerezni:

- A GE-adó egy adóügyi szempontból átlátható eszköz: közvetlenül a GE-t alkotó tagok részesülnek előnyben az értékcsökkenés felső határának megszüntetéséből. A megállapodás azonban egyértelműen előírja, hogy az így szerzett előny kétharmadát tovább kell adni a végfelhasználónak a lízingdíj vagy a vásárlási opció ára csökkentésének formájában. Ezen kívül az eszköznek a végfelhasználónak történő újbóli értékesítése mentesül a tőkenyereség-adó alól.
- A GE, amelyet általában pénzügyi intézmények alkotnak, megvásárolja a finanszírozandó eszközt, és lízingeli a végfelhasználónak. Mivel a GE által viselt értékcsökkenési és finanszírozási költségek a lízingművelet első néhány évére koncentrálódnak, a GE eredményei kivételes veszteséget mutatnak ebben az időszakban és csak egy későbbi időszakban válnak pozitívvá, amikor a beszedett lízingdíjak összege meghaladja az összes költséget. Mivel a GE-k tekintetében a személyegyesítő társaságokra vonatkozó adóelőírásokat kell alkalmazni, a GE-k a művelet első néhány évében elkönyvelt veszteségeket levonhatják a tagok folyó tevékenységeiből származó adóköteles nyereségből. Ez lehetővé teszi GE tagjai számára, hogy csökkentsék adóköteles jövedelmük összegét.

488. A Bizottság első határozatában megállapította, hogy ez a rendszer a közös piaccal összeegyeztethetetlen támogatásnak minősül. Úgy vélte, hogy mind a pénzügyi jellegű GE-k, mind azok a felhasználók, akiknek a GE-k az eszközöket lízingelik, e megállapodás keretein belül szelektív előnyökben részesülnek. A Bizottság különösen azt emelte ki, hogy a rendszer főként a tengeri szállítási ágazatra vonatkozik. Az érdekelt harmadik feleket, különösen a rendszer kedvezményezettjeit és azokat a személyeket, akik jóváhagyásban részesültek a rendszer keretein belül, felkérték észrevételeik benyújtására.

Adóösztönzők vásárokon való részvétel esetén

489. Szeptember 22-én a Bizottság úgy határozott, hogy a külföldi kereskedelmi vásárokon részt vevő vállalatok számára nyújtott különleges adóösztönzők (amelyeket a 2004-es olasz költségvetési törvény 1. cikke (1) bekezdésének b) pontja tesz lehetővé) a közös piaccal összeegyeztethetetlennek minősülnek³⁰⁸. Az 1. cikk (1) bekezdésének b) pontja Olaszországban, a vállalkozások számára, a 2004-ben közvetlenül felmerült kiadásai kettős kizárását írja elő a társági adó vonatkozásában adóköteles jövedelmükből a külföldi kereskedelmi vásárokon való részvétel esetében. E jövedelem-kizárás eltér a megszokott szabályoktól, mivel az olasz adóügyi kódex által megengedett üzleti kiadásokból történő rendes levonások mellett további levonásnak minősül. E határozat egy 2004 márciusában indított mélyreható vizsgálat eredménye.

308

C 12/2004.

490. A Bizottság úgy vélte, hogy a rendszer torzítja a versenyt, mivel adóelőnyt biztosít azzal a céllal, hogy javítsa a tengerentúlon működő olasz vállalatok üzleti feltételeit. Ezért úgy tűnt, hogy a kedvezményezettek csak egy korlátozott, kizárólag a kivitellel kapcsolatos tevékenységeket folytató csoportja részesülhetett ebből az előnyből, és ezért a rendszer olyan támogatásnak minősül, amely közvetlenül befolyásolja a határokon átnyúló versenyt és kereskedelmet, beleértve a más tagállamokkal folytatott kereskedelmet is. Olaszországot felszólították a kedvezményezetteknek jogellenesen kifizetett támogatás visszatérítésére, a támogatás azon részének kivételével, amely egy KKV által, egy új piacot képviselő adott vásáron vagy kiállításon való első részvételkor felmerülő költségek 50 %-ára vonatkozik.

Ingatlanadó alóli mentesség

491. December 1-jén a Bizottság részben jóváhagyott egy rendszert, amely ideiglenesen mentességet biztosít az ingatlancégek számára az ingatlanvásárlási adó alól az új szövetségi államok területén lévő ingatlanokat érintő egyesületek esetében³⁰⁹. Jelenlegi regionális támogatás térképe (2000–2006) szerint Brandenburg, Mecklenburg-Nyugat Pomerania, Szászország, Szászország-Anhalt és Tübingia nagy része a 87. cikk (3) bekezdésének a) pontja szerinti támogatott területnek minősül, míg Berlin munkaerő-piaci régiója (beleértve Berlint és Brandenburg környező részeit) az EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének c) pontja értelmében minősül támogathatónak. Az alacsony születési arány és a tömeges elvándorlás által okozott jelentős mértékű népességcsökkenés, a magas munkaerőhiány, amelyhez jelentős veszteség társul az elmaradt bérleti díjak miatt, és a folyamatban lévő kárpótlási ügyek által okozott bizonytalanság megkülönbözteti az új szövetségi államok ingatlanpiacát. Az ingatlanvásárlási adó alóli mentességgel lehetővé kívánják tenni az ingatlancégek számára, hogy összefogjanak és együtt küzdjenek meg a kihívásokkal.
492. Az intézkedés azon részei tekintetében, amelyek kizárólag a 87. cikk (3) bekezdésének a) pontjában említett területekre vonatkoznak, a Bizottság megállapította, hogy az intézkedés jóváhagyható az egyes hátrányok, a verseny torzulásának korlátozott mértéke, az időbeli korlátok és az intézkedés által az ingatlanpiacra és a társadalmi-gazdasági fejlődésre várhatóan gyakorolt pozitív hatások figyelembevételével. A berlini munkaerő-piaci terület tekintetében, ahol a megüresedett állások száma és a népesség csökkenése kevésbé hangsúlyos, és az érintett támogatás jellemző összegei magasabbak, a Bizottság azzal a céllal indította el a hivatalos vizsgálati eljárást, hogy információt gyűjtsön más érdekelt felektől³¹⁰.

³⁰⁹ N 42/2004.

³¹⁰ C 40/2004.

6. KUTATÁS-FEJLESZTÉSI TÁMOGATÁS

Hidrogén-kutatási program: a mikro-CHP és a CELCO-projekt

493. November 30-án a Bizottság a kutatás-fejlesztési iránymutatások értelmében³¹¹ jóváhagyott két „ad hoc” támogatási projektet³¹²: az „üzemanyagcellás mikro-CHP egység fejlesztése” és az „üzemanyagcellás fedélzeti segéd áramfejlesztő berendezés (APU) és hajtómű fejlesztése kedvtelési célú hajók számára”.
494. Mindkét programot a „Hidrogén Piemonte Rendszer” (SPH2) keretében hajtották végre, amely egy, Olaszország Piemonte régiója által indított és végrehajtott regionális kutatási program; ezt a programot a „hidrogén-energiával és az üzemanyagcellával”³¹³ foglalkozó, magas (közösségi) szintű munkacsoport munkája ihlette.
495. A projektek célja, hogy fejlesszék a hidrogén-hordozóra vonatkozó alapvető kutatások eredményeit, és a következő fő területekre oszthatók: az üzemanyagcella fejlesztése a telepített és a szállító berendezések tekintetében, a hidrogén előállításának fejlesztése megújuló és nem megújuló erőforrások felhasználásával – főként a CO₂ kivonására vonatkozóan –, illetve a hidrogén tárolása és elosztása. Olaszország szerint a kutatásnak csak az ipari szakaszára valósult meg, ezért 50 %-os támogatási intenzitást engedélyeztek.
496. A hidrogén- és az üzemanyagcella olyan elismert, stratégiai fontosságú technológiák, amelyek megfelelnek a megnövekedett energiaellátás és a biztonság egymásnak ellentmondó elvárásainak, ugyanakkor fenntartják a versenyképességet a költségek szempontjából, csökkentik az éghajlati változásokat és javítják a levegő minőségét. Sajnos e technológiák alkalmazásnak jótékony hatásai csak akkor válnak igazán láthatóvá, ha állami ösztönzőket és a magánszféra erőfeszítéseit egyaránt alkalmazzák a legfontosabb piacok ösztönzésére és fejlesztésére, mivel a hidrogén- és üzemanyagcellára vonatkozó európai tervek még nagyon messze vannak a piactól.
497. Ezért a Bizottság úgy vélte, hogy a bejelentett projektek – amelyek közép-, illetve hosszú távú kutatásnak és technológiai fejlesztésnek minősülnek – beletartoznak az ipari kutatás meghatározásába, ezért a keretrendszer 5.3. pontja értelmében jóváhagyta azokat.

³¹¹ A legutóbb a 2002/C111/03 bizottsági közlemény (HL C 111., 2002.5.8.) által érvényesített és kiegészített, a kutatáshoz és fejlesztéshez nyújtott állami támogatások közösségi keretrendszeréről (a továbbiakban: a keretrendszer) szóló bizottsági tájékoztató (HL L 45., 1996.2.17.).

³¹² A bejelentés 2004 áprilisában történt (N184a-184b/2004).

³¹³ A hidrogén- és üzemanyagcella technológiával foglalkozó, magas szintű munkacsoportot Loyola de Palacio, az Európai Bizottság alelnöke, közlekedési és energiaügyi biztos, és Philippe Busquin kutatási biztos hozta létre 2002 októberében. A csoportot egy közös jövőkép kialakítására kérték fel arra vonatkozóan, hogy a hidrogén- és az üzemanyagcella miként járulhat hozzá a fenntartható energiarendszerek megvalósításához. A csoport 19 érdekeltből áll, akik a kutatói közösséget, az ipart, a hatóságokat és a végfelhasználókat képviselik.

498. Október 1-jén a Bizottság úgy határozott, hogy nem emel kifogást az ír hatóságok által a Bell Laboratories számára nyújtott támogatás tekintetében, mivel az említett támogatás összhangban van az EK-Szerződéssel³¹⁴. A Bizottság által létező támogatási programként elismert, és a folyamatban lévő Termelőágazat Operatív Program 2000–2006 keretében felhasználásra jóváhagyott Kutatás-Fejlesztési Képesség Támogatás (R&D Capability Grant Scheme) keretében egyénileg ítélik oda a támogatásokat.
499. A támogatás kedvezményezettje, a Bell Laboratories (BLRI), amely a Lucent Technologies, a távközlési ágazat egyik globális vezetőjének része. A támogatás célja, hogy Dublinban az új generációs távközlési rendszerekkel foglalkozó, értéklánc vezérelte kutatás terén világszínvonalú kutatási központot hozzanak létre. A központ jelentős mértékben hozzájárul az Európai Közösség kutatási kapacitásának egészéhez a számítástechnikával és a távközléssel kapcsolatos technológiák terén, összhangban a lisszaboni célkitűzéssel, vagyis azzal, hogy Európa a világ vezető tudásalapú gazdaságává váljon. A projekt időtartama öt év, és ezalatt a 43,32 millió EUR összes támogatható költsége tekintetében összesen 21,66 millió EUR vissza nem térítendő támogatásban részesül. Ezen kívül a Trinity College Dublin által vezetett egyetemi kutatók társulásán keresztül az egyetemek is nagymértékben hozzájárulnak a projekthez.
500. A Bizottság úgy vélte, hogy az intézkedés az EK-Szerződés 87. cikke (1) bekezdésének hatáskörébe tartozik; mindazonáltal, a közös piaccal való összeegyeztethetőségre vonatkozó értékelés eredménye kedvezőnek bizonyult, az alábbi tények alapján:
- a) a projektek kizárólag az ipari kutatásokra és a kísérleti fejlesztésre vonatkoznak, a kutatás-fejlesztési keretrendszer I. mellékletével összhangban;
 - b) a támogatható költségek megfelelnek a kutatás-fejlesztési keretrendszer II. mellékletében megállapítottakkal;
 - c) az 50 %-ra korlátozott támogatási intenzitás megfelel a kutatás-fejlesztési keretrendszer 5.3., 5.5., 5.10.2. és 5.10.3. pontjának; és
 - d) a javasolt projektek egyértelműen ösztönző hatásúak, a kutatás-fejlesztési keretrendszer 6.2. pontjában előírtaknak megfelelően.
501. Következésképpen, a Bizottság úgy határozott, hogy a támogatás összeegyeztethető az EK-Szerződéssel, annak 87. cikke (3) bekezdésének c) pontja értelmében.

³¹⁴

N 214/2004.

502. Október 20-án a Bizottság engedélyezte a Flamand Régió számára, hogy részt vegyen az OCAS, az Arcelor kutatás-fejlesztési részlegének tőkeemelésében; az Arcelor célja, hogy egy önállóbb és nyereségesebb vállalattá váljon a kutatási-fejlesztési szolgáltatások piacán³¹⁵. Belgium a jogbiztonság érdekében e projektet bejelentette. A Bizottság értékelése szerint a projekt elég nyereségesnek tűnt ahhoz, hogy vonzza a magánvállalkozások beruházásait. Ebben a tekintetben megjegyezte, hogy az OCAS jelenlegi részvényese, az Arcelor, azonos összeggel szintén részt vesz a tőkeemelésben. Az eset részletes elemzését követően a Versenypolitikai Főigazgatóság megállapította, hogy a várt nyereség meghatározása nem volt elég pontos, illetve ennek összege nem érte el azt a szintet, hogy a tervezett bevételt elegendőnek tekintsék a projekt magas kockázatának ellensúlyozására. Megjegyezte, hogy a megállapodás egyes rendelkezései túlzottan kedvezőnek tűnnek az Arcelor számára. Miután megállapították, hogy lehetséges az Arcelor támogatása, a Versenypolitikai Főigazgatóság úgy határozott, hogy a kutatás-fejlesztési iránymutatások értelmében a támogatás engedélyezhető. Sőt, az állami támogatás egyértelműben ösztönzi az Arcelort, hogy a szokásos kutatásai mellett további kutatásokat végezzen, a támogatási intenzitás pedig az ipari kutatások tekintetében engedélyezett szint alatt marad.

Schiefergruben Magog

503. Október 6-án a Bizottság hivatalos vizsgálatot indított a német palatermékeket gyártó vállalat, a Schiefergruben Magog³¹⁶ számára nyújtott állami támogatás tekintetében. Az eset alapja a Schiefergruben Magog egy német versenytársa által a Bizottsághoz benyújtott panasz.
504. 2002-ben és 2003-ban a regionális hatóságok megközelítőleg 700 000 EUR összegű támogatásban részesítették a Schiefergruben Magogot azzal a céllal, hogy segítséget nyújtsanak a tetőpala-vágás egy új technológiájának fejlesztésében. Németország azzal érvelt, hogy ez a támogatás nem minősül állami támogatásnak, mivel nem biztosított előnyt a vállalatnak: a projekt célja egy innovatív technológia kifejlesztése a tetőpala kezelésére, amely által csökkenthetők az alkalmazottak egészségügyi kockázatai, továbbá ez a beruházás nem volt kifizetődő a vállalat számára. Németország ezen kívül még azzal érvelt, hogy mindez nem érintette a tagállamok közötti kereskedelmet, mivel a Schiefergruben Magog olyan különleges, csúcsminőségű tetőpalát állít elő, amelyet történelmi okokból kizárólag Németországban gyártanak.
505. A Bizottság a hivatalos vizsgálatot megnyitó határozatában úgy vélte, hogy a támogatás versenyelőnyt biztosít a Schiefergruben Magog számára. A vállalat saját honlapja szerint a projekt célja az volt, hogy automatizálják a vágási folyamatot, amely által lehetővé válik a vállalat számára, hogy alacsonyabb költséggel állítson elő csúcsminőségű tetőpalát, ezzel növelve a vállalat versenyképességét. A Bizottság

³¹⁵ N 315/2004.

³¹⁶ C 31/2004 (ex NN 53/2004).

szerint mindez befolyásolta a tagállamok közötti kereskedelmet, következésképpen a támogatás állami támogatásnak minősül. A Bizottság kétségbe vonta, hogy a támogatás összeegyeztethető a közös piaccal a KKV-k csoportmentességére vonatkozó rendelet, vagy a kutatás-fejlesztésre vonatkozó közösségi keretrendszer vagy a Szerződés 87. cikkének (2) és (3) bekezdésében előírt egyéb mentességek alapján³¹⁷.

7. KÖRNYEZETVEDELMI TÁMOGATÁS

*Az Akzo Nobelnek nyújtott támogatás a klór szállításának minimálisra csökkentése érdekében*³¹⁸

506. Június 16-án a Bizottság az EKSz. 87. cikke (3) bekezdésének c) pontja értelmében 32,5 millió EUR összegű támogatást hagyott jóvá az Akzo Nobel számára, két, klórt és mono-kloro ecetsavat előállító üzeme áthelyezésével kapcsolatban. Az üzemek áthelyezése jelentősen csökkenti a klór szállításának szükségességét.

*A Stade és a Teutschental közötti etilén-vezeték*³¹⁹, illetve *a Rotterdamot Antwerpenen keresztül a Ruhr-vidékkel összekötő propilén-vezeték*³²⁰ tekintetében nyújtott támogatás

507. A nemzeti regionális támogatásokra vonatkozó iránymutatások értelmében egy vezeték támogatott területeken áthaladó részeinek beruházási költségei támogathatónak minősülhetnek. Ez az eset állt fenn a DOW Olefinverbund GmbH tulajdonában álló és az általa üzemeltetett etilén-vezetékkel, amely tekintetében a Bizottság szeptember 8-án 13,6 millió EUR támogatást hagyott jóvá.
508. Nem ez az eset állt fenn azonban a Rotterdamot Antwerpenen keresztül Kölnnel és a Ruhr-vidékkel összekötő propilén-vezetékkel kapcsolatban, mivel ez a vezeték nagyrészt a támogatott területeken kívül húzódik. Mindazonáltal, június 16-án a Bizottság 27 millió EUR összegű támogatást hagyott jóvá, amelyet a német, holland és belga hatóságok nyújtanak e vezeték támogatására. A támogatás kedvezményezettje a European Pipeline Company, amelyet az érintett nagyobb propilén termelők alkotnak. A fent említett etilén-vezetékeltől eltérően, ezt a vezetékét a „szabad hozzáférés/közös szállítás” és az „alacsony nyereség” elveivel összhangban működtetik.
509. E propilén-vezeték támogatása állami támogatásnak minősül, és nem tekinthető az általános infrastruktúrát érintő támogatásnak. A Bizottság elismerte azonban a projekt környezetvédelmi és -biztonsági, illetve ipari előnyeit. A Bizottság miután ellenőrizte a támogatás arányosságát, és mértékét a szükséges minimumra korlátozta, továbbá meggyőződött arról, hogy elkerülték a verseny indokolatlan torzulását,

³¹⁷ A támogatás intenzitása összhangban van a környezetvédelemhez nyújtott támogatásokra vonatkozó iránymutatásokkal (HL C 37., 2001.2.3.), amelyek azonban nem vonatkoznak a polgárok biztonságának növelése érdekében nyújtott támogatásokra.

³¹⁸ N 304/03.

³¹⁹ N 598/03.

³²⁰ C 67/03, C 68/03 és C 69/03.

megállapította, hogy a támogatás összeegyeztethető a közös piaccal. Mivel sem a környezetvédelemhez nyújtott támogatásokra vonatkozó iránymutatások, sem pedig a nemzeti regionális támogatásra vonatkozó iránymutatások nem voltak alkalmazhatók, a Bizottság közvetlenül a Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének c) pontja alapján hozta meg határozatát.

*Környezetvédelmi beruházás tekintetében nyújtott támogatás a Stora Enso Langerbrugge részére*³²¹

510. Szeptember 8-án a Bizottság 23,5 millió EUR összegű környezetvédelmi támogatást hagyott jóvá a Stora Enso papírgyár tekintetében Langerbruggeben, Belgiumban. A támogatott beruházások célja az energiafelhasználás csökkentése az újságpapírgyártásban azáltal, hogy a festéktelenítő folyadék elégetésével energiát állítanak elő egy kombinált hő- és energiatermelő berendezésben, illetve azáltal, hogy a hulladékpapírt és a késztermékeket közút helyett vasúton szállítják.
511. Az újrahasznosított rost papírgyártásban történő fokozott felhasználása tekintetében nem hagytak jóvá egy másik, 11,5 millió eurós összeget. A Bizottság megállapította, hogy ez a felhasználás nem tartozik a környezetvédelemhez nyújtott támogatásokra vonatkozó iránymutatások 29. pontjában hatáskörébe³²², mivel e beruházások nem csökkentik a Stora Enso saját termelése és értékesítése során termelt hulladékot, csak a más papírgyártók által eladott papír mennyiségét. A Bizottság úgy véli, hogy az iránymutatások 29. pontjának megfelelően, az ilyen, újrahasznosításra vonatkozó beruházási támogatás legfeljebb a támogatható költségek 30 %-ig támogatható abban az esetben, ha megfelel az alábbi kritériumoknak: i. a beruházási projektek innovatívak és meghaladják a „modern” szintjét; ii. a támogatás közvetetten nem enyhíti a hulladékot termelő vállalat azon terheit, amelyeknek a közösségi jogszabályok értelmében a vállalat költségvetésének a részét kell képezniük; és iii. feltételeket kell megállapítani annak biztosítására, hogy újrahasznosítják azokat az anyagokat, amelyekből egyébként hulladék válna, figyelembe véve azt, hogy nem engedélyezhető azon beruházások támogatása, amelyek csupán növelik az újrahasznosítandó anyagok iránti versenyt.

Az kibocsátás-kereskedelmi rendszer végrehajtásának állami támogatással kapcsolatos szempontjai

512. Az Európai Parlament és a Tanács 2003. október 13-i 2003/87/EK³²³ rendeletével bevezetett kibocsátás-kereskedelmi rendszer (*emission trading system* – ETS) lényegi szerepet játszik a Bizottság éghajlati változásokkal kapcsolatos politikájában. Célja az, hogy segítse az uniós tagállamokat a Kiotói Jegyzőkönyvben vállalt kötelezettségeik teljesítésében egy olyan piaci alapú eszköz alkalmazásával, amely alacsonyabb költségekkel segíti a kibocsátás csökkentését.
513. Az ETS az első, szén-dioxid kibocsátásra vonatkozó nemzetközi kereskedelmi rendszer. Az EU 25 tagállamában összesen több mint 12 000 létesítményt érint

³²¹ C 73/03.

³²² HL C 37., 2001.2.3.

³²³ HL L 275., 2003.10.25.

(égetőművek, olajfinomítók, kokszolókemencék, vas- és acélművek, cement-, üveg-, mész-, téglá-, kerámia- és papírgyárak), amelyek Európa szén-dioxid kibocsátásának közel feléért felelősek.

514. Az ETS végrehajtásának kulcsát az ún. nemzeti kiosztási tervek jelentik (*national allocation plan* – NAP). Ezek a tervek azt tartalmazzák, hogy a tagállamok a 2005–2007-ig tartó kereskedelmi időszakban összesen hány egységet szándékoznak kiosztani, illetve azt, hogy milyen módon tervezik ezeket az egységeket kiosztani a különböző érintett ágazatoknak vagy létesítményeknek.
515. A kibocsátás kereskedelméről szóló irányelv előírja a Bizottság számára annak értékelését, hogy ezek a tervek mennyire felelnek meg az irányelv 10. cikkének és a III. mellékletében megállapított tizenegy kritériumnak. A Bizottság az értesítésétől számított három hónapon belül elutasíthatja a tervet vagy annak egy részét, amennyiben úgy találja, hogy a terv nem felel meg az említett feltételeknek. 2004 végéig a Bizottság 21 nemzeti kiosztási terv tekintetében határozott³²⁴.

A nemzeti kiosztási tervek értékelése

516. Az ETS-irányelv III. mellékletének 5. kritériuma előírja, hogy „a Szerződés követelményei és különösen annak 87. és 88. cikke értelmében [a nemzeti kiosztási] terv nem tehet különbséget a vállalkozások és ágazatok között oly módon, hogy bizonyos vállalkozásokat vagy tevékenységeket indokolatlan előnyben részesít”.
517. A Bizottság útmutatójában kijelenti, hogy „a rendes állami támogatásra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni”.
518. Az irányelv 10. cikke kötelezi a tagállamokat, hogy a 2005-től 2007-ig tartó, első kereskedelmi időszakban az egységek legalább 95 %-át térítésmentesen osszák ki. Ez lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy egységeik legfeljebb 5 %-át értékesítsék. Eddig a tagállamok nem igazán használták ki ezt a lehetőséget. Csak Dánia határozott úgy, hogy aukcióra bocsátja egységei 5 %-át. Néhány más tagállam azt tervezi, hogy az új belépők tartalékaiból bocsátja aukcióra a fel nem használt egységeket a kereskedelmi időszak végén, vagy csak kifejezetten kis számú egységet bocsát aukcióra azzal a céllal, hogy fedezze a rendszer alkalmazásának igazgatási költségeit. Amennyiben a tagállamok nem használják ki azt a lehetőségüket, hogy piaci áron értékesítsék egységeiket, a tagállamok okolhatók az intézkedésért, amely az állami erőforrások felhasználását eredményezi.
519. Az intézkedés vonatkozhat állami erőforrásokra is, és a tagállam felelőssége, ha engedélyezi az egységek átvitelét az első kereskedelmi időszakból a másodikba. Eddig Franciaország kivételével egyetlen tagállam sem tette ezt.

³²⁴ Július 7-én a Bizottság Dánia, Hollandia, Írország, Szlovénia és Svédország nemzeti kiosztási tervei tekintetében határozott, október 20-án Belgium, Észtország, Lettország, Luxemburg, a Szlovák Köztársaság és Portugália nemzeti kiosztási tervei tekintetében, december végén pedig Ciprus, Litvánia, Magyarország, Málta és Spanyolország nemzeti kiosztási tervei tekintetében hozott határozatot. Az e határozatokkal kapcsolatos közlemények a <http://europa.eu.int/scadplus/leg/en/lvb/l28012.htm> címen olvashatók. A határozatok http://www.europa.eu.int/comm/environment/climat/emission_plans.htm címen találhatók meg.

520. Dánia kivételével a Bizottság ezért nem tudta kizárni annak a lehetőségét, hogy a nemzeti kiosztási tervek állami támogatást is magukban foglaljanak, a Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése szerint. A Bizottság további értékelést végzett arra vonatkozóan, hogy a lehetséges támogatások összhangban vannak-e az ETS-irányelv átfogó környezetvédelmi célkitűzésével, amelynek meg kell felelniük.
521. A Bizottság kapcsolatba lépett azokkal a tagállamokkal, amelyek esetében egy nemzeti kiosztási tervre látszólag jellemző volt az alábbiak egyike:
522. A tagállam kiosztja összes egységét, amely nincs összhangban a tervezett kibocsátással, vagy nem felel meg a Kiotói Jegyzőkönyv szerinti kibocsátás-csökkentési kötelezettségének (az irányelv III. mellékletének 1. és 2. kritériuma), és a kedvezményezettek nem szolgáltatnak megfelelő környezetvédelmi válaszlépést, az ilyen túlzott kiosztás lehetséges támogatást eredményezhet (ha a kedvezményezettek a reálisan tervezett kibocsátásnál többet kapnak, mivel a támogatás akkor nem ösztönözné a viselkedés megváltoztatását); egy terv a kereskedelmi ágazatok vagy létesítmények közötti diszkriminációhoz vezet pl.: indokolatlan, eltérő kiosztási módszerek alkalmazása a különböző ágazatok tekintetében vagy egy kiosztási módszer különbözőképpen történő alkalmazása bizonyos vállalkozások esetében; és az új belépők indokolatlan, eltérő elbánásban részesülnek a tisztviselőkkel szemben.
523. A nemzeti kiosztási tervek értékelésekor a Bizottság korlátozott számban szembekerült ilyen helyzetekkel. Eddig, a verseny torzulásával fenyegető lehetséges veszélyeket sikerült megvitatni az érintett tagállammal. Számos esetben a tagállam csökkentette egységeinek számát annak érdekében, hogy megfeleljen az ETS-irányelv 1., 2. és 5. kritériumának. Néhány esetben a tagállamok feladták bizonyos ágazatok számára létrehozott tartalékaikat. Adott ágazatok esetében sokszor indokoltnak tűnt a különböző kiosztási módszerek alkalmazása. Ezért a Bizottság a tagállamok által biztosított információk alapján, az általa vizsgált nemzeti kiosztási tervek többsége tekintetében megállapította, hogy minden lehetséges támogatás feltehetőleg összeegyeztethető a közös piaccal, amennyiben értékelték azt a Szerződés 88. cikkének (3) bekezdésével összhangban.
524. Meg kell jegyezni, hogy a Bizottság mára valamennyi nemzeti kiosztási tervet megvizsgált az ETS-irányelv összefüggésében azzal a céllal, hogy azonosítsa az állami támogatásokkal kapcsolatos nyilvánvaló problémákat, amelyek valószínűleg összeegyeztethetetlenek a közös piaccal. A Bizottság eddig nem hozott az állami támogatásokkal kapcsolatos hivatalos határozatot a nemzeti kiosztási tervekre vonatkozóan.

8. BOVITES

Létező támogatások az új tagállamokban

525. A csatlakozási szerződés előírja, hogy az alábbi támogatási intézkedéseket az EK-Szerződés 88. cikkének (1) bekezdése értelmében a csatlakozás napjától létező támogatásnak kell tekinteni:

– 1994. december 10-e előtt hatályba lépett támogatási intézkedések;

- a csatlakozási szerződés függelékében felsorolt támogatási intézkedések (a „Szerződés jegyzéke”);
- azon támogatási intézkedések, amelyeket a csatlakozás előtt felmért az új tagállam állami támogatásokért felelős hatósága, és a közösségi vívmányokkal összhangban találta azokat, továbbá amelyeket illetően a Bizottság nem emelt kifogást azon az alapon, hogy komoly kétségek merültek fel a közös piaccal való összeegyeztethetőségükkel kapcsolatban („átmeneti eljárás”).

526. Minden intézkedést, amely állami támogatásnak minősül és nem felel meg a fent megállapított feltételeknek, a csatlakozáskor új támogatásnak kell tekinteni az EK-Szerződés 88. cikkének (3) bekezdése alkalmazásában.
527. Az átmeneti eljárás keretében az új tagállamoknak lehetőségük nyílt arra, hogy intézkedéseket nyújtsanak be 2003 januárjától a csatlakozás napjáig. Összességében 559 intézkedést nyújtottak be, ebből 201-et 2003-ban és 358-at 2004-ben. 2004 végére 323 intézkedést (amely az összes intézkedés 58 %-a) javasoltak létező támogatásnak, ebből 76-ot 2003-ban és 247-et 2004-ben. 2004 során a Bizottság hivatalos vizsgálati eljárást indított 3 intézkedésre vonatkozóan. Összesen 207 intézkedést (az összes intézkedés 37 %-át) vagy visszavonták az új tagállamok, vagy egy bizottsági határozat hatálya alá tartoztak, amelynek értelmében a csatlakozást követően alkalmazásukat meg kellett szüntetni. 2004 végén a fennmaradó 26 intézkedést még mindig vizsgálták.

Támogatás új tagállamok banki ágazata számára

528. Az 1990-es években néhány új tagállam gazdasága szerkezeti változáson ment keresztül. A hatóságok számos esetben beleavatkoztak a változásokba. Ezen intervenciók értékelése érdekében a csatlakozási szerződés azzal a hatáskörrel ruházta fel a Bizottságot, hogy felmérje a támogatásnak minősülő intézkedések összeegyeztethetőségét a közös piaccal, mivel annak ellenére, hogy e támogatásokat a múltban ítélték oda, érvényességük ezen országok csatlakozása utáni időszakra is vonatkozik.
529. A Bizottság – értesítését követően – több új tagállamban (Cseh Köztársaság, Magyarország és a Szlovák Köztársaság) felülvizsgálta a bankrendszer újraszervezése tekintetében nyújtott támogatásokat. 2004-ben a Bizottság 16 határozatot fogadott el, amelyekben azt állapította meg, hogy az intézkedések „a csatlakozás után nem alkalmazhatók”. Ez azt jelenti, hogy az érintett intézkedéseket teljes egészében a csatlakozás előtt hajtották végre, nem hagyva lehetőséget arra, hogy a csatlakozást követően további támogatást biztosítsanak, ezért a Bizottságnak nem volt kötelessége az ilyen intézkedések értékelése, illetve e tekintetben hatáskörrel sem rendelkezett. A cseh *Agrobanka Praha*³²⁵ és a magyar *Postabank*³²⁶ esetében azonban a Bizottság eljárás indítása mellett határozott, mivel megállapításai szerint néhány „csatlakozás után alkalmazható” intézkedés állami támogatásnak

³²⁵ CZ 49/2003, C-27/2004, 2004.július 14-i határozat.

³²⁶ HU 11/2003, C-35/2004, 2004.október 20-i határozat.

minősült, amelyekkel kapcsolatban komoly kétségek merültek fel a közös piaccal való összeegyeztethetőségüket illetően.

A US Steel Košice számára Szlovákia által nyújtott adóengedmény csökkentése

530. A csatlakozási tárgyalások során Szlovákiának átmenti mentességet biztosítottak az Unió állami támogatásokra vonatkozó szabályai alól, amelyek értelmében Szlovákia a csatlakozás után, a 2009-es pénzügyi év végéig részesíthette adótámogatásban a US Steel Košice vállalatot.
531. A vállalat adómentességből származó versenyelőnyének ellensúlyozása érdekében 2002-től felső határt állapítottak meg a termelés tekintetében, és a csatlakozástól számítva az értékesítést is korlátozták. Ezen kívül a csatlakozási szerződés XIV. melléklete értelmében Szlovákia félévente köteles jelentést benyújtani. A Szlovákia által benyújtott első jelentés rámutatott arra, hogy 2002-ben és 2003-ban nem tartották tiszteletben a termelési korlátozást. A szlovák kormány a túlermelés hatásainak ellensúlyozására a US Steelnek nyújtott állami támogatás jelentős csökkentését javasolta, és felkérte a Bizottságot, hogy vizsgálja felül az átmeneti időszak megállapításának feltételeit.
532. Szeptember 22-én a Bizottság úgy határozott³²⁷, hogy megfelelő intézkedéseket hoz a helyzet megoldása érdekében. E határozat értelmében a US Steel Košicének a vállalati nyereségadó alóli mentesség formájában nyújtható támogatás teljes összegét 500 millió dollárról 430 millió dollárra csökkentik. Ezen kívül a kedvezményezett köteles 32 millió USD adót kifizetni a szlovák kormánynak, két azonos összegben, 2004 és 2005 folyamán. A US Steel Košicének 2004. január 1-jétől tiszteletben kell tartani a termelési korlátozást, illetve 2004. május 1-jétől az értékesítési korlátot. A US Steel Košice ezen kívül köteles betartani azt a feltételt, amelynek értelmében nem bővítheti a 2002. december 13-án meglévő késztermék-csoportjai választékát, és továbbra is meg kell felelnie a privatizációs szerződés feltételeinek.
533. Október 25-én a szlovák kormány elfogadta a Bizottság megfelelő intézkedésekre irányuló javaslatát és megerősítette, hogy a US Steel Košice kifizette az első, 525 488 000 SKK (16 millió USD) összegű adórészletet.

Szerkezetátalakítási támogatás egy acélgyártó számára a Cseh Köztársaságban

534. December 14-én a Bizottság úgy határozott, hogy mélyreható vizsgálatot indít a Cseh Köztársaságban tevékenykedő Třinecké železáreny a.s. (TZ) vállalat részére nyújtandó, lehetséges állami támogatásra vonatkozóan³²⁸. A Bizottság azt vizsgálja, hogy egyes állami intézkedések burkolt szerkezetátalakítási támogatásnak minősülnek-e. A cseh acéliparban kizárólag az Unió által a csatlakozási okmány 2. jegyzőkönyvében elfogadott nemzeti szerkezetátalakítási program keretében, és az abban említett vállalatok tekintetében nyújtható szerkezetátalakítási támogatás. A TZ nem tartozik e vállalatok közé, tehát nem jogosult a szerkezetátalakítási támogatásra. A Bizottság úgy véli, hogy a környezetvédelmi és a kutatás-fejlesztési projektek

³²⁷ SK 5/04.
³²⁸ NN 62/2004.

tekintetében nyújtott támogatások megfelelnek az idevágó, állami támogatásokkal kapcsolatos európai uniós szabályoknak. Mindazonáltal, kétségei vannak a lezárási és a képzési projektekhez nyújtott támogatás összeegyeztethetőségével kapcsolatban. A Bizottság azt is megvizsgálja, hogy a cseh kormány piaci áron jutott-e hozzá a TZ részvényeihez.

9. HAJÓGYÁRTÁS

Fincantieri

535. Az 1998. évi hajógyártási rendelet³²⁹ 2003. december 31-ét állapította meg egy hajó utolsó leszállítási napjának ahhoz, hogy jogosulttá váljon a szerződésekhez kapcsolódó működési támogatásra. A később leszállított hajók elvben nem jogosultak erre a támogatásra. Mindazonáltal, hogy Bizottság meghosszabbíthatja ezt a határidőt, amennyiben a késést a hajóépítő vállalaton kívül álló, váratlan vagy kivételes körülmények okozzák.
536. Október 20-án a Bizottság határozatot hozott egy Olaszországból érkezett bejelentést követően, amelyben az olasz hajóépítő vállalat, a Fincantieri által előállított öt tengerjáró szállítási határidejéről volt szó. Olaszország szerint az okozta a késedelmet, hogy a hajó tulajdonosa kérte a szállítás elhalasztását a 2001. szeptember 11-i terrortámadások miatt³³⁰.
537. A Bizottság határozatában egyrészről jóváhagyta a szállítási határidő meghosszabbítását négy hajó esetében, mivel úgy vélte, hogy Olaszország érvei megfelelnek a hajógyártási rendeletben előírt kivételeknek, és mivel a Fincantieri elegendő műszaki kapacitással rendelkezett ahhoz, hogy 2003 végére leszállítsa a hajókat. Mindazonáltal, az ötödik hajó esetében a Bizottság úgy határozott, hogy hivatalos vizsgálatot indít, mivel kétségesnek látta, hogy a Fincantierinek valaha is elegendő műszaki kapacitása lett volna ahhoz, hogy azt a hajót 2003. december 31-ig leszállítsa.

*Kvaerner Warnow Werft*³³¹

538. Németország újraegyesítését követően a korábban keletnémet hajógyárak kivételesen nagy összegű állami támogatásban részesültek szerkezetátalakításuk érdekében. 1993 és 1995 között a Warnow Werf (ma Kvaerner Warnow Werft, KWW), keletnémet hajógyár privatizációjának és szerkezetátalakításának keretében a Bizottság összesen 639,4 millió EUR támogatást hagyott jóvá. A megállapodás értelmében ez az összeg magában foglal 382,1 millió EUR működési támogatást, amelyből 230,8 milliót egyes hajógyártási szerződésekből származó veszteségek fedezésére kell felhasználni.

³²⁹ A Tanács 1540/98/EK rendelete (HL L 202., 1998.7.18).

³³⁰ N 347/03.

³³¹ C6/2000, 2004.10.25, C(2004)3910/2.

539. Miután arról szóló jelentések érkeztek, hogy a Kvaerner Warnow Werft 200 millió EUR összegű kölcsönt biztosított anyavállalatának, a Bizottság gyanította, hogy a hajógyár a szükségesnél nagyobb támogatásban részesült az egyes hajógyártási szerződésekből származó veszteségek ellentételezésére. A Bizottság vizsgálatot indított arra vonatkozóan, hogy vissza kell-e téríteni 60,9 millió eurót a kedvezményezettől.
540. Végso határozatában a Bizottság megállapította, hogy a Kvaerner Warnow Werft valóban a szükségesnél nagyobb támogatásban részesült az egyes hajógyártási szerződésekből származó veszteségek ellentételezésére. A vizsgálatok során azonban a Kvaerner Warnow Werft bizonyítani tudta a hajógyártási szerződésekkel kapcsolatos kiegészítő költségeket, amelyek hozzájárultak a megnövekedett veszteséghez. Figyelembe véve a német kormány és a vállalat további megjegyzéseit és magyarázatait arról, hogy a Kvaerner nem kapta meg a teljes, nem készpénz alapú működési támogatást, a Bizottság elrendelte a támogatás-többletként megállapított 13 millió EUR behajtását.

Egyes hajógyarak kapacitásának korlátozása Kelet-Németországban, Spanyolországban és Görögországban

541. 1992 és 1997 között Kelet-Németország öt hajógyára radikális szerkezetátalakításon ment keresztül. Abból a célból, hogy ellentételezzék a szerkezetátalakítási támogatás versenyre gyakorolt torzító hatását, Németországot kötelezték, hogy 40 %-kal csökkentse a teljes hajógyártási kapacitását Kelet-Németországban. 1995 óta a Bizottság ellenőrzi, hogy a hajógyarak betartják-e a kapacitáskorlátozást, amelyet a Bizottság a termelés korlátozásaként értelmez.
542. A Bíróság azonban a Kvaerner Warnow Werft ügyben április 29-én hozott ítéletében úgy határozott, hogy a Bizottság hibásan értelmezte a kapacitáskorlátozást a tényleges termelés korlátozásaként. A kapacitáskorlátozást, a Bizottság által 1993 és 1995 között, a támogatás engedélyezésére vonatkozóan elfogadott határozatok figyelembevételével, a termelési egységek műszaki korlátozásaként kell értelmezni. Amíg a hajógyár termelőegységeit a támogatás engedélyezéséről szóló bizottsági határozatokban meghatározottak szerint nem módosítják, a Kvaerner Warnow Werft képes a műszaki kapacitásán felüli mennyiség termelésére.
543. Figyelembe véve a Bíróság érvelését, illetve az összhang és az egyenlő bánásmód érdekében, a Bizottság úgy határozott, hogy egyes német, spanyol és görög hajógyarak kapacitás-korlátozását csupán műszaki jellegű korlátozásnak tekinti, amennyiben a határozatok a módosított 90/684 tanácsi irányelven alapulnak. Mindazonáltal, a műszaki jellegű kapacitás-korlátozások ellenőrzését folytatják az érintett hajógyárra vonatkozó egyedi rendelkezések figyelembevételével, a szerkezetátalakításról szóló minden egyes határozatban megállapított dátumokig³³².

³³²

NN 56/2003.

10. MEZŐGAZDASÁG

544. A Bizottság 252 bejelentést kapott a tervezett állami támogatási intézkedésekről, amelyeket a mezőgazdasági és az agráripari ágazatnak kívánnak nyújtani. A Bizottság 13 támogatási intézkedés vizsgálatát kezdte meg, amelyek tekintetében nem küldtek előzetes bejelentést az EKSz 88. cikkének (3) bekezdése értelmében. Az EKSz 88. cikkének (3) bekezdése szerinti létező támogatások tekintetében nem indítottak vagy nem hajtottak végre vizsgálatot. A Bizottság összesen 212 intézkedés ellen nem emelt kifogást. Ezen intézkedések közül többet jóváhagytak, miután az érintett tagállamok módosították azokat, vagy vállalták azok módosítását abból a célból, hogy összhangba hozzák a Közösség állami támogatásokra vonatkozó szabályaival. A Bizottság az EKSz. 88. cikkének (2) bekezdése szerinti eljárást 8 esetben indította meg, amelyek esetében az érintett intézkedések tekintetében komoly kétségek merültek fel a közös piaccal való összeegyeztethetőségüket illetően. A Bizottság 14 esetben lezárta a 88. cikk (2) bekezdése szerinti eljárást. Ezek közül 10 esetben elutasító végső határozat született, néhány esetben pedig elrendelték a támogatás visszatérítését. A következő áttekintésben válogatott eseteket olvashatunk, amelyek 2004-ben a legérdekesebb kérdéseket vetették fel az állami támogatásokra vonatkozó politikával kapcsolatban a mezőgazdasági és az agrár-ipari ágazatban.

FINNORSZÁG

A csatlakozási szerződés 141. cikke

545. Március 16-án a Bizottság úgy határozott, hogy a csatlakozási szerződés 141. cikke értelmében engedélyezi azt a különleges támogatási csomagot, amelyet Finnország jelentett be. A határozat 2003 során a legmagasabb szinten folytatott, hosszan tartó megbeszélések és tárgyalások eredménye. A határozat felhatalmazza Finnországot, hogy 2004 és 2007 között, megközelítőleg 420 millió EUR összegben különleges jövedelemtámogatást nyújtson a dél-finnországi gazdálkodóknak, továbbá ugyanerre az időszakra vonatkozóan 225 millió EUR összegben kiegészítő jövedelemtámogatást biztosítson a működő agrár-környezetvédelmi programok ösztönző kiegészítéseként. A jövedelemtámogatás feltétele beruházások ösztönzését célzó támogatási intézkedések végrehajtása, fiatal gazdálkodók elindítása és üzleti tanácsadás biztosítása a gazdálkodók számára.

FRANCIAORSZÁG

PMPOA (a mezőgazdasági eredetű szennyezés korlátozására vonatkozó program)

546. Február 19-én a Bizottság megengedő végső határozatot³³³ fogadott el, amelyben a Szerződéssel összeegyeztethetőnek nyilvánította a Franciaországban, 2000 előtt a környezetvédelmi beruházások tekintetében nyújtott támogatást. Az eljárást azért indították, mert Franciaország legfeljebb 60 %-os beruházási támogatást nyújtott akkor, amikor csak 35 %-os mértékben volt megengedhető a támogatás. A 35 %-os mértéket szintén egy határozatban engedélyezték, amelyet Franciaország nem tartott tiszteletben akkor, amikor több támogatást nyújtott. Mindazonáltal, 2000-től a

³³³

C 27/2001 (ex NN 2/2001).

Bizottság megnövelte a legmagasabb megengedhető támogatás mértékét. Ezt a magasabb mértéket megerősítette a mentességről szóló, 1/2004 rendelet 4. cikke, amely a hatálybalépése előtt odaítélt támogatások tekintetében visszamenőleges hatállyal bír. Ezen a jogi alapon a támogatást összeegyeztethetőnek nyilvánították.

Vágási adó

547. Március 30-án a Bizottság úgy határozott³³⁴, hogy nem emel kifogást a gazdaságokban elpusztult állatok eltávolítására és a tetemek megsemmisítése vonatkozóan nyújtott, megközelítőleg 156 millió EUR összegű támogatás ellen 2004-re vonatkozóan (és későbbi, hasonló összegek ellen). A támogatási intenzitás elérheti a 100 %-ot. A támogatás összhangban van a TSE-iránymutatásokkal, és a rendszer korlátozatlan időtartamú. A vágóhidakon keletkezett hulladék eltávolításának finanszírozása tekintetében a határozat megállapítja, hogy egy megközelítőleg 91 millió eurós összeg nem minősül támogatásnak, mivel a vágóhidak többet fizetnek ki a hulladék tonnánkénti mennyiségére kivetett új vágási adón (*taxe d'abattage*) keresztül, mint amennyit támogatás formájában, azaz a hulladék költségmentes elszállításából visszakapnak, semmiféle pénzügyi előnyük nem származik.

A 2003-as aszályos év tekintetében nyújtott kártérítés

548. Október 20-án a Bizottság úgy határozott, hogy nem emel kifogást a 2003-as aszály által érintett gazdálkodóknak nyújtott, megközelítőleg 664 millió EUR összegű állami támogatás ellen³³⁵. A kártérítést a következők kombinációjában nyújtották: készpénz-kifizetések (339 EUR), támogatott „katasztrófa” kölcsönök (20 millió EUR), a ki nem fizetett hitelek kamatának átvállalása (20 millió EUR), konszolidációs hitelek (20 millió EUR 225 millió EUR összegű hitel támogatására), a közvetlen adók és a HÉA befizetésének elhalasztása (késedelmi kamatok felszámítása nélkül), ezen adók fizetése alóli mentesség, a termőföld-adó fizetése alóli mentesség, és a szociális biztonsági járulék fizetési határidejének elhalasztása. A ki nem fizetett hitelek kamatának átvállalásában a támogatás-elemet csekély összegűnek (de minimis) értékelték. A támogatási intenzitás a kár 100 %-áig terjedhetett, és a támogatás időtartamát az adott támogatás típusának figyelembevételével határozták meg.

³³⁴ N 515/2003.

³³⁵ NN 154/2003.

549. December 14-én a Bizottság egy vegyes – megengedő és egyben elutasító – végső határozatot hozott, amelynek eredményeképpen a francia hulladékfeldolgozási adó (*taxe d'équarrissage*) tekintetében visszatérítést rendeltek el³³⁶. 1997-től 2003-ig Franciaország árbevételhez kapcsolódó adót vetett ki mind a francia, mind a más tagállamokból származó húsról. Ebből az adóbevételből a vágóhídi hulladék és az elhullott állatok eltávolítását finanszírozták. Az adó először egy különleges alapba került, amelyet e támogatás finanszírozására tartottak fenn. Miután a Bizottság – mivel diszkriminatívnak vélte a más tagállamokból származó húsról kivetett adót – jogsértés okán eljárást indított, Franciaország az adóbevételt az általános költségvetésbe irányította át, és a 2001-es és a 2002-es évben onnan finanszírozta ezt a támogatást.
550. Az 1997 és 2002 között finanszírozott, összesen 829 millió EUR összegű támogatási intézkedések elvben megfelelnek az állami támogatásokra vonatkozó szabályoknak. Az 1997 és 2000 közötti diszkriminatív jellegű finanszírozás miatt azonban megközelítőleg 400 millió EUR összegű támogatást a közösségi joggal összeegyeztethetetlennek kellett volna minősíteni. Viszont ha a gazdálkodók visszafizetik a támogatást, az nem jelentene feltétlenül megoldást a más tagállamokból származó hússal szemben alkalmazott diszkrimináció ellen, amelyet a szupermarketek szintjén kivetett adó okozott. Ezért azzal a feltétellel, hogy Franciaország visszatéríti a más tagállamokból származó húsról kivetett adót, a Bizottság úgy határozott, hogy a támogatást a közös piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánítja. Franciaország kötelezettségvállalást nyújtott be erre vonatkozóan.
551. A 2001-es és a 2002-es évre vonatkozóan, egy további 400 millió EUR összegű támogatás tekintetében a Bizottság arra a megállapításra jutott, hogy az adó és a támogatás közötti kapcsolatot megbontották azzal, hogy az adót az általános költségvetésbe irányították át³³⁷, és az adóból származó bevétel nem felelt meg az állami hulladékfeldolgozási szolgáltatás költségeinek. A határozat így felöleli az 1997 és 2002 közötti időszakot. A 2003-as év tekintetében még nem született határozat. Továbbá, a kis húskereskedőknek a szóban forgó adó alóli *mentesség* formájában nyújtott támogatást összeegyeztethetetlennek találták a közös piaccal, ezért a támogatást vissza kell téríteni.

NÉMETORSZÁG

Munkagép-megosztási köröknek nyújtott támogatás

552. A Bizottság két, május 19-i és december 14-i végső határozatával – azaz egy feltételt megállapító határozattal³³⁸ és egy részben elutasító határozattal, visszatérítés

³³⁶ C-49/2002 (ex NN 49/2002).

³³⁷ A Bizottság felismerte, hogy az adóból származó bevételnek az általános költségvetésbe való áthelyezésével Franciaország véget vetett a diszkriminatív adózási gyakorlatnak, és lezárta a jogsértést vizsgáló eljárást.

³³⁸ C 9/A/2003 – Németország (Bajorország).

elrendeléséve³³⁹ – úgy határozott, hogy hivatalos vizsgálatot folytat a Bajorországban, a munkagép-megosztási köröknek nyújtott támogatások tekintetében.

553. Mindkét határozat egyértelműen meghatározza a Bizottság politikáját a munkagép-megosztási körökkel kapcsolatban nyújtott állami támogatásra vonatkozóan; a munkagép-megosztási körök olyan gazdálkodók önsegítő szerveződései, akiknek fő tevékenységei közé tartozik a gazdaságok tehermentesítésének és a gazdálkodók közötti munkagép-megosztás kezelése. A Bizottsághoz érkezett panaszok rámutatnak arra, hogy előfordulhat a körök egyéb, kereskedelmi (kiegészítő) tevékenységeinek kereszt támogatása. A Bizottság elvben elismeri a munkagép-megosztási körök pozitív szerepét a mezőgazdaságban, mivel a drága gépek megosztása által lehetővé válik a gazdálkodók számára hatékonyságuk növelése.
554. Ezért a Bizottság C9/A/2004 határozatában engedélyezte a (hat év alatt, 19,6 millió EUR összegben nyújtott) támogatást, amely támogatott szolgáltatások formájában segíti a gazdálkodókat a mezőgazdasági iránymutatások 14. pontja értelmében. Az ilyen támogatás degresszív, nem haladja meg a vonatkozó költségek 50 %-át. A Bizottság megjegyzi azonban, hogy az ilyen költségeket 100 %-ban finanszírozó, állandó állami támogatás, amelyet a gazdálkodók időszakosan vehetnek igénybe, a közös piaccal összeegyeztethetetlen működési támogatásnak minősülhet. A Bizottság arra kötelezi Németországot, hogy az általa alkalmazott rendszerben vezesse be a munkagép-megosztási körök arra irányuló kötelezettségét, hogy a támogatást teljes mértékben adják tovább a gazdálkodóknak, és vagy tiltsák be a munkagép-megosztási körök kiegészítő tevékenységeit, vagy korlátozzák e tevékenységek gyakorlását a munkagép-megosztási körök jogilag független leányvállalataira, ezzel megakadályozva a kereszt támogatást.
555. A Bizottság a korábbi (jogellenes) támogatásról szóló határozatában (C9/B/2003) megállapította, hogy az egyéni kedvezményezetteknek juttatott támogatás összege (megközelítőleg 50 EUR gazdálkodónként) túlságosan alacsony ahhoz, hogy torzítsa a versenyt. A Bizottság azonban azt is megállapította, hogy az ilyen támogatás bajor rendszere nem akadályozta meg elég hatékonyan kizárólag működési támogatás nyújtását a munkagép-megosztási körök számára, vagy a munkagép-megosztási körök által végrehajtott egyéb kereskedelmi tevékenységek kereszt támogatását. A Bizottság ezért megállapította, hogy minden olyan támogatás, amely esetében nem támasztható alá bizonyítékkal, hogy kizárólag a gazdálkodókat támogatja, a közös piaccal összeegyeztethetetlennek és visszatérítendőnek minősül.

GÖRÖGORSZÁG

A kedvezőtlen időjárásért ellentételezésre nyújtott kártérítéssel kapcsolatos program – RAGBY

556. Április 20-án a Bizottság úgy határozott³⁴⁰, hogy nem emel kifogást azon, megközelítőleg 60 millió EUR összegű állami támogatás ellen, amelyet gazdálkodók

³³⁹ C 9/B/2003 – Németország (Bajorország).

³⁴⁰ N 249/2003.

és halászok természeti csapások (földcsuszamlások, árvizek), rossz időjárás (fagy, eső, vihar, szárazság), és 2002 és 2003 márciusa közötti betegségek következtében elszenvedett kárai ellentételezésére nyújtottak. A támogatási intenzitás az elszenvedett kár 50–80 %-a, vagy egyes termények esetében 1 000 négyzetméterenként számított átalány-kifizetések eszközölhetők. Az intézkedés időtartama 5 év (a támogatást különböző szakaszokban fizetik).

OLASZORSZÁG

Kockázati tőke a mezőgazdasági KKV-k számára

557. Február 3-án a Bizottság úgy határozott, hogy nem emel kifogást az ellen, hogy 2005-ig állami alapokból nyújtsanak évente megközelítőleg 5 millió EUR összegű kockázati tőkét³⁴¹. A cél egy alap létrehozása, hogy támogassák a mezőgazdasági KKV-k kockázati tőkéhez való hozzájutását a kisebbségi részvények felvásárlása, résztvevői kölcsönök és egyéb kockázati tőke-alapokban való részvétel formájában. Az intézkedés számos állami támogatásra jellemző elemet tartalmaz, amelyeket összeegyeztethetőnek találtak az állami támogatásokra vonatkozó szabályokkal. Például, az állami alap lemond egy bizonyos haszonkulcs feletti haszonról a magánbefektetők javára. Ez az egyik, magánbefektetőket vonzó intézkedés. Az intézkedés időtartama 10 év.

Kéknelyv betegséggel kapcsolatos kártérítés

558. Március 16-án a Bizottság elutasító végső határozatot hozott a Szardínia térségben tevékenykedő feldolgozó vállalatok számára a kéknelyv betegség következtében elszenvedett állítólagos káruk ellentételezése érdekében nyújtott, megközelítőleg összesen 2,6 millió EUR állami támogatást illetően³⁴². A gazdálkodók kárának ellentételezésére irányuló támogatást azzal a határozattal párhuzamosan engedélyezték, amely a feldolgozóiparra vonatkozóan eljárás kezdeményezését írta elő. Mivel a támogatást még nem fizették ki, nem volt szükséges elrendelni a visszatérítést. A támogatást az alábbi indokok miatt találták összeegyeztethetetlennek a közös piaccal:
- Az állami támogatásra vonatkozó szabályok értelmében csak az elődleges termelők kára ellentételezhető. A forgalmat érintő kár a rendes üzleti kockázat része, amelyet számos tényező okozhat.
 - Nem volt egyértelmű kapcsolat az elszenvedett károk és a kéknelyv betegség között. Az érintett időszakban szárazság volt Szardínián, amely szintén okozhatta a forgalom csökkenését; egyes szövetkezetek számára a kéknelyv betegségtől eltérő okok miatt szállíthattak kevesebb nyersanyagot (amelynek következtében veszteséget szenvedtek).

³⁴¹ N 384/2003 – HL C 56., 2004.3.4.

³⁴² C 5/2001 (ex N 775/2000) – Olaszország (Szardínia).

559. Május 19-én a Bizottság elutasító végső határozatot hozott, azaz a Szerződéssel összeegyeztethetetlennek nyilvánított egy megközelítőleg 10,3 millió EUR összegű állami támogatást³⁴³. Mivel a támogatást még nem fizették ki, nem volt szükséges elrendelni a visszatérítést. A támogatás célja az olasz baromfityénysztők ellentételezése volt az 1999-ben, Belgiumban kitört dioxin-pánik következtében elszenvedett állítólagos veszteségek miatt.
560. Olaszország azt állította, hogy a belgiumi dioxin-pánikot az olasz média felnagyította, amelynek következtében csökkent a baromfihús fogyasztása az országban. Következésképpen, Olaszország javaslatot tett saját baromfitermelői kártérítésére, azzal érvelve, hogy a dioxin-botrányt nem csupán Belgiumban, de Olaszországban is „rendkívüli eseménynek” kell nyilvánítani. Az állami támogatásokra vonatkozó szabályok értelmében az ilyen támogatás engedélyezésének egyetlen módja, ha a dioxin-pánik hatásait „rendkívüli eseménynek” nyilvánítják. A Bizottságnak azonban komoly kétségei merültek fel ezzel, az olasz piacra vonatkozó megközelítéssel kapcsolatban. Az eljárás megkezdését követően rendelkezésére bocsátott információk sem oszlatták el a Bizottság kétségeit.

Megmentési célú támogatás a Parmalat beszállítói számára

561. Július 14-én a Bizottság úgy határozott³⁴⁴, hogy nem emel kifogást egy megközelítőleg 1 millió EUR összegű, egyszeri támogatás ellen, amelyet azon lombardiai tejtermelőknek nyújtottak, akik nehéz pénzügyi helyzetbe kerültek, miután a Parmalat-csoport nem fizette ki nekik a leszállított tejet. A megmentési célú támogatás egy kezességvállalást jelent, összhangban a megmentési célú és a szerkezetátalakítási támogatásra vonatkozó iránymutatásokban meghatározott feltételekkel. Olaszország átlagszámítási módszert javasolt annak megállapítására, hogy mely esetben mondható el egy tipikus tejtermelő gazdáról, hogy nehéz helyzetben van, és ezért támogatásra jogosult. Egyes gazdálkodókat így kizárnak a támogatásból, mivel őket elég jó módúnak tekintik ahhoz, hogy ne kerüljenek nehéz helyzetbe. A támogatási intenzitással kapcsolatban elmondható, hogy a jelenlegi rendszer keretében elérhető támogatás legmagasabb értéke 500 000 EUR egyéni vállalatok, és 5 millió EUR szövetkezetek esetében.

Regionális intervenció a Confidi fejlesztése érdekében a mezőgazdaságban

562. Május 10-én a Bizottság 1 032 913,80 EUR összegű támogatást hagyott jóvá³⁴⁵ garanciaként, és 516 456,90 eurót technikai segítségnyújtásra vonatkozóan a Confidi javára; a Confidi név vállalkozásokból álló szövetkezeteket jelöl a mezőgazdaságban, illetve azok szövetségeit, amelyek a garanciaalapokat kezelik. A támogatás időtartama öt év, és célja a következő:

³⁴³ C 59/2001 (ex N 797/1999).

³⁴⁴ N 75/2004 – Olaszország (Lombardia).

³⁴⁵ N 536/2003 – Olaszország (Campania).

- kiegészítő garancia biztosítása a gazdálkodóknak vagy szövetkezeteknek, feltéve, hogy a garanciák a Bizottság által jóváhagyott, regionális/nemzeti támogatási program által finanszírozott műveletekhez kapcsolódnak, és a kombinált támogatás nem haladja meg a támogatást megengedő bizottsági határozatokban megállapított küszöbértékeket;
- tanácsadói szolgáltatások biztosítása egy adott régióban tevékenykedő valamennyi gazdálkodónak.

563. A kiegészítő garancia formájában nyújtott támogatás készpénzben kifejezett támogatási egyenértékét a kedvezményes kamatozású kölcsönök számítási módja szerint kell kiszámolni, azaz a piaci hitelkamatok és az állami kezességvállalásnak köszönhetően a bankkal elért kamatláb közötti eltérést képviselő kamattámogatás, amelyből levonják a kedvezményezett által kifizetett összeget.

A BSE-válság tekintetében nyújtott támogatás: 49/2001 sz. törvény – a 7a. cikktől eltérő cikkek

564. December 1-jén a Bizottság visszamenőlegesen felhatalmazta³⁴⁶ Olaszországot, hogy megközelítőleg 169 millió EUR összegű állami támogatást nyújtson bizonyos kockázatot jelentő anyagok megsemmisítése és alacsony kockázatú anyagok tárolása során felmerült költségek tekintetében, illetve a marhahús-termelőknek biztosított jövedelemtámogatásként a 2001-es BSE-válság hatásainak ellensúlyozása érdekében. A jóváhagyott intézkedések az olasz 49/2001 sz. törvény részét alkotják, amelyeket a Bizottság részben jóváhagyott 2001-ben, a BSE-válság kitörésekor.

565. A marhahús-termelőknek nyújtott jövedelemtámogatást, amelyet az adófizetésre és szociális biztonsági járulékok fizetésére vonatkozó határidők felfüggesztésén vagy meghosszabbításán keresztül biztosítanak, az EKSz. 87. cikke (2) bekezdésének b) pontja teszi lehetővé. A határozat által érintett továbbfeldolgozó ágazatoknak (vágóhidak, húst értékesítő kis- és nagykereskedők) nyújtott jövedelemtámogatás összege megközelítőleg 103,25 EUR gazdaságonként, amelyet *de minimis* támogatásnak tekintenek, ezért erre nem vonatkozik az állami támogatásokkal kapcsolatos tilalom.

HOLLANDIA

Madárinfluenza elleni intézkedések

566. Szeptember 8-án a Bizottság úgy határozott, hogy nem emel kifogást egy megközelítőleg 11,3 millió EUR összegű támogatás ellen, amelyet a madárinfluenza elleni küzdelem költségeire irányoztak elő³⁴⁷. Az intézkedés az N 700/2000 számon jóváhagyott intézkedés módosítása. A bejelentett támogatási intenzitás eléri a 100 %-ot, az intézkedés pedig 2010. január 1-jéig van érvényben.

³⁴⁶ NN 151/2002 (ex N 113/B/2001)

³⁴⁷ N 429/2003.

567. Szeptember 8-án a Bizottság úgy határozott, hogy nem emel kifogást egy megközelítőleg 2,7 millió EUR összegű állami támogatás ellen, amelyet a száj- és körömfájás elleni küzdelem költségeire irányoztak elő³⁴⁸. Az intézkedés az N 700/2000 számon jóváhagyott intézkedés módosítása. A bejelentett támogatási intenzitás eléri a 100 %-ot, az intézkedés pedig 2010. január 1-jéig van érvényben.

11. HALÁSZAT

568. A Bizottság engedélyezte Franciaország egyes (a szociális biztonsági járulék és egyéb díjak csökkentésének formájában nyújtott) támogatási intézkedéseit az Erika hajóroncs által 1999 decemberében okozott olajszennyezés, és az azt követő heves vihar okozta károk enyhítésére. A Bizottság szerint a támogatás indokolt az Atlanti-óceán partján található halgazdaságok tekintetében, amelyeket különösen érintettek az események, de más halgazdaságok és a halászok tekintetében a támogatást összeegyeztethetetlennek találta a közös piaccal, és elrendelte a támogatás visszatérítését.
569. 1986 és 1999 között a Bizottság engedélyezett egyes halászati támogatási intézkedéseket Korfikán is, mindazonáltal, a közös piaccal összeegyeztethetetlennek találta a hajógyártás és a teljesítménynövelést magában foglaló hajó-korszerűsítés tekintetében 1997. január 1-je és 1998. október 28-a között nyújtott támogatásokat, amelyeket vissza kell fizetni. Engedélyeztek viszont egy új támogatást használt hajók vásárlására vonatkozóan.

12. SZÉN ÉS SZÁLLÍTÁS

Szén

570. Az évet a francia szénbányászat beszüntetése és az Unió bővítése jellemezte, amely Lengyelország, a Cseh Köztársaság, Szlovákia és Magyarország csatlakozásával a széntermelő országok számát háromról (Németország, Egyesült Királyság, Spanyolország) hétre növelte. A kedvezőtlen geológiai feltételek következtében számos uniós bánya nem képes felvenni a versenyt az importált szénnel.
571. Arra is emlékeznünk kell, hogy 2002. július 24-e óta új keretrendszer vonatkozik a széniparban nyújtott állami támogatásokra³⁴⁹ az ESZAK-szerződés 2002. július 23-i megszűnését követően. Ez a rendszer a minimális széntermelésen alapul, amelynek célja, hogy erősítse az Unió biztonságát az energiaellátás szempontjából. A széniparra vonatkozó állami támogatások az ágazat szerkezetátalakítását is segítik, figyelembe véve a tevékenység csökkentésének társadalmi és regionális hatásait.
572. Spanyolország esetében a Bizottság mélyreható vizsgálatot kezdeményezett a széniparra vonatkozóan, a 2003-ban nyújtott szerkezetátalakítási terv és támogatás

³⁴⁸ N 431/2003.

³⁴⁹ HL L 205., 2002.8.2.

tekintetében³⁵⁰. 2004. május 19-én a Bizottság támogatást engedélyezett a német széniparnak a 2004-es év vonatkozásában³⁵¹.

Szállítás

Vasúti szállítás

573. Október 6-án a Bizottság engedélyezte Németország számára vasúti infrastruktúrájának támogatását³⁵². A jóváhagyott támogatási rendszer magán mellékvágányok építésének, meghosszabbításának és újbóli üzemeltetésének finanszírozására vonatkozó iránymutatásokkal foglalkozik. A magán mellékvágány egy olyan sínpár, amely egy üzleti vállalkozás tulajdonában áll, és áru feladására és/vagy fogadására szolgál a kereskedelmi tevékenység részeként. E sínpárnak közvetlenül vagy közvetve kapcsolódnia kell az állami vasúti hálózathoz. A támogatási programnak növelnie kell a biztonságot ebben az ágazatban, és elő kell segítenie azt, hogy a közúti szállításról a vasúti szállításra tevődjön át a hangsúly.

Kombinált szállítás

574. Kedvező határozat született egy olasz rendszer esetében³⁵³ a Friuli-Venezia Giulia régióban; a rendszer célja a kombinált fuvarozási szolgáltatásokat nyújtó vállalkozások támogatása, hogy az árut vasúton szállítsák a régióba, illetve ki a régióból. A támogatás a közúti és a kombinált szállítás költségei közötti különbség megtérítésére korlátozódik. A rendszer lehetővé teszi a kombinált szállítási szolgáltatások árának csökkentését, hogy az utóbbi a közúti szállítással hasonló piaci feltételek mellett versenyezhesen.
575. A Bizottság egy másik regionális rendszert is jóváhagyott³⁵⁴, amelyet Szicília tervezett azzal a céllal, hogy egy hároméves időszakra ösztönözze a közúti/tengeri kombinált szállítási szolgáltatásokat a szicíliai és más olasz és közösségi kikötők között. A rendszer értelmében „környezetvédelmi bónuszt” kapnak azok a közúti szállítással foglalkozó kis- és középvállalkozások, amelyek egyéni, 12 tonna feletti nehéz tehergépjárművüket vagy nyerges vontatójukat tengeren szállítják. Szicília sajátos földrajzi és gazdasági helyzete, illetve az intermodális szállítási piac megszervezésének nehézségei és az intézkedés kísérleti jellege figyelembevételével a Bizottság úgy ítélte meg, hogy a támogatás összeegyeztethető a Szerződéssel.
576. Áprilisban a Bizottság úgy határozott, hogy nem emel kifogást egy olyan támogatási rendszer ellen³⁵⁵, amelynek célja a közúti áruszállításról a vízi szállításra való módális váltás ösztönzése; ennek keretében támogatásban részesülnek az új/meglévő

³⁵⁰ HL C 182., 2004.7.15.

³⁵¹ N 493/2003 – Németország – Állami támogatás a széniparnak 2004-ben. 2003. május 19-i határozat.

³⁵² N 170/2004 – Németország – Magán mellékvágányok építésének, meghosszabbításának és újbóli üzemeltetésének finanszírozására vonatkozó iránymutatások. 2004. október 6-i határozat.

³⁵³ N 335/03 – Olaszország – Támogatás mozgó autópálya-szolgáltatások létrehozására. 2004. március 3-i határozat.

³⁵⁴ N 551/2003 – Olaszország – Támogatás az áruszállítás kombinált szállítás (közút/rövid tengeri szállítás formájában történő megvalósítására. 2004. október 6-i határozat.

³⁵⁵ N 206/2003 – UK – Vízi áruszállítási támogatás. 2004. április 20-i határozat.

part menti, rövid tengeri vagy belvízi közlekedési szolgáltatások, amennyiben nem szállítanak közúton és környezetvédelmi szempontból jótékony hatást váltanak ki az Egyesült Királyságban. Ez az új rendszer kiegészíti a meglévő, az áruszállítás feltételeire vonatkozó támogatási rendszert (FFG)³⁵⁶. A támogatásokat a teljes működési költségek legfeljebb 30 %-ában korlátozzák, legfeljebb 3 évig, amikor is a projektnek már önállóan kell működnie.

577. Végül, a Bizottság engedélyezett egy belga támogatási rendszert³⁵⁷, amelynek célja, hogy belvízi hajóutakon keresztül hozzáférést biztosítson Antwerpen kikötőjéhez az Antwerpen körüli autópálya-gyűrű felújítási munkálatai alatt³⁵⁸. A rendszer viseli a konténerek be- és kirakodásának költségeit a hajókba, hogy ezzel is ösztönözze a belvízi közlekedést az antwerpeni kikötő környékén a munkálatok ideje alatt.

Közúti szállítás

578. Júliusban a Bizottság beruházási támogatást hagyott jóvá részecskeszűrők utólagos felszerelésére a Dániában nyilvántartásba vett tehergépjárművek tekintetében³⁵⁹.
579. Október 20-án a Bizottság lezárta azt a hivatalos vizsgálatot³⁶⁰, amelyet a Sernam vállalat szerkezetátalakítására vonatkozó, korábbi megengedő bizottsági határozat állítólagos helytelen alkalmazása tekintetében indítottak; a Sernam a francia vasúttársaság, a SNCF leányvállalata, és közúti és vasúti szállítással, illetve szállítmányozással foglalkozik. A Bizottság egy feltételes, részben megengedő, részben elutasító határozatot hozott, és elrendelte a támogatás visszatérítését.
580. A Bizottság ezt követően a belga ABX Logistics vállalat szerkezetátalakítási tervének vizsgálatára tért át; ez a vállalat főként közúti szállítmányozással foglalkozik, de a tengeri és a légi szállításban is jelen van.
581. A Bizottság jelenleg a német autópályákon közlekedő nehéz tehergépjárművekre vonatkozó úthasználati díj bevezetéséhez kapcsolódó visszatérítési rendszer lehetséges, állami támogatásokra jellemző hatásait vizsgálja³⁶¹.

³⁵⁶ N 649/2001 – UK – Az áruszállítás feltételeire vonatkozó támogatás. 2001. december 20-i határozat.

³⁵⁷ N 88/04 – Belgium – Támogatás a belvízi közlekedésnek Antwerpen kikötőjében a konténerek kezelésére vonatkozóan. 2004. július 14-i határozat.

³⁵⁸ Az Antwerpen körüli autópályának mindkét irányban négy sávja van. A munkálatok ideje alatt mindkét irányban csak két-két sáv lesz járható.

³⁵⁹ N 90/2004 – Dánia – Részecskeszűrők tehergépjárműveken. 2004. július 20-i határozat.

³⁶⁰ C 32/2003 – Franciaország – Sernam 2 – Szerkezetátalakítási támogatás felülvizsgálata. 2004. október 20-i határozat.

³⁶¹ C 54/2003 – Németország.

Belvízi közlekedés

582. A Bizottság engedélyezett két támogatási rendszert, amelyek célja, hogy ösztönözzék a belvízi szállítást Franciaországban és Belgiumban (Wallonia)³⁶² a hajóflotta korszerűsítése és a belvízi hajózási szakma támogatása és megújítása révén.
583. A vallon támogatási rendszer támogatást ír elő a menetrendszerűen közlekedő, konténeres szállítási szolgáltatások számára, amennyiben azok a belvízi hajóutakat veszik igénybe, és egy vallon területen található vízi úthoz kapcsolódó termináltól folytatják működésüket. A támogatást a vízi úton oda- és vissza szállított konténerek száma alapján számítják ki. A támogatás célja, hogy ösztönözze a belvízi kombinált szállítási szolgáltatásokat, Walloniába és onnan, szemben a közúti szállítással, amely jelenleg konténer-szállítás szinte teljes egészéért felelős.

Tengeri szállítás

584. A Bizottság számos kiegészítést és módosítást hagyott jóvá az Olaszországban³⁶³, Németországban³⁶⁴, Dániában³⁶⁵ és Finnországban³⁶⁶ működő rendszerek tekintetében. Emellett elfogadott egy, a hajók úrtartalmán alapuló, átalánydíjas adórendszert³⁶⁷, amellyel Olaszország vált a tizenegyedik olyan tagállammá, amely ilyen, úrtartalom-adónak is nevezett rendszert vezetett be.
585. A Bizottság engedélyezett egy Olaszország által, a Tirrenia-csoportot alkotó vállalatok tekintetében elfogadott támogatási rendszert³⁶⁸, amely közszolgáltatási megállapodások alapján 2008 végéig érvényben marad. A Bizottság véleménye szerint a Tirrenia-csoport vállalatainak fizetett támogatások, amelyek célja, hogy biztosítsák az olasz szárazföld és Olaszország szigetei közötti szolgáltatások működését, ellentételezésnek minősülnek a közszolgálati kötelezettségek végrehajtásáért. Másrészt, a Bizottság kijelentette, hogy az egyes nemzetközi tengeri útvonalak tekintetében nyújtott ellentételezés nem összeegyeztethető a

³⁶² N 38/2004 – France – Támogatás a Franciaországban telephellyel rendelkező, belvízi hajóutakon történő áruszállítással foglalkozó vállalkozásoknak. 2004. szeptember 8-i határozat; N 4/2004 – Belgium – A vallon régió támogatási rendszere a belvízi szállítás tekintetében 2004–2007. 2004. június 16-i határozat.

³⁶³ N 599/2003 – A part menti szállításban dolgozó alkalmazottak szociális biztonsági járulékának csökkentésére irányuló program 2004-ben és 2005-ben történő folytatása. 2004. február 3-i határozat; N 45/2004 – A nemzetközi hajózási lajstrom, illetve az ehhez kapcsolódó szabályok kiterjesztése egyes part menti hajózási tevékenységekre. 2004. július 14-i határozat.

³⁶⁴ NN 19/2004 – A tengerészek szociális biztonsági hozzájárulásainak átalányalapú csökkentését előíró rendszer. 2004. szeptember 22-i határozat; N 376/2004, 2004. november 16-i határozat.

³⁶⁵ N 171/2004 – A 2002-ben jóváhagyott úrtartalom-alapú, átalánydíjas adórendszer technikai kiigazítása. 2004. december 1-jei határozat.

³⁶⁶ N 70/04 – A nemzetközi hajózási lajstrom meglévő rendszerének további alkalmazása, és hatályának kiterjesztése a Finnország és más tagállamok között rendszeresen közlekedő utasszállító hajókra. 2004. december 1-jei határozat.

³⁶⁷ N 114/2004.

³⁶⁸ C 64/1999 – Olaszország – Tirrenia-csoport. 2004. március 16-i határozat.

közösségi joggal, mivel nem volt valós igény a közszolgáltatásra; ezért a Bizottság a támogatás kedvezményezettől történő visszatérítésére szólított fel.

586. A Bizottság június 30-án³⁶⁹ lezárta a kereskedelmi flotta javára biztosított belga adóintézkedés-csomag tekintetében 2003. március 19-én indított hivatalos vizsgálati eljárást³⁷⁰, amelynek eredményeként elutasítottak néhány megvizsgált intézkedést, azaz az újabb hajók tekintetében alkalmazott adócsökkentést, az adójóváírások átutalását az átalányadó fizetésére kötelezett vállalatok hatáskörébe, illetve a tengeri szállításhoz nem közvetlenül kapcsolódó tevékenységek támogathatóságát, mint például a nem fedélzeti fogyasztásra szánt áruk és szolgáltatások értékesítése és luxustermékek értékesítése kirándulóhajókon, a fogadás és a kaszinók. A többi vizsgált intézkedést elfogadták.
587. Végül, december 14-én a Bizottság Franciaország tekintetében módosította a 2002. január 30-i határozatát³⁷¹, engedélyezve egy új, rövid tengeri szállítási szolgáltatások létrehozására vonatkozó támogatási rendszert abból a célból, hogy megfeleljen az ebben az ágazatban megállapított új közösségi szabályoknak.

Légi közlekedés

588. A Bizottság február 12-én határozatot hozott a Vallon Régió³⁷² és az állami tulajdonban lévő Brussels South Charleroi Airport (BSCA) által a Ryanair légitársaságnak a Charleroi repülőtéren történő létesítéshez nyújtott kedvezményekre vonatkozóan. A Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy a BSCA-éval megegyező körülmények között magánüzemeltető nem kaphatott volna ugyanolyan kedvezményeket. Mivel ez esetben nem tartották be a piaci magánbefektetőre vonatkozó elvet, a Ryanair számára nyújtott kedvezmények állami támogatásnak minősültek, amely torzíthatja a versenyt.
589. A Bizottságnak azonban az volt az álláspontja, hogy a Ryanair számára a Charleroi repülőtéren történő létesítéshez nyújtott támogatás összeegyeztethető lenne a közös piaccal a közlekedéspolitika keretében, amennyiben lehetővé teszi a jelenleg kihasználatlan, és a közösség számára egészében véve költséget jelentő, másodlagos repülőtér fejlesztését és jobb kihasználását. A határozatban a Bizottság engedélyezett bizonyos típusú támogatásokat, különösen olyan támogatást, amely világosan meghatározott feltételek mellett lehetővé teszi teljesen új útvonalak kiépítését. A határozat arra is rámutatott, hogy bizonyos támogatások nem engedélyezhetők; a Bizottságnak az a célja, hogy garantálja, hogy egy adott repülőtérrel kapcsolatban nyújtott kedvezmények megkülönböztetésmentesek és azokkal kapcsolatban biztosított a nagyobb mértékű átláthatóság.
590. Ez a határozat döntő jelentőségű a légi közlekedés jövője szempontjából, különösen azért, mert regionális vagy másodlagos repülőterek használatával kapcsolatos. A határozattal egy időben a Bizottság azt is bejelentette, hogy iránymutatásokat dolgoz

³⁶⁹ Határozat, még nem tették közzé

³⁷⁰ C 20/2003, HL C 145., 2003.6.21.

³⁷¹ C 65/200, HL L 196., 2002.7.25.

³⁷² C-76/2002. sz. ügy – Belgium – Charleroi Airport – Ryanair. 2004.február 12-i határozat.

ki, amelyek a következő kérdésekkel foglalkoznak: fapados repülőtársaságok állami támogatása, induló támogatás új útvonalak kiépítéséhez és a repülőterek közpénzekből történő finanszírozása: “A repülőterek finanszírozására és a regionális repülőterekről induló légitársaságok számára nyújtandó induló támogatásra vonatkozó közösségi iránymutatások”.

591. A Bizottság március 16-án határozott arról, hogy Görögország tekintetében állami támogatással kapcsolatos vizsgálatot indít³⁷³, kifejezve kétségeit az Olympic Airlines (NOA) elnevezésű vállalat – amely az Olympic Airways légiközlekedési tevékenységét vette át – létrehozásával és privatizációjával kapcsolatban, valamint számos egyéb intézkedésről. A Bizottságnak a következőkkel kapcsolatban is aggályai voltak: a görög állam a 2002. decemberi határozatot követően nem rendezte a jogellenes és összeegyeztethetetlen támogatás ügyét, illetve a vállalat 2003-ban nem fizette be adótartozását, a görög állam által a vállalat szerkezetátalakítása és privatizációja céljából biztosított előleg (több mint 130 millió euro), valamint a vállalat nem fizette be az utasoknak felszámított, repülőtéri modernizációs adót (*Spatosimo*).
592. A 2004 folyamán a közlekedés terén hozott egyéb határozatok közül jelentős volt a július 20-i határozat, amellyel a Bizottság engedélyezte a megmentési célú támogatást az Alitalia olasz légitársaság esetében³⁷⁴. A támogatás 400 millió euro összegű rövid lejáratú, piaci árfolyamon számított áthidaló kölcsönből áll, amely a lejáratkor visszafizetendő, hogy intézkedéseket lehessen kidolgozni a vállalat további, állami támogatás nélküli, lehetséges szerkezetátalakításához.
593. Végezetül, a Bizottság december 14-én engedélyezte a TAP földi kiszolgáló egysége reprivatizációjának első szakaszát³⁷⁵. A Portugalia – egy portugál magán-légitársaság – be akarta olvasztani saját földi kiszolgáló üzletágát a TAP-éba, és cserébe 6 % részesedést szerezne az új földi kiszolgáló vállalkozásban. A Bizottságnak az volt az álláspontja, hogy ezek az ügyletek nem képeznek állami támogatást, mivel nem bocsátottak állami forrásokat a TAP rendelkezésére, és mivel a vevő, a Portugalia, piaci árat fizetett az érintett részvénytulajdonért.

13. KÖZCÉLÚ MŰSORSZOLGÁLTATÁS, SZÉLESSÁVÚ HOZZÁFÉRÉS, FILMGYÁRTÁS

A licencdíjak rendszere

594. A RAI, olasz közszolgálati műsorszolgáltató feladata a közszolgáltatás, pontosabban a közcélú műsorszolgáltatás. A licencdíj arra szolgál, hogy ebből finanszírozzák ezen közszolgáltatást. Ez a licencdíj létező támogatásnak minősül, mivel már a Római Szerződés hatálybalépésekor is létezett, és leglényegesebb elemei azóta is változatlanok maradtak.

³⁷³ HL C 192., 2004.7.28.

³⁷⁴ N 297/2004 – Olaszország – Az Alitalia szerkezetátalakításához és helyreállításához szükséges sürgős intézkedések. 2004.7.20-i határozat

³⁷⁵ NN 63/2004 – Portugália – Az SPDH (TAP) reprivatizációja.

595. Egy, a RAI licencdíj-finanszírozási rendszerének a közös piaccal való folyamatos összeegyeztethetőségének biztosítását szolgáló, létező támogatásokra vonatkozó eljárás során³⁷⁶ a Bizottság szervezeti egységei hasznos változtatásokat javasoltak az olasz hatóságoknak. Ezek a javaslatok biztosítanák a licencdíjak átláthatóságát, és biztosítékot tartalmaznak a túlzott mértékű ellentételezés ellen. Június 23-án az olasz hatóságok elfogadták a Bizottság szervezeti egységei által javasolt valamennyi változtatást.
596. Hasonló eljárások kezdődtek a portugál³⁷⁷ és a francia műsorszolgáltatókra³⁷⁸ vonatkozóan, és tárgyalások folynak a megfelelő intézkedésekről.
- A TV2 Denmark állami finanszírozása³⁷⁹, és közcélú műsorszolgáltató szervezetek ad-hoc jellegű állami finanszírozása Hollandiában³⁸⁰*
597. 2004-ben a Bizottság az állami támogatás szabályainak a közszolgálati műsorszolgáltatásra történő alkalmazásáról szóló közleményével³⁸¹, és az ebben az ágazatban 2003-ban hozott határozataival³⁸² összhangban, folytatta az állami támogatásokra irányuló vizsgálatait a közszolgálati műsorszolgáltató szervezetek állami finanszírozása terén. 2004 első kilenc hónapjában a Bizottság a dán közcélú műsorszolgáltatási rendszert vizsgálta, és végső határozatot fogadott el a dán közszolgálati műsorszolgáltató, a TV2/Denmark (TV2) finanszírozására vonatkozóan.
598. Február 3-án a Bizottság mélyreható vizsgálatot kezdeményezett a holland közszolgálati műsorszolgáltatók ad-hoc jellegű finanszírozására vonatkozóan. A Bizottság előzetes megállapításai szerint a holland közszolgálati műsorszolgáltatóknak nyújtott ad-hoc intézkedések állami támogatásnak minősülnek az EKSz. 87. cikkének (1) bekezdése értelmében, és kétségei vannak afelől, hogy az intézkedések összeegyeztethetők az EKSz. 86. cikkének (2) bekezdésével. A Bizottság becslései szerint a holland állam 1992-től a közszolgáltatás finanszírozásához szükségesnél több támogatást (110 millió EUR) nyújtott a közszolgálati műsorszolgáltatóknak.
599. Május 19-én a Bizottság lezárta a dán közszolgálati műsorszolgáltató, a TV2 állami finanszírozására irányuló mélyreható vizsgálatot, és a TV2 számára elrendelte megközelítőleg 84,4 millió EUR összegű, nem összeegyeztethető állami támogatás kamatokkal együtt történő visszafizetését. A hivatalos vizsgálat az 1995–2002 közötti időszakot fedte le. A Bizottság azt vizsgálta, hogy a TV2 számára közszolgálati feladatai ellátására nyújtott állami támogatás összeegyeztethető volt-e az EKSz. 86. cikkének (2) bekezdésével. A Bizottság határozatában először számításokat végzett arra vonatkozóan, hogy az állami ellentételezés arányos volt-e a TV2 által közszolgálati feladatai ellátása során felmerült nettó költségekkel. A

³⁷⁶ Lásd a 2003. évi versenyről szóló jelentés 4.5. szakaszát és a C 62/99. sz. ügyet.

³⁷⁷ CP 114/04 RTP.

³⁷⁸ E 10/2005 (ex CP 660/1999).

³⁷⁹ C 2/2003.

³⁸⁰ C 2/2004.

³⁸¹ HL C 320., 2001.11.15.

³⁸² Lásd a 2003. évi versenyről szóló jelentés 4.5. fejezetét.

Bizottság megállapította, hogy a TV2 számára a szükségesnél 628,2 DKK (84,4 EUR) millió összeggel több ellentételezést nyújtottak. Második lépésként a Bizottság elemezte a TV2 magatartását a televíziós reklámok piacán. A Műsorszolgáltatási Közlemény szerint, amennyiben egy közszolgálati műsorszolgáltatónak nem célja a közszolgálati tevékenységből származó bevételei maximálása, az állami finanszírozás szükségessége indokolatlanul megnő. Ez a közszolgálati feladatok ellátásához szükséges mértéken túl torzítaná a versenyt. Bár Dániában meglehetősen alacsonyak a televíziós reklámok árai, a Bizottság vizsgálata nem bizonyította, hogy a TV2 úgy döntött, hogy nem használja ki maximálisan a reklámokból szerezhető bevételeket. Ezen kívül a Bizottság vizsgálata feltárta, hogy a dán állam, a TV2 tulajdonosaként nem mutatott piaci befektetői magatartást az 1995–2002 közötti időszakban, amikor úgy határozott, hogy az ellentételezés-többlet éves összegeit a TV2-nél hagyja. Bár a dán állam később azt állította, hogy erre a feleslegre szükség volt a saját tőke felhalmozásához, nem folytatta a magánbefektető szerepét, mivel – mielőtt befektette az ellentételezés-többletet a TV2-be – nem határozta meg, hogy egy televíziós műsorszolgáltató esetében mekkora a saját tőke megfelelő szintje, és milyen pénzügyi teljesítményt vár el ezzel a tőkével. Ezzel szemben a dán állam csak hagyta, hogy az ellentételezés-többlet felhalmozódjon a vállalatban. Ezért a Bizottság megállapította, hogy 84,4 millió EUR összegű támogatás összeegyeztethetetlen az EK-Szerződéssel.

*DVB-T Germany*³⁸³

600. A földi digitális videó műsorszolgáltatási (DVB) projekt támogatása érdekében Berlin-Brandenburg médiahatósága ellentételezést nyújtott a magán-műsorszolgáltatók számára az ún. „átváltási költségekre”. A magán-műsorszolgáltatók azért részesültek támogatásban, hogy ezzel ösztönözzék őket az földi analóg televízióról a földi digitális televízióra való váltásra. Az új földi digitális televíziós hálózatot a Deutsche Telekom AG (DTAG) leányvállalata, a T-Systems működteti. A Bizottság egy hozzá benyújtott panaszt követően vizsgálta meg ezt az ellentételezést. Véleménye szerint az ellentételezési kifizetések állami támogatásnak minősülhetnek, mind a magán-műsorszolgáltatók, mind a DVB-T hálózatot működtető T-Systems számára. Ezért július 14-én a Bizottság úgy határozott, hivatalos vizsgálatot indít az ügyben.
601. Ugyanazon a napon, számos panasz alapján, a Bizottság hivatalos vizsgálati eljárást indított Svédországban a földi digitális televízió (DVB-T) finanszírozására vonatkozóan³⁸⁴, mivel nem zárható ki, hogy a földi digitális televíziós hálózat finanszírozása állami támogatást foglal magában.

³⁸³ C 25/04 (ex NN 36/04).

³⁸⁴ HL C 238., 2004.9.25

602. A Bizottság jóváhagyott egy projektsorozatot, amelynek célja állami támogatás biztosítása szélessáv kiépítésére³⁸⁵. Az információs társadalom fejlesztése a lisszaboni menetrend egyik legfontosabb része, és a Bizottság elfogadta, hogy ösztönözni kell a szélessáv kiépítését, különösen a kedvezőtlen helyzetű régiókban³⁸⁶. A Bizottság szervezeti egységei felmérték, hogy az ilyen projektek milyen feltételek mellett egyeztethetők össze az Unió állami támogatásokra vonatkozó szabályaival. A határozatok iránymutatást nyújtanak a verseny szabályainak megfelelő állami támogatások megtervezéséhez.
603. A Pyrenées-Atlantiques projekt keretében a francia állam azt tervezte, hogy támogatja egy nyitott infrastruktúra létrehozását, amely mindenki számára elérhető az olyan földrajzi területeken, ahol vagy egyáltalán nem áll rendelkezésre szélessáv, vagy a lefedettség nem bizonyul kielégítőnek; a szolgáltatást egyetlen szolgáltató biztosítja. A Bizottság megjegyezte, hogy a projekt az infrastruktúra és a működtetőkhez való „hozzáférés” biztosítására korlátozódik, de közvetlenül nem nyújt szolgáltatást a végfelhasználóknak. A Bizottság elfogadta, hogy a projekt megfelelhet az általános gazdasági érdekű szolgáltatások meghatározásának a szélessáv terén. Továbbá, mivel a projekt megfelelt a Bíróság által az *Altmark* ítéletben³⁸⁷ megállapított kritériumoknak, az intézkedés nem minősül támogatásnak.
604. Az Egyesült Királyságban a skóciai, az East Midland-i és a lincolnshire-i projektek a hozzáférést lehetővé tevő infrastruktúra nyújtásán túli végfelhasználói szolgáltatások nyújtását foglalták magukban. A Bizottság úgy határozott, hogy bár támogatásról volt szó, a kizárólag a szükséges legkisebb támogatást biztosító sokféle biztosíték miatt a támogatás nem torzította a versenyt olyan mértékben, hogy az ellentétes lett volna a közérdekkel. Ezekben az ügyekben az EKSZ 87. cikke (3) bekezdésének c) pontjával összhangban a támogatást összeegyeztethetőnek ítélték.

A filmművészeti és az audiovizuális ágazat

605. Az EKSZ 87. cikke (3) cikkének d) pontja és az úgynevezett „mozgófilm közlemények”³⁸⁸ alapján, a Bizottság jóváhagyta a tagállami filmgyártást támogató

³⁸⁵ N213/2003 – Atlas-projekt – Szélessávú infrastruktúra-rendszer üzleti parkok számára, 2004. szeptember 9-i határozat; N307/2004 – Szélessáv Skóciában – Távoli és vidéki területek; N199/2004 – Szélessáv Üzleti Alap; N381/04 – Nagysebességű hálózat projekt a Pireneusok/Atlanti-óceán (Pyrenées-Atlantiques) térségében, 2004. november 16-határozat; Szélessáv a KKV-k számára Linconshire-ben – Vidéki vállalkozások összekapcsolása, 2004. december 15-i határozat.

³⁸⁶ „A strukturális alapok végrehajtására vonatkozó kritériumokról és modalitásokról szóló iránymutatások az elektronikus kommunikáció támogatására” című bizottsági munkadokumentum, 2003.7.28., SEC(2003) 895.

³⁸⁷ A C-280/00 sz. *Altmark Trans* és *Regierungspräsidium Magdeburg* ügy [2003] ECR I-7747.

³⁸⁸ A Bizottság közleménye a Tanács, az Európai Parlament, a Gazdasági és Szociális Bizottság és a Régiók Bizottsága részére a filmművészeti és más audiovizuális alkotásokhoz kapcsolódó bizonyos jogi vonatkozásokról (COM(2001)534 végleges, 2001.9.26. (HL C 43., 2002.2.16.)). A Bizottság 2001. szeptember 26-i közleménye a Tanács, az Európai Parlament, a Gazdasági és Szociális Bizottság és a Régiók Bizottsága részére a filmművészeti és más audiovizuális alkotásokhoz kapcsolódó bizonyos jogi vonatkozásokról (COM(2004)171 végleges, 2004.3.16. (HL C 123., 2004.4.30.)).

különböző támogatási intézkedéseket, többek között a német *Länder*-ben³⁸⁹ és a belga adómenedékben³⁹⁰ zajló film- és TV-produkciók támogatását. E határozatok keretében a Bizottság bizonyította a kulturális szempontok figyelembevétele és a kultúrák sokféleségének támogatása iránti elkötelezettségét.

³⁸⁹

N 41/04.

³⁹⁰

N 224/04, http://europa.eu.int/comm/secretariat_general/sgb/state_aids/comp-2004/n224-04-fr.pdf

C – AZ ÁLLAMI TÁMOGATÁSRA VONATKOZÓ HATÁROZATOK VÉGREHAJTÁSA

1. BEVEZETÉS

606. A Bizottság 2004-ben fokozta az állami támogatásra vonatkozó határozatok végrehajtásának figyelemmel kísérésére tett erőfeszítéseit. emiatt a Versenypolitikai Főigazgatóság 2003 második felében egy új szervezeti egységet hozott létre, amely „a Versenypolitikai Főigazgatóság hatáskörébe tartozó, az állami támogatásra vonatkozó határozatok figyelemmel kísérésére és végrehajtására vonatkozó következetes és rendszeres megközelítés kidolgozására” kapott felhatalmazást. Fennállásának első teljes éve során a Végrehajtási Egység a visszatérítési határozatok hatékony végrehajtására összpontosította erőforrásait, ami alapvető az állami támogatásra irányuló, szabályozó bizottsági tevékenység hitelessége miatt.
607. A Bizottság csak április 21-én fogadta el a 659/1999/EK tanácsi rendelet³⁹¹ végrehajtásáról szóló 794/2004/EK rendeletet³⁹². Az V. fejezet egyértelművé teszi a jogellenes támogatás visszatérítésére alkalmazandó kamatot és nagy részletességgel megállapítja a támogatás visszatérítésére vonatkozó kamatláb meghatározásának módszerét és a visszatérítési kamat számításának módját is.
608. 2004-ben a Bizottság 22 új, az állami támogatás visszatérítésére vonatkozó határozatot fogadott el. 19 visszatérítési ügyet lezártak Ennek eredményeképpen a Versenypolitikai Főhatóság hatáskörébe tartozó és függőben lévő visszatérítési határozatok állománya az év végére (a 2003 végi 90-ről) 93-ra növekedett.
609. A függőben lévő visszatérítési ügyek több mint kétharmada olyan támogatási intézkedésekhez kapcsolódik, amelyeket csupán két tagállam nyújtott (44 ügy vonatkozik Németországra és 20 ügy vonatkozik Spanyolországra)³⁹³. A skála másik végén található az a 16 tagállam, amelynek pillanatnyilag egyetlen folyamatban lévő visszatérítési ügye sincsen. A folyamatban lévő visszatérítési ügyek kétharmada egyedi támogatási intézkedésekre vonatkozik, a maradék pedig támogatási rendszerekre. Az egyedi támogatásokra vonatkozó, folyamatban lévő ügyek majdnem felében az érintett kedvezményezett fizetése képtelen. Azonban ez nem szükségszerűen utal arra, hogy – ezekben az ügyekben – a támogatásnak nincsen további torzító hatása. Valójában ezeknek az ügyeknek majdnem a kétharmadában az érintett vállalkozás továbbra is gazdasági tevékenységet folytat, gyakran a bíróság által kijelölt csődbiztos felügyelete alatt.
610. A 2004. december 31-én rendelkezésre álló információ azt jelzi, hogy a visszatérítendő támogatás összege legalább 9,7 milliárd EUR. Ez jelentős összeg,

³⁹¹ A Tanács 1999. március 22-i 659/1999/EK rendelete az EK-Szerződés 93. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról (HL L 83., 1999.3.27.).

³⁹² HL L 140., 2004.4.30.

³⁹³ A német visszatérítési ügyek viszonylag nagy száma bizonyos mértékben a német újraegyesítést követő átmeneti problémáknak tudható be. Ami a spanyol visszatérítési ügyeket illeti, több mint felük a baszkföldi adótámogatási intézkedésekhez kapcsolódik.

mivel a közösségben nyújtott 2002. évi állami támogatás teljes összegének 35 %-át teszi ki³⁹⁴. A támogatás nagy része a közelmúltban elfogadott, a German *Landesbanken-re*³⁹⁵, a France Télécom-ra³⁹⁶ és az EDF-re³⁹⁷ vonatkozó visszatérítési határozatok korlátozott számának tudható be. Több mint 24 függőben lévő visszatérítési ügy esetében azonban az érintett tagállamok még nem tudtak megbízható információt szolgáltatni az érintett összegekre vonatkozóan. A visszatérítendő összegekre vonatkozó információ hozzáférhetősége különösen a támogatási rendszerek esetében korlátozott, leginkább az adó- vagy kvázi-adóintézkedések és a garanciákat magukban foglaló támogatási intézkedések esetében.

611. 2004 folyamán a hatékony végrehajtás biztosítása érdekében a Bizottság zárt és következetes adminisztratív nyomon követést biztosított valamennyi folyamatban lévő visszatérítési határozat esetében. Ha a Bizottság úgy ítélte meg, hogy az adott tagállam nem tette meg a saját jogrendszere szerint rendelkezésére álló valamennyi szükséges intézkedést a határozat végrehajtása érdekében, megtette a Szerződés 88. cikkének (2) bekezdése vagy a 228. cikkének (2) bekezdése szerinti jogi lépést. Ilyen lépések megtételére került sor a Crédit Mutuel³⁹⁸, a Kimberley Clark³⁹⁹ és az állami tulajdonban lévő hajógyárak esetében⁴⁰⁰.
612. A tagállamok fontos szerepet játszanak az olyan állami támogatásra vonatkozó európai uniós szabályok végrehajtásában, amelyek a visszatérítési határozatok végrehajtásához szükségesek, valamint ahhoz, hogy a versenytársaknak lehetősége nyíljon a nemzeti jogszabályok szerint bírósági eljárásra. A Bizottság ezért az állami támogatásra vonatkozó európai uniós politika nemzeti szinten való végrehajtásával kapcsolatos vizsgálatba kezdett. A vizsgálat célja a nemzeti visszatérítési eljárások erősségeinek és gyenge pontjainak meghatározása, valamint a nemzeti bíróságokon a versenytársak rendelkezésére álló jogi lépések részletes kidolgozása. A vizsgálat eredménye 2005 végére válik hozzáférhetővé.

2. EGYEDI ESETEK

Scott Kimberly Clark

613. A Bizottság októberben úgy találta, hogy Franciaország nem felelt meg a Scott Paper számára nyújtott támogatásról szóló, 2000. július 12-i visszatérítési határozatnak⁴⁰¹, ezért a Szerződés 88. cikkének (2) bekezdésével összhangban közvetlenül az Európai

³⁹⁴ 28 milliárd EUR a tizenöt régi tagállam számára, kivéve a mezőgazdasági, halászati, szállítási és szénbányászati ágazat területén folyósított támogatást.

³⁹⁵ C64/1997. sz. (Westdeutsche Landesbank), C48/2002. sz. (Landesbank Berlin), C69/2002. sz. (Norddeutsche Landesbank), C70/2002. sz. (Bayerische Landesbank), C71/2002. sz. (Hamburgische Landesbank), C72/2002. sz. (Landesbank Schleswig-Holstein) és C73/2002. sz. (Landesbank Hessen-Thüringen) ügy, 2004. október 20-i határozatok

³⁹⁶ C13B/2003., 2004. augusztus 2-i határozat

³⁹⁷ C68/2002., 2003. december 16-i határozat

³⁹⁸ C88/1997., EB C-337/04. sz. ügy

³⁹⁹ C38/1998, 2004. október 6-i határozat

⁴⁰⁰ C03/1999, 2004. október 13-i határozat

⁴⁰¹ C38/1998 (HL L 12., 2002.1.15.).

Közösségek Bíróságához fordulhat⁴⁰². A kedvezményezettnek és a francia helyi hatóságoknak a 2000. július 12-i visszatérítési határozattal szembeni keresete folyamatban van az Elsőfokú Bíróság előtt⁴⁰³. Ugyanakkor a kedvezményezett a nemzeti visszatérítési rendelkezéseket a nemzeti bíróságok elé vitte.

614. A Bizottság úgy vélte, hogy az ügyet számos ok miatt kellett a Bíróság elé vinni. A fő indok az volt, hogy a nemzeti hatóságok és a nemzeti bíró is egyetértett abban, hogy felfüggesztik az eljárást addig, amíg az elsőfokú bíróság ítéletet nem hoz az esettel kapcsolatban. Ez ellentétes a Szerződés 242. cikkével, amely előírja, hogy az Európai Bírósághoz benyújtott kereseteknek nincsen halasztó hatályuk. Továbbá a francia jog szerint nem áll rendelkezésre olyan ideiglenes intézkedés, amely azt biztosítaná, hogy a nemzeti bíróságok elé került eljárások során a támogatást visszavonják a Scott-tól. Végül a Bíróság úgy döntött, hogy Franciaország még nem a Bizottsággal való együttműködési kötelezettsége szerint járt el, mivel 2003 júliusa óta még nem szolgáltatott új információt a visszatérítésre vonatkozóan.

A spanyol hajógyárak

615. 2003 június 26-án az Európai Közösségek Bírósága elmarasztalta Spanyolországot, mivel az elmulasztotta végrehajtani az állami tulajdonban lévő hajógyáraknak nyújtott támogatásra vonatkozó⁴⁰⁴, 1999. október 26-i bizottsági visszatérítési határozatot⁴⁰⁵. 2004 októberében a Bizottság megjegyezte, hogy Spanyolország még mindig nem felelt meg az 1999. október 26-i visszatérítési határozatnak, és a támogatás visszafizetése még nem történt meg. A Bizottság ezért úgy ítélte meg, hogy Spanyolország nem tett eleget a Bíróság 2003. június 26-i döntésének, és úgy határozott, az ügyet a Szerződés 228. cikkének (2) bekezdésével összhangban folytatja le. Ennek megfelelően a Bizottság október 13-án úgy határozott, hogy hivatalos figyelmeztető levelet küld Spanyolországnak, amelyben ismerteti a tényeket, valamint az üggyel kapcsolatos álláspontját, és amelyben felkérlik a tagállamot, közölje az üggyel kapcsolatos észrevételeit. A levelet október 18-án rendben elküldték. A spanyol hatóságok észrevételeiket december 21-i levelükben közölték.

⁴⁰² 2004. október 6-i határozat, a Hivatalos Lapban még nem tették közzé.

⁴⁰³ Az Elsőfokú Bíróság T-366/00. sz. és T-369/00. sz. ügye

⁴⁰⁴ Az Európai Bíróság C-404/00 [2003] ECR I-6695. sz. ügye

⁴⁰⁵ C03/1999. sz. ügy (HL L 37., 2000.2.12.).

D – VÁLOGATOTT BÍRÓSÁGI ÜGYEK

Egyesített ügyek⁴⁰⁶

616. A Bíróságnak ítéletet kellett hoznia a Territorio Histórico de Álava spanyol régiónak és a Ramondín Cápsulas SA.-nak az Elsőfokú Bíróság ítélete elleni fellebbezése ügyében, amelyek mindketten panaszt nyújtottak be az Elsőfokú Bíróságra egy bizottsági határozat ellen, amely kimondta, hogy az adóztatás egy bizonyos preferenciális formája állami támogatásnak minősül, ami ezenfelül összeegyeztethetetlen a belső piaccal, mivel a megadott adókedvezmény meghaladta a 25 %-os nettó támogatási egyenértéket, ami regionális támogatásként annak a földrajzi területnek adható.
617. A Bíróság ezért elrendelte az említett támogatási összegek visszafizetését, és a panaszosok ezt kifogásolták az elsőfokú Bíróságon, arra hivatkozva, hogy a Bizottság visszaél hatáskörével.
618. A fellebbező fél azzal érvelt, hogy a Bizottság az adók harmonizációjának elérése céljából az állami támogatások szabályozása érdekében, amelyet egyébként nehezen tudott volna elfogadtatni a tagállamokkal, visszaélt kizárólagos hatáskörével. Az Elsőfokú Bíróság arra hivatkozva utasította vissza ezt az érvelést, hogy nem szolgáltatott bizonyítékot arra vonatkozóan, hogy a Bizottság célja az intézkedés állami támogatásként való minősítésével az adóharmonizáció elérése lett volna.
619. A Bíróság elutasította a fellebbező fél azon érvét is, hogy az adóintézkedéseket kizárták az állami támogatásról szóló szabályok alkalmazási köréből, mivel bevezetésükre az ECOFIN-Tanács 1997. december 1-jei ülése és az állami támogatási szabályoknak a vállalkozások közvetlen adóztatásával kapcsolatos intézkedésekre történő alkalmazásáról szóló, 1998. december 10-i bizottsági közlemény előtt került sor. Mivel ez az érv nem került az Elsőfokú Bíróság elé, csupán a feljebbviteli eljárás során került ismertetésre, a Bizottság mint nem elfogadhatót utasította el.

Görögország kontra a Bizottság (a görög szövetkezetek)

620. Április 29-i döntésében⁴⁰⁷ az EB teljességgel jóváhagyta a számos veszteséges szövetkezetnek, köztük az AGNO tejfeldolgozónak biztosított, körülbelül 763 millió EUR összegű (a Görögország által 2000-ben számított összeg) állami támogatás visszatérítésére vonatkozó végső elutasító bizottsági határozatot. A támogatásnak a bizottsági jóváhagyás nélküli kifizetésének ebben az esetben a Bíróság úgy döntött, hogy a kifizetés után 7 évvel való (a kamatokkal együtt történő) visszatérítés jogszerű, és nem ellentétes a jogos elvárásokkal. A Bíróság azt is megerősítette, hogy az olyan esetekben is, amikor a támogatást bejelentették és Bizottság erre két hónapon belül nem válaszolt, a tény, hogy a tagállam a Bizottság kifizetéséről való

⁴⁰⁶ C-186/02 P és C-188/02 P Ramodín SA, Ramodín Cápsulas SA (C 186/02 P) és Territorio Histórico de Álava - Diputación Foral de Álava (C 188/02 P) kontra Bizottság.

⁴⁰⁷ C-278/00.

tájékoztatása (az úgynevezett „Lorenz-tájékoztatás”) nélkül nyújtotta a támogatást, azt jelentette, hogy a támogatást jogszerűen minősítették be nem bejelentett támogatásnak.

Hollandia kontra a Bizottság (MINAS)

621. Április 29-i döntésében⁴⁰⁸ az EB teljességgel jóváhagyta a „nitrátadó” (MINAS) alóli mentesség révén az üvegházaknak és bizonyos más kertészeti termelőknek nyújtott állami támogatásra vonatkozó végső elutasító bizottsági határozatot. A Bíróság különösen a következőkre hívta fel a figyelmet:

- a tagállamok feladata volt annak megmutatása, hogy bizonyos vállalatok esetében az adók differenciálását a természet és a rendszer általános szerkezete indokolta;
- az érvelés, hogy a MINAS-rendszer nem irányult adóbevételek generálására nem elegendő a napirenden lévő mentességnek a támogatásként való besorolásból való kizáráshoz. Nem vitatták, hogy a mentesség az olyan erőforrások csökkenéséhez vezetett, amelyeket az állami költségvetésbe kellene befizetni.

A Bizottság kontra a Tanács

622. Április 29-i döntésében⁴⁰⁹, az EB egyértelművé tette és megszilárdította a Bizottság jogkörét az állami támogatás szabályozása tekintetében. 1999. november 25-én és 2000. október 4-én a Bizottság két végső elutasító határozatot hozott arról az állami támogatásról, amelyet Portugália jogsértő módon nyújtott a sertésenyésztőknek, hogy az alacsony árak miatt ellentételezést biztosítson. Ezek a határozatok megkövetelték Portugáliától a támogatás farmerektől történő visszatérítését. Portugália nem támadta meg a határozatokat az EB előtt. Ehelyett, sokkal később, újabb, a bizottsági határozatok alapján visszatérítendő támogatás összegének megfelelő összegű új állami támogatás jóváhagyását kérte a Tanácstól – hogy a mezőgazdasági termelőknek így ne kelljen visszafizetést eszközölniük. 2002. január 21-én a Tanács az EKSZ 88. cikkének (2) bekezdése szerinti különleges jogkörét használta, hogy a rendkívüli körülmények között egyhangúlag engedélyezze az állami támogatást. A Bizottság kifogásolta a Tanács határozatát, figyelembe véve, hogy az a bizottsági határozat megkerülését, valamint a Tanács hatalmával való visszaélést jelentette, valamint azt, hogy jogbizonytalanságot jelentene, ha a Tanács bármikor hatályon kívül helyezhet egy olyan bizottsági határozatot, amely már hatályba lépett.

623. Június 29-i döntésével az EB teljességgel jóváhagyta a Bizottság álláspontját, és megsemmisítette a Tanács határozatát. Az EB álláspontja szerint ha a Bizottság végső elutasító határozatot hozott az állami támogatásról, akkor a tagállam már nem viheti az ügyet a Tanács elé; a Tanácsnak sem áll jogában az ilyen támogatást jóváhagyni. Ebben a szakaszban már nem lehet a rendkívüli körülményekre hivatkozni.

⁴⁰⁸ C-159/01.

⁴⁰⁹ C-110/02.

624. Ha a Bizottság hivatalos vizsgálati eljárást indít, akkor a tagállamnak be kell vonnia a Tanácsot mielőtt a Bizottság meghozná végső határozatát. Ilyenkor a Bizottság eljárása három hónapra felfüggesztésre kerül. Ha a Tanács ezen a három hónapon belül egyhangúlag döntést hoz, a Bizottság nem folytathatja az eljárást. Ha a Tanács nem hoz határozatot három hónapon belül, akkor a Bizottság folytatja vizsgálatát. (A jelen esetben a Tanács már jóval azután hozta meg határozatát, hogy a Bizottság meghozta végső határozatát.)
625. Az EB megerősítette azt is, hogy a Bizottság nem fogadhat el olyan határozatot, amely olyan új állami támogatást hagy jóvá, amely „ellentételezést nyújt” a vállalatoknak az olyan támogatás visszatérítése miatt, amelyet a Bizottság a végső határozatában összeegyeztethetetlennek minősített. A Tanács nem akadályozhatja vagy semmisítheti meg a visszatérítést elrendelő végső elutasító bizottsági határozat teljes hatását (ellentétben a Tanács ebben az esetben tanúsított eljárásával).
626. A jogbiztonság érdekében létfontosságú, hogy elkerüljék a Bizottságnak és a Tanácsnak az ugyanarra a támogatásra vonatkozó, ellentétes határozatait.

Pearle BV

627. A Bíróság július 15-i döntése⁴¹⁰ kimondja, hogy azon szabályzatok, amelyeket olyan kereskedelmi társulások hoztak, ahol a közjog az irányadó a szervezet tagjainak érdekében végzett reklámkampány finanszírozására, arról a tagok döntenek, és olyan forrásokból származik, amelyeket e tagoktól szednek be, és kötelezően a kampány finanszírozására szántak az EKSZ 87. cikke (1) bekezdése értelmében nem képezik szerves részét az állami támogatásnak minősülő támogatási intézkedéseknek. Az ilyen támogatás olyan erőforrások által valósul meg, amelyek tekintetében a közjog hatálya alá tartozó szakmai szövetség soha nem rendelkezett az ahhoz szükséges hatáskörrel, hogy szabadon rendelkezze vele.

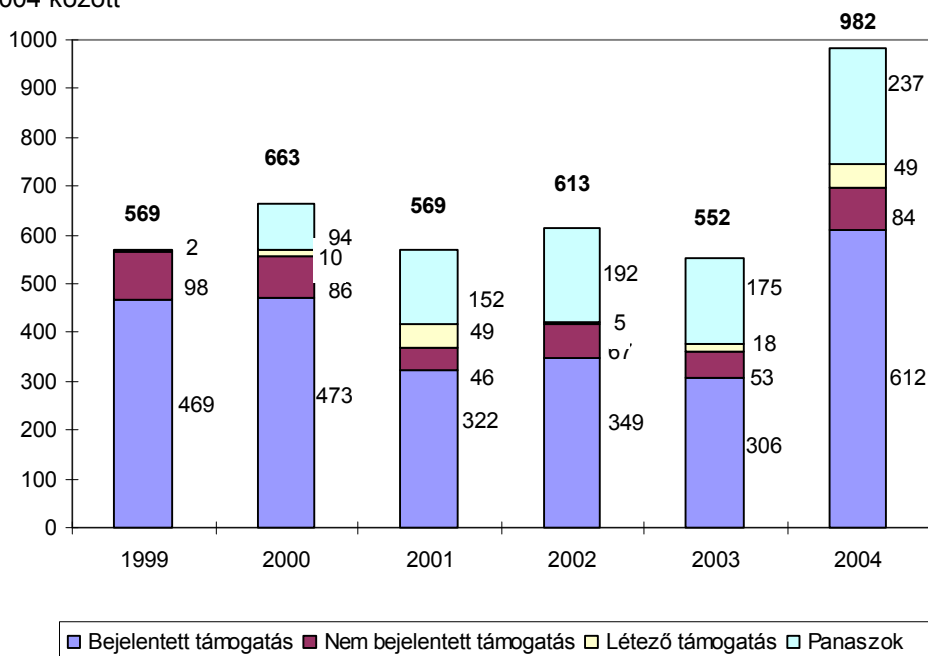
⁴¹⁰

C-345/02.

E STATISZTIKÁK

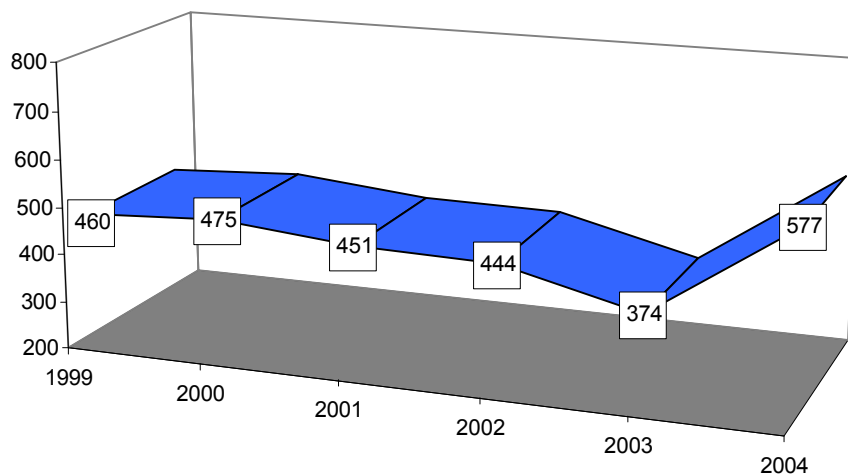
6. ábra

A bejegyzett támogatási ügyek számának alakulása (a mezőgazdaság, halászat, közlekedés és szén kivételével) 1999 és 2004 között

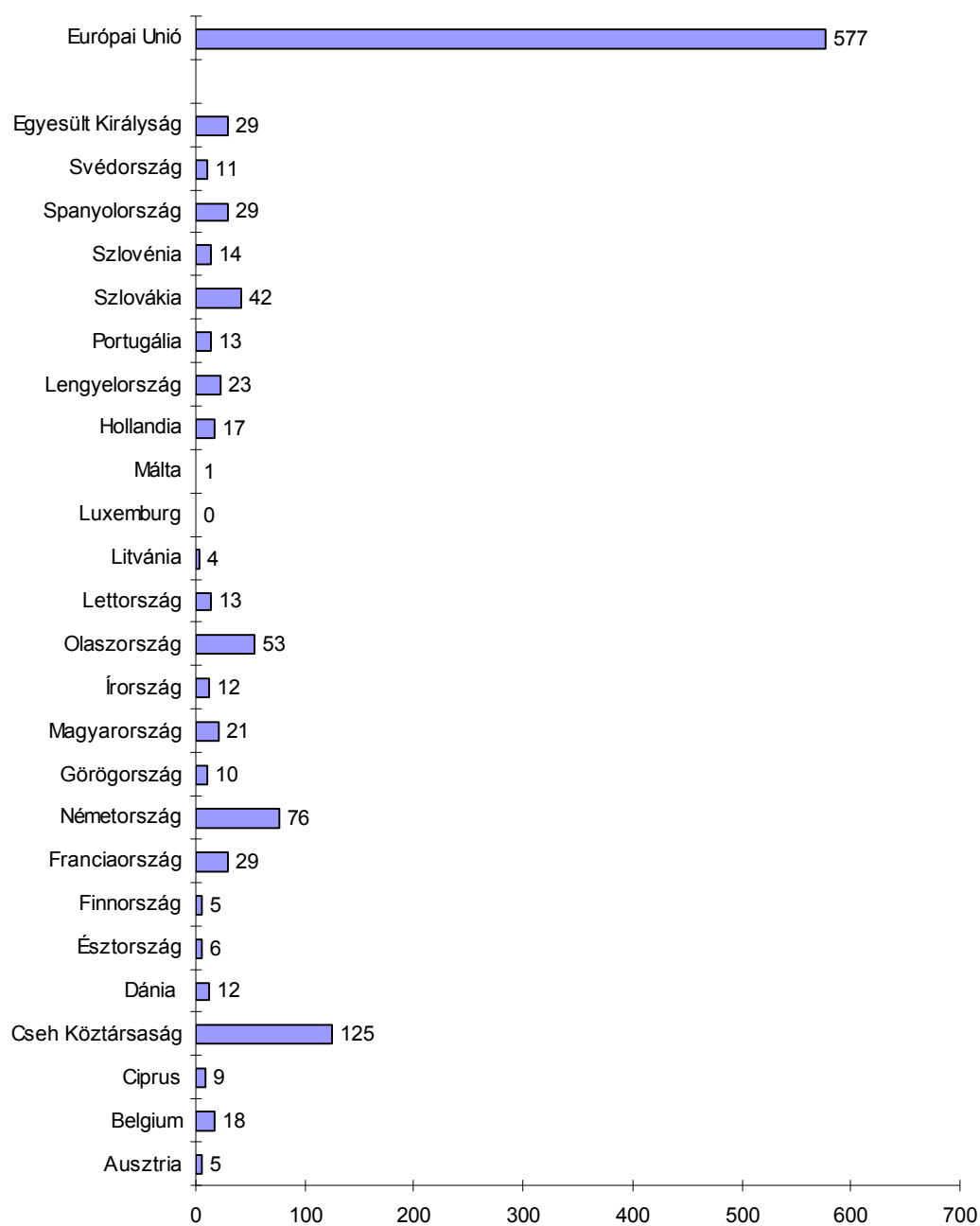
7. ábra

A Bizottság által hozott határozatok számának alakulása (a mezőgazdaság, halászat, közlekedés és szén kivételével) 1999 és 2004 között

8. ábra

A határozatok száma 2004-ben, tagállamonként (a mezőgazdaság, halászat, közlekedés és szén kivételével)

V. – NEMZETKÖZI TEVÉKENYSÉGEK

A – A bővítés és a Nyugat-Balkán

628. A 2004. május 1-jei dátum az Európai Unió tíz új tagállammal való bővítésének napját jelentette. A zökkenőmentes csatlakozás azt tükrözi, hogy az évek során ezeknek az országoknak a versenyrendszere sikeresen hozzáigazodott az EU versenyrendszeréhez. Ez a folyamat a trösztellenes intézkedések, az egyesülések és az állami támogatások szabályozását, a megfelelő adminisztratív kapacitással rendelkező versenyhatóságok, az állami támogatással foglalkozó hatóságok létrehozását és e szabályok hatékony alkalmazásának biztosítását foglalta magában.
629. A tíz új tagállam versenyhatóságai teljesen integrálódtak az Európai Versenyhálózatba, amelyben a csatlakozás előtt megfigyelőként vettek részt. A csatlakozásra való felkészülés során a Bizottság felülvizsgálta az állami támogatással kapcsolatos intézkedéseket, amelyeket a csatlakozó országok továbbra is bejelentettek a csatlakozási szerződés létező támogatási mechanizmusával összhangban. A csatlakozás után alkalmazandó minden olyan támogatási intézkedés, amely nem szerepel a létező támogatások jegyzékében, új támogatásnak minősül. A Bizottság az átfogó monitoring jelentésében meghatározott lehetséges problémás területeket is ellenőrizte.
630. A Bizottság igen aktívan vett részt a versenyről szóló fejezetek Bulgáriával és Romániával folytatott tárgyalásain is, amelyek decemberben zárultak le, és amelyeket e két országnak a 2007-ben az EU-hoz való csatlakozásuk előtti intenzív vizsgálat és támogatási gyakorlat követ.
631. Októberben a Bizottság bemutatta a Törökországnak a csatlakozás irányában való előrehaladásáról szóló jelentését és javaslatait, tekintetbe véve a Törökországgal folytatott csatlakozási tárgyalások megkezdéséről szóló, 2004. decemberi európai tanácsi határozatot. E folyamat részeként a Bizottságnak a verseny és az állami támogatás rendszerének további értékelést kell majd benyújtania, amint az Törökországban is bevezetésre kerül.
632. Horvátország esetében a Bizottság a Horvátország tagságért való jelentkezéséről szóló, márciusban elfogadott véleményének részeként vizsgálta az ország versenypolitikáját, és elmélyítette az együttműködést a horvát versenyhivatallal.
633. A Bizottság aktívan segítette valamennyi nyugat-balkáni ország egészséges versenyrendszerének kialakítását. Ez magában foglalta a versenyről és az állami támogatásról szóló jogszabályok kidolgozása során nyújtott segítséget, a jogszabályok végrehajtásához szükséges intézmények felállítása során nyújtott tanácsadást és a versenyfegyelem előmozdítását. A Bővítési Főigazgatóság TAIEX-hivatalával karöltve a Versenypolitikai Főigazgatóság két 2 napos képzési szemináriumot szervezett a nyugat-balkáni tisztviselőknek, az állami támogatásról szólót októberben, a trösztellenes intézkedésekről szólót pedig novemberben.

B – A szomszédsági politika

634. Az európai szomszédsági politika kezdeményezéssel összefüggésben, 2004-ben cselekvési tervek egyeztetésére került sor Izraellel, Jordániával, Marokkóval, Moldovával, a Palesztin Hatósággal, Tunéziával és Ukrajnával. A Palesztin Hatóság cselekvési tervének kivételével valamennyi cselekvési terv magában foglal egy, a versenypolitikáról szóló szakaszt.
635. A versennyel kapcsolatos cselekvési pontok a trösztellenes intézkedésekhez és az állami támogatáshoz kapcsolódnak (Izrael kivételével, tekintettel az izraeli trösztellenes intézkedések fejlettségére, ahol nincsenek trösztellenes cselekvési pontok). A trösztellenesség esetében a cselekvési pontok célja a versenyjog végrehajtásának és a versenyhatóság kapacitásának és függetlenségének megerősítése; az állami támogatás esetében a cél az EU-ban és a partnerországokban használt meghatározások harmonizációja felé való elmozdulás és a kölcsönös átláthatóság javítása az állami támogatás tekintetében.

C – Kétoldalú együttműködés

1. BEVEZETÉS

636. A Bizottság kétoldalúan működik együtt számos versenyhatósággal, különösen a közösség fő kereskedelmi partnerországaiban működőkkel. Az Európai Unió a versenyügyben különleges együttműködési megállapodásokat kötött az Egyesült Államokkal, Kanadával és Japánnal.
637. E különleges megállapodások fő eleme a végrehajtási tevékenységekre vonatkozó kölcsönös információk nyújtása és e tevékenységek koordinációja, valamint a nem bizalmas információk cseréje. A megállapodások alapján az egyik fél végrehajtási cselekvésre kérheti a másik felet (pozitív jóviszony), valamint az egyik fél végrehajtási tevékenységei során figyelembe veheti a másik fél fontos érdekeit (hagyományos jóviszony).
638. Az Európai Unió számos szabadkereskedelmi megállapodást is kötött, mint például az EuroMed megállapodások és a bizonyos latin-amerikai országokkal kötött megállapodások, amelyek rendszerint alapvető rendelkezéseket tartalmaznak a versennyel kapcsolatos ügyekben való együttműködésre vonatkozóan. A Bizottság és az OECS-tagállamok versenyhatóságai közötti együttműködés az OECD által 1995-ben elfogadott javaslat alapján történik.

2. MEGÁLLAPODÁSOK AZ AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOKKAL, KANADÁVAL ÉS JAPÁNNAL

Amerikai Egyesült Államok

639. Az Amerikai Egyesült Államok versenyhatóságaival való együttműködés különleges versenyügyi együttműködési megállapodásokon alapszik⁴¹¹.
640. 2004-ben a Bizottság folytatta szoros együttműködését az Amerikai Egyesült Államok Igazságügyi Minisztériumával és az Amerikai Egyesült Államok Szövetségi Kereskedelmi Bizottságának Trösztellenes Osztályával. A Bizottság hivatalnokai és a két amerikai egyesült államokbeli hivatal hivatalnokai közötti kapcsolatfelvétel gyakori és intenzív volt. A kapcsolatok az egyes esetekben való együttműködéstől az általánosabb, a versenypolitikához kapcsolódó ügyekig terjedtek. Az ügyekhez kapcsolódó kapcsolatfelvételek általában rendszeres telefonhívások, e-mailek,

⁴¹¹ Az Amerikai Egyesült Államok és az Európai Közösségek Bizottsága között létrejött, a versenyjogaik alkalmazásáról szóló megállapodást 1991. szeptember 23-án kötötték meg. A Tanács és az Európai Bizottság 1995. április 10-i közös határozatával a megállapodást jóváhagyták, és az Európai Bizottság általi aláírásának napjától alkalmazandónak nyilvánították (HL L 95., 1995.4.27.). 1998. június 4-én a pozitív jóviszonyról szóló megállapodás, amely az 1991. évi megállapodás pozitív jóviszonnyal kapcsolatos megállapításait erősíti meg, hatályba lépett (Az Európai Közösségek és az Amerikai Egyesült Államok Kormányának megállapodása a pozitív jóviszony elvének a versenyjogaik végrehajtásában való alkalmazásáról (HL L 173., 1998.6.18.)).

dokumentumok cseréje és az adott ügygel foglalkozó csoportok közötti egyéb kommunikáció révén történt. Ez az együttműködés továbbra is figyelemreméltó előnyökkel szolgál a saját végrehajtási tevékenységeik továbbfejlesztése, a végrehajtási tevékenységek közötti szükségtelen nézeteltérések vagy összeegyeztethetlenségek kiküszöbölése és az egymás versenypolitikai rendszereinek jobb megértése tekintetében mindkét oldal számára.

641. Az amerikai egyesült államokbeli trösztellenes hivatalokkal az egyesülések létrejöttének ellenőrzése terén való együttműködés nagy intenzitással folytatódott 2004-ben. Az egyesülések felülvizsgálatában való együttműködés 2002-es európai uniós és amerikai egyesült államokbeli legjobb gyakorlata hasznos keretet biztosít az együttműködésre, különösen a folyamat kritikus pontjainak jelzése révén, amikor is az együttműködés rendkívül hasznos lehet. A gyakorlatban az egyes ügyekben való együttműködés nagyon gyakorlatias és rugalmas, és a kapcsolódó ügyszökhöz és kérdésekhez alkalmazkodik.
642. 2004-ben számos, az Atlanti-óceán mindkét partját érintő egyesülésre került sor, ami az érintett európai uniós és amerikai egyesült államokbeli csoportok jelentős mértékű gyakorlati együttműködésével és álláspontjaik kölcsönös ismertetésével járt. Abban az évben az alapvető együttműködést magukban foglaló ügyek a következők voltak: *Oracle/Peoplesoft*, *Sony/BMG*, *Air France/KLM*, *Sanofi/Aventis*, *Sygenta/Advanta*, *Air Liquide/Messer*, *Agfa/Lastra*, *Magna/NVC* és *Microsoft/Time Warner/Contentguard*.
643. Az előző évekhez hasonlóan a Bizottság tapasztalata azt bizonyítja, hogy az egyesülésekkel kapcsolatos együttműködés és koordináció a leghatékonyabb a hivatalok által meghatározott bármilyen versenyügyi probléma megoldásának kidolgozásához, egyeztetéséhez és végrehajtásához kapcsolódó ügyek esetében. Az összehangolt eljárás segíti a megközelítés lehetséges ellentmondásainak feloldását, ami kölcsönösen előnyös az egyesülő feleknek és maguknak a hivataloknak is.
644. Az elmúlt években az egyesülések létrejöttének ellenőrzésére irányuló szabályozás politikájával kapcsolatos együttműködés általában az egyesülésekkel foglalkozó EU–USA munkacsoport keretében jött létre, amely állandó fóruma a hivatalok közötti politikai párbeszédnek. A munkacsoport célja, hogy előmozdítsák egymás politikája és gyakorlatai jobb megértését, és, hogy javítsák az egyesülések létrejöttének következetes ellenőrzését az Atlanti-óceán mindkét partján.
645. Az egyesülésekkel kapcsolatos, az egyes ügyek miatti együttműködés mellett, rendszeres informális kapcsolat állt fenn a hivatalok között az egyesülések létrejöttének ellenőrzésével kapcsolatban, ideértve a számos témakörben való, gyümölcsöző véleménycserét is. 2004 folyamán ezek a kapcsolatok az egyesülések létrejöttének ellenőrzése reformjának közösségi csomagjával, a Bizottság jogorvoslati politikájának hatékonyságával foglalkozó közösségi tanulmánnyal és a nem horizontális egyesülések vizsgálatára vonatkozó, folyamatban belső véleményekkel foglalkoztak, amelyekkel kapcsolatban a Bizottság iránymutatásokat szándékozik közzétenni.
646. Az év folyamán gyakori kapcsolatteremtésre került sor az egyesüléseken kívüli ügyekben is. A Bizottság és az Amerikai Egyesült Államok Igazságügyi Minisztériuma közötti kétoldalú együttműködés különösen a kartellel kapcsolatos

ügyekben volt intenzív: számos alkalommal jött létre kapcsolat a Bizottság kartellel foglalkozó szervezeti egységei és az Igazságügyi Minisztérium hasonló szervezetei között. A leggyakoribb az egyes ügyekkel kapcsolatos információcsere volt, de politikai ügyekben is folytak megbeszélések. Az egyes ügyekkel kapcsolatos kapcsolatteremtések közül számos az Amerikai Egyesült Államokban és az Európai Unióban a mentesség egyidejűleg történő kérésének eredményeként jött létre. Továbbá számos esetben összehangolt végrehajtási intézkedésre került sor az Amerikai Egyesült Államokban és az Európai Unióban, amelyek során a hivatalok megpróbálták biztosítani, hogy a válaszlépések megtétele közötti időtartam a lehető legrövidebb legyen. A szellemi tulajdonjogokkal foglalkozó munkacsoport 2004 elején, egy videokonferencia keretében gyűlt össze.

647. Szeptember 28-án Mario Monti biztos az éves kétoldalú, brüsszeli EU/USA találkozóán találkozott az amerikai egyesült államokbeli trösztellenes hivatalok vezetőivel, Deborah Majoras-szal, a Szövetségi Kereskedelmi Bizottság elnökével, és Hew Pate-helyettes főügyésszel.
648. A Bizottság 54 hivatalos bejelentést tett az év folyamán, és 28 hivatalos bejelentést kapott az amerikai egyesült államokbeli hatóságoktól ugyanezen időszak alatt.

Kanada

649. A Kanadai Versenyhivatallal (Canadian Competition Bureau) való együttműködés alapjául az 1999-ben aláírt EU/Kanada Versenyügyi Együttműködési Megállapodás⁴¹² szolgál. A Bizottság és a Hivatal – amely a Bizottság kanadai partnere – közötti kapcsolatok intenzívek és gyümölcsözőek. A megbeszélések az ügyekkel kapcsolatos kérdésekre és az általánosabb politikai kérdésekre egyaránt vonatkoztak. Az ügyekkel kapcsolatos együttműködés a versenyjog végrehajtásának valamennyi területére kiterjedt, az rendszerint az egyesülések létrejöttének ellenőrzését és kartellek vizsgálatát foglalta magában.
650. A hivatalok közötti kapcsolatfelvétel rendszerint az ügyekkel foglalkozó csoportok közötti telefonhívások, e-mailek és konferenciahívások formájában történik. A kartellekkel kapcsolatos ügyekben a kapcsolatfelvétel a vizsgálatok koordinációját is magában foglalja.
651. A Bizottság és a Kanadai Versenyhivatal a verseny közös érdeklődésre számot tartó kérdéseivel kapcsolatban is párbeszédet folytatott. Ezzel összefüggésben két találkozóra került sor Brüsszelben, az elsőre, amely az egyesülésekkel kapcsolatos politikára összpontosított, február 9-én, a másodikra, amely a kartellek vizsgálata során való együttműködésre összpontosított, február 16-án. Október 11-én pedig Párizsban tartottak még egy találkozót, amelynek témája az egyesülések létrejöttét illető ellenőrzések hatékonyságának vizsgálata volt.

⁴¹² Az Európai Közösségek és kanadai kormány közötti megállapodás a versenyjog alkalmazásáról (HL L 175., 1999.7.10.). A megállapodást a bonni EU/Kanada csúcstalálkozóán írták alá 1999. június 17-én, és aláírásakor hatályba lépett.

652. A Bizottság két hivatalos bejelentést tett az év folyamán, és 7 hivatalos bejelentést kapott a kanadai hatóságoktól ugyanezen időszak alatt.

Japán

653. A tisztességes kereskedelmi gyakorlattal foglalkozó japán bizottsággal való együttműködés a 2003-as együttműködési megállapodáson⁴¹³ alapszik. A tisztességes kereskedelmi gyakorlattal foglalkozó japán bizottsággal való kapcsolatfelvételek száma jelentős mértékben megnövekedett 2004 folyamán, és az ügyekkel kapcsolatos és az általánosabb politikai kérdéseket egyaránt érintették.
654. Az egyedi esetekkel kapcsolatos számtalan kapcsolatfelvétel mellett az Európai Bizottság és a tisztességes kereskedelmi gyakorlattal foglalkozó japán bizottság folyamatos párbeszédet folytatott a verseny általános, közös érdeklődésre számot tartó kérdéseivel kapcsolatban. Ezzel kapcsolatban 2004-ben két találkozóra került sor Brüsszelben, az elsőre, amely az egyesülésekkel kapcsolatos politikára összpontosított, február 25-én, a másodikra pedig, amely a kartellek vizsgálata során való együttműködésre összpontosított, március 9-én.
655. Az Európai Közösség és a tisztességes kereskedelemmel foglalkozó japán bizottság éves kétoldalú találkozóját szeptember 16-án tartották Brüsszelben. A felek a közelmúlt politikai fejleményeit és a kétoldalú együttműködés további lehetőségeit vitatták meg. Az Európai Bizottság élénk érdeklődést tanúsított a japán versenyjog folyamatban lévő reformja iránt.
656. Az Európai Bizottság négy hivatalos bejelentést tett az év folyamán, míg az európai Bizottság ugyanezen időszak alatt nem kapott hivatalos bejelentést a japán hatóságoktól.

3. MÁS ORSZÁGOKKAL ÉS TÉRSÉGEKKEL VALÓ EGYÜTTMŰKÖDÉS

Ausztrália

657. A Bizottság 2005 folyamán megkezdte együttműködését számos más OECD-ország – elsősorban Ausztrália – versenyhatóságával.

Kína

658. Május 6-án Mario Monti biztos és Bo Xilai, a Kínai Népköztársaság kereskedelmi minisztere, aláírta az Európai Unió és Kína közötti, a versenypolitikáról szóló strukturált párbeszéd feltételeit. Ez az első, Kína által kezdeményezett, harmadik országokkal folytatott strukturált, versenypolitikáról szóló párbeszéd. A párbeszéd elsődleges célja, hogy ezen a területen létrejöjjön egy fórum Kína és az EU között a konzultáció és az átláthatóság céljából, valamint fokozódjon az EU által Kína számára biztosítandó technikai segítségnyújtás és a kapacitáskiépítés-támogatás. A

⁴¹³ Az Európai Közösség és a japán kormány megállapodása a versenyellenes tevékenységek tekintetében való együttműködésről (HL L 183., 2003.7.22.). Az Európai Közösség és Japán közötti együttműködési megállapodást 2003. július 10-én írták alá Brüsszelben, és 2003. augusztus 9-én lépett hatályba.

párbeszéd kezdeményezése nagyon időszerű, mivel Kína éppen most fogalmazza meg teljesen független versenyjogát.

659. Az aláírt feltételek alapján a párbeszéd a következőkre terjed ki: i. eszmecserék a jelenlegi helyzetről, a jogalkotással kapcsolatos tapasztalatok és új fejlemények, valamint a trösztellenes politikák végrehajtása; ii. az egyesülésekre vonatkozó jogszabályokkal és a végrehajtással kapcsolatos eszmecserék; iii. tapasztalatcsere a versenyhatóságok létrehozásáról, valamint a verseny támogatásában játszott szerepükről; iv. eszmecsere a többoldalú versenypolitikai kezdeményezésekről, különös figyelemmel a kőkemény kartellek elleni küzdelemre; v. eszmecserék a közüzemi ágazat liberalizációjáról és a piaci folyamatokba történő állami beavatkozásokról; vi. tapasztalatcsere a vállalkozásoknak és a nyilvánosságnak a verseny- és monopóliumellenes joggal kapcsolatos fokozottabb tájékoztatásáról; valamint vii. együttműködés az EU által Kína számára biztosítandó technikai és kapacitáskiépítésre vonatkozó segítségnyújtás fokozása céljából.
660. A feltételek aláírása óta a Bizottság egy sor értekezletet tartott az új versenyjog megszövegezésében részt vevő kínai tisztviselőkkel. Előadást is tartott a pekingi delegációk számára és előterjesztette észrevételeit a készülő kínai versenyjoggal kapcsolatban.

Európai Szabadkereskedelmi Terület

661. Az év során a Bizottság az ESA-val (EFTA Felügyeleti Hatóság) is folytatta a szoros együttműködést az Európai Gazdasági Térségről szóló együttműködés végrehajtása érdekében.

Korea

662. Október 28-án Mario Monti biztos és Chul-Kyu Kang, a Koreai Köztársaság tisztességes kereskedelemmel foglalkozó bizottságának elnöke, egyetértési megállapodást írt alá, amely meghatározza az EU és Korea közötti kétoldalú párbeszéd feltételeit azzal az elsődleges céllal, hogy az Európai Bizottság és a tisztességes kereskedelemmel foglalkozó bizottság között létrejöjjön egy állandó fórum a konzultáció, az átláthatóság, valamint a tapasztalat- és véleménycsere céljából. E versenyhatóságok között kitűnő az együttműködés, és gyakran egyezik a véleményük a többoldalú versenypolitikai keretről, például a Nemzetközi Versenypolitikai Hálózatról (ICN) és az OECD-ről. Korea az említett fórumok egyik legtevékenyebb résztvevője és áprilisban Szöulban adott otthont az ICN éves konferenciájának. E multilaterális kontextusban a két hatóság rendszeresen véleményt cserélt a közös érdekű kérdésekről. Az egyetértési megállapodás megteremti a párbeszéd formális alapját.
663. Az egyetértési megállapodás összefoglalva a következőket írja elő: i. éves konzultációs találkozók; ii. a legfőbb ügyekkel kapcsolatos információcsere a hatóságok között; iii. szakértői tanulmányok cseréje; iv. a végrehajtással kapcsolatos azon tevékenységek bejelentése, amelyek érinthetik a másik hatóságot; v. a jelenlegi helyzettel kapcsolatos anyagok cseréje, a jogalkotással kapcsolatos tapasztalatok és új fejlemények, valamint a versenypolitika végrehajtása; valamint vi. eszmecsere a többoldalú versenypolitikai kezdeményezésekről, különös figyelemmel a kőkemény nemzetközi kartellek elleni küzdelemre. A hatóságok közötti együttműködésre az

egyes felek jogszabályai irányadóak, különösen azok, amelyek a bizalmas információk védelmét biztosítják.

Latin-Amerika

664. 2004-ben erősödtek a kapcsolatok Brazília és Mexikó versenyhatóságaival. Ezek magukban foglalták az ugyanazon globális egyesüléseken dolgozó, egyes esetekkel foglalkozó csoportok közötti konferenciárésztvételi felhívásokat, hogy összehasonlítsák és megvitassák az egyesülések vizsgálatához alkalmazott módszereket és a tekintetbe vett jogorvoslati típusokat.
665. A Bizottság az Andok régióban folytatta hároméves, a bolíviai, kolumbiai, ecuadori, perui és venezuelai versenyjogszabályok fejlesztésére és összehangolására, valamint az e jogszabályok ellenőrzéséért és alkalmazásáért felelős intézmények támogatására irányuló projektje végrehajtását.

D – TÖBBOLDALÚ EGYÜTTMŰKÖDÉS

1. NEMZETKÖZI VERSENYPOLITIKAI HÁLÓZAT

666. A Nemzetközi Versenypolitikai Hálózat (ICN), amelynek a Bizottság alapító tagja, gyors ütemben fejlődik. Jelenleg széles körben elismert mint a nemzetközi versenypolitika vezető multilaterális fóruma⁴¹⁴. Az ICN célja, hogy előmozdítsa a nemzetközi együttműködést és javaslatokat fogalmazzon meg az egységes eljárási és alapvető szabályozás létrehozására. 2004 végére az ICN tagsága 77 igazságszolgáltatáshoz tartozó 86 versenyhatóságra emelkedett. Ezáltal a szervezet magában foglalja a világ hatóságainak nagy többségét a fejlett és fejlődő gazdaságokból egyaránt. Az ICN tudományos körökből, az üzleti szférából, fogyasztói csoportokból és a jogi szakmából is hív meg tanácsadókat, hogy hozzájáruljanak munkaprojektjeihez. 2004 szeptembere óta a német versenyhatóság vezetője, Dr. Ulf Böge az elnöke az ICN vezető testületének, az irányító csoportnak.
667. Az ICN a tisztességes kereskedelemmel foglalkozó koreai bizottság meghívására áprilisban Szöulban tartotta harmadik éves konferenciáját. Szöulban az ICN tagszervezetei elhatározták, hogy létrehoznak egy új, kartellekkel foglalkozó munkacsoportot, és felkérték az Európai Bizottságot, hogy a magyar versenyhatósággal együtt vezesse ezt a projektet.
668. Az ICN szöuli konferenciája megtárgyalta a trösztellenes politika szabályozott ágazatokban történő végrehajtásával foglalkozó ICN munkacsoport által készített jelentést is, amely áttekinti azokat a korlátozásokat és kényszerítő tényezőket, amelyekkel a versenyhatóságoknak általában szembesülniük kell, amikor szabályozott ágazatokban kell beavatkozniuk⁴¹⁵. Ezenkívül a jelentés különleges hangsúlyt helyez a versenyhatóságok és a szabályozó hatóságok közötti munkakapcsolatra.
- Az ICN kartellekkel foglalkozó munkacsoportja*
669. Az ICN kartellekkel foglalkozó munkacsoportja a kartellek hazai és nemzetközi korlátozásával kapcsolatos kihívásokat vizsgálja. Ezért felülvizsgálja a kartellek elleni küzdelem szükségességét és előnyeit annak érdekében, hogy nemzetközi megegyezés jöjjön az ilyen esetekben történő beavatkozás jogosultságát illetően. Ezenkívül a végrehajtás leghatékonyabb eszközeivel is foglalkoznak.
670. Ezeknek a kérdéseknek a megvitatására két konferenciát is szervezett az ICN kartellekkel foglalkozó munkacsoportja novemberben Sidneyben. Egyrészt a korábbi, kartellekkel foglalkozó nemzetközi munkaértekezlet tapasztalataira alapozva a végrehajtók meg tudták osztani know-how ismereteiket és meghatározták a kartellek felkutatásához szükséges ismereteket az ICN első, kartellekkel foglalkozó

⁴¹⁴ Az ICN-ről további információk a következő weboldalon érhetők el:
<http://www.internationalcompetitionnetwork.org>

⁴¹⁵ Lásd: <http://www.internationalcompetitionnetwork.org/annualconference2003.html>

munkaértekezletén. Másrészt egy speciális, az engedékenységgel foglalkozó munkaértekezlet keretében több, mint 30 versenyhatóság képviselője tárgyalt számos jogi és gyakorlati kérdéssel, amelyek a büntetések alóli mentességek párhuzamos alkalmazására vonatkoznak a különböző igazságszolgáltatásokban. Az ezekről szóló anyagot az ICN honlapján fogják közé tenni.

Az egyesülések vizsgálatának módszereivel foglalkozó ICN-munkacsoport

671. Az egyesülések vizsgálatának módszereivel foglalkozó alcsoporthoz ez év október 20–21-én tartotta második munkaértekezletét. A csoport vendéglátója az Európai Bizottság volt; 49 trösztellenes hatóság 130 jogásza és közigazdásza találkozott Brüsszelben, hogy egy elképzelt, szójatej szektorbeli egyesülést tanulmányozzon. A magánszektor 16 nem kormányzati tanácsadó (NGA) képviselte, akik nemzetközi jogi cégeknél dolgoznak és széles körű ismeretekkel rendelkeznek a határokon átnyúló egyesülések létrejöttét ellenőrző eljárások tekintetében.
672. A munkaértekezlet egyik célja az volt, hogy fórumot biztosítson a nemzeti versenyhatóságok tisztviselőinek, hogy kicseréljék az egyesülések létrejöttét ellenőrző vizsgálatok eszközeivel és módszereivel kapcsolatos tapasztalataikat. A másik cél a magánszférának a folyamattal kapcsolatos véleményének meghallgatása volt, valamint az, hogy eredményes párbeszéd alakuljon ki a hatóságok tisztviselői és a magánszféra között.
673. A résztvevők egy elképzelt, egy adott ország két legsikeresebb szójatej-gyártója között egyesülésről szóló esettanulmányon dolgoztak.
674. Az eset a lehetőségek szerint valósághűen követte egy valódi, az egyesülések létrejöttét ellenőrző vizsgálat legfontosabb lépéseit. A magánszféra tanácsadóinak az volt a szerepe, hogy az egyesülő feleket képviseljék, és ügyfeleik üzletmenetét “egyértelműen problémamentes esetként” mutassák be annak érdekében, hogy a szükséges kételkedést felébresszék a résztvevőkben és sugallják, hogy vizsgálatot kezdeményezzenek. A résztvevők kisebb csoportokban kidolgoztak egy vizsgálati tervet, megtárgyalták, hogy milyen dokumentumokra van szükség az egyesülő felek részéről, elemezték a gazdasági és ökonometria tényezők különböző típusait, és végül, a harmadik felek részéről szükséges információ iránti igényt és a válaszadói elfogultság kérdéseit is kidolgozták.

Az ICN egyesülésekkel foglalkozó munkacsoportja – Értesítési és eljárási alcsoporthoz

675. A Bizottság aktívan részt vett ennek az alcsoporthoz a munkájában 2004-ben. Az év kezdetén az alcsoporthoz egy négy egységből álló részletes eljárási javaslatot készített, amely a következő területeket foglalja magában: 1. bizalmasság; 2. tisztességes eljárás; (3) az egyesülések vizsgálatának irányítása; és 4. a hatóságok közötti együttműködés. Mindezt jóváhagyta az ICN tagság az ICN Nemzetközi Konferenciájának plenáris ülésén áprilisban, Szöulban, miután interaktív tartalmi bemutatót és részletes megbeszélést tartottak kisebb szekciókban. A négy új területtel tizenegyre emelkedett az ICN által elfogadott, ajánlott eljárások száma az alcsoporthoz készített tervek alapján. A további hét terület: 1. megfelelő kapcsolat az ügylet kimenetele és a felülvizsgálati hatáskör között; 2. világosan és objektíven meghatározott bejelentési határok; 3. rugalmasság az egyesülésekkel kapcsolatos bejelentése időzítésében; 4. az egyesülések felülvizsgálati időszakai; 5. a kezdeti

bejelentés iránti követelmények; 6. az egyesülések vizsgálatának irányítása; és 7. átláthatóság.

676. Szöul óta az alcsoporthoz az egyesülésekkel kapcsolatos jogorvoslatok és a hatóságok végrehajtási jogköre, forrásai és függetlensége terén két új javasolt gyakorlaton dolgozik, amelyeket a következő, a tervek szerint 2005 júniusában Bonnban tartandó éves konferenciára terjeszt elő. Ezenkívül az alcsoporthoz számos új projekttel foglalkozik: az egyesülő felek és a versenyhatóságok által alkalmazandó modell vagy modellek kidolgozása, amelyek az egyesülések felülvizsgálatával kapcsolatban benyújtott anyagok titkossága védelmének feloldására, az igazságszolgáltatásoknak a javasolt gyakorlatok végrehajtására vonatkozó képességét akadályozó tényezőkkel kapcsolatos információk összegyűjtésére, valamint az akadályok leküzdését elősegítő gyakorlatok és módszerek alkalmazása során a hatóságok előtt álló feladatokat meghatározó jelentés elkészítésére, az egyesülések létrejöttének ellenőrzése során a díjak nyilvántartásával kapcsolatos tanulmány összeállítására, valamint az egyesülő felek számára javasolt gyakorlatoknak három tag (az EU Bizottsága, Dél-Afrika és Kanada) előzetes felmérései alapján történő életbe léptetésére irányadóak. Az alcsoporthoz folytatja a reformtörekvések nyomán követését és azon ICN-tagok támogatását, amelyek a jogszabályok, szabályozások és a hatósági gyakorlatok módosítását fontolgatják, valamint együttműködnek nem ICN-tagokkal az egyesülések felülvizsgálatára vonatkozó új jogszabályok kialakításában.

Az ICN egyesülésekkel foglalkozó munkacsoportja – elemzési kerettel foglalkozó alcsoporthoz

677. A szöuli éves konferencián az alcsoporthoz elnöke (az Egyesült Királyság tisztességes kereskedelemmel foglalkozó hivatala) benyújtotta 12 jogrendszer (köztük az EU) által az egyesülésekre alkalmazott iránymutatásokkal kapcsolatos végleges tanulmányt, amelyet egy jogi cégekből álló konzorcium készített. Szöul óta az Egyesült Királyság tisztességes kereskedelemmel foglalkozó hivatala és az ír versenyhatóság két projektet vezet közösen: 1. azon legfontosabb kérdések ellenőrző listájának összeállítása, amelyekkel az egyesülésekre vonatkozó iránymutatásoknak foglalkozniuk kell; és 2. tanulmány az egyesülésekkel kapcsolatos eljárások során világszerte elfogadott jogorvoslatok különböző típusairól annak megállapítása céljából, hogy mennyire hatékonyak különböző, versennyel kapcsolatos ügyek megoldásában. A Bizottság egy tanácsadó csoport részeként mindkét projektben részt vesz.

Az ICN kapacitáskiépítéssel foglalkozó munkacsoportja

678. A Bizottság egy másik ICN-projekt keretében, amely elsősorban az újabban alakult versenyhatóságok előtt álló feladatokkal foglalkozik, 2004 februárjában Párizsban megrendezte a kapacitáskiépítéssel kapcsolatos ICN munkaértekezletet⁴¹⁶. Ez az esemény hozta össze először a nagyszámú versenyhatóságot a támogató intézmények képviselőivel, amelyek a versenypolitika terén a technikai segítségnyújtási projekteket finanszírozzák.

⁴¹⁶

Az e munkaértekezleten levont fő következtetésekről szóló jelentés a következő webhelyen érhető el: http://www.internationalcompetitionnetwork.org/capacitybuild_sg2_seoul.pdf

679. A munkaértekezlet célja az volt, hogy erősítse a kölcsönös megértést és munkakapcsolatot a versenypolitika terén a technikai segítségnyújtási projekteket finanszírozó szervek és a támogatásban részesülő hatóságok között. Az esemény egyik legfőbb következtetése az volt, hogy a támogatást kérő hatóságoknak gyakran tanácsos megkeresniük a támogató intézmények saját országukban található képviselőit.

2. OECD

680. A Bizottság folytatta az OECD Versenybizottságának munkájában való aktív részvételt és közreműködést. A Bizottság részt vett az OECD valamennyi, versennyel kapcsolatos kerekasztal-tárgyalásán, vizsgálói szerepet játszott az orosz versenypolitikával kapcsolatos szakértői értékelésben, valamint tevékeny részt vállalt Mexikó és Japán versenypolitikájának felülvizsgálatában. Más, versennyel kapcsolatos OECD tanácskozásokon is részt vett, például a Versenypolitikával kapcsolatos globális fórumon és a Versenybizottság fogyasztóvédelmi és kereskedelmi bizottságokkal folytatott tárgyalásain.
681. 2004-ben a Versenybizottság három ülését februárban, júniusban és októberben tartották. Az első ülésen egy kerekasztal-tárgyalást folytattak a vízellátással kapcsolatos versenyről és szabályozásról, ahol arra a megegyezésre jutottak, hogy van lehetőség a verseny fokozására a nagykereskedelmi piacon és az ipari fogyasztók ellátása terén. A Versenybizottság meghallgatta a Nemzetközi Jogászsövetség, az Amerikai Jogászsövetség, a Nemzetközi Kereskedelmi Kamara és az OECD Üzleti és Ipari Tanácsadó Bizottsága képviselőinek véleményét a versenypolitikai végrehajtók közötti, a kartellekkel kapcsolatos nemzetközi vizsgálatok során folytatott információcseréről. A februári ülésen arról is megállapodtak, hogy az egyesülések létrejöttének felülvizsgálatával kapcsolatban új OECD-javaslat megfogalmazását kezdeményezik. Az új javaslat tervezete elkészült, és 2005 februárjában nyújtják be a Versenybizottsághoz végleges jóváhagyásra.
682. A Versenybizottság második ülésén négy kerekasztal-tárgyalást tartottak. Az elsőn a verseny és a mezőgazdaság kapcsolatát tárgyalták, a vásárlóerővel való visszaélést és a hazai agrárszektorban történő közös értékesítéseket helyezve a középpontba. A közös értékesítéseket alkalmazó szervezetek legjelentősebb versenyellenes hatásai valószínűleg a termelés csökkentésére és az árak emelésére irányuló erőfeszítésekből származnak. Az ilyen erőfeszítések valószínűleg kárt okoznak a fogyasztóknak és sértik a közérdeket. A második kerekasztal-tárgyalás a szellemi tulajdonjogok és a trösztellenes szabályok közötti kapcsolattal foglalkozott, kiemelve a biotechnológiát. A hatóságok megfelelőbb egyensúlyt próbálnak létrehozni az innovációt ösztönző tényezők védelme és a versenykorlátozó licencszerződések elleni beavatkozás között. A harmadik kerekasztal-tárgyaláson az OECD-tagok megvitatták, hogyan lehet egyenlő esélyeket biztosítani, amikor az állami szféra üzleti magántevékenységekbe kezd. Az EU rendszerében az elemzés azon az elven alapul, hogy a nemzeti kormányok nem biztosíthatnak, illetve nem tarthatnak fenn olyan intézkedéseket állami vállalkozások számára, amelyek ellentétben állnak a versenyszabályokkal, ugyanakkor elismerve a közszolgáltatások biztosításának fontosságát. A negyedik kerekasztal-tárgyalás az egyesülésekkel kapcsolatos esetekben általában alkalmazott gazdasági bizonyítékokat vizsgálta, és azok nem közgazdászok számára történő bemutatásának legmegfelelőbb módjait.

683. A Versenybizottság harmadik ülése a felfaló kizárással és a magánérdekű, közvetlen bírói érvényesítéssel kapcsolatban folytatott kerekasztal-tárgyalásokat. Az OECD tagországaiban mindkét kérdés tekintetében más-más megközelítési módot alkalmaznak, a tárgyalások segítettek az eltérő jogi rendszerek jobb megértésében. A második kerekasztal-tárgyaláson elhangzott, hogy bizonyos tagországoknak vannak kezdeményezései a magánérdekű, közvetlen érvényesítés elősegítésére és a túlzott elrettentés elkerülésének szükségességére helyezik a hangsúlyt, ami jelentősen visszafoghatja az innovációt. A bizottsággal együttműködő felek tárgyaltak az egészségügyi szakmákon belüli versenyről, a strukturális felosztásról, valamint arról, hogy fokozni kell a kartellek által okozott kárral kapcsolatos tájékoztatást. Az egészségügyi szakmákról folytatott tárgyalás a szakmai szabályozás azon változásait helyezte a középpontba, amelyek előmozdíthatják a versenyt. Számos igazságszolgáltatás esetében a piacra jutás külön téma volt, különösen a paramedicinális szakemberek tekintetében. A kartellekkel kapcsolatos tárgyaláson a hatóságok egyetértettek abban, hogy a beszerzési hatóságok körében fokozni kell a versenyszabályokról és a kartellekről való tájékoztatást.
684. A Bizottság 2004 folyamán 11 írásos beadványt terjesztett a Versenybizottság elé, amelyek az OECD kerekasztal-tárgyalások következő témáit ölelik fel:
- verseny és szabályozás a vízellátás terén
 - verseny és szabályozás a mezőgazdaság terén
 - a piaci tevékenységeknek az állami szektor általi szabályozása – versenysemlegesség
 - verseny az egészségügyi szakmákban
 - a strukturális felosztással kapcsolatos tapasztalatok a vasúti ágazat terén
 - a strukturális felosztással kapcsolatos tapasztalatok a postai szolgáltatások terén
 - a kartellek által okozott kár tudatosítása
 - a rendellenes működésű piacok meghatározása és kezelése (a SANCO főigazgatósággal)
 - határokon átnyúló végrehajtási együttműködés (a SANCO főigazgatósággal)
 - felfaló kizárás
 - a trösztellenes szabályok magánérdekű, közvetlen bírói érvényesítése.

VI – 2005-ös kitekintés

1. TRÖSZTELLENES POLITIKA

685. A kartellekkel kapcsolatban felülvizsgálják az engedékenységi közlemény rendeltetését, beleértve a vállalatok küldetési nyilatkozatának kezelésére vonatkozó eljárásokat. A legfontosabb feladat továbbra is a kökemény kartellek elleni fellépés.
686. Az erőfölénnyel való visszaélés elleni fellépés szintén prioritás marad. A gyógyszergyártásban az ilyen fellépés más, korlátozó jellegű gyakorlatokra is megoldást keres. A versenyellenes magatartás magában foglalja a nemzetközi mobil távközlési szolgáltatásokat, a média piacokat és az autógyártást, nagysebességű Internet-hozzáférést, hagyományos postai szolgáltatók üzletvezetését, nem fenntartott piacokon és a légiutas-szállítók szövetségeit. Fokozni kell a fellépést a vasúti ágazatban, szoros együttműködésben az nemzeti versenyügyi hivatalokkal (NCA). A pénzügyi piacokra, mint például a banki szolgáltatások és az értékpapír kereskedelem, továbbá az energiaágazatra fokozottabb figyelmet kell fordítani.
687. Ágazati felméréseket és egyéb piacfigyelő eszközöket kell alkalmazni, hatékonyabban, mint a múltban, és elsősorban a gyógyszeripari ágazatot, az új média és villamosenergia-piacot, illetve a lakossági banki és biztosítási szolgáltatásokat kell előtérbe helyezni.
688. A jogalkotási tevékenység a közlekedést helyezi a középpontba: a Bizottság javaslatot nyújt be a tengeri szállítási ágazatra vonatkozó csoportmentesség megszüntetésére, egy, a vonalhajózási konzorciumokra vonatkozó csoportmentesség módosítását nyújtják be, illetve egy módosított rendeletet terjesztenek elő a megállapodásokra és az összehangolt magatartásra vonatkozóan a légi közlekedési ágazatban. Továbbá, eljárási szabályok megállapítását tervezik, mint például az új, „iratokhoz való hozzáférésről” szóló közlemény, illetve szakpolitikai projekteket irányoznak elő, mint például a versenyjog közvetlen érvényesítésére vonatkozó zöld könyv. A Bizottság szintén folytatja az erőfölénnyel való visszaéléssel kapcsolatos politikák értékelését.

2. EGYESÜLESEK

689. Az egyesülések terén a Bizottság jogorvoslati politikájának átdolgozása elsődleges fontosságú. Ezenkívül, a fennmaradó technikai iránymutatásokat frissíteni kell.
690. A versenyjog közvetlen érvényesítésével kapcsolatos munka várhatóan a 2004-ben megszokott szinten marad.

3. ÁLLAMI TAMOGATÁS

691. A jogalkotási tevékenységre vonatkozóan egy konzultációs dokumentum megalkotását tervezik az állami támogatások ellenőrzésének jövőjéről, továbbá egy útmutató elfogadását az általános gazdasági érdekű szolgáltatásokról, és mentesség jóváhagyását az általános érdekű, kisleptékű szolgáltatások esetében. Tervezik egy, a

csoportmentességről szóló összevont, egységes rendeletjavaslat kidolgozását az állami támogatások tekintetében. Szintén terve vették a visszatérítést magában foglaló esetek kezelésére vonatkozó kritériumok megállapítását.

692. Továbbá, felül kell vizsgálni a Regionális Támogatási Iránymutatásokat, a Kutatás-fejlesztési Iránymutatásokat és a kockázati tőkéről szóló közleményt. Egy, az állami támogatásokról és az innovációról szóló közlemény áttekinti az állami támogatások ellenőrzésének rendszerét, és azonosítja, hol van szükség változásokra. Mindezek mellett tervezik a környezetvédelemre irányuló állami támogatás tapasztalatainak összefoglalását.
693. Az állami támogatások ellenőrzése a megmentési célú és a szerkezetátalakítási támogatás legújabb keretére koncentrál, amelyről a több ágazatot magában foglaló keret, illetve az off-shore és csoportközi adótámogatásra vonatkozó vizsgálat nyomán küldtek értesítést. Az új tagállamok acélipari és hajógyártási ágazatában alkalmazott átmeneti intézkedésekhez, és a 25 tagú Unióban az energiaágazat magas költségeihez kapcsolódó eseteket véglegesíteni kell. Ezenkívül, elsőbbséget kell biztosítani a postai közszolgáltatások finanszírozásával, a szélessávval, illetve a távközlési vállalatoknak és a műsorszolgáltatóknak nyújtott támogatással kapcsolatos eseteknek.

4. NEMZETKÖZI TEVEKENYSÉGEK

694. A Versenypolitikai Főigazgatóság 2005-ben is együtt dolgozik a tagjelölt országokkal és a többi nyugat-balkáni országgal.
695. A jószomszédi politika partnerországainak második hullámával (Örményország, Azerbajdzsán, Egyiptom, Grúzia és Libanon) 2005-ben kezdődnek a cselekvési tervekről szóló tárgyalások.
696. A Bizottság szeretné fenntartani az egyesülésekkel foglalkozó EU–USA munkacsoportot, és a tervek szerint 2005-ben tárgyalási fórumot alakít ki.
697. A Nemzetközi Versenypolitikai Hálózat éves konferenciáját 2005. június 6–8-án tartják Bonnban. A Bizottság számára különösen fontosak a kartellekkel foglalkozó munkacsoport által elért eredmények, ahol a Bizottság társelnököl.
698. Az EU versenypolitikáját először 2005-ben vetik alá teljesen független OECD szakértői értékelésnek, amely megvizsgálja az EU versenypolitikájának hatékonyságát és végrehajtását.
699. A Bizottság az EU és Kína közötti, hivatalos kétoldalú versenypolitikai párbeszéd keretében továbbra is segítséget nyújt Kínának versenyjoga megszövegezésében.

Melléklet – A jelentésben tárgyalta esetek

1. 81., 82. és 86. cikk

Eset	Kiadvány	Pont
CEWAL		26
Clearstream		30
Microsoft		36/140
Interbrew		42
Scandlines kontra Port of Helsingborg és Sundbusserne kontra Port of Helsingborg		45
KPN mobil felmondási díjak		47
B2/Telia		48
Réz vízvezetékcsövek	MEMO 01/104, 23.3.2001	49
Nátrium-glukonát		52
Francia sör		55
Nyersdohány Spanyolországban	IP/04/1256, 20.10.2004	57
Kemény rövidáru – tűk		59
Kolin-klorid		64
Air France/Alitalia		70
Topps		71
Belga Építésszerek Szövetsége		75
Gaz de France		81
UFEX		102
Adalat		127
Cementkartell		128
Postai szolgáltatások: Asempré		129
Grafitelektroda kartell		131
Varratmentes acélső kartell		133
Akzo & Akros		134

Német bankok		137
Doppingellenes szabályok		138
Eurovízió		139

2. EGYESÜLÉSEK ELLENŐRZÉSE

Eset	Kiadvány	Pont
Lagardère/Natexis/VUP		179
Sony/BMG	HL C 13., 2004.1.17.	189
AREVA/Urenco/ETC JV	HL C 141., 2004.5.25.	195
Sonoco/Ahlstrom/JV	HL C 143., 2004.5.27.	199
Continental/Phoenix	HL C 140., 2004.5.20.	203
ENI/EDP/GDP	HL C 185., 2004.7.20.	211
Hoechst/Rhône-Poulenc	IP/04/135, 2004.1.30.	229
GE/Amersham	HL C 301., 2003.12.12.	231
Air Liquide/Messer	HL C 134., 2004.2.7.	235
Sanofi Synthelabo/Aventis	HL C 111., 2004.4.30.	238
Group 4 Falck/Securicor	HL C 96., 2004.4.21.	240
Owens-Illinois/BSN Glasspack	HL C 111., 2004.4.30.	244
GIMD/Socpress	HL C 134., 2004.5.12.	249
Syngenta CP/Advanta és Fox Paine/Advanta	HL C 177., 2004.7.9.	254
Cytec/UCB Surface Specialities	HL C 274., 2004.11.9.	260
Air France/KLM	HL C 317., 2004.12.30.	Box 7
Kabel Deutschland/ish	HL C 111., 2004.4.30.	263
Accor/Barrière/Colony		267
INA/AIG/SNFA	IP/04/92, 2004.1.21.	271
RWA/AMI	HL C 143., 2004.5.27.	274
Portuguese Republic v Commission (Cimpor)		280
MCI v Commission		289

3. ÁLLAMI TÁMOGATÁS

Eset	Kiadvány	Pont
Belgium: Első pillérbe tartozó nyugdíjkötelezettségek átruházása a Belgacomról a belga államra	IP/04/72., 2004.1.21.	403
A Franciaország által a Coopérative d'exportation du livre français (Celf) számára nyújtott támogatás	HL L 85., 2005.4.2.	406
Az UMTS licenccij módosítása, Franciaország		407
Alstom	IP/04/859, 2004.7.7.	416
MobilCom	HL L 116., 2005.5.4.	421
Bankgesellschaft Berlin AG		426
France Télécom		429
A vállalalkozási adóprogram („taxe professionnelle”)		430
A részvényesi előleg		432
Bull		436
Lloyd Werft Bremerhaven GmbH		437
Spanyol állami hajógyárak		440
Holland kiegyenlítő támogatás		443
Huta Częstochowa SA		446
Spanyol és német hajófinanszírozási programok		447
A Hellenic Shipyards befektetési tervének módosításai		448
Támogatás a Hellenic Shipyards részére		450
Postabank/Erste Bank Hungary Rt		452
Német Landesbanken		454
Támogatás a Siderúrgica Añón SA spanyol acélgyártónak		460
Közlekedési támogatás a gépjárműiparnak a legkülső és alacsony népsűrűségű		462

térségekben		
A multiszektorális keretszabály, a meglévő regionális támogatási térképek meghosszabbítása		464
West Cumbria, Egyesült Királyság	HL C 16., 2004.1.22.	468
Molise térség	HL C 81., 2005.4.2.	471
Northern Ireland Venture program	HL C 33., 2004.2.6.	472
Tremonti bis	HL C 42., 2004.2.18.	473
Belga ágazati alapok		477
Adótámogatási rendszer a szálloda- és vendéglátó-ipari ágazat tekintetében		479
Pénzügyi jellegű gazdasági egyesülések		485
Adóösztönzők vásárokon való részvétel esetén		489
Ingatlanadó alóli mentesség		491
Hidrogén-kutatási program: a mikro-CHP és a CELCO-projekt		493
Kutatás-fejlesztési támogatás a dublini Bell Laboratories számára		498
Részvétel az OCAS tőkeemelésében		502
Schiefergruben Magog		503
Az Akzo Nobelnek nyújtott támogatás a klór szállításának minimálisra csökkentése érdekében		506
A Stade és a Teutschental közötti etilén-vezeték, illetve a Rotterdamot Antwerpenen keresztül a Ruhr-vidékkel összekötő propilén-vezeték tekintetében nyújtott támogatás	HL C 315., 2003.12.24.	507
Környezetvédelmi beruházás tekintetében nyújtott támogatás a Stora Enso Langerbrugge részére	HL C 15., 2004.2.21.	510
Az kibocsátás-kereskedelmi rendszer végrehajtásának állami támogatással kapcsolatos szempontjai		512
Létező támogatások az új tagállamokban		525

Támogatás új tagállamok banki ágazata számára		528
A US Steel Košice számára Szlovákia által nyújtott adóengedmény csökkentése		530
Szerkezetátalakítási támogatás egy acélgyártó számára a Cseh Köztársaságban		534
Fincantieri		535
Kvaerner Warnow Werft		538
Egyes hajógyárak kapacitásának korlátozása Kelet-Németországban, Spanyolországban és Görögországban		541
A licencdíjak rendszere		594
A TV2 Denmark állami finanszírozása, és közcélú műsorszolgáltató szervezetek ad-hoc jellegű állami finanszírozása Hollandiában	HL C 262., 2004.10.23.	597
DVB-T Germany	HL C 216., 2004.8.28.	600
Szélessávú hozzáférés		602
A filmművészeti és az audiovizuális ágazat		605
Scott Kimberly Clark		613
A spanyol hajógyárak		615